

URZĄD STATYSTYCZNY W GDAŃSKU
STATISTICAL OFFICE IN GDAŃSK

WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI
w województwie pomorskim w latach 2011-2013

***LIVING CONDITIONS
OF THE POPULATION
in Pomorskie Voivodship in the years 2011-2013***

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*

Jerzy Auksztol

Opracowanie i redakcja techniczna *Editorial and technical supervision*

Gabriela Adamska-Szreder, Beata Bojarska, Anna Borkowska,
Wiesława Bryłowska, Katarzyna Cieślewicz, Sylwia Czajka, Mirosława Lindenberg,
Dorota Lubiejewska, Jacek Maślankowski, Anna Mistrzak, Magdalena Mrozińska,
Dorota Piotrowska, Daniela Pogorzelska, Magdalena Poleszuk, Małgorzata Poszumaska,
Tomasz Ratyński, Aleksandra Sarnowska, Andrzej Sirocki, Alicja Smoleń, Danuta Walicka,
Magdalena Wojdyńska

Tłumaczenie *Translation*

Małgorzata Kruszewska

Skład komputerowy *Typesetting*

Agnieszka Sągolewska

Projekt okładki *Cover design*

Małgorzata Kloz

WYDAWCA *EDITOR*

Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*

ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk

tel. (58) 768-31-00, 768-31-30

fax (58) 768-32-70,

e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl

<http://gdansk.stat.gov.pl/>

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

ISSN 1899-6531

Druk: Urząd Statystyczny w Olsztynie, 10-959 Olsztyn, ul. Kościuszki 78/82

Nakład: 43 egz. Format B-5. Cena 20,00 zł.

Oddano do druku: październik 2014 r.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu publikację *Warunki życia ludności w województwie pomorskim w latach 2011-2013*, która charakteryzuje różne obszary społeczno-gospodarcze wpływające na jakość życia mieszkańców.

Opracowanie składa się z uwag ogólnych, metodycznych, syntezy wyników badań, tablic statystycznych oraz wykresów. W uwagach przedstawiono podstawowe pojęcia, a część analityczna zawiera opis najistotniejszych zagadnień charakteryzujących warunki życia mieszkańców województwa pomorskiego. Uzupełnienie natomiast stanowią prezentacje graficzne. Część tabelaryczna zawiera wybrane informacje dla województwa pomorskiego za lata 2011-2013 oraz dla bardziej szczegółowego scharakteryzowania zjawisk również w przekroju terytorialnym i na tle pozostałych województw.

Wyrażam nadzieję, że publikacja będzie interesującym źródłem danych dla odbiorców informacji statystycznych z zakresu prezentowanego tematu.

Jerzy Auksztol
Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Gdańsk, październik 2014 r.

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents the publication entitled Living conditions of the population in Pomorskie Voivodship in years 2011-2013, characterizing various aspects of socio-economic reality influencing the quality of inhabitants' lives.

The elaboration consists of general and methodological notes, results of surveys – synthesis, statistical tables and charts. The notes present main definitions, while the analytical part includes a description of the most important issues characterizing living conditions in Pomorskie Voivodship. The publication is supplemented with graphic presentations. The tabular part includes selected data for Pomorskie Voivodship in the retrospection for years 2011-2013 and for more detailed characteristics of phenomena also in territorial cross-sections and on the background of other voivodships.

I hope the publication will provide an interesting source of data for users of statistical information in the above mentioned field.

Jerzy Auksztol

Director

of Statistical Office

in Gdańsk

Gdańsk, October 2014

SPIS TREŚCI CONTENTS

PRZEDMOWA	3
<i>PREFACE</i>	
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. SKRÓTY	10
<i>SYMBOLS. ABBREVIATIONS</i>	
UWAGI OGÓLNE	11
<i>GENERAL NOTES</i>	
UWAGI METODYCZNE	15
<i>METHODOLOGICAL NOTES</i>	
UWAGI ANALITYCZNE	49
<i>ANALYTICAL NOTES</i>	
TABLICE PRZEGLĄDOWE	113
<i>REVIEW TABLES</i>	
I. Ważniejsze dane o województwie	113
<i>Major data on the voivodship</i>	
II. Województwo pomorskie na tle kraju i innych województw w 2013 r.	126
<i>Pomorskie Voivodship on the background of the country and other voivodships in 2013</i>	
TABLICE STATYSTYCZNE	135
<i>STATISTICAL TABLES</i>	
Tabl. 1(10). Powierzchnia i granice	135
<i>Area and borders</i>	
Tabl. 2(11). Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa	136
<i>Geodesic status and directions of voivodship land use</i>	
Tabl. 3(12). Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	137
<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground</i>	
Tabl. 4(13). Oczyszczalnie ścieków komunalnych	138
<i>Municipal wastewater treatment plants</i>	
Tabl. 5(14). Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	139
<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality</i>	
Tabl. 6(15). Ochrona przyrody	140
<i>Nature protection</i>	
Tabl. 7(16). Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone)	140
<i>Waste generated and previously landfilled (accumulated)</i>	
Tabl. 8(17). Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	141
<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)</i>	
Tabl. 9(18). Ludność	142
<i>Population</i>	
Tabl. 10(19). Ruch naturalny ludności	142
<i>Vital statistics</i>	
Tabl. 11(20). Przeciętne dalsze trwanie życia	143
<i>Life expectancy</i>	
Tabl. 12(21). Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej	143
<i>Economic activity of the population aged 15 and more</i>	

Tabl. 13(22). Pracujący według sekcji	144
<i>Employed persons by sections</i>	
Tabl. 14(23). Bezrobotni zarejestrowani	145
<i>Registered unemployed persons</i>	
Tabl. 15(24). Wydatki funduszu pracy	145
<i>Expenditures of labour fund</i>	
Tabl. 16(25). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji	146
<i>Average monthly gross wages and salaries by sections</i>	
Tabl. 17(26). Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	147
<i>Social security benefits</i>	
Tabl. 18(27). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	148
<i>Average monthly available income per capita in households</i>	
Tabl. 19(28). Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	148
<i>Average monthly expenditures per capita in households</i>	
Tabl. 20(29). Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	149
<i>Average monthly consumption of selected foodstuff per capita in households</i>	
Tabl. 21(30). Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	149
<i>Households equipped with selected durable goods</i>	
Tabl. 22(31). Ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych	150
<i>Retail prices of selected consumer goods and services</i>	
Tabl. 23(32). Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu w gospodarstwach domowych	152
<i>Consumption of water, electricity and gas in households</i>	
Tabl. 24(33). Zasoby mieszkaniowe	152
<i>Dwelling stocks</i>	
Tabl. 25(34). Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	154
<i>Dwellings in dwelling stocks fitted with building systems</i>	
Tabl. 26(35). Mieszkania oddane do użytkowania	154
<i>Dwellings completed</i>	
Tabl. 27(36). Edukacja według szczebli kształcenia	156
<i>Education by level</i>	
Tabl. 28(37). Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (bez szkół specjalnych)	159
<i>Boarding schools and dormitories at schools for children and youth and post-secondary schools (excluding special schools)</i>	
Tabl. 29(38). Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	160
<i>Students of higher education institutions receiving scholarships</i>	
Tabl. 30(39). Wychowanie przedszkolne	160
<i>Pre-primary education</i>	
Tabl. 31(40). Pracownicy medyczni	161
<i>Medical personnel</i>	
Tabl. 32(41). Ambulatoryjna opieka zdrowotna	161
<i>Out-patient health care</i>	
Tabl. 33(42). Szpitale ogólne	162
<i>General hospitals</i>	
Tabl. 34(43). Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	162
<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets</i>	
Tabl. 35(44). Żłobki i kluby dziecięce	163
<i>Nurseries and children's clubs</i>	

Tabl. 36(45). Instytucjonalna piecza zastępcza	163
<i>Institutional foster care</i>	
Tabl. 37(46). Placówki wsparcia dziennego	164
<i>Day-support centres</i>	
Tabl. 38(47). Rodzinna piecza zastępcza	164
<i>Family foster care</i>	
Tabl. 39(48). Pomoc społeczna stacjonarna	165
<i>Stationary social welfare</i>	
Tabl. 40(49). Świadczenia pomocy społecznej	165
<i>Social assistance benefits</i>	
Tabl. 41(50). Biblioteki publiczne (z filiami).....	166
<i>Public libraries (with branches)</i>	
Tabl. 42(51). Muzea.....	167
<i>Museums</i>	
Tabl. 43(52). Galerie sztuki.....	167
<i>Art galleries</i>	
Tabl. 44(53). Teatry i instytucje muzyczne.....	167
<i>Theatres and music institutions</i>	
Tabl. 45(54). Kina stałe.....	168
<i>Fixed cinemas</i>	
Tabl. 46(55). Turystyczne obiekty noclegowe	168
<i>Tourist accommodation establishments</i>	
Tabl. 47(56). Kluby sportowe.....	169
<i>Sports clubs</i>	
Tabl. 48(57). Pojazdy samochodowe i motorowery zarejestrowane	170
<i>Registered road vehicles and mopeds</i>	
Tabl. 49(58). Łączność	170
<i>Communications</i>	
Tabl. 50(59). Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	171
<i>Shops by organizational form and petrol stations</i>	
Tabl. 51(60). Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów	171
<i>Expenditure of local self-government entities budgets by divisions</i>	
Tabl. 52(61). Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	173
<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings and detection rates of delinquents in crimes ascertained by the Police</i>	
Tabl. 53(62). Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	175
<i>Gross domestic product (current prices)</i>	
Tabl. 54(63). Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące).....	176
<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices)</i>	
Tabl. 55(64). Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	176
<i>Nominal income in the households sector</i>	
Tabl. 56(65). Produkt krajowy brutto według podregionów (ceny bieżące)	176
<i>Gross domestic product by subregions (current prices)</i>	
Tabl. 57(66). Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	177
<i>Gross value added by kinds of activities (current prices)</i>	
Tabl. 58(67). Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2013 r.	178
<i>Selected data on subregions and powiats in 2013</i>	

WYKRESY

GRAPHS

Kierunki wykorzystania powierzchni geodezyjnej województwa w 2013 r.	51
<i>Directions of voivodship geodesic land use in 2013</i>	
Udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w powierzchni ogółem według powiatów w 2013 r.	51
<i>Share of area of special nature value under legal protection in total area by powiats in 2013</i>	
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w 2013 r.	52
<i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in 2013</i>	
Struktura nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska (ceny bieżące)	52
<i>Structure of outlays on fixed assets for environmental protection (current prices)</i>	
Ludność i gęstość zaludnienia według województw w 2013 r.	53
<i>Population and population density by voivodships in 2013</i>	
Struktura ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według województw w 2013 r. ...	53
<i>Structure of population at working and non-working age by voivodships in 2013</i>	
Ruch naturalny ludności	54
<i>Vital statistics</i>	
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w miastach i na wsi	54
<i>Net migration of population for permanent residence per 1000 population in urban and rural areas</i>	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2013 r.	57
<i>Economic activity of the population aged 15 and more in 2013</i>	
Niepracujący na 1000 pracujących według województw	57
<i>Non-working persons per 1000 employed persons by voivodships</i>	
Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15 lat i więcej (przeciętne roczne)	58
<i>Activity rate and employment rate of the population aged 15 and more (annual averages)</i>	
Stopa bezrobocia ludności w wieku 15 lat i więcej (przeciętne roczne)	58
<i>Unemployed rate of the population aged 15 and more (annual averages)</i>	
Pracujący na 1000 ludności według województw w 2013 r.	61
<i>Employed persons per 1000 population by voivodships in 2013</i>	
Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2013 r.	61
<i>Registered unemployment rate by voivodships in 2013</i>	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w 2013 r.	62
<i>Average monthly gross wages and salaries by voivodships in 2013</i>	
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto według województw w 2013 r.	62
<i>Average monthly gross retirement pay and pension by voivodships in 2013</i>	
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw w 2013 r.	65
<i>Average monthly available income per capita in households by voivodships in 2013</i>	
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw w 2013 r.	65
<i>Average monthly expenditures per capita in households by voivodships in 2013</i>	
Udział wybranych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w wydatkach ogółem gospodarstw domowych w 2013 r.	66
<i>Share of selected expenditures on consumer goods and services per capita in total expenditures of households in 2013</i>	
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w Polsce i województwie pomorskim w 2013 r.	66
<i>Households furnished with selected durable goods in Poland and in Pomorskie Voivodship in 2013</i>	

Osoby zagrożone ubóstwem według poszczególnych granic ubóstwa.....	67
<i>Persons of at risk of poverty by particular poverty thresholds</i>	
Zagrożenie ubóstwem według województw w 2013 r.	67
<i>Risk of poverty by voivodships in 2013</i>	
Zużycie wody z wodociągów i gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2013 r.	68
<i>Consumption of water from water supply system and gas from gas supply system in households in 2013</i>	
Zasoby mieszkaniowe według województw w 2013 r.	68
<i>Dwellings stocks by voivodships in 2013</i>	
Wyposażenie mieszkań w instalacje w ogólnej liczbie mieszkań w 2013 r.	71
<i>Dwellings fitted with building systems in total dwellings in 2013</i>	
Dotatki mieszkaniowe wypłacone użytkownikom lokali mieszkaniowych według form własności mieszkań w 2013 r.	71
<i>Housing allowances paid out to the users of dwellings by form of ownership in 2013</i>	
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	72
<i>Dwellings completed by forms of construction</i>	
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności według powiatów w 2013 r.	72
<i>Dwellings completed per 1000 population by powiats in 2013</i>	
Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów	75
<i>Pupils and students of primary and lower secondary schools</i>	
Studenci i absolwenci szkół wyższych	75
<i>Students and graduates of higher education institutions</i>	
Uczestnicy studiów podyplomowych według podgrup kierunków studiów w roku akademickim 2013/14 (łącznie z cudzoziemcami)	76
<i>Postgraduate students by subgroups of fields of education in the 2013/14 academic year (including foreigners)</i>	
Łóżka i leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności według województw w 2013 r.	79
<i>Beds and in-patients in general hospitals per 10 thous. population by voivodships in 2013</i>	
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne według województw w 2013 r.	79
<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets by voivodships in 2013</i>	
Zakłady stacjonarne pomocy społecznej według województw w 2013 r.	80
<i>Stationary social welfare facilities by voivodships in 2013</i>	
Udzielone świadczenia i korzystający z pomocy społecznej	80
<i>Benefits granted and social assistance beneficiaries</i>	
Działalność bibliotek publicznych według województw w 2013 r.	83
<i>Activity of public libraries by voivodships in 2013</i>	
Widzowie i zwiedzający w wybranych placówkach kultury	83
<i>Audience and visitors in selected cultural establishments</i>	
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według województw w 2013 r. ...	84
<i>Bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2013</i>	
Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2013 r.	84
<i>Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months in 2013</i>	
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję według powiatów w 2013 r.	89
<i>Rate of detectability of delinquents in crimes ascertained by the Police by powiats in 2013</i>	
Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	89
<i>Gross domestic product and gross value added per capita (current prices)</i>	
Wartość dodana brutto według rodzaju działalności w 2011 r.	90
<i>Gross value added by type of activity in 2011</i>	
Produkt krajowy brutto w 2011 r. (ceny bieżące).....	90
<i>Gross domestic product in 2011 (current prices)</i>	

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.

Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.

Kropka (•) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.

Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych, ust. 18 na str. 14.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes, item 18 on page 14.

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
“Of which” indicates that not all elements of the sum are given.

Comma (,) – used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. = tysiąc
thous. = thousand

mln = milion
m. = million

zł = złoty
PLN = zloty

szt. = sztuka
pcs = piece

kpl. = komplet

wol. = wolumin
vol. = volume

g = gram
gram

kg = kilogram
kilogram

t = tona
tonne

p u = powierzchnia użytkowa

km = kilometr
kilometre

m² = metr kwadratowy
square metre

ha = hektar
hectare

pkt = punkt

poz. = pozycja

tabl. = tablica
table

km² = kilometr kwadratowy
square kilometre

ml = mililitr
millilitre

l = litr
litre

m³ = metr sześcienny
cubic metre

dam³ = dekametr sześcienny
cubic decametre

hm³ = hektometr sześcienny
cubic hectometre

kWh = kilowatogodzina
kilowatt•hour

GWh = gigawatogodzina
gigawatt•hour

d = doba
24h = 24 hours

r. = rok

cd. = ciąg dalszy
cont. = continued

dok. = dokończenie
cont. = continued

nr (Nr) = numer
No. = number

pkt = punkt

poz. = pozycja

tabl. = tablica
table

ust. = ustęp

Dz. U. = Dziennik Ustaw

Dz. Urz. = Dziennik Urzędowy

m.in. = między innymi
i.a. = among others

tj. = to jest
i.e. = that is

UE = Unia Europejska
EU = European Union

WE = Wspólnoty Europejskie
EC = European Communities

UWAGI OGÓLNE GENERAL NOTES

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym** oraz zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym jednostek gospodarki narodowej.

2. Informacje o województwach oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „**wieś**” – pozostałe terytorium województwa.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573, z późniejszymi zmianami) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r.

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

4. Prezentowane dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**, tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

5. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te spowodowały brak porównywalności danych, również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

1. *Data in the publication – unless otherwise indicated – are presented according to the **administrative division in a given period** as well as in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.*

2. *Information on voivodships as well as by **urban areas and rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while the term “**rural areas**” is understood as the remaining territory of the voivodship.*

3. *Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union. NTS valid since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573, with later amendments) replacing the NTS valid until 31 XII 2007.*

Subregions (level 3) group powiat-level units.

4. *Presented data, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.*

5. *Data are presented*

1) *according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885 with later amendments) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004/NACE Rev. 1.1.*

NACE Rev. 2 differs from NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in the lack of comparability of data, also if the names of classification levels remain unchanged.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administracyjna i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

6. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

8. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

The item **“Industry”** was introduced as an additional grouping, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

6. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- more than 49 persons.

8. Data according to NACE Rev. 2 sections are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

9. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

10. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane – obok PKD 2007 – należy wymienić **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

11. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawijania łańcuchowego.

13. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności faktycznie zamieszkałej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

***9.** The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own account in order to make a profit.*

***10.** Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, should be mentioned the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption of products (goods and services) of the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*

***11.** Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditure or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.*

***12. Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.*

***Indices** – in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.*

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

***13.** When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the actually living population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.*

Dla 2005 r. do przeliczeń przyjęto liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. – liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (za wyjątkiem danych dotyczących Rachunków Regionalnych, patrz uwagi metodyczne ust. 13 na str. 49).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania i zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

For 2005, the number of population, applied in calculations, was balanced on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 – the number of population was balanced on the results of the Population and Housing Census 2011 (excluding data concerning Regional Accounts – see methodological notes item 13 on page 49).

14. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the electronic method of processing and rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

skrót

abbreviation

pełna nazwa

full name

sekcje

sections

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Trade; repair of motor vehicles

Zakwaterowanie i gastronomia

Accommodation and catering

Obsługa rynku nieruchomości

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Accommodation and food service activities

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE METHODOLOGICAL NOTES

Ochrona środowiska

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

2. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.
- 2) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Environmental protection

1. Information regarding the **geodesic status and directions of voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register, as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws, No. 38, item 454).

2. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by:

- 1) in the item “for production purpose (excluding agriculture, forestry and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually.
- 2) in the item “exploitation of water supply network” – all entities responsible for the management of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water-works and workplaces etc.).

Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of sewers or open ditch systems directly into waters or into the ground or sewage network of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Dane o **oczyszczalniach ścieków komunalnych** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

3. Dane o emisji pyłów dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o emisji gazów dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych

4. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

*Data regarding **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewerage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewerage systems. Data do not include household treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants not working within sewerage system).*

*Data regarding **population using wastewater treatment plants** is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of the population using wastewater treatment plants operating within a sewerage system. When urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of waste treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.*

3. Data regarding *particulate emission* concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emission concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

4. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among other things, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as those subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protections are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 627, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013, item 627, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularization and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

5. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity, Dz. U. 2010 Nr 185, poz. 1243, z późniejszymi zmianami), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach opracowywane są od 2002 r. zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r., a za lata 2000-2001 – na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Odpadów.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Ecological arable lands are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

5. Waste means any substance or object in one of the categories listed in Annex 1 to the Law on Waste, dated 27 IV 2001 (uniform text, Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243, with later amendments), which the holder discards or intends or is required to discard.

Information regarding waste has been compiled, since 2002, on the basis of a catalogue of waste based on List of Waste introduced into legislation of the European Union on 1 I 2002 and for the years 2000-2001 – on the basis of the classification of waste in accordance with the European Waste Catalogue.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand t of waste during a year or accumulated 1 million t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste means any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment of waste means the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose threat to human life and health or the environment.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwieniem.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

6. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

Ludność

1. Tablice opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:

Waste storage means temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery or treatment.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding waste **landfilled (accumulated)** so far concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

6. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

Population

1. Tables were compiled on the basis of:

1) the balances of the size and structure of the **actually residing population** (de jure population) in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:

- a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
- b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Do 2009 r. bilans stanu i struktury ludności oraz wszystkie współczynniki demograficzne były opracowywane przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Dane o stanie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według faktycznego miejsca zamieszkania. Do ludności **faktycznie zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną w danej jednostce podziału terytorialnego na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do 2005 r. – ponad 2 miesiące lub deklarującą pobyt stały bez zameldowania).

Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale czasowo przebywająca w innej jednostce, ujmowana jest jako ludność faktycznie zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy (przebywa czasowo).

a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,

b) the difference between the number of people registered for temporary stay for more than 3 months (until 2005 for a period of more than 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;

2) the registers of the Ministry of Interior on internal and international migration of population for permanent residence;

3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;

4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

N o t e. Until 2009 data regarding the balance of the size and structure of the population as well as all demographic rates and indicators were compiled on the basis of the Population and Housing Census 2002; since 2010 – on the basis of the Population and Housing Census 2011.

The data on the size and structure of the population by territorial division are compiled by actual place of residence – it presents de facto population. The population in a given administrative unit (**de jure population/actually residing**) includes: persons registered for permanent residence and staying there actually and persons staying there temporarily (registered in a given administrative unit for a temporary stay for above 3 months; until 2005 – above 2 months or declaring permanent residence without registration).

People registered for permanent residence in a given administrative unit but staying temporarily in another unit are treated as actually residing in administrative unit, in which they are registered for a temporary stay (staying temporarily).

Do ludności faktycznie zamieszkałej nie są zaliczani cudzoziemcy przebywający w Polsce czasowo, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) zaliczani są do ludności faktycznej danej jednostki podziału terytorialnego.

2. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

3. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

4. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

5. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji:

The population actually residing do not include foreigners staying temporarily in Poland, while permanent Polish residents staying temporarily abroad (regardless of the duration of their absence) are included in the population actually residing in a given administrative unit.

2. The population at working age refers to males aged 18-64 and females aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **population at non-working age** is defined as the **population at pre-working age**, i.e., up to the age of 17 and the **population at post-working age**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

3. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:

- *marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in the case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage has been indicated),*
- *separations – according to the plaintiff's place of residence (in the case when the person filing petition lives abroad, the place of residence of a spouse has been indicated; in the case of unanimous petition of both of parties – the husband's place of residence is indicated),*
- *divorces – according to the plaintiff's place of residence (in the case when the person filing petition lives abroad, the place of residence of a spouse is indicated),*
- *births – according to the mother's place of residence,*
- *deaths – according to the place of residence of the deceased person.*

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1 year.

4. Life expectancy is expressed by the average number of years which a person at the exact age x still has to live, assuming a steady level of mortality in the period for which life expectancy tables were compiled.

5. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register, while in the case of migration:

- na pobyt stały – zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały,
- na pobyt czasowy – zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące).

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

6. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- **imigracja** to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy,
- **emigracja** to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

Rezydentem kraju jest osoba, która przebywa lub zamierza przebywać w danym kraju przez co najmniej 12 miesięcy.

7. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono do 2009 r. jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały, a od 2010 r. faktycznie zamieszkałej według stanu na połowę roku (30 VI).

Rynek pracy

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 12 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

- *for permanent residence – was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence,*
- *for temporary stay – was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months).*

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

6. International migration of the population is understood as relocation of the people related to the change of country of residence. Regulation (EC) No. 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11 VII 2007 contains a definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:

- **immigration** means arrival in the country of a person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for at least 12 months,
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for at least 12 months.

Usual resident of the country is a person who resides or intends to reside in a given country for at least 12 months.

7. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events until 2009 to the number of population registered for permanent residence and, since 2010, actually living according to mid-year estimates (30 VI).

Labour market

Economic activity of the population

1. Data in table 12 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. The survey does not include institutional households.

Wyniki BAEL uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych); jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

The LFS data are generalized on the basis of the balance of population compiled based on the results of the Population and Housing Census 2011.

2. *The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.*

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather); if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in the LFS in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who had found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons, who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. **The activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
 - b) właścicielami i współwłaścicielami (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych).

Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Bezrobocie

1. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Employment

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding co-owners not employed in the entity) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives).

Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

Unemployment

1. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments), are classified as unemployed.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. Nr 120, poz. 1252).

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 and less than 60 years old (in case of women) and less than 65 (in case of men), is not employed or performing any other kind of paid work and who is capable to work and ready to take full-time employment (or if he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than half of working time), not attending a school except schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, is registered in a powiat labour office appropriate for his/her permanent or temporary residence, is looking for employment or another kind of paid work, with additional provisions concerning the sources of income included in the mentioned law.

2. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promoting of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws No. 69, item 415, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 VIII 2004 are financed from state budget (on the basis on the Law dated 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – Journal of Laws No. 120, item 1252).

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government as well as economic entities employing up to 9 persons.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- 1) wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- 3) dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- 4) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, among other things: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), overtime pay, compensation for time not worked (paid layoffs, holidays, illness), allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- 1) *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- 2) *payments from profit and balance surplus in cooperatives,*
- 3) *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*
- 4) *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.*

3. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

4. Information regarding retirement pay and pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures), and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

5. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj. Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz byłego Urzędu Ochrony Państwa;
- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatancki oraz osoby represjonowane.

6. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

*Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditure) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.*

*5. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive **retirement pay and pensions**:*

- 1) *employed persons;*
- 2) *outworkers;*
- 3) *members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;*
- 4) *persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;*
- 5) *persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);*
- 6) *clergy;*
- 7) *professional soldiers;*
- 8) *the public safety functionaries, i.e., the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, the Central Anticorruption Bureau, the Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service as well as the former Office of State Protection;*
- 9) *penitentiary staff functionaries;*
- 10) *farmers;*
- 11) *war and military invalids, combatants as well as repressed persons.*

*6. **Retirement pay and pension benefits** (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:*

- 1) *retirement pay;*
- 2) *pensions resulting from an inability to work;*
- 3) *family pensions.*

7. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy. Świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

8. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

9. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

2. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

7. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work. Benefits do not include family and nursing benefits paid to persons receiving retirement pay and pensions for their families.

8. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

9. Data regarding benefits are given in **gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Household budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the furnishing of households with durable goods as well as risk of poverty, is a sample survey of household budgets. Included in the survey are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person household. A **one-person household** is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person household** is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

2. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

3. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

Ubóstwo

1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (stopa ubóstwa) – oblicza się jako stosunek liczby jednostek (gospodarstw domowych lub osób) ubogich do liczby jednostek w całej populacji. Podawany jest w procentach i oznacza, jaki jest odsetek ubogich w danej populacji.

2. Granice ubóstwa:

- **skrajnego** – poziom minimum egzystencji obliczany jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego zagrożenia życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka,
- **relatywnego** – 50% średnich wydatków (ekwiwalentnych) ogółu gospodarstw domowych,
- **ustawowego** – kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

3. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (według Unii Europejskiej) odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany (wartości środkowej) dochodu w danym kraju.

Ceny

1. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

3. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households include articles purchased for cash with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

Poverty

1. Poverty risk rate (poverty rate) – is a relation of number of poor households or persons to the total population. The rate is given in percent and means how many poor persons or households is in given population.

2. Poverty thresholds:

- *the subsistence minimum is calculated by the Institute of Labour and Social Studies as the extreme poverty line. The subsistence minimum sets the level of the satisfaction of needs below which there is a biological threat to life or psychophysical human development,*
- *the relative poverty line – 50% of the mean monthly expenditure (equivalent) of households,*
- *the statutory poverty line – an amount which, in accordance with the applicable law on social assistance entitles to apply for the benefit of the social assistance system.*

3. The at-risk-of-poverty rate (according to the European Union) is the share of people with an equivalised disposable income (after social transfer below the at-risk-of-poverty threshold, which is set at 60% of the national median equivalised disposable income after social transfers.

Prices

1. *The sources of information on retail prices of presented goods and services quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.*

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania

1. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

2. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

3. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Mieszkania

1. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2000-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, a od 2010 r. – wyniki spisu 2011).

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of some goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

Municipal infrastructure. Dwellings

1. Information regarding the water supply, the sewage and gas supply systems includes systems servicing households and other users.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other facilities) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water and gas to the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network. They do not include, however, sewers designed exclusively for draining precipitation waters.

2. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** also include households whose main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The consumption of electricity and gas from the gas supply network in households (including consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

3. Data on **municipal waste** concern the waste produced in households and also at other waste producers' premises (excluding hazardous waste) which in its nature or composition is similar to the waste produced in households.

Information on municipal waste is quoted according to the decree of the Minister of Environment dated 27 IX 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206).

Dwellings

1. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2000-2009, the results of 2002 census, where the output base, while since 2010 – the results of 2011 census).

2. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczenia inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

5. Dane o liczbie mieszkań wyposażonych w instalacje opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011 (stan w dniu 31 III 2011 r.).

Edukacja

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami).

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

2. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

5. Data regarding the number of dwellings fitted with installations were compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 (as of 31 III 2011).

Education

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (Journal of Laws No. 164, item 1365, with later amendments).

2. Schools covered by the educational system include:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2-, 3- letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia ujmowano odpowiednio ponadgimnazjalnych zasadniczych szkołach zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach.

3. Od roku szkolnego 2012/13, zgodnie z ustawą z dnia 19 VIII 2011 r. o zmianie ustaw o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1026), likwidowane są stopniowo szkoły dla młodzieży i specjalne – licea profilowane, uzupełniające licea ogólnokształcące, technika uzupełniająca oraz dla dorosłych – zasadnicze szkoły zawodowe, licea profilowane, uzupełniające licea ogólnokształcące, technika, technika uzupełniająca.

Ponadto od 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych tworzonych na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz. 38). Natomiast od 1 IX 2009 r. zgodnie z ustawą z dnia 19 III 2009 r. (Dz. U. Nr 56, poz. 458, z późniejszymi zmianami), dzieci 6-letnie, na wniosek rodziców, mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, natomiast dzieci 5-letnie mają prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.

- since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools (which replaced 8-year primary schools), where education is compulsory,
- since the 2002/03 school year, upper secondary schools, i.e. 2-, 3- year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as, since the 2004/05 school year, supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also art schools leading to professional certification and post-secondary schools; moreover, upper secondary (post-primary) schools for graduates from 8-year primary schools operating until the end of the education cycle which were included in basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools respectively.

3. Since the 2012/13 school year, according to the Law dated 19 VIII 2011 on changes to the education system acts and some other acts (Journal of Laws No. 205, item 1026), the following schools for youth and special schools have been gradually eliminated: specialized secondary schools, supplementary general secondary schools, supplementary technical schools and for adults – basic vocational schools, specialized secondary schools, supplementary general secondary schools, technical secondary schools, supplementary technical secondary schools.

Moreover, since 1 IX 2004, obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age of 6 in pre-primary sections in primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools) as well as, since the 2008/09 school year, pre-primary education groups and pre-primary points established on the basis of the decree of the Minister of National Education dated 10 I 2008 on types of other forms of pre-primary education, conditions of establishing and organizing these forms as well as their functioning (Journal of Laws No. 7, item 38). Whereas since 1 IX 2009 according to the Law dated 19 III 2009 (Journal of Laws No. 56, item 458, with later amendments), 6-years old children, at the request of parents, may begin learning in the first grade in primary school, while 5-years old children have a right to receive 1 year pre-primary education.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Dane, poza szkołami wyższymi i dla dorosłych, prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

6. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą ogólnokształcących szkół artystycznych, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, do których zalicza się szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane;
- 6) licea profilowane – stopniowo likwidowane;
- 7) technika;

4. *Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, enabling students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools.*

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. *Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.*

6. *Information regarding art schools leading to professional certification – unless otherwise indicated – refers exclusively to general art schools, excluding schools providing art education only.*

7. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) *primary schools, of which:*
 - a) *sports schools and athletic schools (excluding special schools),*
 - b) *branch schools (excluding special schools),*
 - c) *art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;*
- 2) *lower secondary schools, which include sports schools and athletic schools (excluding special schools);*
- 3) *basic vocational schools;*
- 4) *general secondary schools;*
- 5) *supplementary general secondary schools based on the programme of basic vocational schools – phased out;*
- 6) *specialized secondary schools – phased out;*
- 7) *technical secondary schools;*

- 8) technika uzupełniająca na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych),
- 10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

8. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi,
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata,
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

9. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata,
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą),
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Studentów i absolwentów – jeśli nie zaznaczono inaczej – wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, podstawowymi zamiejscowymi jednostkami organizacyjnymi i zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Od 2012 r. dane podaje się łącznie ze szkoła resortu obrony narodowej.

10. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych,
- 2) gimnazja dla dorosłych,
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych – stopniowo likwidowane,
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych,

8) *supplementary technical secondary schools based on the programme of basic vocational school – phased out;*

9) *general art schools leading to professional certification (excluding special schools),*

10) *special job-training schools.*

8. Post-secondary schools – *educating in day, evening and weekend form, and since the 2008/09 school year also in full-time form – include:*

- 1) *post-secondary schools (1-, 2- or 3-year), including special schools,*
- 2) *foreign language teacher training colleges (3-year) as well as teacher training colleges (3-year) in which graduates do not receive the title of licentiate,*
- 3) *collages of social work (3-year) – since the 2005/06 school year.*

9. Tertiary education (university level) *includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:*

- 1) *include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate,*
- 2) *include foreigners studying in Poland (of which studying at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad),*
- 3) *do not include Poles studying abroad (with the exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad).*

Data on students and graduates – if not indicated otherwise – are given according to the seats of higher education institutions including branch sections, basic organizational units, organizational units operating away from the higher education institution seat and out-of-town teaching centres. Since 2012 data are included academy of the Ministry of National Defence.

10. Schools for adults *educating in week-end form as well as, since the 2008/09 school year, also in full-time form – include:*

- 1) *primary schools for adults,*
- 2) *lower secondary schools for adults,*
- 3) *basic vocational schools for adults – phased out,*
- 4) *general secondary schools for adults,*

- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane,
- 6) licea profilowane dla dorosłych – zlikwidowane w roku szkolnym 2013/14,
- 7) technika dla dorosłych – stopniowo likwidowane,
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane.

11. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,
- zespoły wychowania przedszkolnego – działające od roku szkolnego 2008/09,
- punkty przedszkolne – działające od roku szkolnego 2008/09.

12. Internaty są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla młodzieży uczęszczającej do szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ogólnokształcących i zawodowych, poza stałym miejscem zamieszkania. Zadaniem internatu jest zapewnienie uczniom zakwaterowania, całodziennego wyżywienia, warunków do nauki i wypoczynku oraz stałej opieki wychowawczej. Międzyskolne placówki pełniące funkcję internatów zwane są bursami.

13. Dane dotyczące:

- a) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza wyższymi) – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec poprzedniego roku szkolnego,
- b) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazywani są z poprzedniego roku akademickiego,

14. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

5) supplementary general secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school – phased out,

6) specialized secondary schools for adults – close down in the 2013/14 school year,

7) technical secondary schools for adults – phased out,

8) supplementary technical secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school – phased out.

11. Pre-primary education establishments are care and education establishments for children aged 3 and more until beginning education in primary school, providing care and leading to preparation for learning process in school. Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections in primary schools,
- pre-primary education groups – operating since the 2008/09 school year,
- pre-primary points – operating since the 2008/09 school year.

12. Boarding-schools are foster and educational facilities for youth attending primary, lower secondary, general secondary and vocational schools outside their place of permanent residence. The aim of boarding schools is to provide accommodation, full board, conditions for learning and rest, as well as constant care. Inter-school facilities functioning as boarding schools are called dormitories.

13. Data regarding:

- a) pre-primary education and schools (excluding higher education institutions) – if not indicated otherwise – are given as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the previous school year,
- b) higher education institutions – presented as of 30 XI; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates from the previous academic year are indicated,

14. The information presented, excluding the data on higher education institutions, come from Educational Information System, of the Ministry of National Education.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

1. Prezentowane w dziale dane (za wyjątkiem od 2012 r. szpitali, przychodni oraz porad udzielonych) nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia w placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późniejszymi zmianami), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych,
- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039),
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 136, poz. 857, z późniejszymi zmianami),
- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 164, poz. 1027, z późniejszymi zmianami), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 5) ustawa z dnia 6 IX 2008 r. prawo farmaceutyczne (Dz. U. Nr 4, poz. 271, z późniejszymi zmianami).

3. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Health care and social welfare

1. The data presented in this chapter (since 2012 except hospitals, out-patients departments and consultations provided) do not include information concerning the health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and until 2011 – the Internal Security Agency as well as health care in prisons.

2. Data on the health care is provided on the basis of:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (Journal of Laws No. 112, item 654, with later amendments), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, inter alia, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units,
- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (Journal of Laws No. 174, item 1039),
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with later amendments),
- 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text, Journal of Laws 2008 No. 164, item 1027, with later amendments) governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and method of their financing and the activities of the National Health Fund,
- 5) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2008 (Journal of Laws No. 4, item 271, with later amendments).

3. Data regarding **medical personnel** concern persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices – since 2006, pharmacies, and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern persons working directly with a patient, i.e. excluding persons whose the primary workplace is university, units of state or local self-government administration or the National Health Fund.

Data include persons employed full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work is their basic employment, including persons undergoing internships.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) obejmują przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

Działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

8. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

9. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. 2011 Nr 45, poz. 235) opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Przed wejściem w życie ww. ustawy żłobki działały na podstawie ustawy z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

10. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

Nurse should also be understood as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data concerning facilities of the out-patient health care (until 2011 – health care facilities) comprise out-patient departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories.

Health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives

5. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of out-patient health care are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions

6. Data on hospitals comprise health care units which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding beds in general hospitals do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

8. Generally available pharmacies do not include pharmacies which operate within the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

9. According to the Law on Childcare for Children Younger than 3 Years, dated 4 II 2011 (Journal of Laws 2011 No. 45, item 235) care can be organized in the form of nurseries, children's clubs, provided by a day carer or a nanny. Before this law entered into force, nurseries had operated on the basis of the Law on Health Care Facilities, dated 30 VIII 1991.

10. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (Journal of Laws No. 149, item 887, with later amendments).

11. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

12. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) interwencyjnego – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) rodzinnego – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) socjalizacyjnego – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

11. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may operate in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organization of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a street-worker,
- 4) **in a combination of the forms**, i.e., combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

12. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre** run as:
 - a) *an intervention centre* – providing immediate care to a child in a crisis situation. The centre is obliged to admit a child in cases requiring immediate care,
 - b) *a family centre* – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming self-dependent; provides upbringing and care to numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,
 - c) *a socialization centre* – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, developmental, health, living, social and religious needs; implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant; enables contacts with parents and other close persons, takes actions aimed at the child's return to the family; provides a child with access to education adjusted to his/her age and development skills; provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

- d) specjalistyczno-terapeutycznego – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyróżniania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

13. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- a) spokrewniona,
- b) niezawodowa, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowa – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);

d) a specialist therapy centre – provides care to a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) regional care and therapy centre – a centre for children who, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. A maximum of 30 children may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) pre-adoptive intervention centre – a centre for children aged up to the 1 year requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. A maximum of 20 children may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

13. Family foster care is exercised in the case when parents are unable to provide care and education to a child. It works with the family to enable the child's return to its family, or when it is impossible – makes efforts aimed at child's adoption; preparation of a child for independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture and recreation.

The forms of family foster care are as follows:

1) foster family:

- a) related,
- b) non-professional – a maximum of 3 children may be placed (except for numerous siblings),
- c) professional – a maximum of 3 children may be placed (except for numerous siblings);

2) **rodzinny dom dziecka** – w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

14. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362, z późniejszymi zmianami).

15. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Kultura. Turystyka. Sport

Kultura

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia na zewnątrz.

2. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Przez **wystawę** organizowaną przez muzeum i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzane na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

2) **foster home** – a maximum of 8 children may be placed (except for numerous siblings).

14. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions whose the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2009 No. 175, item 1362, with later amendments).

15. Data on social benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** due to of long illness, disability, unemployment, possibility of maintaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

Culture. Tourism. Sport

Culture

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

2. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

Exhibition organized by museum and correctly titled is understood as a set of museum collections opened to a public (visitors).

Temporary exhibitions are exhibitions organized for a definite time in the museum and available only once.

3. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

4. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

5. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

Turystyka

1. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych), posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce) oraz obiekty w trakcie kategoryzacji,
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hostele, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

2. Dane o **obiettach i miejscach noclegowych** wykazano według stanu w dniu 31 VII. W informacjach nie uwzględnia się obiektów i miejsc obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

3. *Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.*

4. *Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.*

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

5. *Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape or digital).*

*Fixed cinemas include **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.*

Tourism

1. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings), possessing 10 and more bed places.

Within:

- *hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” includes facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns) as well as other hotel facilities under categorization,*
- *other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected from particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).*

2. *Data regarding **facilities and the number of bed places** are presented as of 31 VII. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included.*

3. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Sport

1. Dane o klubach sportowych obejmują zarówno działalność klubów sportowych zajmujących się głównie sportem (w tym wyczynowym), jak i wybranych organizacji, których działalność ma przede wszystkim charakter rekreacji ruchowej (uczniowskie kluby sportowe, wyznaniowe kluby sportowe).

2. W kategorii ćwiczących jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia kilka dyscyplin sportu. W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych dyscyplin sportowych stosuje się różne granice wieku.

Transport i łączność

1. Dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII prezentowane są w 2005 r. według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (do 17 XI 2011 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

2. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

3. Placówkę pocztową stanowi jednostka organizacyjna operatora publicznego lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.

3. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

Sport

1. Data regarding sports clubs include activity of sports clubs conducting activity mainly in sport (of which record-seeking sports) as well as selected organizations, which activity primarily concern recreational activity (students sport clubs, religious sport clubs).

2. In the category of persons practising sports, one person may be indicated more than once, depending upon the number of disciplines practised. Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual disciplines.

Transport and communication

1. Data on road vehicles and tractors registered as of 31 XII have been presented in 2005 according to the register maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior (until 17 XI 2011 – the Ministry of Interior and Administration). Data do not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the end of reference year.

2. Information regarding communications, in tangible terms, concerns the public post office as well as operators of the public telecommunication network, i.e. the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

3. Post office represents an organizational units of the public operator or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addressees of the consignment or the amount of money specified in the postal transfers.

4. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) oraz łącza w dostępnach ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

Handel

1. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 m² do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 m² do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

2. Podziału sklepów i stacji paliw dokonano na podstawie ich faktycznej lokalizacji.

4. Telephone main line includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Trade

1. The division of stores by organizational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 m² to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 m² to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods, and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales area from 120 m² to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

2. The division of shops and petrol stations was made on the basis of their actual location.

Finanse publiczne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województwa), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła do 2009 r. ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami), a od 2010 r. obowiązuje ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 594),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 595),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 596),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 II 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207, z późniejszymi zmianami).

4. **Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego** dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.

Public finance

1. *Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local self-government entities (gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.*

The legal basis defining the above mentioned processes until 2009 provided the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104, with later amendments) and since 2010 the Law on Public Finances dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 885, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local self-governments, the legal basis is additionally provided by the following:

- *the Law on Gmina Self-government dated 8 III 1990 (uniform text Journal of Laws 2013 item 594),*
- *the Law on Powiat Self-government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2013 item 595),*
- *the Law on Voivodship Self-government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2013 item 596),*
- *the Law on Incomes of Local Self-government Entities dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2010 No.80, item 526, with later amendments),*
- *the Minister of Finance Regulation of 3 II 2010 on Budgetary Reporting (Journal of Laws No. 20, item 103),*
- *the Minister of Finance Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207, with later amendments).*

4. **Budget expenditure of local self-government entities** are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

Bezpieczeństwo publiczne

1. Przepięstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przepięstwo:

- zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. jest to zbrodnia lub występęk ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego,
- zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przepięstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

2. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

3. Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób. Każdy wypadek drogowy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn jest większa od liczby wypadków.

- *expenditure on wages and salaries (including derivatives),*
- *expenditure on the purchase of materials and services,*
- *allocations for organizational and legal units operating within local self-government entities' budgets,*
- *expenditure on debt servicing,*
- *expenditure related to granting endorsements and guarantees.*

Public safety

1. *An ascertained crime is an event which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. A crime:*

- *in connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation,*
- *in connection with the Penal Fiscal Code – it is a fiscal offence.*

An ascertained crime in completed preparatory proceeding in which at least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

2. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous year due to undetected delinquencies.

3. **Data regarding road traffic accidents** come from Accident and Collision Register (SEWiK) kept by the National Police Headquarters. They cover events connected with the vehicles traffic on public roads resulting in injures or fatal accidents. There are usually several causes of every traffic accident (a maximum of 5 was taken into account). Therefore, the sum of causes is greater than the number of accidents.

Rachunki regionalne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995). W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

2. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto liczony jest w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

3. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

4. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

5. Zużycie pośrednie obejmuje wartość wyrobów i usług zużytych jako nakłady w procesie produkcji, z wyjątkiem środków trwałych, których zużycie jest rejestrowane jako amortyzacja środków trwałych. Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

6. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

Regional accounts

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of National and Regional Accounts (ESA 1995). The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

2. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

3. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

4. Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

5. Intermediate consumption includes the value of goods and services consumed as outlays in the production process, excluding fixed assets, the consumption of which is registered as depreciation of fixed assets. Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

6. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

7. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z dochodu mieszanego brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem ponoszone przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

8. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

9. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

10. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz działalnością ubezpieczeniową,

7. Gross primary income in the households sector is comprised of gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees borne by all national institutional units, i.e. wages and salaries jointly with contributions to compulsory social security and health security paid by employees, contributions to compulsory social security paid by employers and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

8. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

9. Data grouping by voivodships and sub-regions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

10. Criteria of rating a given unit of the national economy among institutional sectors are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) *non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),*
- 2) *financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity,*

- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa oraz przedsiębiorstwa publiczne, które zgodnie z metodologią ESA 1995 spełniają kryteria zaliczania do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

11. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” w zakresie produkcji ukrytej dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nieregistrowanej (głównie w działalności usługowej).

12. Dane na 1 mieszkańca za lata 2009-2011 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

13. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne”.

- 3) *general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance as well as entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget, as well as public enterprises which accordingly to the ESA 1995 methodology fulfill criteria of including in the sector,*
- 4) *households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,*
- 5) *non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.*

11. *The estimation of the “hidden economy” is included in the regional accounts in the field of the concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work (primarily within the service activity).*

12. *Data per capita for the years 2009-2011 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the Population and Housing Census 2011*

13. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts”.*

UWAGI ANALITYCZNE

Stan i ochrona środowiska

Powierzchnia geodezyjna województwa pomorskiego według stanu w dniu 1 I 2014 r. wyniosła 1831,0 tys. ha, co stanowiło 5,9% powierzchni kraju. Użytki rolne zajmowały 921,5 tys. ha (50,3% ogólnej powierzchni województwa), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 689,7 tys. ha (37,7%), grunty zabudowane i zurbanizowane – 95,4 tys. ha (5,2%), zaś grunty pod wodami – 74,2 tys. ha (4,1%). Pozostałe 50,2 tys. ha (2,8%) stanowiły użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w województwie pomorskim na koniec 2013 r. wyniosła 598,0 tys. ha (32,7% powierzchni województwa i 5,9% powierzchni prawnie chronionej kraju), o 261 ha mniej w porównaniu z 2011 r. Na 1 mieszkańca przypadało 2,6 tys. m² obszarów prawnie chronionych. W podziale terytorialnym największy udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w ogólnej powierzchni danego powiatu odnotowano w powiecie chojnickim (58,8%) i kościerskim (54,9%), natomiast najmniejszy w powiatach: malborskim (8,3%), człuchowskim (10,6%) i czewskim (12,7%).

W 2013 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 187 oczyszczalni ścieków, rok wcześniej 188, a w 2011 r. – 199. Do wód lub do ziemi odprowadzono 157,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (5,9% ogółu ścieków odprowadzonych w kraju), z tego bezpośrednio z zakładów odprowadzono 77,6 hm³, a siecią kanalizacyjną – 79,9 hm³. Z ogółu odprowadzonych ścieków oczyszczenia wymagało 127,0 hm³, w tym oczyszczaniu poddano 126,4 hm³ (99,5%). W 2013 r. wytworzono o 6,5% mniej ścieków niż przed rokiem i o 14,8% mniej niż w 2011 r.

Wśród ścieków oczyszczanych w województwie pomorskim w 2013 r. 52,8% stanowiły ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów (w 2012 r. – 53,5%, w 2011 r. – 54,2%), oczyszczaniu biologicznemu poddano 41,2% ogółu oczyszczanych ścieków, co oznacza wzrost w stosunku do 2012 i 2011 r. (odpowiednio o 1,2 p.proc i 1,5 p.proc), natomiast mechanicznie oczyszczono 4,3% ścieków (wobec 4,4% w 2012 r. i 4,2% w 2011 r.).

Tabl. 1. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
	w tys. t		
	Z dwutlenkiem węgla		
Polska	203125,6	216513,7	217492,0
Województwo	5427,8	6901,8	6511,6
	Bez dwutlenku węgla		
Polska	1590,7	1626,6	1590,7
Województwo	36,3	33,8	29,0

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

Za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w województwie pomorskim w 2013 r. uznano 81 zakładów (w 2011 r. – 82 zakłady). Wśród nich urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 59 zakładów, a do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 12 zakładów. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych w 2013 r. wyniósł 99,3%, a zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) – 73,9% (wobec 76,2% w 2012 r. i 73,0% w 2011 r.).

W 2013 r. zakłady uznane za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 2,4 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, wśród których dominowały pyły ze spalania paliw (70,8%). Zarówno w porównaniu z 2012 r. jak i 2011 r. emisja pyłów zmniejszyła się o 14,5%. Ponadto omawiane zakłady wyemitowały do atmosfery łącznie 6511,6 tys. t zanieczyszczeń gazowych, w tym 99,6% stanowił dwutlenek węgla. W porównaniu z poprzednim rokiem emisja zanieczyszczeń gazowych (z dwutlenkiem węgla) zmniejszyła się o 5,7%, a w odniesieniu do 2011 r. o 5,8%.

Wśród zanieczyszczeń gazowych w województwie pomorskim najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz dwutlenek węgla. W 2013 r. emisja dwutlenku siarki przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyniosła 13,4 tys. t (o 20,2% mniej niż w 2012 r. i o 31,6% niż w 2011 r.), tlenku azotu – 9,0 tys. t (o 7,2% mniej niż w 2012 r. i w 2011 r.), a dwutlenku węgla – 6482,5 tys. t (spadek o 5,6% w stosunku do 2012 r. i o 5,7% w stosunku do 2011 r.).

W 2013 r. na 1 km² wyemitowano 0,1 t zanieczyszczeń pyłowych i 1,6 t zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Spośród odpadów wytworzonych w 2013 r. odzyskowi poddano 92,3% (w 2012 r. – 91,2%, a w 2011 r. – 89,9%), a 4,6% unieszkodliwiono (w 2012 r. – 4,6%, a w 2011 r. – 7,0%).

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga wydatków na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2013 r. nakłady na środki trwałe (w cenach bieżących) służące ochronie środowiska w województwie pomorskim kształtowały się na poziomie 633,1 mln zł. i wśród nich największy udział miały nakłady poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód (41,0%). W 2013 r. nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (w cenach bieżących) wyniosły 234,0 mln zł (wzrost o 23,5% w stosunku do 2011 r.), z których najwięcej (49,7%) przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Ludność

W końcu 2013 r. województwo pomorskie zamieszkiwało 2295,8 tys. osób, tj. 6,0% ludności Polski (w 2011 r. 5,9%). Pod względem liczby ludności województwo pomorskie zajmowało 7 miejsce w kraju, po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i łódzkim. W stosunku do 2011 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 12,3 tys. mieszkańców (0,5%), w Polsce natomiast odnotowano spadek liczby ludności o 42,8 tys. osób (0,1%).

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni województwa, wyniosła w 2013 r., podobnie jak w 2011 r., 125 osób (w miastach – 1345, na wsi – 47 osób). Średnia gęstość zaludnienia w kraju wyniosła 123 osoby (w miastach – 1078, na wsi – 52 osoby).

Od 2011 r. liczba ludności miejskiej w województwie stopniowo zmniejsza się. W końcu 2013 r. w miastach mieszkało 1495,4 tys. osób, co oznacza spadek o 3,0 tys. osób (o 0,2%) w stosunku do stanu z końca 2011 r. Współczynnik urbanizacji (odsetek ludności miejskiej) wyniósł 65,1% i był o 0,5 p.proc. niższy w porównaniu z 2011 r. (w Polsce odpowiednio 60,4% i o 0,3 p.proc. mniej).

W dalszym ciągu na terenie województwa obserwuje się wzrost liczby mieszkańców wsi, gdzie – według stanu na koniec 2013 r. – mieszkało 800,4 tys. osób – o 15,3 tys. osób więcej niż w końcu 2011 r. Tym samym odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) wyniósł 34,9% wobec 34,4% w końcu 2011 r. W ogólnej liczbie ludności Polski udział mieszkańców wsi był wyższy i wyniósł w końcu 2013 r. 39,6% (39,3% w 2011 r.).

W 2013 r. struktura ludności według płci nie uległa istotnym zmianom w porównaniu z 2011 r. W województwie pomorskim kobiety nadal stanowiły 51,2% (51,6% w kraju). W miastach udział ten wyniósł 52,2%, natomiast na wsi – 49,5%. Współczynnik feminizacji (określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn) pozostał na tym samym poziomie co w 2011 r. i wyniósł 105 (w kraju 107), przy czym w miastach – 109, a na obszarach wiejskich – 98 (w kraju odpowiednio 111 i 101).

W 2013 r. w stosunku do 2011 r. zmieniła się struktura wieku ludności według ekonomicznych grup wieku. Liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiła 19,6% populacji województwa (spadek o 0,3 p.proc. w porównaniu z 2011 r.), co uplasowało województwo pomorskie na pierwszej pozycji w kraju (gdzie wskaźnik ten wyniósł 18,2%, o 0,3 p.proc. mniej niż w 2011 r.). W 2013 r. udział osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) w ogólnej liczbie ludności wyniósł 63,4% wobec 64,3% w 2011 r. (w kraju odpowiednio 63,4% i 64,2%). Obserwowany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym z 15,9% w 2011 r. do 17,1% w 2013 r. (w kraju odpowiednio z 17,3% do 18,4%). Wskaźnik ten był jednym z najniższych w kraju (po województwach warmińsko-mazurskim i wielkopolskim).

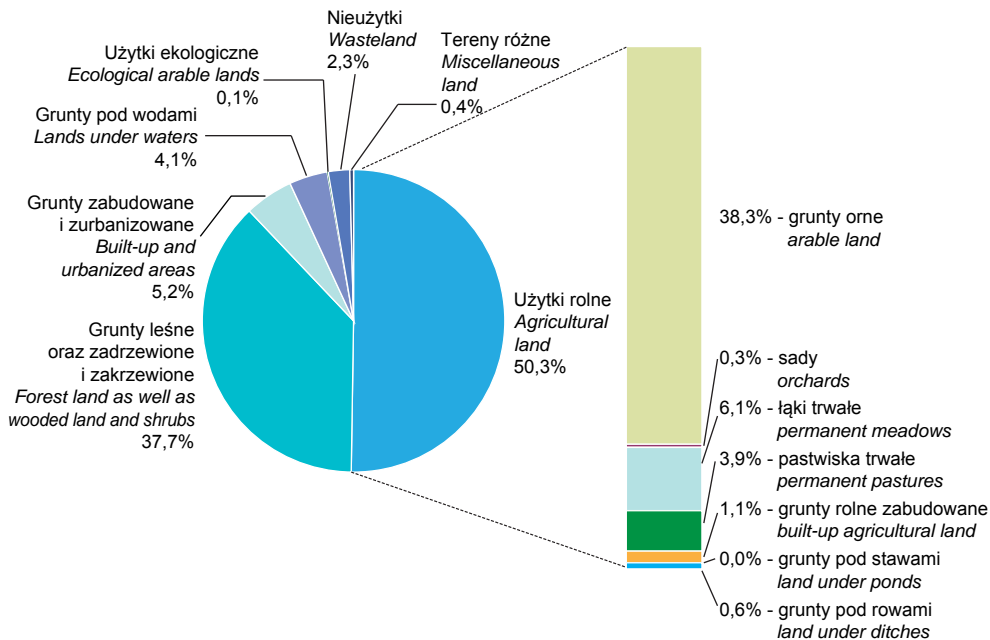
Efektem zmian w strukturze wieku ludności był wzrost współczynnika obciążenia demograficznego. W 2013 r. w województwie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 57,8 osób w wieku nieprodukcyjnym (w kraju 57,6 osób). W porównaniu z 2011 r. współczynnik ten zwiększył się o 2,2 osoby (w kraju o 1,8 osoby).

KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ WOJEWÓDZTWA W 2014 R.

Stan w dniu 1 I

DIRECTIONS OF VOIVODSHIP GEODESIC LAND USE IN 2014

As of 1 I

UDZIAŁ POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONEJ W POWIERZCHNI OGÓLEM^a WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

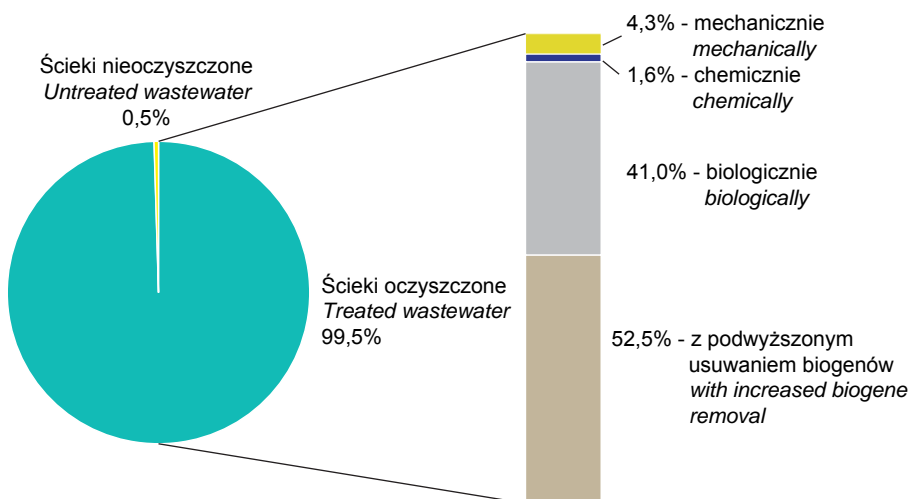
SHARE OF AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION IN TOTAL AREA^a BY POWIATS IN 2013

As of 31 XII

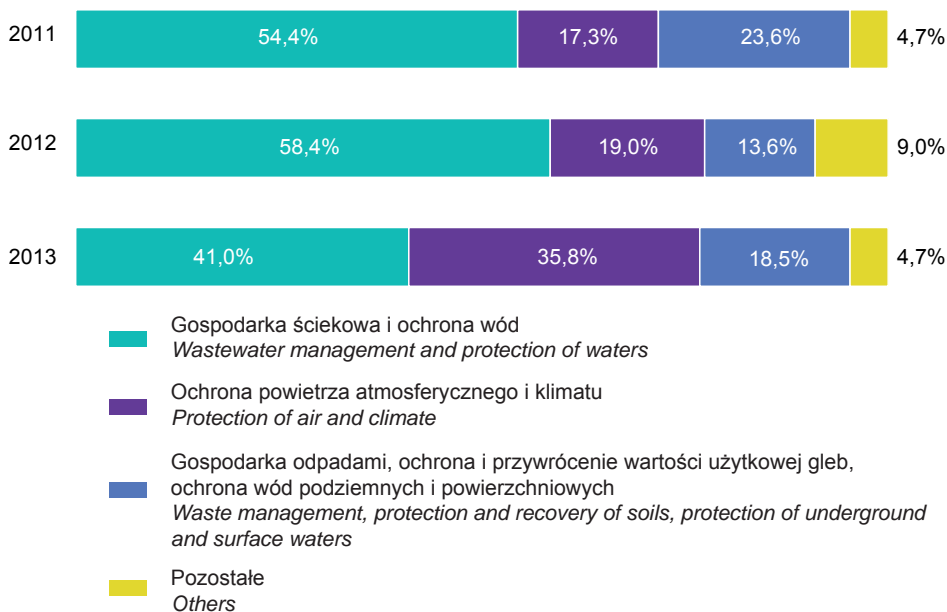

^a Danego powiatu.
^a Of a given powiat.

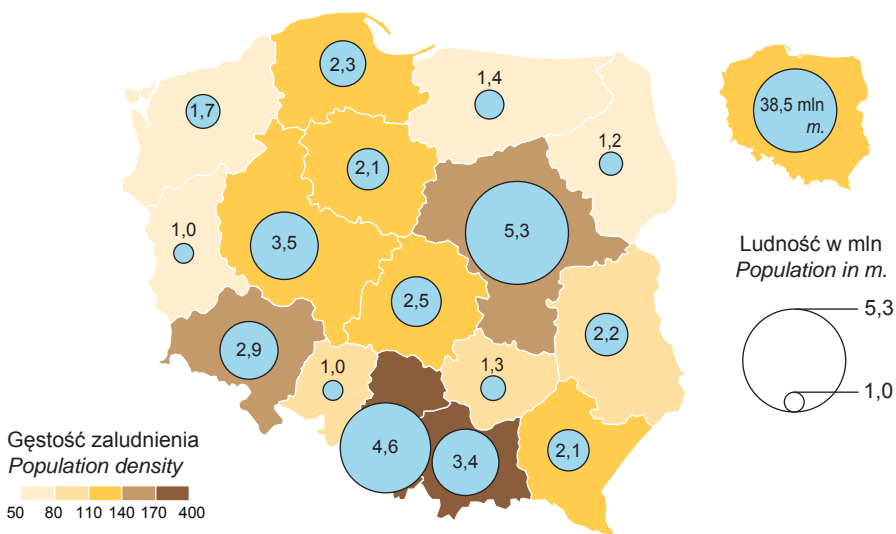
**ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA
ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI W 2013 R.
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER REQUIRING TREATMENT,
DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND IN 2013**

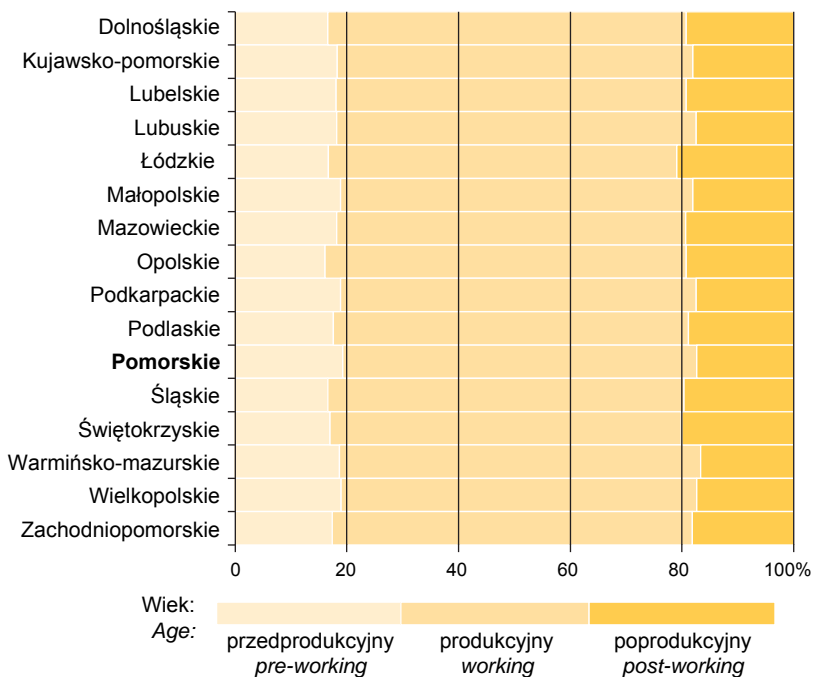
**STRUKTURA NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
(ceny bieżące)
STRUCTURE OF OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
(current prices)**

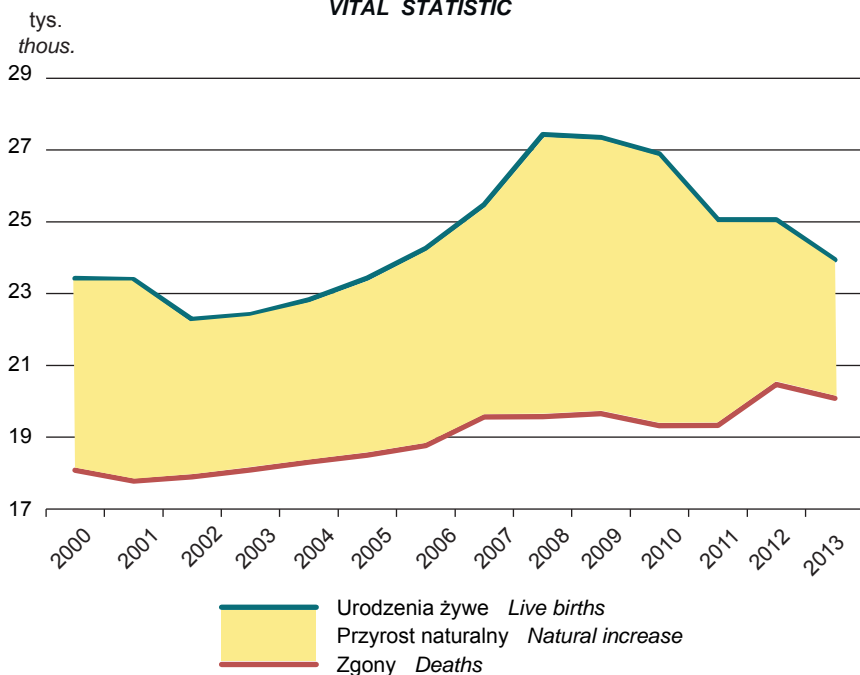
LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
POPULATION AND POPULATION DENSITY BY VOIVODSHIPS IN 2013

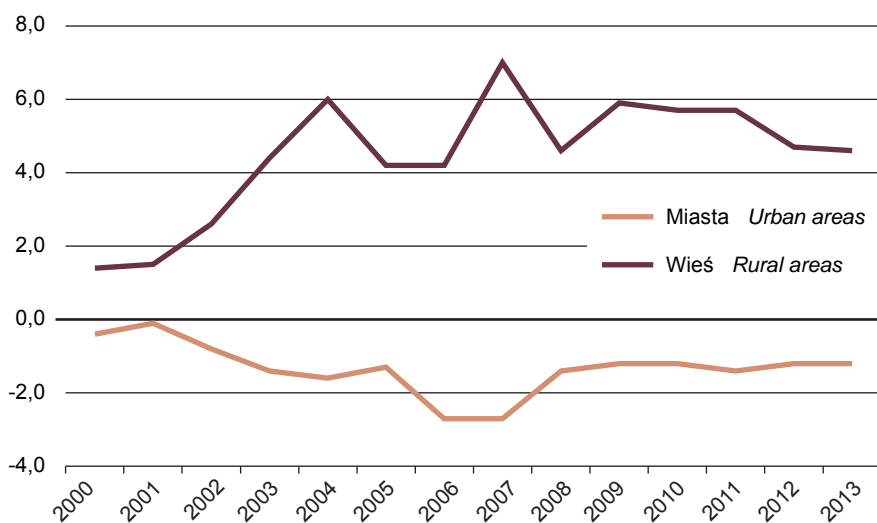
STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
STRUCTURE OF POPULATION AT WORKING AND NON-WORKING AGE BY VOIVODSHIPS IN 2013

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTIC

SALDO MIGRACJI LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY NA 1000 LUDNOŚCI
W MIASTACH I NA WSI
NET MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE
PER 1000 POPULATION IN URBAN AND RURAL AREAS

W 2013 r. w miastach na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58,8 osób w wieku nieprodukcyjnym (55,5 osób w 2011 r.), natomiast na wsi 56,0 osób (55,8 osób w 2011 r.). Dla Polski współczynnik ten w miastach był niższy niż w województwie (o 1,2 osoby zarówno w 2013 r. jak i w 2011 r.), a na wsi wyższy (o 1,7 osoby w 2013 r. i o 2,3 osoby w 2011 r.).

Ruch naturalny ludności należy do tych zjawisk demograficznych, które niewątpliwie wpływają na tempo przyrostu ludności.

W 2013 r. w województwie zarejestrowano 23,9 tys. urodzeń żywych, o 1,1 tys. mniej niż w 2011 r. Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 10,4 (w 2011 r. – 11,0) i był wyższy od notowanego w kraju (9,6 w 2013 r. i 10,1 w 2011 r.). W 2013 r., analogicznie jak w 2011 r., pod względem wysokości tego współczynnika, województwo pomorskie uplasowało się na drugiej pozycji w kraju (po województwie wielkopolskim).

W 2013 r. w województwie zmarło 20,1 tys. osób, o 0,8 tys. więcej niż w 2011 r. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się z 8,5 w 2011 r. do 8,8 w 2013 r. W porównaniu z innymi województwami wskaźnik ten był jednym z najniższych w kraju – druga lokata po województwie podkarpackim (w 2011 r. pierwsza pozycja). W kraju współczynnik zgonów wyniósł 10,1 w 2013 r. i 9,7 w 2011 r.

W 2013 r. w województwie odnotowano 103 zgony niemowląt (analogicznie jak w 2011 r.). Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 4,3 w 2013 r. (4,1 w 2011 r.) i był niższy niż ogólnopolski, który wyniósł 4,6 (w 2011 r. – 4,7).

W 2013 r. liczba urodzeń żywych była wyższa o 3,9 tys. od liczby zgonów (w 2011 r. wyższa o 5,7 tys.), co spowodowało, że przyrost naturalny w województwie (liczony na 1000 ludności), podobnie jak od ponad dekady, był najwyższy w kraju i wyniósł 1,7 (2,5 w 2011 r.). W 2013 r. w Polsce po raz pierwszy od 2005 r. wskaźnik ten był ujemny i wyniósł minus 0,5 (wobec 0,3 w 2011 r.).

W 2013 r. w województwie zarejestrowano 10,7 tys. nowych małżeństw, o 13,2% mniej niż w 2011 r. Tym samym zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności z 5,4 w 2011 r. do 4,7 w 2013 r. (analogicznie jak w kraju).

W 2013 r. przeciętne trwanie życia w województwie wyniosło 74,1 lat dla mężczyzn i 81,2 lat dla kobiet. W stosunku do 2011 r. wartości te wzrosły odpowiednio o 0,6 i 0,2 lata. W 2013 r. wskaźniki te były wyższe od notowanych w kraju o 1,0 lat dla mężczyzn i 0,1 lat dla kobiet. Wartość przeciętnego trwania życia mężczyzn i kobiet zamieszkałych w miastach była wyższa niż dla osób zamieszkałych na wsi. Różnica w przypadku mężczyzn wyniosła 1,6 lat, a dla kobiet 0,6 lat.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia są migracje ludności.

W 2013 r., podobnie jak w 2011 r., saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie. Ogólna liczba ludności zwiększyła się o 1,9 tys. osób (w 2011 r. – o 2,3 tys.), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa wyniosło 0,8 (w 2011 r. było to 1,0). Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu roku była mniejsza niż liczba osób nowo zameldowanych na pobyt stały w tym okresie. W porównaniu z innymi województwami wskaźnik ten był jednym z najwyższych w kraju – trzecia lokata po województwach mazowieckim i małopolskim (w 2011 r. taka sama pozycja). W kraju saldo migracji stałej na 1000 ludności było ujemne i w końcu 2013 r. wyniosło minus 0,5 (w 2011 r. – minus 0,1).

W dalszym ciągu mamy do czynienia z tendencją wzrostową (obserwowaną od kilkunastu lat) liczby mieszkańców wsi. W 2013 r. liczba ludności wsi zwiększyła się o 3,7 tys. osób (4,6 na 1000 ludności). Z miast ubyło natomiast 1,8 tys. osób (minus 1,2 na 1000 mieszkańców).

W 2013 r. w województwie pomorskim zameldowało się na pobyt stały 31,9 tys. osób (z czego 1,1 tys. osób przybyło z zagranicy), tj. o 0,5 tys. więcej niż w 2011 r. Wśród ludności napływowej przeważały kobiety (52,2%) oraz osoby osiedlające się w miastach (56,3%). Odpływ ludności wyniósł 30,1 tys. osób, tj. o 0,9 tys. osób więcej niż w 2011 r. Za granicę wyjechało (wymeldowało się z pobytu stałego) 2,5 tys. mieszkańców, tj. o 46,1% więcej niż w 2011 r. Z województwa częściej wymeldowywały się kobiety (52,2%) oraz osoby zamieszkałe w miastach (65,9%).

Aktywność ekonomiczna ludności

Wyniki reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazały, że w województwie pomorskim w 2013 r. udział osób aktywnych zawodowo, tj. pracujących bądź bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej wyniósł 55,8% i wzrósł o 1,3 p.proc. w stosunku do 2011 r. W kraju współczynnik aktywności zawodowej w tym samym czasie osiągnął poziom 55,9% i wzrósł o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2011 r. W województwie pomorskim w miastach współczynnik ten wyniósł 56,3% (w 2011 r. – 54,6%) wobec 54,7% na wsi (w 2011 r. – 54,1%, natomiast w 2012 r. – 57,0%). Znaczną różnicę odnotowano w aktywności zawodowej mężczyzn i kobiet, gdzie współczynnik aktywności w 2013 r. wyniósł odpowiednio 64,8% i 47,5% (w 2011 r. – 63,8% i 46,0%).

W 2013 r. w województwie pomorskim na 1000 osób pracujących przypadają 993 osoby niepracujące, tj. bierne zawodowo i bezrobotne, podczas gdy w 2011 r. było to 1006 osób niepracujących. W skali kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 994 i 992 osoby.

W 2013 r. wskaźnik zatrudnienia (określający relację liczby pracujących do ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej) w województwie pomorskim utrzymał się na poziomie z 2012 r., tj. 50,2%, natomiast w stosunku do 2011 r. wzrósł o 0,4 p.proc. W skali kraju wskaźnik ten w latach 2011-2013 ukształtował się na poziomie 50,2%. W miastach województwa pomorskiego omawiany wskaźnik osiągnął w 2013 r. poziom 51,4% (50,6% w 2011 r. i 50,0% w 2012 r.), natomiast na wsi – 47,7% (48,6% w 2011 r. i 50,5% w 2012 r.). W 2013 r. wskaźnik zatrudnienia wśród mężczyzn wyniósł 58,4%, natomiast wśród kobiet 42,6%. W stosunku do 2011 r. odnotowano spadek wartości tego wskaźnika o 0,3 p.proc. dla mężczyzn, natomiast wzrost o 0,8 p.proc. dla kobiet.

W 2013 r. w województwie pomorskim, pomimo wzrostu zarówno liczby pracujących (z 797 tys. w 2011 r. do 894 tys. w 2013 r.), jak i wskaźnika zatrudnienia, wzrosła również liczba bezrobotnych – z 74 tys. w 2011 r. do 100 tys. osób w 2013 r., co przełożyło się na wzrost stopy bezrobocia odpowiednio z 8,5% do 10,1%. Stopa bezrobocia w województwie pomorskim w 2013 r. była nieco niższa niż w skali kraju (10,3%). Większy wzrost wartości stopy bezrobocia w 2013 r. w porównaniu z 2011 r. zanotowano na obszarach wiejskich – o 2,5 p.proc. wobec 1,2 p.proc. w miastach (do wartości odpowiednio 12,8% na wsi i 8,7% w miastach). Wzrost stopy bezrobocia był również bardziej zauważalny wśród mężczyzn (wzrost o 1,9 p.proc. do wartości 9,9%) niż wśród kobiet (wzrost o 1,1 p.proc. do wartości 10,2%).

Rynek pracy

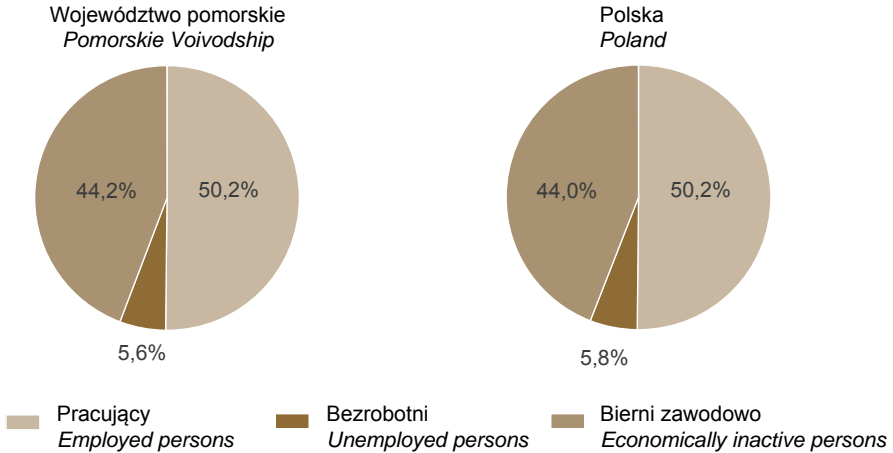
Pracujący

Według stanu na koniec 2013 r. liczba pracujących w województwie pomorskim (według faktycznego miejsca pracy) wyniosła 507,3 tys. osób, tj. o 12,5 tys. osób (2,5%) więcej niż w 2011 r. Pracujący stanowili 22,1% ogólnej liczby mieszkańców województwa, a ich udział w stosunku do ogólnej liczby pracujących w kraju wyniósł 5,8%. Pod względem liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności województwo pomorskie znajdowało się na szóstym miejscu w Polsce po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, dolnośląskim i łódzkim.

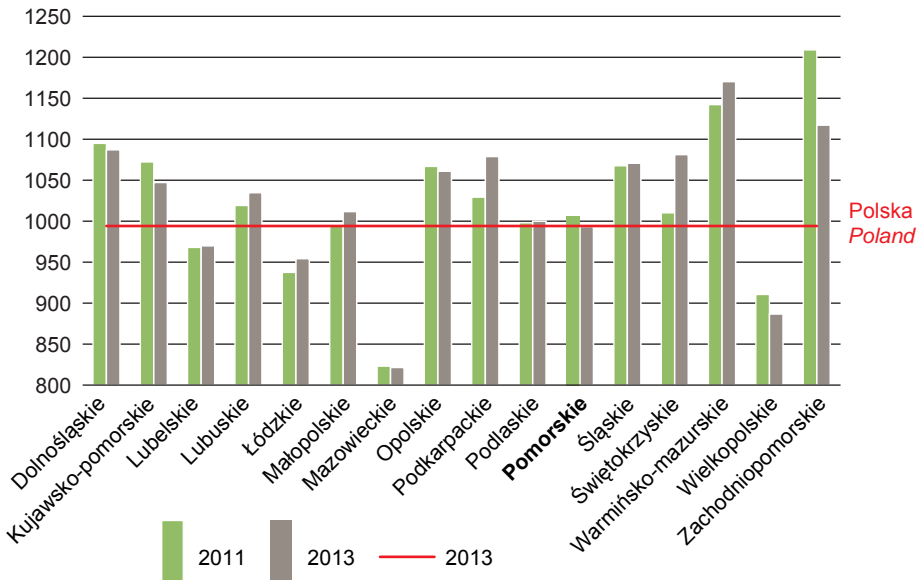
W porównaniu z 2011 r. w większości powiatów województwa pomorskiego zaobserwowano wzrost liczby pracujących, przede wszystkim w powiatach: słupskim (o 9,0%), chojnickim (o 6,6%), kartuskim (o 6,0%) i bytowskim (o 5,4%), natomiast spadek liczby pracujących wystąpił w pięciu powiatach: sztumskim (o 6,6%), w Słupsku (o 4,8%), malborskim (o 3,2%), lęborskim (o 2,5%) i człuchowskim (o 1,3%).

W 2013 r. liczba pracujących w sektorze publicznym wyniosła 171,2 tys. wobec 336,1 tys. w sektorze prywatnym. Udział sektora prywatnego w ogólnej liczbie pracujących wzrósł z 65,3% w 2011 r. do 66,3% w 2013 r., natomiast udział sektora publicznego zmniejszył się z 34,7% w 2011 r. do 33,7% w 2013 r.

**AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ W 2013 R.
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE IN 2013**

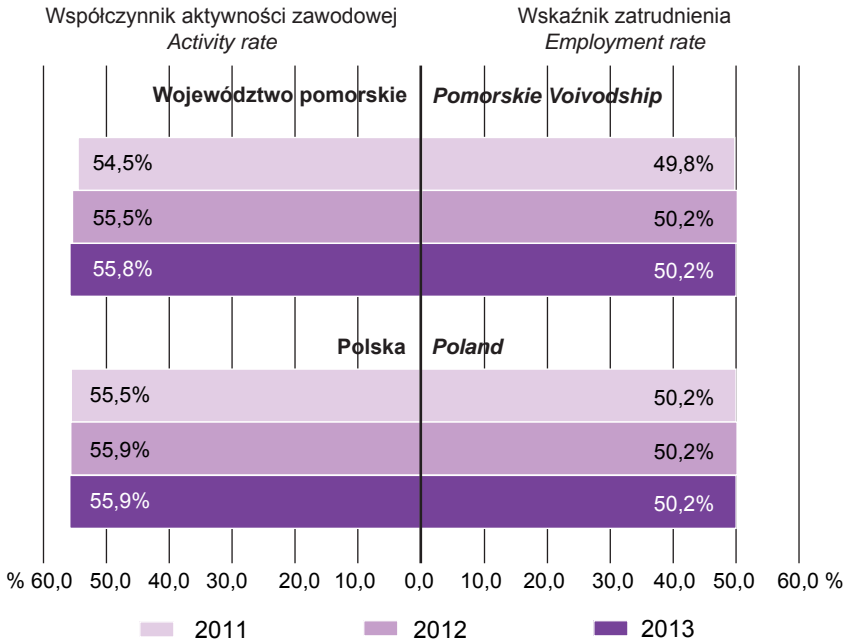

**NIEPRACUJĄCY^a NA 1000 PRACUJĄCYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
NON-WORKING PERSONS^a PER 1000 EMPLOYED PERSONS BY VOIVODSHIPS**

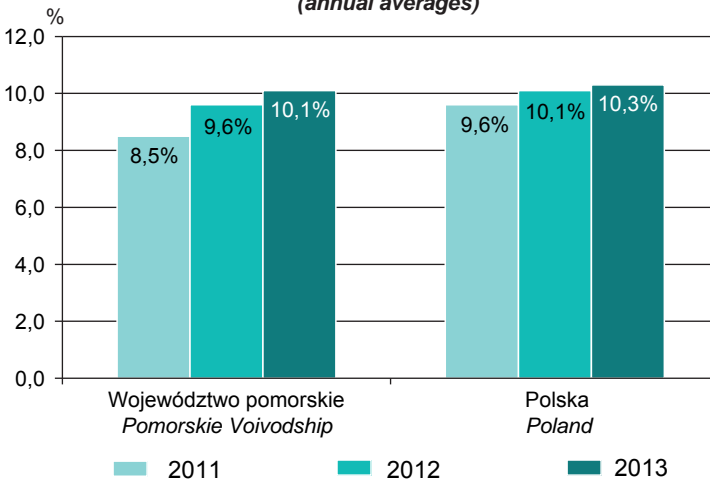

^a Bierni zawodowo i bezrobotni.
^a Economically inactive and unemployed persons.

**WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA
LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ (przeciętne roczne)
ACTIVITY RATE AND EMPLOYMENT RATE OF THE POPULATION
AGED 15 AND MORE (annual averages)**

**STOPA BEZROBOCIA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
(przeciętne roczne)
UNEMPLOYMENT RATE OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
(annual averages)**

W 2013 r. kobiety stanowiły 50,7% ogólnej liczby pracujących, co oznacza wzrost o 1,1 p.proc. w porównaniu z 2011 r. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności przedsiębiorstw, podobnie jak w 2011 r., najwyższy odsetek kobiet w ogólnej liczbie pracujących w danej sekcji odnotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (84,3%), edukacji (78,6%) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (72,3%), natomiast najniższy w budownictwie (13,9%) oraz górnictwie i wydobywaniu (14,6%).

W 2013 r. w porównaniu z 2011 r. wzrost liczby pracujących wystąpił m.in. w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 4,8 tys. osób), przetwórstwo przemysłowe (o 4,6 tys. osób) oraz edukacja (o 2,7 tys. osób). Jednocześnie udział pracujących w tych sekcjach w ogólnej liczbie pracujących w województwie w 2013 r. wyniósł odpowiednio: 4,3%, 24,2% i 12,7%. Z kolei spadek liczby pracujących odnotowano w 4 sekcjach: budownictwo (o 4,3 tys. osób), obsługa rynku nieruchomości (o 1,8 tys. osób), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,9 tys. osób) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 0,3 tys. osób), a ich udział w stosunku do ogólnej liczby pracujących wyniósł odpowiednio: 5,7%, 2,1%, 1,1% i 6,5%.

Liczba pracujących (według siedziby zarządu jednostki) w województwie pomorskim na koniec 2013 r. wyniosła 455,6 tys. osób i zwiększyła się o 0,7% w stosunku do 2011 r. Podobnie jak w 2011 r. pracujący stanowili 19,8% ogólnej liczby mieszkańców województwa i 5,2% ogólnej liczby pracujących w kraju.

Najliczniejszą grupę wśród pracujących stanowiły osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (98,8%), a właściciele i współwłaściciele oraz pomagający członkowie rodzin – 1,0% ogólnej liczby pracujących.

Tabl. 2. Pracujący^a według sektorów własności

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
O G Ó Ł E M	452491	449819	455578
Sektor publiczny	163590	161323	160401
Sektor prywatny	288901	288496	295177

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji; według siedziby zarządu jednostki.

W 2013 r. wśród osób pracujących było 18,3 tys. osób niepełnosprawnych, a ich liczba zwiększyła się o 1,3 tys. (o 7,5%) w stosunku do 2011 r. Zmniejszyła się natomiast liczba pracujących emerytów i rencistów – z 16,0 tys. w 2011 r. do 15,0 tys. w 2013 r., tj. o 6,2%.

W 2013 r. zmniejszyła się zarówno liczba przyjętych do pracy, jak i zwolnionych pracowników. Do pracy przyjęto 82,4 tys. osób, o 6,0% mniej niż w 2011 r., natomiast zwolniono 78,9 tys. osób, o 9,6% mniej niż w 2011 r. Różnice te były bardziej znaczące w sektorze prywatnym, w którym liczba przyjętych do pracy i zwolnionych pracowników zmniejszyła się odpowiednio o 6,5% i 10,5%. Spośród wszystkich zwolnień z pracy 16,2% stanowiły zwolnienia w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę, a 10,3% – przez pracownika.

W 2013 r. najwięcej przyjęć do pracy odnotowano w przetwórstwie przemysłowym – 28,6% (gdzie jednocześnie zanotowano 26,9% zwolnień z pracy), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych odpowiednio 13,7% (13,7% zwolnień), administrowaniu i działalności wspierającej – 11,9% (10,4% zwolnień) oraz w budownictwie – 8,3% (9,7% zwolnień).

W 2013 r. wśród ogólnej liczby pracowników pełnozatrudnionych przyjętych do pracy 9,7 tys. stanowiły osoby podejmujące pracę po raz pierwszy, w tym 7,2 tys. to absolwenci szkół (z wykształceniem wyższym – 3,2 tys. osób, policealnym i średnim zawodowym – 1,5 tys., ogólnokształcącym – 1,1 tys., a zasadniczym zawodowym – 1,4 tys.). Do pracy przyjęto także 52,0 tys. osób, które poprzednio pracowały oraz 1,5 tys. osób, które powróciły z urlopów wychowawczych. Liczba osób podejmujących pracę po raz pierwszy zmniejszyła się o 16,1% w stosunku do 2011 r. Do pracy przyjęto również o 9,8% mniej osób poprzednio pracujących.

Bezrobocie rejestrowane

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2013 r. wyniosła 114,1 tys. osób (w tym 62,7 tys. kobiet) i była wyższa w porównaniu z końcem grudnia 2011 r. o 7,5 tys. osób (7,0%).

Wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do grudnia 2011 r. odnotowano zarówno w zbiorowości mężczyzn, jak i kobiet, przy czym w większym stopniu dotyczył mężczyzn niż kobiet (11,7% wobec 3,4%).

W porównaniu z innymi województwami na stosunkowo niskim poziomie kształtował się wskaźnik bezrobocia. W końcu grudnia 2013 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 13,2%, tj. o 0,2 p.proc. mniej niż w kraju i o 0,7 p.proc. więcej niż w końcu grudnia 2011 r. Niższy wskaźnik od notowanego w województwie pomorskim zarejestrowano w województwach: wielkopolskim (9,6%), mazowieckim (11,1%), śląskim (11,3%), małopolskim (11,5%) i dolnośląskim (13,1%).

W końcu grudnia 2013 r. prawa do zasiłku nie posiadało 95,8 tys. osób, co stanowiło 84,0% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 85,7 tys. (80,3%) w 2011 r.

Większość populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu grudnia 2013 r. wyniósł 54,9% i był o 1,9 p.proc. niższy w porównaniu z analogicznym okresem 2011 r.

Bezrobocie rejestrowane dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2013 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 31,7 tys., a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 27,8% i zmniejszył się o 0,8 p.proc. w stosunku do grudnia 2011 r. W grupie osób bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat więcej było mężczyzn (32,9% ogólnej liczby bezrobotnych mężczyzn) niż kobiet (odpowiednio 14,8%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Na koniec grudnia 2013 r. wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym (odpowiednio 29,1% i 28,6%). W stosunku do 2011 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych z każdym poziomem wykształcenia, w tym w największym stopniu z wykształceniem wyższym (o 18,7%).

Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy częściej dotyka kobiet – 39,2% kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2013 r. poszukiwała zatrudnienia przez okres powyżej 1 roku. Analogiczny odsetek dla mężczyzn wyniósł 29,5%.

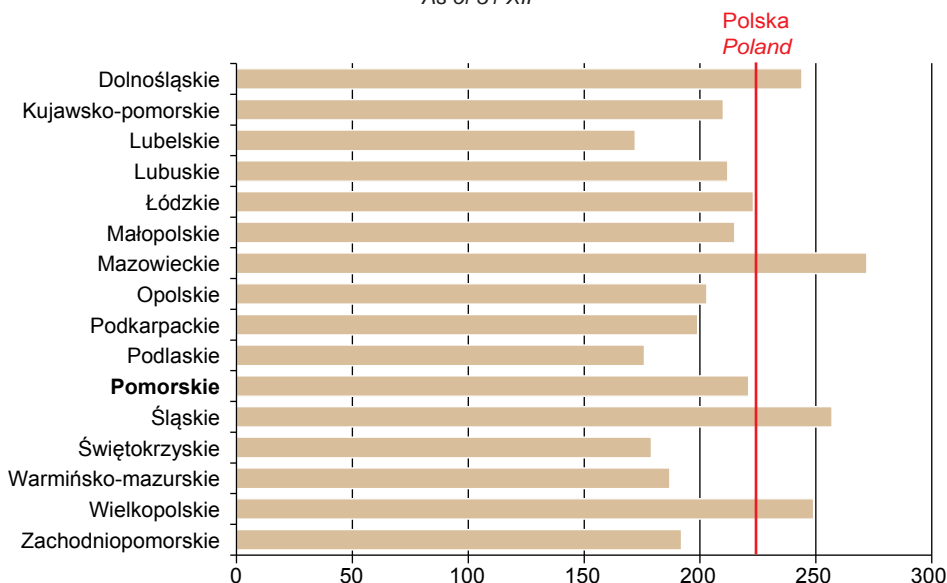
W 2013 r. w powiatowych urzędach pracy całego województwa zarejestrowano 158,5 tys. osób, tj. o 1,9 tys. więcej niż w 2011 r. Najwięcej rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (18,7 tys.), a najmniej w czerwcu (10,4 tys.). Wśród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych 124,0 tys. stanowiły osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy (ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 78,2%, w 2011 r. – 77,4%), natomiast 26,7 tys. (16,8%) osób nowo zarejestrowanych dotychczas nie pracowało (w 2011 r. – 18,3%).

W 2013 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy wyniosła 159,0 tys. (w 2011 r. – 154,7 tys.), w tym 77,4 tys. kobiet. Najwięcej osób wyrejestrowano w czerwcu (15,6 tys.), a najmniej w styczniu (9,2 tys.).

Najczęstszą przyczyną odpływu z bezrobocia było podjęcie pracy. W 2013 r. pracę podjęło 74,0 tys. bezrobotnych, tj. 46,5% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy, wobec 66,7 tys. (43,1%) w 2011 r. Drugą przyczyną pod względem częstotliwości występowania było skreślenie z ewidencji bezrobotnych z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. W 2013 r. gotowości do podjęcia pracy nie potwierdziło 47,7 tys. osób, co stanowiło 30,0% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych (w 2011 r. – 55,0 tys. osób, tj. 35,6%). Pozostałe przyczyny odpływu z bezrobocia to m.in.: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy – 13,9 tys. (w 2011 r. – 9,1 tys.), dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 7,7 tys. (w 2011 r. – 8,7 tys.), nabycie praw emerytalnych lub rentowych i otrzymanie zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego – 3,4 tys. osób (wobec 2,4 tys. w 2011 r.).

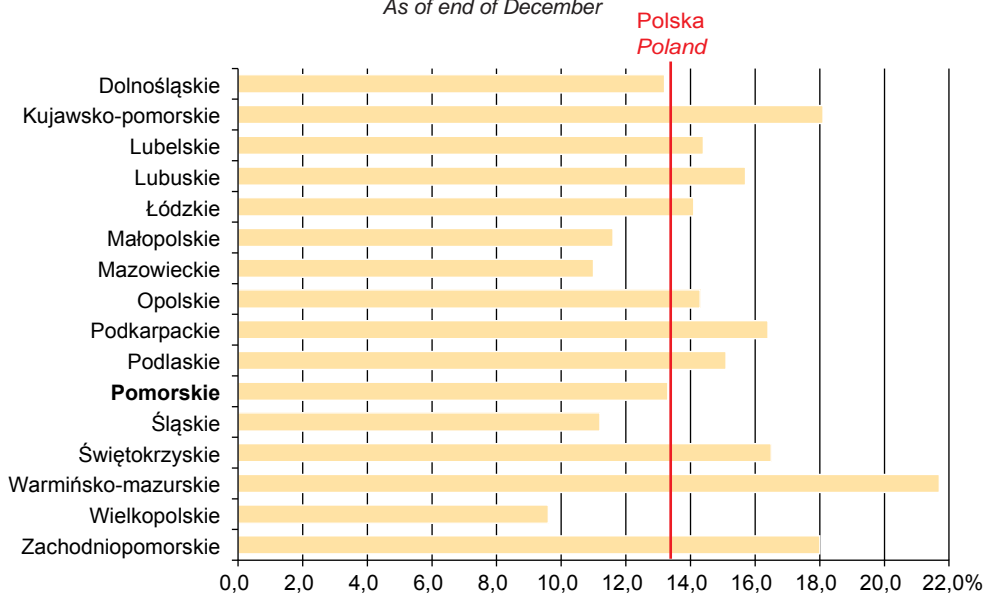
Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą między innymi: długotrwale bezrobotni, których udział w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w końcu grudnia 2013 r. wyniósł 49,5% (56,5 tys. osób), osoby bez kwalifikacji zawodowych, które stanowiły 31,4% (35,8 tys.) bezrobotnych ogółem, osoby powyżej 50 roku życia – 24,3% (27,8 tys. osób), osoby poniżej 25 roku życia – 18,9% (21,6 tys. osób) oraz osoby niepełnosprawne – 6,2% (7,1 tys. osób).

PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a PER 1000 POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2013
As of 31 XII

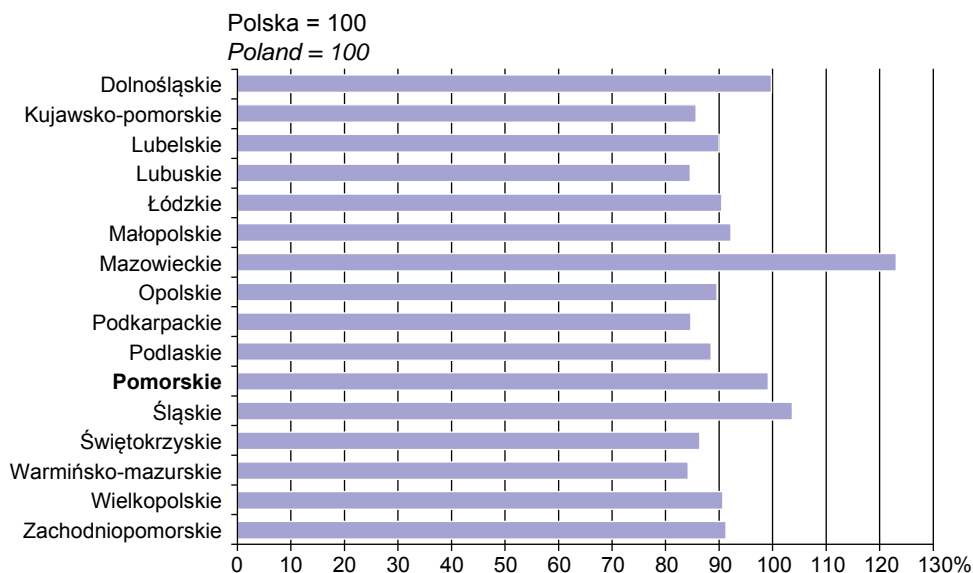

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons.

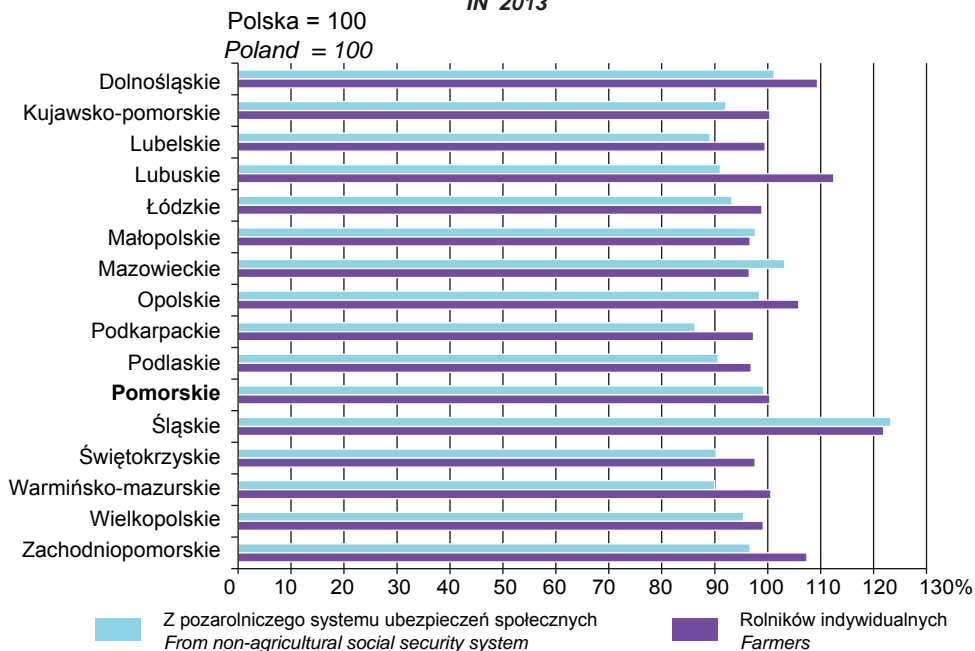
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
Stan w końcu grudnia
REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE BY VOIVODSHIPS IN 2013
As of end of December

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY VOIVODSHIPS IN 2013

PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BY VOIVODSHIPS IN 2013

Tabl. 3. Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2013 r.
Stan w końcu grudnia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Do 25 roku życia	21566	9329	12237
Długotrwale bezrobotni	56453	22346	34107
Powyżej 50 roku życia	27778	16137	11641
Bez kwalifikacji zawodowych	35822	14741	21081
Samotnie wychowujący co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia	13376	1896	11480
Niepełnosprawni	7126	3361	3765

W końcu grudnia 2013 r. zarejestrowanych było 127 bezrobotnych cudzoziemców (w tym 90,6% nie posiadało prawa do zasiłku), z których większość stanowiły kobiety – 51,2%.

Za najskuteczniejszą formę przeciwdziałania bezrobociu uważa się skierowanie na szkolenie zawodowe oraz zatrudnienie przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych. Liczba bezrobotnych skierowanych na szkolenia w 2013 r. była wyższa niż w 2011 r. i wyniosła 6,4 tys. osób (w 2011 r. – 4,6 tys.). Zwiększyła się również liczba osób zatrudnionych przy robotach publicznych (wzrost z 0,5 tys. w 2011 r. do 1,1 tys. w 2013 r.) oraz osób skierowanych do prac interwencyjnych (wzrost z 2,1 tys. w 2011 r. do 2,8 tys. osób w 2013 r.).

W 2013 r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęła wyższa niż w 2011 r. liczba ofert pracy (53,9 tys. wobec 49,0 tys.). Na koniec grudnia 2013 r. na jedną ofertę pracy przypadało 69 osób zarejestrowanych jako bezrobotne (w 2011 r. – 93 osoby).

Zgłoszenia zwolnień grupowych z przyczyn dotyczących zakładów pracy na koniec grudnia 2013 r. zadeklarowało 12 zakładów, co oznacza zwolnienia około 231 pracowników (w 2011 r. odpowiednio 16 zakładów i 304 osoby).

Źródłem finansowania programów pomocy przeciwdziałania bezrobociu oraz jego konsekwencjom ekonomicznym i społecznym jest Fundusz Pracy. W 2013 r. wydatki z Funduszu Pracy w województwie pomorskim wyniosły 448,3 mln zł i były o 25,6% wyższe niż w 2011 r., z czego na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 225,6 mln zł (50,3%), a na prace interwencyjne i roboty publiczne odpowiednio 2,9% i 1,2% ogólnej wysokości wydatków.

Wynagrodzenia i świadczenia z ubezpieczeń społecznych

W 2013 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie pomorskim (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) kształtowało się na poziomie 3847,12 zł i w stosunku do 2011 r. wzrosło o 7,8%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie było niższe o 0,8% od średniej płacy krajowej, co podobnie jak w 2011 r. plasowało województwo pomorskie na czwartym miejscu w Polsce. Wśród województw najwyższe wynagrodzenie odnotowano w województwie mazowieckim, śląskim i dolnośląskim, a najniższe w warmińsko-mazurskim.

Podobnie jak w poprzednich latach wynagrodzenia wypłacone w sektorze publicznym były wyższe niż w sektorze prywatnym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym wyniosło 4306,99 zł i przewyższało o 20,0% płacę uzyskaną w sektorze prywatnym. W porównaniu z 2011 r. wynagrodzenie w sektorze publicznym wzrosło o 7,6%, a w prywatnym – o 8,3%.

Wynagrodzenia charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. W 2013 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 64,2% wyższe niż dla województwa ogółem), informacja i komunikacja (wyższe odpowiednio o 59,1%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (wyższe o 44,5%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wyższe o 24,2%). Natomiast najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca oraz zakwaterowanie i gastronomia (odpowiednio o 34,6% i 34,9% niższe niż dla województwa ogółem).

Tabl. 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
	w zł		
O G Ó Ł E M	3567,49	3696,89	3847,12
Sektor publiczny	4003,56	4141,39	4306,99
Sektor prywatny	3313,92	3442,08	3587,70

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

W 2013 r. w województwie pomorskim liczba emerytów i rencistów wyniosła 449,4 tys. osób, co stanowiło 5,3% ogólnej liczby korzystających ze świadczeń społecznych w kraju. W stosunku do 2011 r. liczba osób pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zmniejszyła się o 0,4% (w kraju o 1,4%), a liczba korzystających z wypłat z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o 5,7% (w kraju o 6,7%).

W województwie pomorskim 410,7 tys. osób korzystało ze środków ZUS, co stanowiło 91,4% ogólnej liczby korzystających ze świadczeń społecznych (w kraju odpowiednio 7307,0 tys. i 85,4%). Największą grupę świadczeniobiorców z ZUS stanowili emeryci – 67,5% (o 1,1 p.proc. więcej niż w 2011 r.). Renty z tytułu niezdolności do pracy otrzymało 14,4% świadczeniobiorców (o 1,0 p.proc. mniej niż w 2011 r.), a renty rodzinne trafiły do 18,1% pobierających świadczenia społeczne (o 0,1 p.proc. mniej niż w 2011 r.). Spośród świadczeniobiorców z KRUS również największą grupę tworzyli emeryci – 72,0% (o 0,1 p.proc. mniej niż w 2011 r.).

W 2013 r. w województwie pomorskim przeciętna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 1840,80 zł, tj. o 0,8% mniej niż przeciętna w kraju, natomiast o 10,9% więcej w porównaniu z 2011 r.

Świadczenia dla rolników indywidualnych były niższe niż świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń. Przeciętna emerytura i renta rolników indywidualnych w 2013 r. wyniosła 1126,00 zł (w kraju 1121,52 zł) i w porównaniu z 2011 r. nastąpił jej wzrost o 139,58 zł (14,2%).

Budżety gospodarstw domowych

W 2013 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie pomorskim wyniósł 1433,64 zł i był wyższy od krajowego o 134,57 zł, co plasowało województwo pomorskie na drugim miejscu w kraju po województwie mazowieckim. W porównaniu z 2011 r. wartość tego dochodu na 1 osobę w województwie pomorskim zwiększyła się o 10,4% (w kraju o 5,9%).

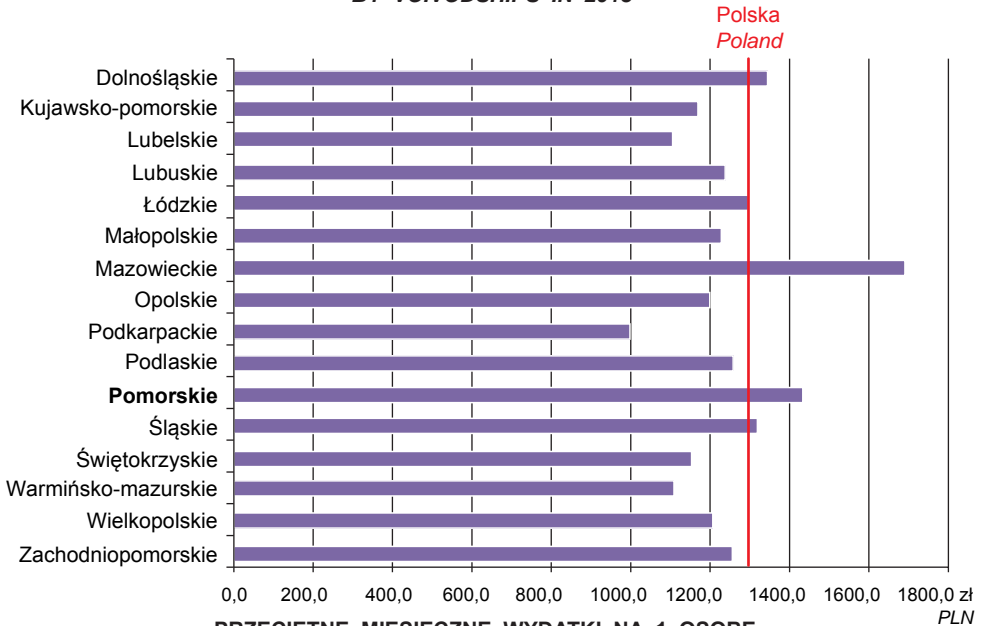
W 2013 r. w województwie pomorskim przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 osobę wyniosły 1083,92 zł., co uplasowało województwo pomorskie na 5 miejscu w kraju. Natomiast najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych odnotowano w województwie mazowieckim (1331,00 zł).

Dominującą pozycję w wydatkach ogółem stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które na 1 osobę w gospodarstwach domowych przeznaczono 265,46 zł, co stanowiło 24,5% (w skali kraju – 24,9%) ogólnej kwoty wydatków. Użytkowanie mieszkania i nośniki energii to druga co do wielkości grupa wydatków ponoszonych przez gospodarstwo domowe. W 2013 r. wydatki te w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie wyniosły 218,85 zł, co stanowiło 20,2% wszystkich wydatków (w skali kraju było to odpowiednio 220,56 zł i 20,8%).

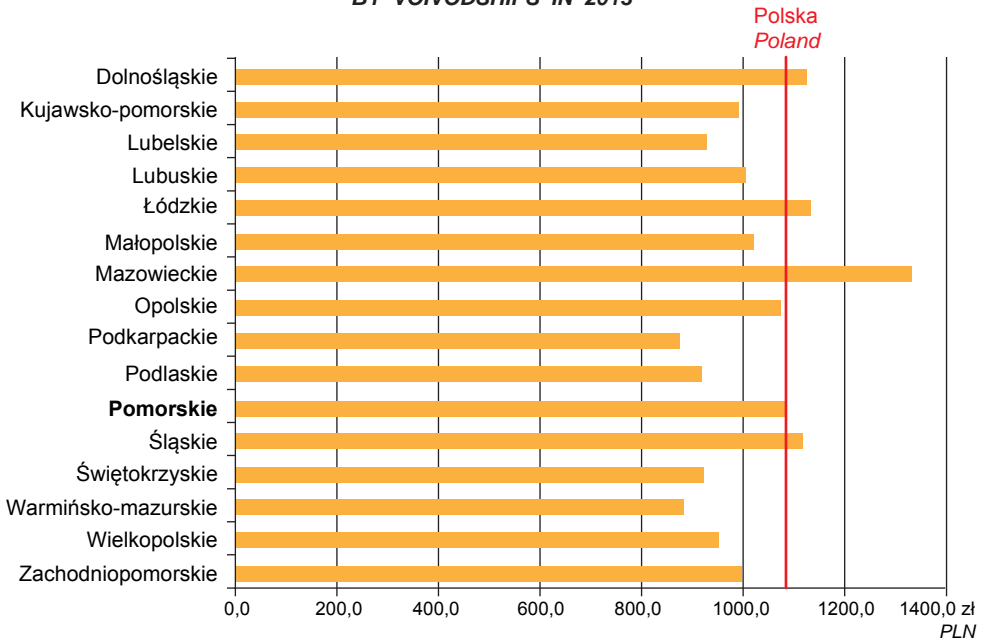
W porównaniu z 2011 r. w strukturze wydatków najbardziej zwiększył się udział wydatków m.in. na hotele i restauracje, edukację, zdrowie, żywność i napoje bezalkoholowe, a odnotowano spadek wydatków m.in. na odzież i obuwiu oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii.

W 2013 r. w województwie pomorskim nastąpił dalszy wzrost wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałe użytkowania. Dotyczyło to głównie komputerów osobistych z dostępem do Internetu, zmywarek, telefonów komórkowych, samochodów osobowych, kuchenek mikrofalowych, drukarek oraz automatów pralniczych. Zmniejszyło się natomiast wyposażenie gospodarstw domowych w zestawy do odbioru i odtwarzania dźwięku (wieże) oraz w odtwarzacze DVD.

**PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS
BY VOIVODSHIPS IN 2013**

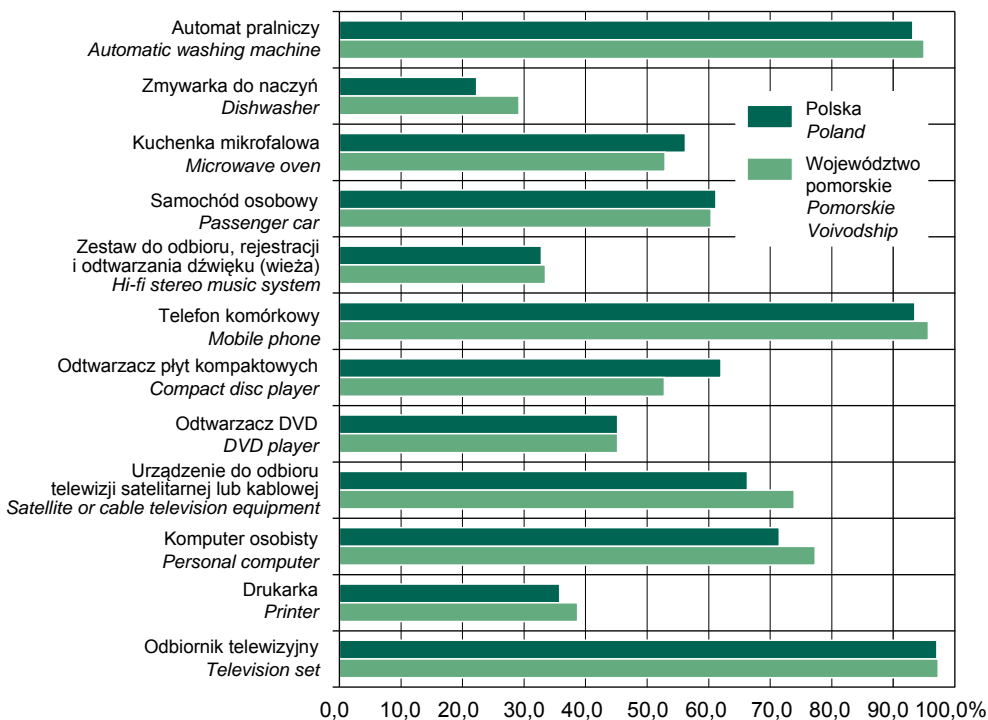
**PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS
BY VOIVODSHIPS IN 2013**

**UDZIAŁ WYBRANYCH WYDATKÓW NA TOWARY I USŁUGI KONSUMPCYJNE
NA 1 OSOBĘ W WYDATKACH OGÓLEM GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2013 R.
SHARE OF SELECTED EXPENDITURES ON CONSUMER GOODS AND SERVICES
PER CAPITA IN TOTAL EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS IN 2013**

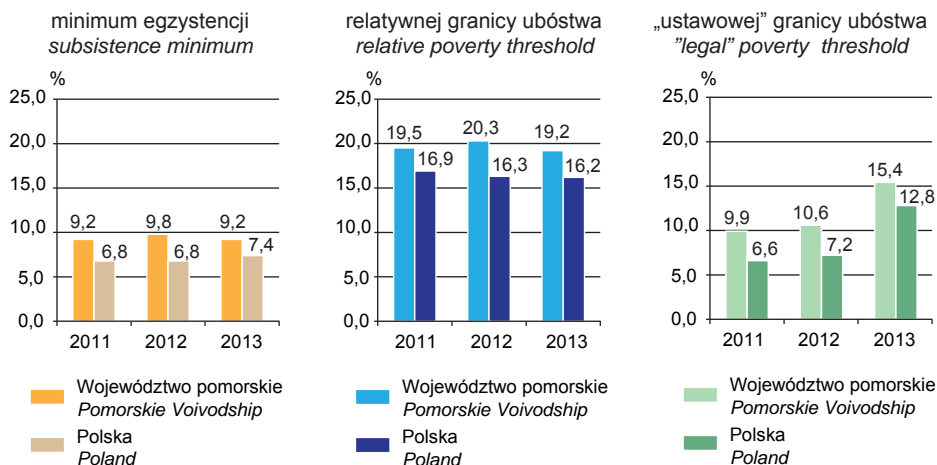

**GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY
TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2013 R.
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS
IN POLAND AND IN POMORSKIE VOIVODSHIP IN 2013**

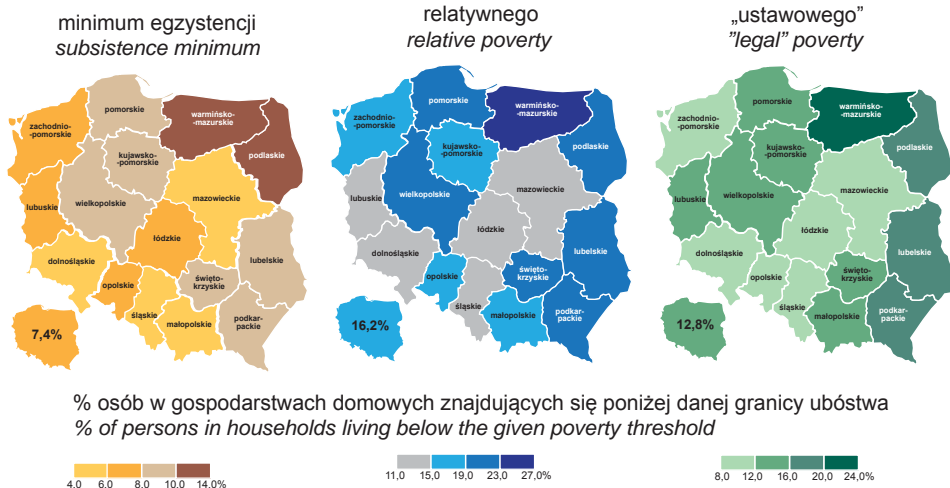
OSOBY ZAGROŻONE UBÓCTWEM WEDŁUG POSZCZEGÓLNYCH GRANIC UBÓCTWA PERSONS OF AT RISK OF POVERTY BY PARTICULAR POVERTY THRESHOLDS

% osób w gospodarstwach domowych znajdujących się poniżej
% of persons in households living below

ZAGROŻENIE UBÓCTWEM WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 r. RISK OF POVERTY BY VOIVODSHIPS IN 2013

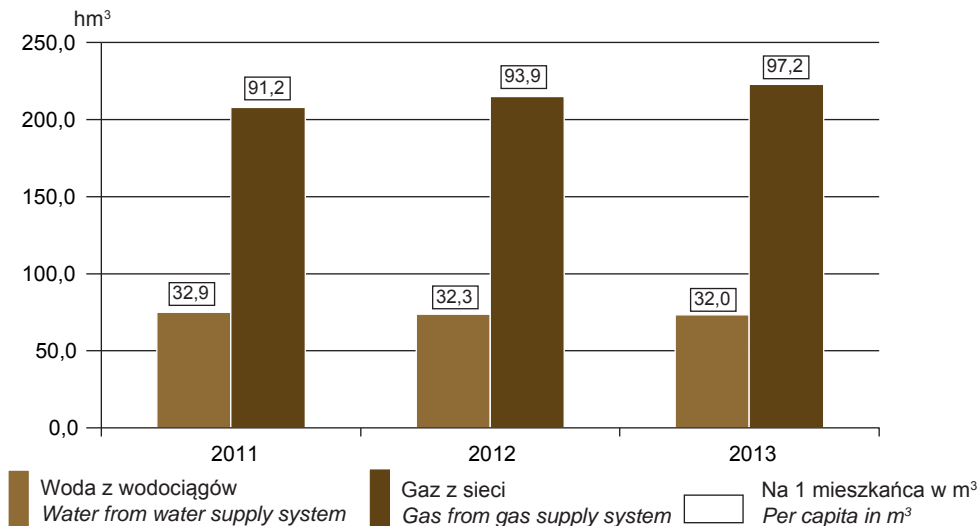
Granice ubóstwa
Poverty thresholds

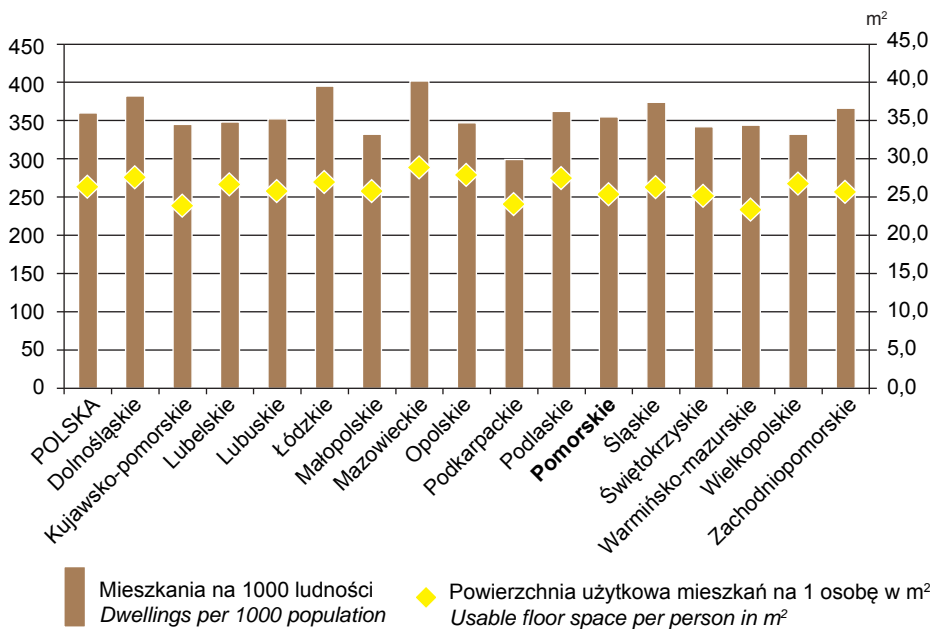
Przedziały zostały domknięte prawostronnie.
Intervals were shifted upward.

**ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW I GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
W 2013 R.**

CONSUMPTION OF WATER FROM WATER SUPPLY SYSTEM AND GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS IN 2013

**ZASOBY MIESZKANIOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
DWELLING STOCKS BY VOIVODSHIPS IN 2013**

Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i ze względów praktycznych pojęcie ubóstwa ograniczone zostało w niniejszym opracowaniu do wymiaru ekonomicznego.

W celu wyodrębnienia osób ubogich wyznaczono krytyczny poziom dochodów zwany granicą ubóstwa. W opracowaniu wykorzystano relatywną i ustawową granicę ubóstwa oraz minimum egzystencji.

Do oceny zasięgu ubóstwa według Badania Budżetów Gospodarstw Domowych wykorzystuje się prosty miernik zwany stopą ubóstwa lub wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem.

Tabl. 5. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
	osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej		
Województwo pomorskie			
Minimum egzystencji	9,2	9,8	9,2
Relatywnej granicy ubóstwa	19,5	20,3	19,2
„Ustawowej” granicy ubóstwa	9,9	10,6	15,4
Polska			
Minimum egzystencji	6,8	6,8	7,4
Relatywnej granicy ubóstwa	16,9	16,3	16,2
„Ustawowej” granicy ubóstwa	6,6	7,2	12,8

W 2013 r. w województwie pomorskim zasięg ubóstwa skrajnego, którego granicę wyznacza minimum egzystencji, utrzymał się poziomie z 2011 r. i wyniósł 9,2%, a jego zasięg był zróżnicowany pod względem regionalnym. W 2013 r. województwo pomorskie znalazło się na 5 miejscu w kraju – wyższy wskaźnik miały tylko województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, kujawsko-pomorskie i lubelskie.

Relatywna granica ubóstwa w województwie pomorskim wyniosła 19,2% w 2013 r. i zmniejszyła się w porównaniu z 2011 r. o 0,3 p.proc. Wskaźnik ten po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wliczanych na podstawie wyników Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia wykazywał duże zróżnicowanie terytorialne. Województwo pomorskie uplasowało się na 6 pozycji po województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim.

W 2013 r. odsetek osób żyjących w rodzinach, w których poziom wydatków był niższy od „ustawowej” granicy ubóstwa wyniósł 15,4% i w porównaniu z 2011 r. wzrósł o 5,5 p.proc. Pod względem wartości tego wskaźnika województwo pomorskie znalazło się na 6 miejscu w kraju, a wyższy wskaźnik odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim, lubelskim, podkarpackim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim.

Infrastruktura komunalna

W 2013 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej w województwie pomorskim wyniosła 14980,2 km, co w porównaniu z 2011 r. oznacza wzrost o 664,2 km, tj. o 4,6%. W 2013 r. doprowadzono 7908 nowych przyłączy wodociągowych, co oznacza wzrost o 7,1% w stosunku do 2011 r.

W 2013 r. w województwie pomorskim odnotowano spadek zużycia wody w gospodarstwach domowych o 2,0% w stosunku do 2011 r. Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca województwa wyniosło 32,0 m³ (34,4 m³ w miastach i 27,5 m³ na wsi).

W 2013 r. rozbudowano sieć kanalizacyjną, która osiągnęła długość 9551,9 km, co w porównaniu z 2011 r. oznacza przyrost długości sieci o 1260,1 km, tj. o 15,2%. Nastąpił również wzrost ilości przyłączy kanalizacyjnych (o 16,7 tys.), a najwięcej nowych przyłączy oddano na wsi – 11,9 tys. (o 16,6% więcej w stosunku do 2011 r.).

Mieszkania

Zasoby mieszkaniowe województwa pomorskiego na koniec grudnia 2013 r. obejmowały 814,9 tys. mieszkań (o 3,0% więcej niż w 2011 r.) będących w posiadaniu spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy (w tym Skarbu Państwa), towarzystw budownictwa społecznego, osób fizycznych i pozostałych podmiotów.

Pod względem wielkości zasobów mieszkaniowych województwo pomorskie plasowało się na 6 pozycji w kraju, natomiast pod względem liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców (355 mieszkań) znalazło się na 7 miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

Największymi zasobami mieszkaniowymi dysponowały miasta na prawach powiatu, gdzie wskaźnik liczony na 1000 ludności wyniósł: 500 mieszkań w Sopocie, 440 w Gdańsku, 439 w Gdyni oraz 405 mieszkań w Słupsku. Najniższy wskaźnik odnotowano w powiecie kartuskim (261 mieszkań na 1000 ludności) i kościerskim (287 mieszkań).

W 2013 r. w miastach znajdowało się 73,6% ogólnej liczby mieszkań, a ich liczba wzrosła o 15,7 tys. (o 2,7%) w stosunku do 2011 r.

W 2013 r. w stosunku do 2011 r. w województwie pomorskim odnotowano wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania zarówno w miastach, jak i na wsi odpowiednio o 0,2 m² i 1,1 m². Na 1 osobę przypadało przeciętnie 25,3m² powierzchni użytkowej mieszkania (o 0,7 m² więcej niż w 2011 r.). W jednym mieszkaniu mieszkały średnio 2,82 osoby (2,49 osoby w miastach, 3,72 osoby na wsi).

W województwie pomorskim według stanu na koniec grudnia 2013 r. instalacje wodociągowe posiadało 99,3% mieszkań, ustęp spłukiwany – 97,8%, łazienkę – 95,4%, centralne ogrzewanie – 86,4%, podczas gdy w 2011 r. omawiane wskaźniki kształtowały się odpowiednio na poziomie: 99,2%, 97,7%, 95,3% i 86,0%.

W 2013 r. w ramach pomocy społecznej gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej gminy województwa pomorskiego wypłaciły 354,6 tys. dodatków mieszkaniowych (w 2011 r. – 329,3 tys.) o łącznej wartości 68,9 mln zł, co daje przeciętną wysokość dodatku na poziomie 194,35 zł. Najwięcej wypłaconych dodatków odnotowano w przypadku lokali gminnych na łączną kwotę 29,3 mln zł (tj. 41,6% wszystkich dodatków) dla 147,4 tys. użytkowników.

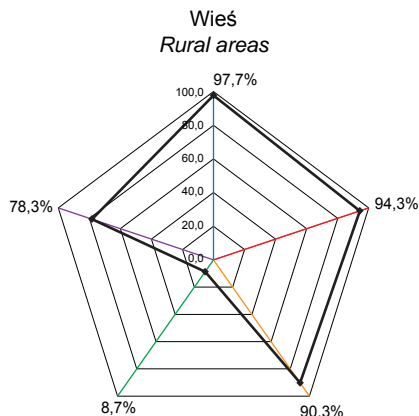
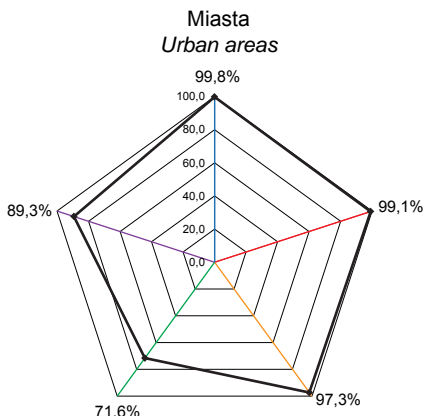
W 2013 r. w województwie pomorskim oddano do użytkowania 11,9 tys. mieszkań, co w skali kraju stanowiło 8,2%. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na terenie całego województwa zmniejszyła się o 16,2% w odniesieniu do 2012 r. Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w ramach budownictwa przeznaczanego na sprzedaż lub wynajem (48,6% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania) oraz indywidualnego (46,1%).

W 2013 r. przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania zwiększyła się o 4,8 m² w stosunku do 2012 r. i wyniosła 95,1 m². Mieszkania o największej powierzchni użytkowej oddali do użytkowania inwestorzy indywidualni (137,7 m²).

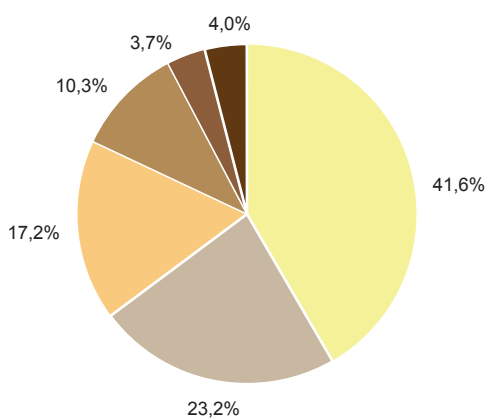
W 2013 r. w przeliczeniu na 1000 ludności w województwie pomorskim oddano do użytkowania średnio 5,2 mieszkania (w 2012 r. – 6,2 mieszkania). Wyższy wskaźnik od notowanego w województwie pomorskim zarejestrowano w województwach: dolnośląskim (5,7) oraz mazowieckim (5,5). W większości powiatów województwa pomorskiego do użytkowania oddano (w przeliczeniu na 1000 ludności) mniej mieszkań niż w województwie. Wskaźnik wyższy od wielkości wojewódzkiej odnotowano m.in. w powiecie gdańskim (13,4), Gdańsku (8,4), powiecie puckim (7,3) oraz w powiecie kartuskim (6,4), natomiast najmniej mieszkań na 1000 mieszkańców oddano do użytkowania w powiecie sztumskim (1,4) oraz kwidzyńskim (1,5).

W 2013 r. w województwie pomorskim w przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania przeciętnie 1110 mieszkań (w Polsce – 805), co uplasowało województwo pomorskie na 3 miejscu w kraju (po województwach dolnośląskim i mazowieckim). Budownictwo mieszkaniowe najintensywniej rozwijało się w powiecie gdańskim, gdzie w 2013 r. oddano do użytkowania w przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw 2694 mieszkania. Wyższy niż dla województwa wskaźnik odnotowano również w Gdańsku (1933 mieszkania), w powiecie puckim (1475 mieszkań), powiecie wejherowskim (1196 mieszkań) oraz powiecie kartuskim (1158 mieszkań), niższy zaś m.in. w powiecie sztumskim (317 mieszkań) i kwidzyńskim (320 mieszkań).

WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃ W 2013 R.
 Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH BUILDING SYSTEMS IN TOTAL DWELLINGS IN 2013
 As of 31 XII

DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE UŻYTKOWNIKOM LOKALI MIESZKANIOWYCH WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI MIESZKAŃ W 2013 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT TO THE USERS OF DWELLINGS BY FORM OF OWNERSHIP IN 2013

Forma własności mieszkań:
 Dwelling's ownership form:

- gminna
gmina
- spółdzielcza
cooperative
- wspólnot mieszkaniowych
housing community
- prywatna
private
- towarzystw budownictwa społecznego
public building society
- inna
other

Edukacja i wychowanie

Pierwszym etapem edukacji dzieci jest wychowanie przedszkolne, którym objęte są dzieci w wieku 3-6 lat i realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

W województwie pomorskim w roku szkolnym 2013/14 edukacją przedszkolną w 1328 placówkach objętych zostało 80,5 tys. dzieci. W 600 przedszkolach działających na terenie województwa pomorskiego (5,7% ogólnej liczby przedszkoli w Polsce) było 53,8 tys. miejsc, z których korzystało 52,1 tys. dzieci, tj. na 100 miejsc w przedszkolu przypadało średnio 97 dzieci. Jest to wynik na poziomie średniej w Polsce, gdzie wskaźnik ten wyniósł również 97. W ostatnich latach odnotowano wzrost liczby przedszkoli (o 14,7% w stosunku do roku szkolnego 2011/12 oraz o 5,3% w stosunku do roku szkolnego 2012/13). W województwie pomorskim działało 20 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego – wszystkie to przedszkola, do których uczęszczało 323 dzieci (co stanowiło 11,3% wszystkich dzieci w Polsce objętych w przedszkolach wychowaniem specjalnym).

W roku szkolnym 2013/14 z ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie pomorskim 92,3% dzieci korzystało ze zorganizowanych posiłków podawanych w placówkach. W odniesieniu do roku szkolnego 2011/12 nastąpił znaczny wzrost liczby dzieci korzystających z posiłków (o 50,3%).

W roku szkolnym 2013/14 w województwie pomorskim w 696 szkołach podstawowych (704 w roku szkolnym 2011/12) naukę rozpoczęło 139,4 tys. uczniów (tj. o 0,6% mniej w stosunku do roku szkolnego 2011/12). Natomiast w 43 podstawowych szkołach specjalnych uczyło się 1,5 tys. uczniów (tj. o 8,0% mniej niż w roku szkolnym 2011/12). Liczba absolwentów w czerwcu 2013 r. wyniosła 22,3 tys. i była niższa o 4,3% w stosunku do czerwca 2011 r.

W szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/14 w województwie pomorskim na 1 szkołę przypadało 200 uczniów (średnia dla kraju wyniosła 160 osób), a na 1 oddział przypadało 19 osób, przy średniej krajowej 18.

W 424 gimnazjach, będących kolejnym etapem kształcenia, na początku września 2013 r. naukę rozpoczęło 70,3 tys. uczniów (tj. o 5,5% mniej niż w 2011 r.). W czerwcu 2013 r. liczba absolwentów wyniosła 23,5 tys. i była niższa o 5,4% w porównaniu z czerwcem 2011 r.

Wśród gimnazjów dla dzieci i młodzieży znalazło się również 47 szkół specjalnych, w których naukę pobierało 1,7 tys. uczniów.

Analizując strukturę uczniów według płci w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2013/14 odnotowano przewagę chłopców – w szkołach podstawowych na 100 chłopców przypadało 96 dziewczynek (w roku szkolnym 2011/12 na 100 chłopców przypadało 95 dziewczynek). W gimnazjach proporcja ta była zbliżona i na 100 chłopców przypadały 92 dziewczynki.

W roku szkolnym 2013/14 na terenie województwa pomorskiego działało 381 szkół ponadgimnazjalnych, tj. o 6,6% mniej niż w roku szkolnym 2011/12. Wśród szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży największą popularnością cieszyły się licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 30,8 tys. uczniów oraz technika, do których uczęszczało 30,0 tys. osób (w roku szkolnym 2011/12 do liceów ogólnokształcących uczęszczało 33,0 tys., a do techników 31,4 tys. osób).

Od 2012 r. zgodnie z ustawą stopniowo likwidowane są licea profilowane i technika uzupełniające oraz uzupełniające licea ogólnokształcące, które na terenie województwa pomorskiego przestały funkcjonować w 2013 r.

Wśród szkół ponadgimnazjalnych odrębną grupę stanowią szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2013/14 w województwie pomorskim w 8 placówkach tego typu zawód zdobywało 760 uczniów (tj. o 5,1% uczniów mniej w stosunku do roku szkolnego 2011/12). Najwięcej uczniów kształciło się w zawodach plastyk (52,8%), tancerz (24,1%) i muzyk (23,2%). W Polsce w latach 2013/14 i 2011/12 liczba tego typu szkół i ich uczniów utrzymywała się na zbliżonym poziomie, tj. w roku szkolnym 2013/14 – 121 szkół i 12,6 tys. uczniów, a w roku 2011/12 – 120 szkół i 12,7 tys. uczniów.

Obłożenie specjalnych szkół przysposabiających do pracy utrzymuje się na zbliżonym poziomie do lat poprzednich. Są to trzyletnie szkoły przeznaczone dla uczniów z upośledzeniem umysłowym lub niepełnosprawnością sprzężoną, których absolwenci otrzymują zaświadczenie o przysposobieniu do pracy i nie roszą nadziei na dalszą naukę. W roku szkolnym 2013/14 w województwie pomorskim do 25 szkół tego typu uczęszczało 669 uczniów (w roku szkolnym 2011/12 odpowiednio 25 szkół, 682 uczniów).

W czerwcu 2013 r. szkoły ponadgimnazjalne województwa pomorskiego opuściło 22,4 tys. absolwentów, w tym 46,6% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 31,0% techników łącznie z technikami uzupełniającymi, 20,4% zasadniczych szkół zawodowych, a 0,8% to absolwenci liceów profilowanych. W porównaniu z 2011 r. liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zmniejszyła się o 7,9%.

W ostatnich latach, zarówno w kraju, jak i w województwie pomorskim, obserwuje się coraz mniejsze zainteresowanie szkołami policealnymi. W roku szkolnym 2013/14 na terenie województwa pomorskiego funkcjonowało 161 szkół policealnych, do których uczęszczało 18,7 tys. uczniów. W porównaniu z rokiem szkolnym 2011/12 zmniejszyła się zarówno liczba szkół (o 13,4%), jak i liczba uczniów (o 13,1%).

Zawody w szkołach policealnych, zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji, przypisane są do odpowiednich grup kierunków kształcenia. W roku szkolnym 2013/14 dużą popularnością cieszyły się zawody z grupy „medyczne” – 21,6% ogólnej liczby uczniów w szkołach policealnych, „ekonomiczne i administracyjne” – 21,4% oraz „usługi dla ludności” – 13,1%. Natomiast w roku szkolnym 2011/12 największym zainteresowaniem cieszyła się grupa zawodów „ekonomiczne i administracyjne” – 29,1% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych, „usługi dla ludności” – 17,9% oraz „medyczne” – 14,1%.

W województwie pomorskim w 2013 r. szkoły policealne ukończyło 5,4 tys. absolwentów, tj. o 12,0% więcej niż w 2011 r. (w kraju 11,2 tys. osób, tj. o 13,6% więcej niż w 2011 r.).

Edukacja dorosłych jest nastawiona głównie na kontynuację przerwanej z różnych względów cyklu kształcenia w celu uzupełnienia wiedzy, podniesienia poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. W roku szkolnym 2013/14 edukację dorosłych prowadziło w województwie pomorskim 170 szkół, do których uczęszczało 16,2 tys. uczniów. W edukacji dorosłych w systemie szkolnym obserwuje się w ostatnich latach odchodzenie od prowadzenia szkół podstawowych. W roku szkolnym 2013/14 w województwie pomorskim działała już tylko 1 szkoła podstawowa, do której uczęszczało 12 uczniów (w Polsce funkcjonowały 4 szkoły podstawowe, w których uczyło się 77 uczniów).

Od roku szkolnego 2012/13 stopniowo likwidowane są niektóre typy szkół dla dorosłych, tj. zasadnicze zawodowe, uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej, licea profilowane (w województwie pomorskim zlikwidowane w roku szkolnym 2013/14) oraz technika.

W czerwcu 2013 r. szkoły dla dorosłych w województwie pomorskim ukończyło 4,8 tys. uczniów, przy czym największą liczbę absolwentów stanowili uczniowie uzupełniających liceów ogólnokształcących – 2,1 tys. i liceów ogólnokształcących – 2,0 tys. Natomiast w Polsce, spośród ogólnej liczby absolwentów szkół dla dorosłych wynoszącej 70,3 tys. – 41,1% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, a 37,2% absolwenci uzupełniających liceów ogólnokształcących.

Nauka języków obcych jest coraz ważniejszym elementem edukacji w systemie kształcenia stwarzającym absolwentom szkół ponadgimnazjalnych i policealnych możliwości efektywnego funkcjonowania na rynku pracy (obowiązkowa nauka języka obcego zaczyna się w I klasie szkoły podstawowej). W roku szkolnym 2013/14 języka angielskiego jako języka obowiązkowego uczyło się, na wszystkich szczeblach kształcenia (bez szkolnictwa wyższego), 279,2 tys. uczniów (wzrost o 0,2% w stosunku do roku szkolnego 2011/12), a języka niemieckiego – 114,6 tys. uczniów (spadek o 8,6%). W ramach zajęć obowiązkowych nauczano również m.in. języka rosyjskiego – 2,2% ogólnej liczby uczniów, języka francuskiego – 2,1% i języka hiszpańskiego – 1,3%.

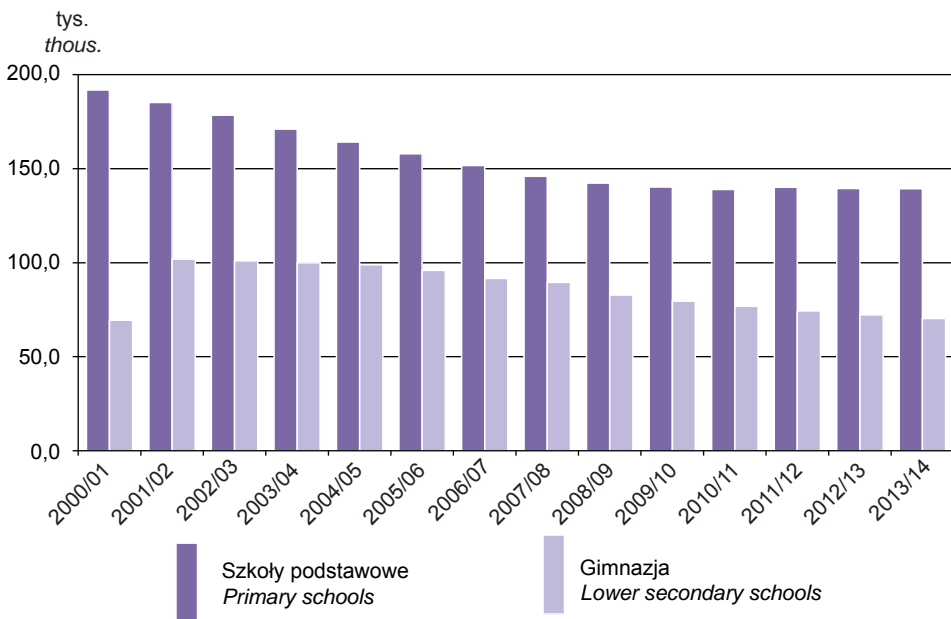
Wśród nauczanych obowiązkowo języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych) najpopularniejszy był język angielski i niemiecki. Języka angielskiego uczyło się 94,3% uczniów szkół dla dzieci i młodzieży, języka niemieckiego 39,9%, języka francuskiego 2,3%, a języka rosyjskiego 2,3%.

W szkołach policealnych uczono głównie języka angielskiego – 10,2 tys. uczniów (tj. 54,6% ogólnej liczby uczniów tego typu szkół), pozostałe języki to niemiecki – 4,2% i rosyjski – 0,5%.

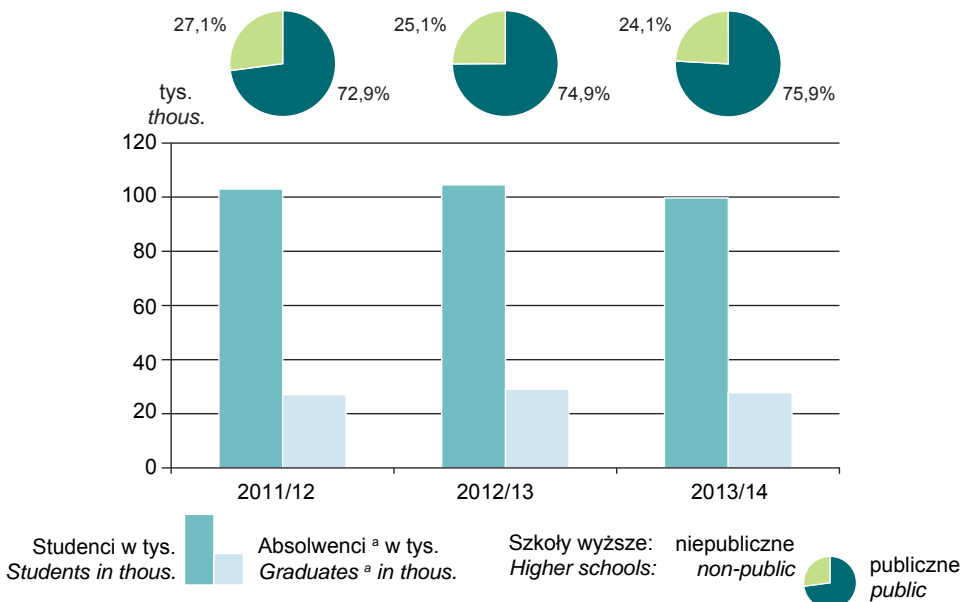
W szkołach dla dorosłych również dominowało nauczanie języka angielskiego, którego uczyło się 13,5 tys. uczniów (83,2% dorosłych uczniów ogółem), niemieckiego odpowiednio 1,9 tys. (11,9%) i rosyjskiego 0,3 tys. uczniów (2,1%).

Wyższe wykształcenie nadal jest traktowane jako inwestycja zmniejszająca ryzyko bezrobocia i niejednokrotnie zwiększa ono szanse na znalezienie zatrudnienia i stwarza lepsze perspektywy zawodowe, a także może zapewnić satysfakcjonujące wynagrodzenie.

**UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW
PUPILS AND STUDENTS OF PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS**

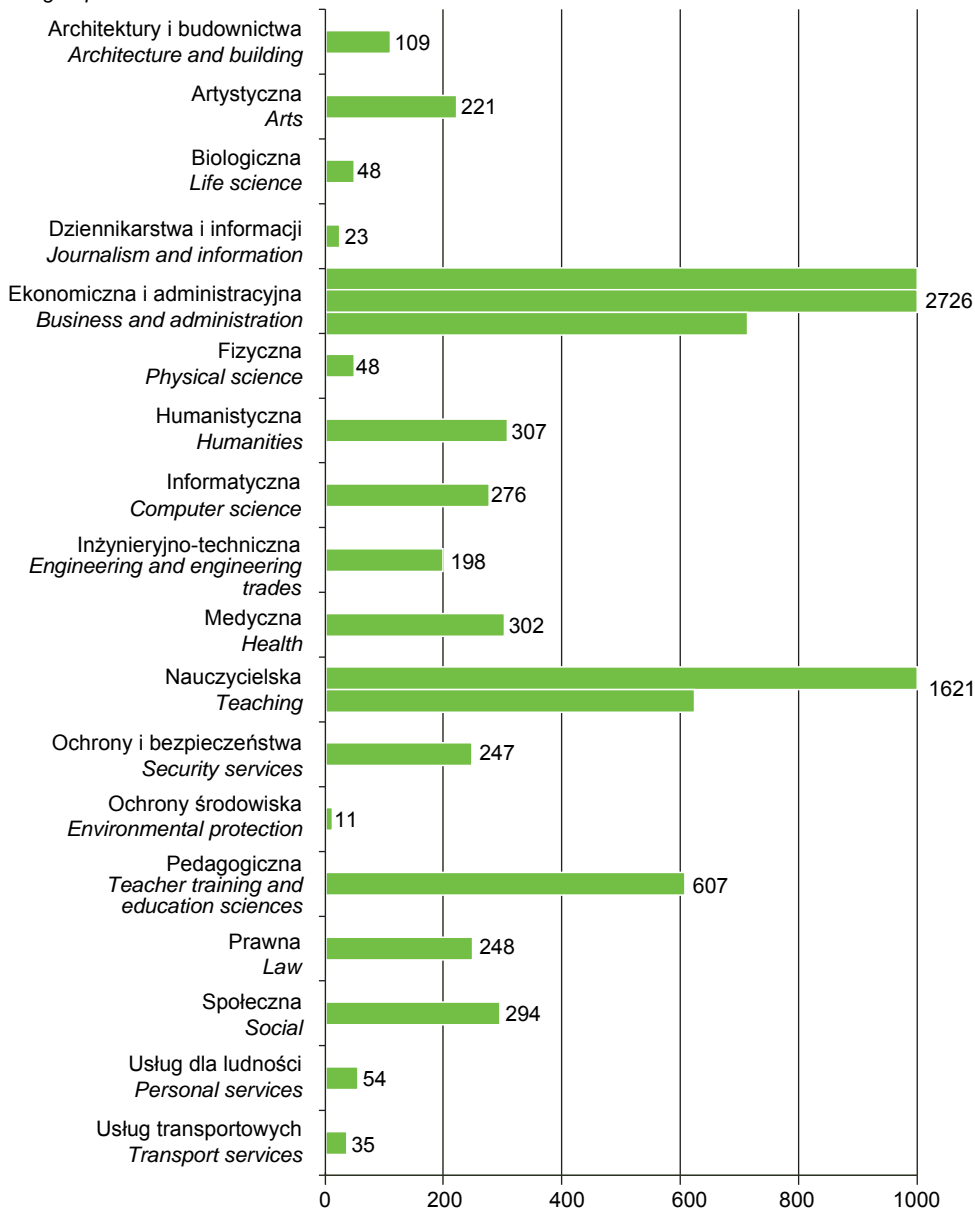
**STUDENCI I ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH
STUDENTS AND GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

^a Z poprzedniego roku akademickiego.
^a From the previous academic year.

**UCZESTNICY STUDIÓW PODYPLOMOWYCH WEDŁUG PODGRUP
KIERUNKÓW STUDIÓW W ROKU AKADEMICKIM 2013/14
(łącznie z cudzoziemcami)
POSTGRADUATE STUDENTS BY SUBGROUPS OF FIELDS OF EDUCATION
IN THE 2013/14 ACADEMIC YEAR
(including foreigners)**

Podgrupa kierunków studiów:
Subgroup of fields of education:

W Polsce od roku akademickiego 2005/06 obserwuje się spadek liczby studentów związany ze stale zmniejszającą się liczbą ludności w wieku 19-24 lata. W roku akademickim 2013/14 w Polsce studiowało 1549,9 tys. studentów, tj. o 7,6% mniej niż rok wcześniej.

W województwie pomorskim w roku akademickim 2013/14 w 27 szkołach wyższych (o 2 uczelnie mniej niż w poprzednim roku akademickim) studiowało, łącznie ze studentami cudzoziemcami, 99,7 tys. studentów, tj. o 4,5% mniej niż rok wcześniej.

Liczba uczelni publicznych w województwie pomorskim pozostaje od kilku lat na podobnym poziomie. W 9 uczelniach publicznych w roku akademickich 2013/14 studiowało 75,7 tys. studentów i stanowili oni 75,9% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim (w roku akademickim 2012/13 – 74,9%).

Wśród ogólnej liczby studentów przeważali studenci studiów stacjonarnych – w roku akademickim 2013/14 ich liczba wyniosła 62,0 tys., co stanowiło 62,2% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim (w Polsce studenci studiów stacjonarnych w omawianym roku akademickim stanowili 60,6%, a rok wcześniej – 57,9%).

Największymi uczelniami w województwie pomorskim od lat są dwie szkoły publiczne, tj. Uniwersytet Gdański (skupiający w ostatnim roku akademickim 27,7% ogólnej liczby studentów w województwie) i Politechnika Gdańska (skupiająca 24,8% ogólnej liczby studentów). Wśród uczelni niepublicznych od kilku lat dominuje Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, której liczba studentów w ostatnim roku wyniosła 7,9 tys., co stanowiło 8,0% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim.

W roku akademickim 2012/13 szkoły wyższe w województwie pomorskim ukończyło 27,8 tys. absolwentów (w tym 18,2 tys. kobiet), co oznacza spadek o 4,6% w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim. Wśród absolwentów 55,0% stanowili absolwenci studiów stacjonarnych. Natomiast w roku akademickim 2012/13 szkoły wyższe w Polsce ukończyło ogółem 455,2 tys. absolwentów, w tym 53,4% stanowili absolwenci studiów stacjonarnych.

W ostatnich latach widoczny jest wzrost liczby studentów cudzoziemców kształcących się na polskich uczelniach. W roku akademickim 2005/06 w województwie pomorskim studiowało zaledwie 0,4 tys. studentów cudzoziemców, w roku akademickim 2012/13 – 1,4 tys., a w roku akademickim 2013/14 – 1,6 tys. studentów cudzoziemców (odpowiednio w Polsce było to 10,1 tys., 29,2 tys. i 36,0 tys. studentów).

Podobnie jak w poprzednich latach, w województwie pomorskim największą grupę wśród studentów cudzoziemców stanowili studujący na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym (46,7% ogólnej liczby studentów cudzoziemców studiujących w województwie pomorskim), gdzie przeważającą grupę stanowili studenci ze Szwecji – 431 osób (58,6% ogólnej liczby cudzoziemców studiujących na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym).

W roku akademickim 2013/14 w województwie pomorskim studia podyplomowe prowadziły 23 uczelnie, jednak liczba słuchaczy zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku akademickiego – o 11,7% w województwie pomorskim, a w Polsce o 5,2%. W województwie pomorskim na studiach podyplomowych uczyło się 7,4 tys. osób, w tym 5,4 tys. kobiet.

Uczelnie w województwie pomorskim oferowały studia podyplomowe w 18 podgrupach kierunków studiów spośród 23 możliwych. Największa liczba słuchaczy studiowała kierunki z podgrupy ekonomicznej i administracyjnej – 37,0% ogólnej liczby studiujących, oferowane przez 17 uczelni. Drugą najliczniejszą grupą byli słuchacze podgrupy nauczycielskiej – 22,0%. Podgrupę tę tworzyli nauczyciele przedszkolni, nauczania początkowego, uczący w zakresie kształcenia specjalnego oraz zajęć przedmiotowych, w tym zawodowych. Możliwość dokształcania zawodowego w województwie pomorskim oferowało nauczycielom 13 szkół wyższych. Słuchacze tych dwóch podgrup kierunków studiów stanowili 58,9% ogólnej liczby studiujących podyplomowo. Kobiety dominowały na większości kierunków studiów podyplomowych, np. na kierunkach podgrupy dziennikarstwa i informacji oraz nauczycielskim stanowiły ponad 90,0% słuchaczy.

W roku akademickim 2013/14 w województwie pomorskim 9 publicznych szkół wyższych oraz 2 instytuty naukowe PAN prowadziły studia doktoranckie. W skali kraju udział pomorskich jednostek prowadzących studia doktoranckie wyniósł odpowiednio 9,0% dla uczelni oraz 4,0% dla instytutów PAN.

Od kilku lat można zaobserwować stałą tendencję wzrostową liczby doktorantów w województwie pomorskim. Tylko w stosunku do roku akademickiego 2012/13 nastąpił jej wzrost o 10,8%, a w stosunku do roku akademickiego 2011/12 o 20,5%. W roku akademickim 2013/14 liczba doktorantów w województwie wyniosła 2,6 tys., w tym 1,5 tys. kobiet. W roku akademickim 2013/14 spośród pomorskich doktorantów 557 wszczęło przewody doktorskie, a 160 osób obroniło rozprawę doktorską po studiach doktoranckich.

W województwie pomorskim doktoranci studiowali w 16 z 22 dziedzin nauki i sztuki określonych w wykazie zawartym w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. z 2011 r. Nr 179, poz. 1065). W ramach tych dziedzin studiowali w 49 dyscyplinach naukowych (łącznie z dziedzinami, które nie posiadały w swojej strukturze dyscyplin), a 6,9% doktorantów studiowało w wybranych dziedzinach bez przyporządkowanej dyscypliny naukowej¹.

W roku akademickim 2013/14 najczęściej wybieraną dziedziną studiów doktoranckich były (podobnie jak w latach minionych) nauki humanistyczne – 22,7%, w ramach której najwięcej doktorantów studiowało literaturoznawstwo (53,6%). Drugą najczęściej studiowaną dziedziną były nauki techniczne (19,2%), a wszystkie studiowane dyscypliny w tej dziedzinie miały zbliżoną liczbę osób doktoryzujących się. Trzecią wyróżniającą się dziedziną nauki studiowaną przez doktorantów były nauki ekonomiczne (11,5%) i w jej zakresie studiowano w 2 dyscyplinach: ekonomii (47,0%) i naukach o zarządzaniu (46,3%). Najmniej liczną grupę osób doktoryzujących się w ramach studiów doktoranckich stanowili studiujący nauki matematyczne (0,6%).

W roku akademickim 2013/14 w województwie pomorskim z pomocy materialnej dla studentów skorzystało 19,2 tys. studentów. Większość z nich (11,2 tys.) otrzymało stypendia o charakterze socjalnym. Natomiast stypendia rektora dla najlepszych studentów zostały przyznane i wypłacone 6,5 tys. studentom. Na mocy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami) pomoc materialna może być przyznawana również doktorantom. W badanym roku przyznano 583 stypendia dla doktorantów, a większość z nich (57,1%) stanowiły stypendia dla najlepszych doktorantów.

Pozostałymi elementami pomocy materialnej dla studentów i doktorantów są domy studenckie oraz stołówki studenckie. W omawianym roku akademickim w województwie pomorskim działało 38 domów studenckich, w których zakwaterowanie znalazło 6832 studentów oraz 132 doktorantów. Liczba studentów w domach studenckich na przestrzeni kilku ostatnich lat stale zmniejsza się, np. w stosunku do roku akademickiego 2010/11 zmniejszyła się o 5,4%, podczas gdy liczba miejsc w domach studenckich, w tym samym okresie, wzrosła o 4,5%. Szkoły wyższe w województwie pomorskim w roku akademickim 2013/14 udostępniły studentom 5 stołówek o łącznej liczbie 882 miejsc.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W związku ze zmianami w sprawozdawczości od 2012 r. dane dotyczące pracowników medycznych, ambulatoryjnej oraz stacjonarnej opieki zdrowotnej (w zakresie szpitali ogólnych i leczenia uzdrowiskowego) podaje się łącznie z danymi o placówkach podległym resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych (dane nie są porównywalne z danymi za poprzednie lata).

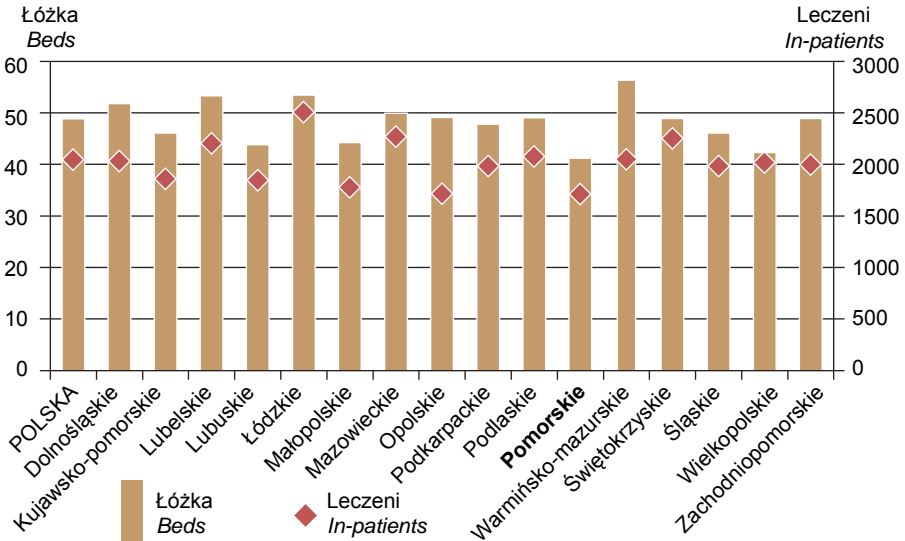
Jednym z zasadniczych elementów systemu opieki zdrowotnej są jego pracownicy. W końcu 2012 r. w województwie pomorskim bezpośrednio z pacjentem pracowało 4492 lekarzy, 647 lekarzy dentyistów, 12570 pielęgniarek, 1374 położnych i 1714 farmaceutów. W porównaniu z poprzednim rokiem we wszystkich wymienionych zawodach nastąpił wzrost liczby pracowników medycznych, przy czym największy odnotowano w grupie pielęgniarek (wzrost o 34,9%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba pracowników medycznych wyniosła 19,6 lekarzy, 2,8 lekarzy dentyistów, 54,9 pielęgniarek i 6,0 położnych. Wskaźniki te były niższe lub zbliżone do przeciętnych w kraju, gdzie wyniosły 22,1 lekarzy, 3,2 lekarzy dentyistów, 54,9 pielęgniarek i 6,3 położnych.

W końcu 2013 r. w województwie pomorskim w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej funkcjonowało 925 przychodni, o 3,8% więcej niż w 2012 r. (w Polsce odpowiednio 19529 przychodni, o 0,6% więcej niż w 2012 r.). Na jedną przychodnię przypadało 2482 mieszkańców województwa (2570 osób w 2012 r.), podczas gdy w Polsce wskaźnik ten był niższy i wyniósł 1971 osób (w 2012 r. – 1985 osób).

¹ Doktorant jest zobligowany wybrać dyscyplinę naukową w ramach studiowanej dziedziny naukowej najpóźniej w momencie wszczęcia przewodu doktorskiego.

ŁÓŻKA^a I LECZENI W SZPITALACH OGÓLNYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.

BEDS^a AND IN-PATIENTS IN GENERAL HOSPITALS PER 10 THOUS. POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2013

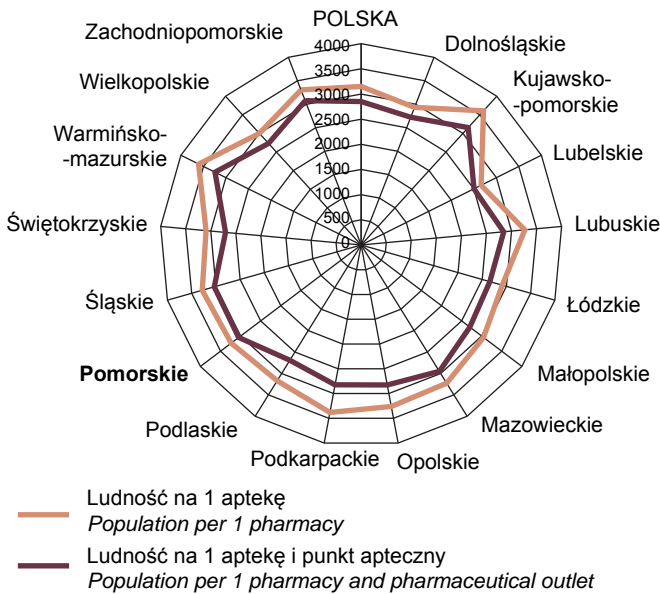
^a Stan w dniu 31 XII.
^a As of 31 XII.

APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS BY VOIVODSHIPS IN 2013

As of 31 XII

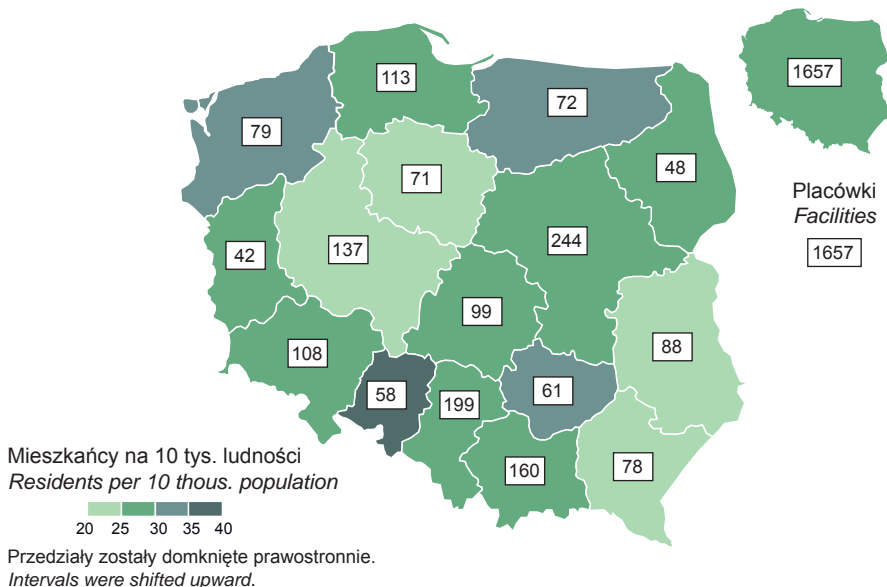

**ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.**

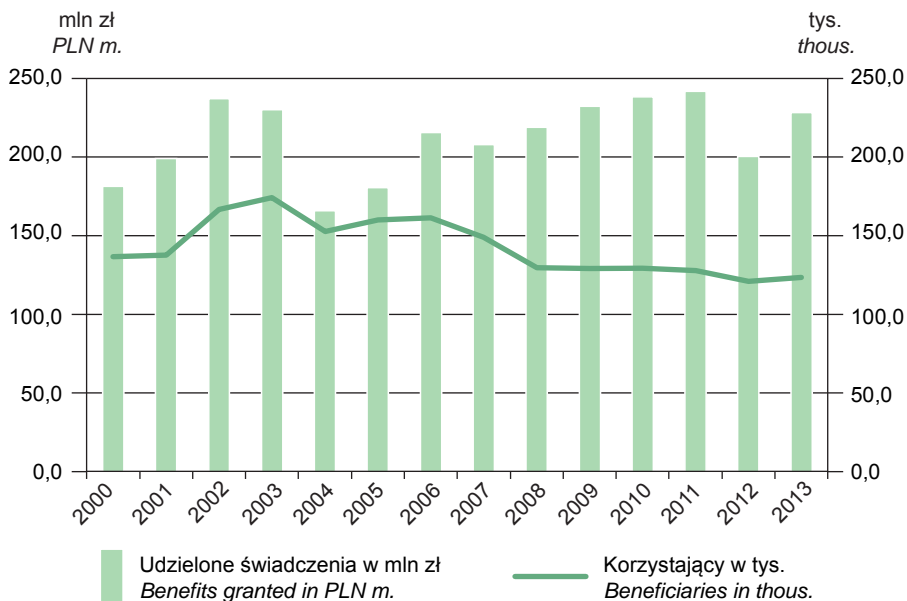
Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY VOIVODSHIPS IN 2013

As of 31 XII

**UDZIELONE ŚWIADCZENIA I KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ
BENEFITS GRANTED AND SOCIAL ASSISTANCE BENEFICIARIES**

Obok przychodni w sektorze prywatnym funkcjonowały praktyki lekarskie (indywidualne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych. W końcu 2013 r. odnotowano prowadzenie 290 praktyk lekarskich (o 9,1% mniej niż w 2012 r.). W kraju funkcjonowało 6028 praktyk lekarskich (o 4,2% mniej niż w 2012 r.).

W 2013 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono 17602,2 tys. porad (o 1,7% więcej niż w 2012 r.). Spośród 15832,9 tys. porad lekarskich 6355,2 tys. (40,1% ogólnej liczby porad lekarskich) udzielono w opiece specjalistycznej, natomiast liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów wyniosła 1769,3 tys. (o 1,9% mniej niż w 2012 r.).

Na terenie województwa na koniec 2013 r. funkcjonowały 54 szpitale ogólne, w których w ciągu roku poddano leczeniu 392,4 tys. osób (o 2,1% więcej w porównaniu z 2012 r.). W kraju liczba leczonych nieznacznie zmniejszyła się o 0,4%.

W 2013 r. pomorskie szpitale dysponowały 9,5 tys. łóżek, tj. o 0,4 tys. łóżek więcej niż w 2012 r. Na 10 tys. ludności przypadało 41,2 łóżek, przy przeciętnej w kraju 48,8 łóżek i pod tym względem województwo pomorskie znalazło się na ostatnim miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

W 2013 r. usługi lecznictwa uzdrowiskowego świadczyło 6 sanatoriów uzdrowiskowych. Łącznie dysponowały one 1459 łóżkami (1423 w 2012 r.). Z usług placówek lecznictwa uzdrowiskowego skorzystało 24,7 tys. osób (o 20,6% więcej niż w 2012 r.), w tym 22,8 tys. pacjentów leczono się stacjonarnie. Świadczenia placówek lecznictwa uzdrowiskowego obejmowały różnorodne zabiegi lecznicze, których w 2013 r. wykonano łącznie 1274,8 tys. (o 2,5% więcej w porównaniu z 2012 r.), a najwięcej z zakresu elektroleczenia – 330,9 tys. (o 7,1% mniej w stosunku do poprzedniego roku) oraz kinezyterapii – 243,0 tys. (więcej o 13,3%).

Tabl. 7. Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
Wyjazdy na miejsce zdarzenia	143600	152700	158133
w tym: w ruchu uliczno- -drogowym	12701	12496	12012
w domu	95050	100636	105817
na 1000 ludności	63,0	66,8	69,0
Osoby, którym udzielono świad- czenia zdrowotnego w miej- scu zdarzenia	144834	154464	159567
na 1000 ludności	63,5	67,5	69,6

W 2013 r. w ramach ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej szybką pomoc medyczną w razie nagłego wypadku świadczyły 84 zespoły ratownictwa medycznego (32 zespoły specjalistyczne i 52 zespoły podstawowe), a także jeden zespół lotniczy wyposażony w śmigłowiec. W stosunku do 2011 r. liczba wyjazdów na miejsce zdarzenia zwiększyła się o 10,1% (ze 143,6 tys. w 2011 r. do 158,1 tys. w 2013 r.). W 2013 r. na 1000 ludności przypadało 69,0 wyjazdów (63,0 w 2011 r.). Dla Polski wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 77,0 wyjazdów (73,4 w 2011 r.). Zdecydowaną większość (66,9%) ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w trakcie wyjazdów zespołów ratownictwa była nieco większa niż liczba wyjazdów (w trakcie jednego wyjazdu mogła zostać udzielona pomoc więcej niż jednej osobie) i wyniosła 159,6 tys. osób (o 10,2% więcej niż w 2011 r.).

Istotnym elementem systemu ochrony zdrowia są apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne. W 2013 r. na terenie województwa działało 710 aptek ogólnodostępnych i 43 punkty apteczne. W stosunku do 2011 r. odnotowano wzrost liczby aptek o 8,6% (w kraju wzrost o 4,3%). W konsekwencji zmniejszyła się liczba ludności przypadająca na 1 aptekę i punkt apteczny – z 3338 osób w 2011 r. do 3049 w 2013 r. (w Polsce odpowiednio spadek z 2988 do 2850). Stałe dyżury nocne pełniło 3,7% aptek, podczas gdy w 2011 r. – 4,0%, a okresowe 19,2% (20,9% w 2011 r.).

Opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 w czasie pracy rodziców sprawują żłobki i kluby dziecięce. W 2013 r. w województwie funkcjonowało 115 żłobków, 2 oddziały żłobkowe i 14 klubów dziecięcych. Łącznie dysponowały 3311 miejscami, w których w ciągu roku przebywało 4476 dzieci. Ponadto funkcjonowały 4 inne jednostki, które nie zostały wpisane do rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a dysponowały 58 miejscami i w ciągu roku przebywało w nich 76 dzieci.

Opiekę nad dziećmi i młodzieżą realizowaną w ramach pomocy społecznej sprawują placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, wsparcia dziennego oraz rodzinna piecza zastępcza.

W końcu 2013 r. funkcjonowało w województwie 86 placówek opiekuńczo-wychowawczych (o 21 więcej niż w 2011 r.) oraz istniejąca od 2012 r. jedna regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna. W ciągu 2013 r. skorzystało z nich łącznie 1341 wychowanków. Na terenie województwa na koniec 2013 r. działały również 224 placówki wsparcia dziennego – opiekuńcze i specjalistyczne – o 172 mniej niż w 2011 r. Z pomocy placówek opiekuńczych skorzystało 8239 osób (o 36,6% mniej niż w 2011 r.), a ze specjalistycznych 2350 osób (o 14,6% więcej niż w 2011 r.).

W skład rodzinnej pieczy zastępczej wchodzi rodziny zastępcze (spokrewnione z dzieckiem, niezawodowe i zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka. Z powodu zmiany przepisów prawnych od 2012 r. dane za lata wcześniejsze nie są w pełni porównywalne. W końcu 2013 r. istniało w województwie 2611 rodzin zastępczych (o 77 mniej niż w 2012 r.), które sprawowały opiekę nad 3838 dziećmi (3,8% mniej niż poprzednim roku) oraz 62 rodzinne domy dziecka opiekujące się 398 dziećmi (w 2012 r. odpowiednio 55 placówek i 358 dzieci).

W końcu 2013 r. na terenie województwa pomorskiego działało 109 zakładów stacjonarnych pomocy społecznej oraz 4 filie (w 2011 r. – 98 placówek oraz 5 filii). Według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. w placówkach dysponujących łącznie 6902 miejscami przebywało 6515 mieszkańców (w 2011 r. odpowiednio 6448 miejsc, 6199 mieszkańców), wśród których kobiety stanowiły 39,8% ogólnej liczby mieszkańców (37,1% w 2011 r.). Najmniej liczną grupą mieszkańców były osoby młode do 18 roku życia (2,4% ogólnej liczby mieszkańców), a najliczniejszą osoby w wieku 41-60 lat (33,5%).

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej realizowana jest również pomoc polegająca na udzielaniu świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) osobom zakwalifikowanym do pomocy społecznej w miejscu ich zamieszkania. W 2013 r. świadczenia przyznano 123,4 tys. osób, tj. o 3,5% mniej niż w 2011 r. Ze świadczeń skorzystało 77,7 tys. rodzin, które liczyły 207,2 tys. osób, podczas gdy w 2011 r. pomoc otrzymało 80,4 tys. rodzin (215,2 tys. osób). Jedna rodzina mogła otrzymać pomoc z kilku przyczyn. Najczęściej udzielano pomocy z powodu: ubóstwa (55,3 tys. rodzin), bezrobocia (38,4 tys.), niepełnosprawności (33,2 tys.), długotrwałej choroby (27,8 tys.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (18,4 tys. rodzin).

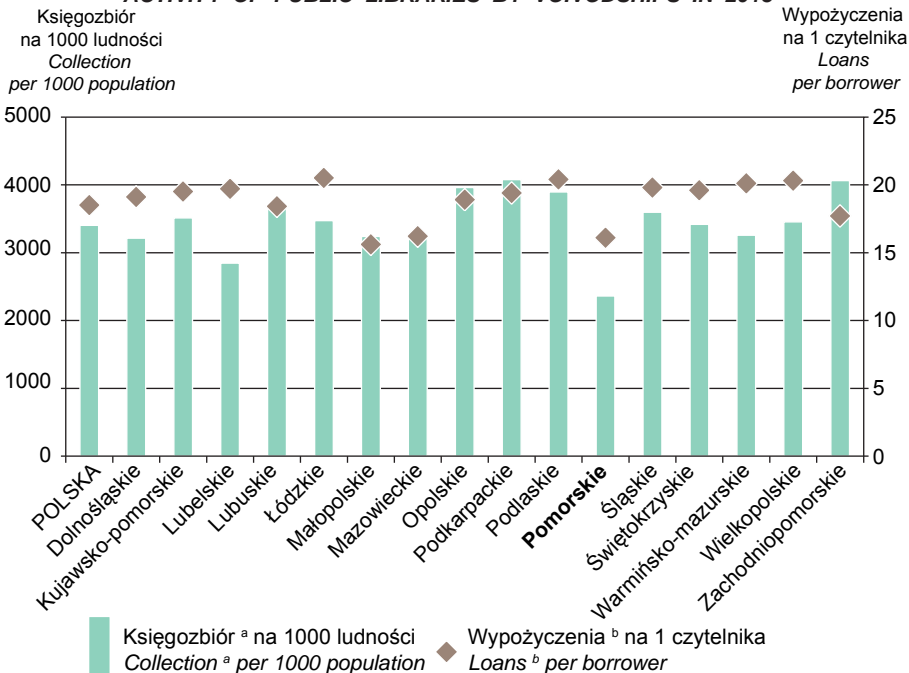
W 2013 r. w ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej) wydano 228,3 mln zł, tj. o 5,3% mniej niż w 2011 r., z czego 155,1 mln zł na pomoc pieniężną i 73,2 mln zł na pomoc niepieniężną.

Kultura, turystyka i sport

Według stanu na koniec 2013 r. w województwie pomorskim najliczniejszą grupę instytucji kultury reprezentowały biblioteki publiczne wraz z filiami, których liczba wyniosła 319 (w tym 59,2% znajdowało się na wsi). W porównaniu z 2011 r. liczba bibliotek zmniejszyła się o 3,3%, natomiast liczba punktów bibliotecznych zmniejszyła się o 1,2%. Na 1 placówkę biblioteczną przypadały średnio 5754 osoby (w 2011 r. – 5556 osób). Placówki biblioteczne w województwie pomorskim stanowiły 3,9% ogólnej liczby bibliotek w Polsce (w tym 3,5% ogólnej liczby bibliotek na wsi).

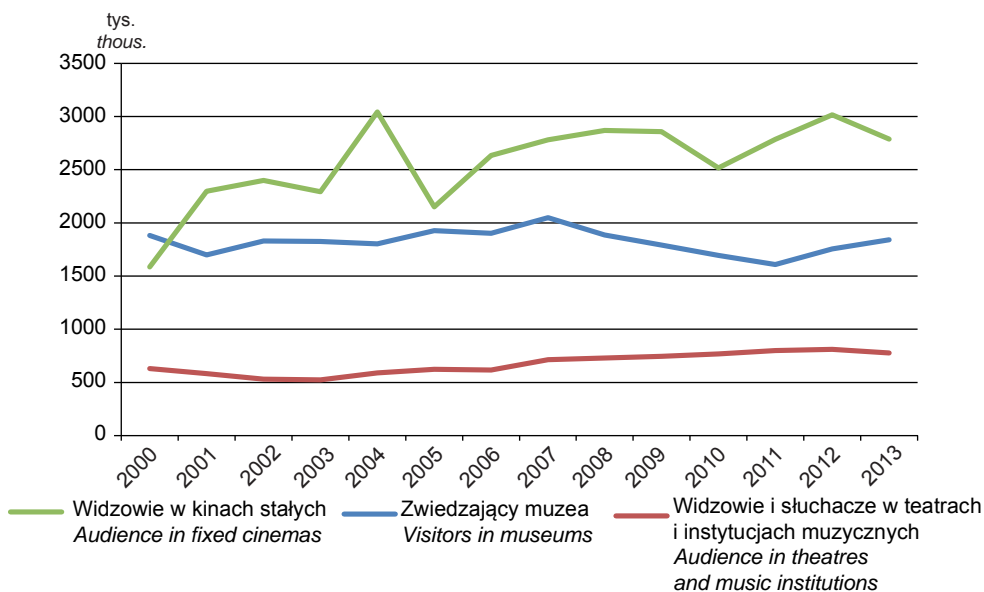
W 2013 r. biblioteki publiczne dysponowały księgozbiorem obejmującym 5418,7 tys. woluminów (o 147,6 tys. mniej w porównaniu z 2011 r.), co stanowiło 4,1% zasobów bibliotecznych w Polsce i plasowało województwo pomorskie na 11 miejscu spośród wszystkich województw w kraju. Wskaźnik wielkości księgozbioru przeliczonego na 1000 mieszkańców zmniejszył się z 2438 woluminów w 2011 r. do 2360 w 2013 r. (przy średniej w kraju 3402 woluminów).

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
ACTIVITY OF PUBLIC LIBRARIES BY VOIVODSHIPS IN 2013

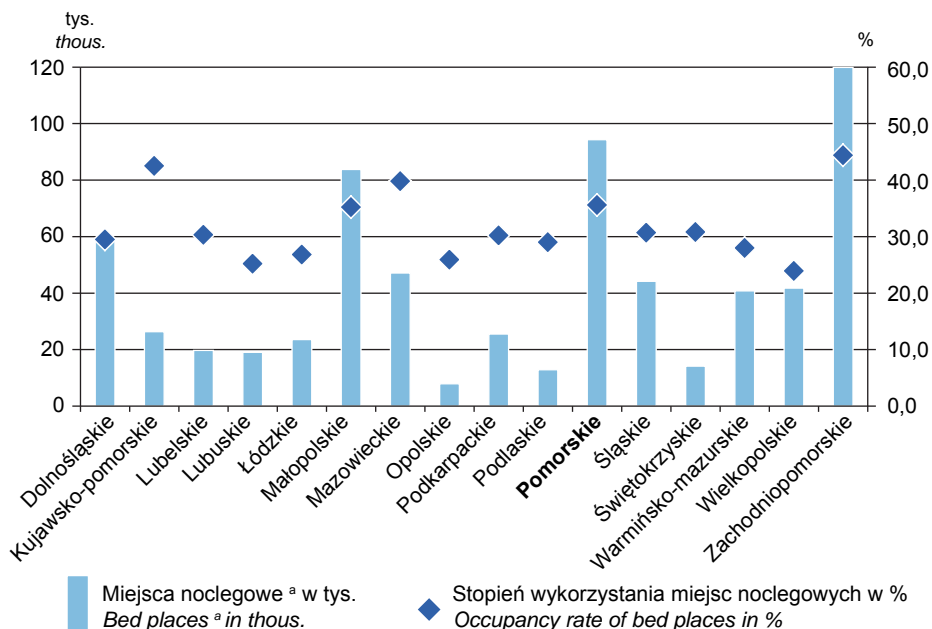

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z punktami bibliotecznymi.
 a As of 31 XII. b Including library service points.

WIDZOWIE I ZWIEDZAJĄCY W WYBRANYCH PLACÓWKACH KULTURY
AUDIENCE AND VISITORS IN SELECTED CULTURAL ESTABLISHMENTS

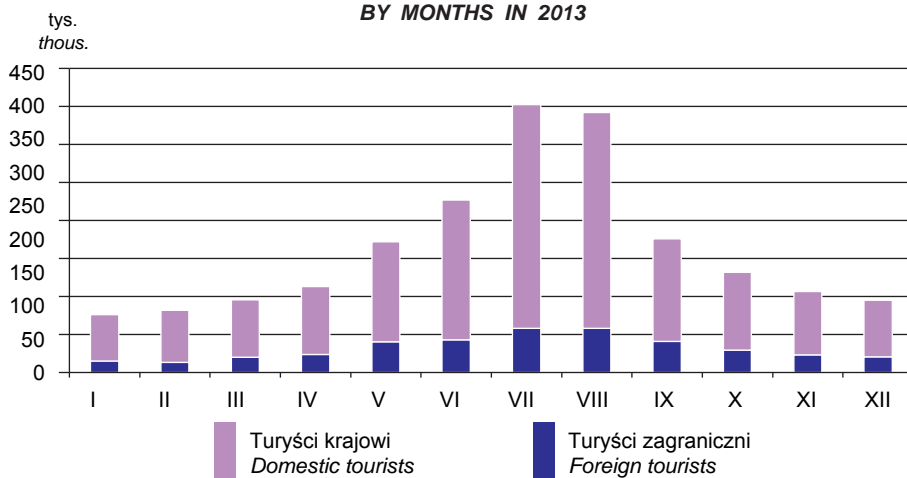

**MIĘJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.
BED PLACES IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
BY VOIVODSHIPS IN 2013**

a Stan w dniu 31 VII.
a As of 31 VII.

**TURYSŃCI KORZYSTAJĄCY Z TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH
WEDŁUG MIESIĘCY W 2013 R.
TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
BY MONTHS IN 2013**

Pomimo spadku liczby bibliotek publicznych nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych czytelników o 47,0 tys. (o 14,6% w porównaniu z 2011 r.), przy czym większość (80,6%) stanowili czytelnicy bibliotek w miastach. Wśród czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających księgozbiór) nadal najliczniejszą grupę stanowiły dzieci i młodzież w wieku do 19 lat (31,0% całej zbiorowości, w 2011 r. – 34,9%). W podziale czytelników według zajęcia najliczniejszą grupę wypożyczających stanowili nadal uczniowie i studenci (43,5% ogólnej liczby czytelników w województwie, w 2011 r. – 48,0%).

W 2013 r. odnotowano również wzrost liczby wypożyczeń księgozbioru (o 2,9% w porównaniu z 2011 r.) oraz zmniejszenie wskaźnika wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika (z 17,9 w 2011 r. do 16,1 w 2013 r.). Z bibliotek publicznych w województwie pomorskim wypożyczono łącznie 5933,0 tys. woluminów, co stanowiło 5,0% ogólnej liczby wypożyczeń krajowych. Na wsi, w porównaniu z 2011 r., liczba czytelników zmniejszyła się o 0,2 tys. osób, liczba wypożyczeń księgozbioru o 39,0 tys., a wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w woluminach na 1 czytelnika z 20,3 w 2011 r. do 19,8 w 2013 r.

Biblioteki publiczne wyposażone w komputery stanowiły 96,2% ogólnej liczby bibliotek (90,6% w 2011 r.) i znajdowało się w nich 2,1 tys. komputerów, o 16,4% więcej niż w 2011 r.

W 2013 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 65 muzeów i oddziałów muzealnych, tj. o 10,2% więcej niż w 2011 r. (7,9% wszystkich tego typu placówek w Polsce), pełniących istotną rolę w ukazywaniu historii i tradycji, w tym m.in. 15 muzeów historycznych, 9 regionalnych, 7 artystycznych, 6 etnograficznych, 5 techniki i nauki. Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 1841,8 tys. osób, tj. 6,3% wszystkich odwiedzających wystawy muzealne w kraju. W porównaniu z 2011 r. frekwencja w muzeach wzrosła o 14,6% (w kraju o 16,6%). Zmniejszyła się natomiast o 8,4% liczba młodzieży szkolnej zwiedzającej muzea i wystawy w zorganizowanych grupach. Wskaźnik zwiedzających na 1000 ludności w 2013 r. wyniósł 803 osoby (w 2011 r. – 705 osób), natomiast w kraju kształtował się on na niższym poziomie (754 osoby). W 2013 r., podobnie jak w latach poprzednich, największym powodzeniem wśród zwiedzających cieszyły się muzea o profilu artystycznym (518,7 tys. zwiedzających), a także historycznym (396,0 tys.) i regionalnym (115,2 tys.).

W 2013 r. liczba muzealiów zwiększyła się o 60,9 tys. (o 11,7%) i zorganizowano 306 wystaw, o 5,0% mniej niż w 2011 r. W ramach prowadzonej działalności oświatowej muzea zorganizowały 452 odczyty, prelekcje oraz zaprezentowały 0,4 tys. seansów filmowych dla zwiedzających. Z corocznie organizowanej formy nieodpłatnego zwiedzania „Noc muzeów” skorzystało 48,0 tys. osób (o 6,3% mniej niż w 2011 r.), natomiast z innych form imprez okolicznościowych 82,1 tys. osób.

W 2013 r. ofertę muzeów uzupełniało 20 galerii i salonów sztuki zajmujących się wystawiennictwem, prezentujących głównie dzieła sztuki współczesnej (5,9% ogólnej liczby galerii i salonów sztuki w kraju). Galerie przygotowały i zaprezentowały 252 wystawy (o 9,4% mniej niż w 2011 r.), które zwiedziło 207,2 tys. osób (o 31,3% mniej niż w 2011 r.). Galerie prowadziły również szeroko zakrojoną działalność oświatową i w 2013 r. zorganizowały 150 odczytów, prelekcji i spotkań autorskich, które zgromadziły 13,8 tys. słuchaczy oraz przygotowały 90 seansów filmowych związanych z działalnością wystawienniczą dla 4,3 tys. widzów.

Szerokie możliwości uczestnictwa w kulturze przedstawiają instytucje prowadzące profesjonalną działalność widowiskową, tj. teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe. W 2013 r. działalność sceniczną prowadziło 13 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny i stały zespół artystyczny dysponujących łącznie 9,1 tys. miejsc. Na terenie województwa odbyło się 2717 przedstawień i koncertów (4,9% ogólnej liczby spektakli w kraju), w których uczestniczyło 778,2 tys. widzów, co w skali kraju stanowiło 6,8%. W porównaniu z 2011 r. wzrosła liczba przedstawień i koncertów (o 1,3%), zmniejszyła się natomiast liczba widzów i słuchaczy (o 2,7%) oraz frekwencja na 1 przedstawienie (z 298 osób do 286 osób). W 2013 r. w województwie pomorskim wskaźnik widzów i słuchaczy liczony na 1000 ludności wyniósł 339 osób (351 osób w 2011 r.).

Według stanu na koniec 2013 r. w województwie pomorskim działalność prowadziły 24 kina stałe (wzrost o 14,3% w porównaniu z 2011 r.) dysponujące 16,8 tys. miejsc na widowni (wzrost o 26,3%). W skali kraju udział kin stałych wyniósł 5,1%, a miejsc na widowni – 6,2%. W porównaniu z 2011 r. liczba seansów zmniejszyła się o 4,5%, a liczba widzów utrzymała się na podobnym poziomie jak w 2011 r. W kinach odbyło się 102,7 tys. seansów filmowych (6,2% wszystkich pokazów filmowych w kraju), na których zgromadzono 2786,9 tys. widzów. Przeciętna frekwencja na 1 seansie wzrosła z 26 osób w 2011 r. do 27 w 2013 r., a wskaźnik widzów, liczony na 1000 ludności w 2013 r. wyniósł 1216 osób (wobec 1222 osób w 2011 r.).

Oprócz instytucji kultury, oferujących mieszkańcom różne formy uczestnictwa w kulturze, ogromną rolę odgrywają te, które angażują dzieci, młodzież i dorosłych do uczestnictwa bardziej aktywnego i kreatywnego. W 2013 r. w województwie pomorskim działały 272 instytucje kultury (7,0% wszystkich instytucji w kraju), w tym 43 domy kultury, 77 ośrodków kultury, 25 klubów i 127 świetlic. Liczba instytucji kultury zwiększyła się w porównaniu z 2011 r. o 15,3%, a na wsi o 21,8%. Placówki te łącznie zorganizowały 10,9 tys. różnorodnych imprez (o 20,2% więcej niż w 2011 r.) dla 1804,9 tys. uczestników (o 5,9% więcej).

Tabl. 8. Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
Instytucje ^a	236	270	272
Imprezy.....	9057	9974	10889
Uczestnicy imprez w tys.	1704,6	1745,6	1804,9
Zespoły artystyczne ^a	564	603	668
Członkowie zespołów artystycznych ^a	8109	8623	9674
Koła (kluby) ^a	741	861	866
Członkowie kół ^a	15436	17630	20195

a Stan w dniu 31 XII.

W 2013 r. przeprowadzono 444 kursy (m.in. języków obcych, nauki gry na instrumentach muzycznych, tańca towarzyskiego), które ukończyło 6,0 tys. osób (w tym 2,9 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat). W porównaniu z 2011 r. liczba kół i klubów zwiększyła się o 125 (16,9%), a liczba ich członków wzrosła o 4,8 tys. (30,8%). Na terenie województwa pomorskiego działalność prowadziło 668 zespołów artystycznych, do których należało 9,7 tys. członków (w tym 5,3 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat).

W 2013 r. w województwie pomorskim w porównaniu z 2011 r. odnotowano wzrost liczby turystycznych obiektów noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi) oraz liczby miejsc noclegowych odpowiednio o 24,5% i 9,7%. Według stanu w dniu 31 lipca 2013 r. działalność prowadziło 1437 turystycznych obiektów noclegowych (1154 w 2011 r.). Baza noclegowa turystyki składała się z 300 obiektów hotelowych (178 hoteli, 4 moteli, 38 pensjonatów i 80 innych obiektów hotelowych) oraz 1137 pozostałych obiektów. Wśród obiektów noclegowych turystyki 37,0% stanowiły obiekty całoroczne.

W 2013 r. obiekty turystyczne dysponowały 94,3 tys. miejsc noclegowych, o 8,3 tys. miejsc więcej niż w 2011 r., w tym w dyspozycji hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych pozostawało 24,8% ogólnej liczby miejsc. Średnio turystyczny obiekt noclegowy liczył 66 miejsc noclegowych (w 2011 r. – 74 miejsca), a pod względem ilości obiektów i miejsc noclegowych województwo pomorskie plasowało się odpowiednio na 1 i 2 miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

Wśród zasobów bazy noclegowej 70,1% zlokalizowanych było w powiatach położonych w pasie nadmorskim: w powiecie puckim 456 obiektów, nowodworskim – 157, lęborskim – 141, słupskim – 139 oraz w Gdańsku – 115. W 2013 r. wraz ze wzrostem liczby miejsc noclegowych, nastąpił także wzrost liczby osób korzystających z bazy noclegowej w województwie pomorskim, a ich udział procentowy był znaczący na tle kraju i wyniósł odpowiednio 8,4% ogólnej liczby miejsc noclegowych i 10,4% udzielonych noclegów. W 2013 r. w obiektach noclegowych turystyki przebywało 1966,8 tys. turystów (o 235,5 tys., tj. o 13,6% więcej niż w 2011 r.), w tym turyści zagraniczni stanowili 19,5%, a ich liczba wzrosła o 34,5% w stosunku do 2011 r. W 2013 r. wśród turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej przeważali Niemcy – 28,6%, Rosjanie stanowili 13,7%, Norwegowie – 12,9%, Szwedzi – 6,5% i Anglicy – 5,7%. Pobyt turysty zagranicznego w obiekcie trwał średnio 2,5 dnia (w 2011 r. – 2,6 dnia).

W 2013 r. turyści przebywali najczęściej w hotelach (53,6% ogólnej liczby turystów), ośrodkach wczasowych (10,9%), w innych obiektach hotelowych (7,9%) oraz w ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych (5,2%).

W 2013 r. obiekty noclegowe turystyki udzieliły 6546,6 tys. noclegów, o 9,9% więcej niż w 2011 r., w tym turystom zagranicznym 955,1 tys. (odpowiednio o 30,7% więcej). W hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych wynajęto 1590,8 tys. pokoi, z czego najwięcej w hotelach – 1299,9 tys. (wzrost w stosunku do 2011 r. o 22,8%), w tym turystom zagranicznym – 440,1 tys. pokoi. Zgodnie ze stanem w dniu 31 lipca 2013 r. większość hoteli w województwie stanowiły obiekty średniej klasy, w tym 39,9% obiektów oznaczonych było kategorią 3-gwiazdkową, a 34,8% kategorią 2-gwiazdkową.

W 2013 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie 35,6% i był o 1,1 p.proc. wyższy niż w 2011 r. W poszczególnych miesiącach wartość tego wskaźnika wahała się od 17,7% w styczniu do 56,5% w lipcu. Stopień wykorzystania pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych był najkorzystniejszy w czterech miesiącach letnich i wyniósł: w czerwcu – 51,5%, w lipcu – 64,8%, sierpniu – 64,3%, we wrześniu – 48,7%.

Według stanu na koniec lipca 2013 r. część obiektów noclegowych prowadziła równocześnie działalność gastronomiczną. W 260 obiektach znajdowały się restauracje, w 233 – bary i kawiarnie, w 227 – stołówki, a w 34 – punkty gastronomiczne.

Według stanu na koniec grudnia 2012 r. w województwie pomorskim działały 664 kluby sportowe, tj. o 38 klubów więcej niż w 2010 r. Zmniejszyła się natomiast zarówno liczba działających w klubach sekcji sportowych (o 34), jak i liczba członków klubów sportowych (o 3,7 tys. osób, tj. o 7,8%). W klubach sportowych ćwiczyło 41,8 tys. osób, o 0,7 tys. osób (1,7%) mniej w porównaniu z 2010 r., w tym liczba kobiet zmniejszyła się o 0,7%. W 2012 r. wśród ćwiczących dominowali mężczyźni – 73,6% ogólnej liczby ćwiczących (w 2010 r. – 73,8%). Osoby w wieku do lat 18 stanowiły 68,9% ćwiczących (w 2010 r. – 73,5%). W 2012 r. w porównaniu z 2010 r. kadra trenerska zwiększyła się o 46 osób (5,0%), w tym liczba trenerów klasy II zwiększyła się o 41 osób (5,9%), a klasy mistrzowskiej o 4 osoby (8,0%). Liczba instruktorów sportowych nie zmieniła się znacząco i wyniosła 1011 osób.

Transport i łączność

Długość eksploatowanych na terenie województwa pomorskiego linii kolejowych normalnotorowych wyniosła na koniec 2013 r. 1214 km i uległa skróceniu o 1,9% w stosunku do 2011 r. Zelektryfikowane linie kolejowe stanowiły 37,5% ogólnej długości sieci kolejowej województwa (w kraju odpowiednio 61,4%), a gęstość linii kolejowych wyniosła 6,6 km na 100 km², co plasowało województwo pomorskie razem z lubuskim i kujawsko-pomorskim na 5 miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

Na koniec 2013 r. łączna długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie wynosiła 12851 km (w tym 54 km stanowiły drogi ekspresowe, a 66 km autostrady), co oznacza wzrost o 460 km w stosunku do 2011 r. Drogi o nawierzchni ulepszonej stanowiły 91,6% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni, których gęstość na terenie województwa pomorskiego wyniosła 70,2 km na 100 km² (12 miejsce w kraju).

Tabl. 9. Sieć komunikacyjna

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013
Linie kolejowe normalnotorowe w km	1238	1237	1214
na 100 km ² powierzchni	6,8	6,8	6,6
w tym zelektryfikowane	455	457	455
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	12391	12575	12851
na 100 km ² powierzchni	67,7	68,7	70,2
w tym ulepszonej	11328	11497	11776

Według stanu inwentarzowego w dniu 31 XII 2013 r. tabor komunikacji miejskiej w województwie pomorskim obejmował 656 autobusów, 160 tramwajów i 85 trolejbusów.

W województwie pomorskim w centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych według stanu na koniec 2013 r. liczba zarejestrowanych samochodów osobowych wyniosła 1150,8 tys. i wzrosła o 3,8% w porównaniu z 2011 r. W 2013 r. na 1000 ludności przypadało w województwie 501 samochodów osobowych (w 2012 r. oraz 2011 r. odpowiednio 484 i 467 samochodów osobowych).

Na koniec 2013 r. w województwie pomorskim zarejestrowanych było 59,4 tys. motocykli i 66,9 tys. motorowerów. Liczba motocykli zarejestrowanych wzrosła zarówno w stosunku do 2012 r. jak i 2011 r. odpowiednio o 4,2% i o 8,3%, a liczba motorowerów wzrosła odpowiednio o 5,0% i 10,6%.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. na terenie województwa działało 469 placówek pocztowych operatora publicznego, a ich liczba zmniejszyła się o 35 placówek w stosunku do 2011 r. W 2013 r. na terenach wiejskich zlokalizowanych było 47,8% placówek pocztowych operatora publicznego (w 2012 r. – 50,7%, a w 2011 r. – 52,0%). W 2013 r. na 100 tys. ludności w województwie przypadały 20,4 placówki pocztowe operatora publicznego (w 2011 r. – 22,1).

Liczba telefonicznych łączy głównych sieci publicznej telefonii przewodowej (tj. standardowych łączy głównych powiększonych o liczbę łączy w dostęпах ISDN) według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. wyniosła 359,0 tys. i zmniejszyła się o 12,8% w stosunku do 2011 r. Większość telefonicznych łączy głównych znajdowała się na terenach miejskich – 317,8 tys. (88,5%).

W 2013 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 156,4 telefonicznych łączy głównych (w 2011 r. – 180,2).

Bezpieczeństwo publiczne

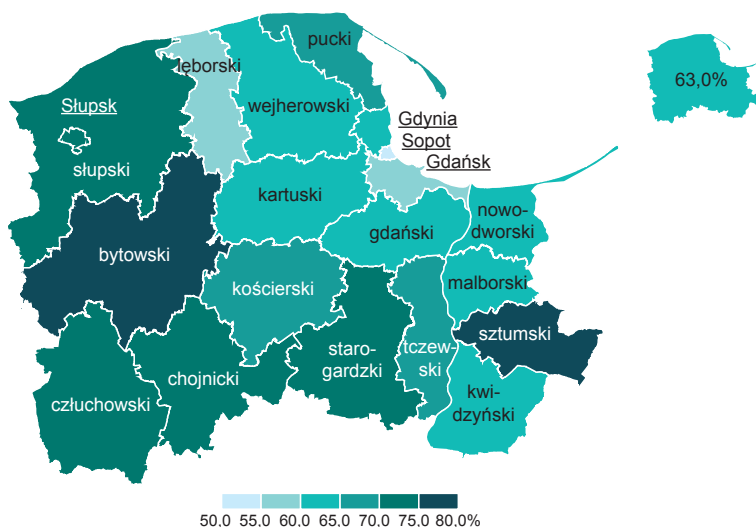
Od 2013 r. dane dotyczące przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wskaźników ich wykrywalności nie obejmują prokuratury, co powoduje brak porównywalności z danymi za lata poprzednie.

Zmiany w życiu społeczno-gospodarczym mieszkańców województwa pomorskiego wpłynęły na rozmiar przestępczości w województwie. W 2013 r. w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono 65,8 tys. przestępstw, a wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wyniósł 63,0%.

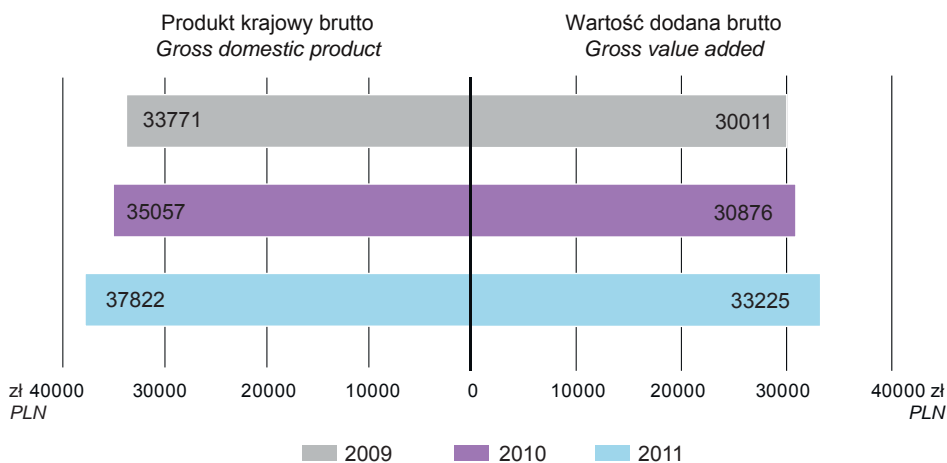
Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła 13,4 tys., przy wskaźniku wykrywalności 88,6%, przestępstw kryminalnych 43,1 tys. (wskaźnik wykrywalności 49,2%), a liczba przestępstw drogowych 6,4 tys. (wskaźnik wykrywalności 98,7%).

W ogólnej liczbie przestępstw najczęściej odnotowano m.in. przestępstw przeciwko mieniu (38,7 tys., wskaźnik wykrywalności 45,5%), przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (6,4 tys., wskaźnik wykrywalności 98,5%) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (2,4 tys., wskaźnik wykrywalności 93,9%).

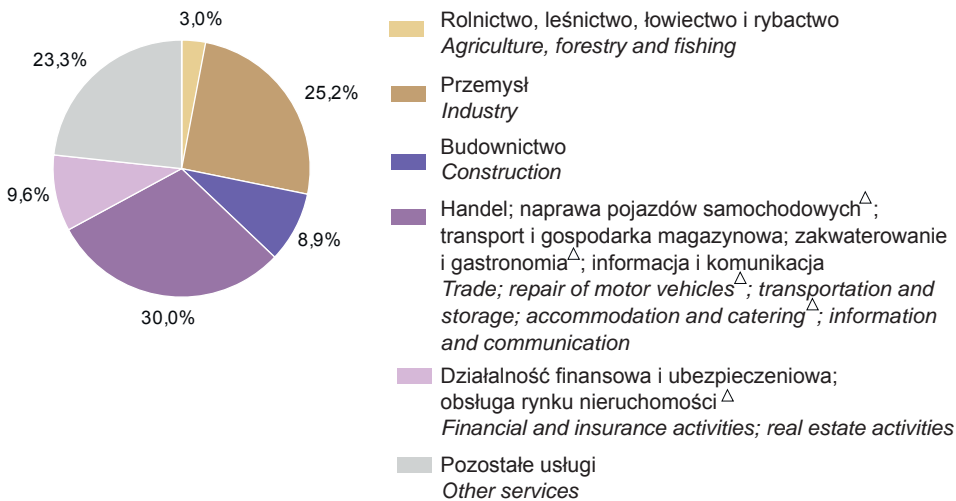
**WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH
PRZEZ POLICJĘ WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.
RATE OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN CRIMES ASCERTAINED
BY THE POLICE BY POWIATS IN 2013**

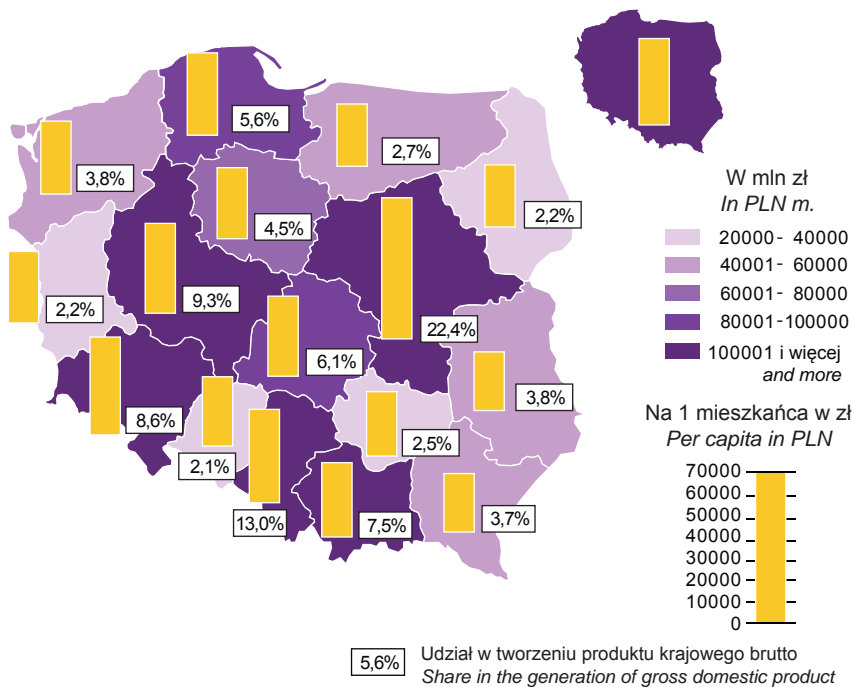
**PRODUKT KRAJOWY BRUTTO I WARTOŚĆ DODANA BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA
(ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT AND GROSS VALUE ADDED PER CAPITA
(current prices)**

WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI W 2011 R.
GROSS VALUE ADDED BY TYPE OF ACTIVITY IN 2011

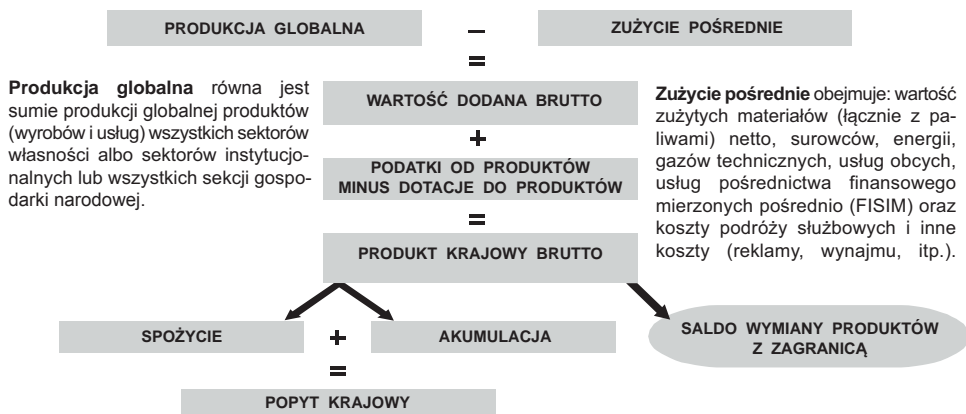
PRODUKT KRAJOWY BRUTTO W 2011 R. (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT IN 2011 (current prices)

Rachunki regionalne

W 2011 r. w województwie pomorskim wytworzono produkt krajowy brutto (PKB) o wartości 86206 mln zł (ceny bieżące), tj. 5,6% wielkości krajowej, co w porównaniu z 2010 r. oznacza wzrost o 5,1% (ceny stałe). Miernikiem rozwoju regionu jest także wartość PKB przeliczona na 1 mieszkańca. W 2011 r. dla województwa wyniosła ona 37822 zł (ceny bieżące), rok wcześniej – 35057 zł (wzrost w cenach stałych o 5,1%), a jej udział w krajowej wartości PKB pozostał na zbliżonym poziomie do 2010 r. i wyniósł 95,4% (wzrost o 0,1 p.proc. w stosunku do 2010 r.). W 2011 r. poziom krajowy PKB na 1 mieszkańca przekroczyły 4 województwa, z których największą wartość powyżej średniej krajowej uzyskało województwo mazowieckie (więcej o 63,3%), następnie województwo dolnośląskie (o 13,4%), śląskie (o 8,0%) i województwo wielkopolskie (o 4,1%). W pozostałych województwach PKB na 1 mieszkańca był niższy od średniej krajowej, w tym także w województwie pomorskim (o 4,6%). Udział w tworzeniu PKB plasował województwo pomorskie na 7 miejscu w kraju, natomiast pod względem poziomu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca zajmowało 5 lokatę wśród wszystkich województw.

Tworzenie i wykorzystanie produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Spośród podregionów województwa pomorskiego największy udział w tworzeniu PKB miał podregion trójmiejski. W 2011 r. powstało tu 49,3% wartości PKB województwa i 2,8% krajowej wielkości, co dało 4 miejsce wśród wszystkich podregionów w Polsce (w 2010 r. – 5 miejsce). Wartość PKB przeliczona na 1 mieszkańca w tym podregionie wyniosła 56817 zł (7 lokata wśród wszystkich podregionów w kraju), osiągając poziom o 50,2% wyższy od średniej wojewódzkiej i o 43,2% wyższy od przeciętnej w kraju.

W 2011 r. wartość dodana brutto (WDB) województwa wyniosła 75727 mln zł (ceny bieżące), w 2010 r. – 70109 mln zł. Kwota ta stanowiła, analogicznie jak w 2010 r., 5,6% WDB kraju. Według rodzajów działalności decydujący wpływ na strukturę WDB miał handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (22742 mln zł – 5,9% ogólnej WDB kraju), a także przemysł (19082 mln zł – 5,6%) oraz pozostałe usługi (17569 mln zł – 5,6%).

W 2011 r. dochody pierwotne brutto gospodarstw domowych w województwie wyniosły 55337 mln zł (w 2010 r. – 52476 mln zł, tj. wzrost o 5,5%). Udział województwa pomorskiego w tworzeniu dochodów pierwotnych brutto w całym sektorze gospodarstw domowych w 2011 r. wyniósł 5,7%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca kwota wyniosła 24279 zł, tj. o 5,1% więcej niż rok wcześniej i o 3,2% mniej niż przeciętnie w kraju (co plasowało województwo na 5 miejscu w kraju).

Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w 2011 r. zamknęły się kwotą 52983 mln zł, tj. o 5,4% większą od uzyskanej w 2010 r. (5,7% krajowego dochodu do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych). Na 1 mieszkańca w województwie pomorskim w 2011 r. przypadło 23246 zł tego dochodu (6 lokata wśród wszystkich województw w kraju), tj. o 4,2% mniej niż przeciętnie w kraju (w 2010 r. – 22145 zł, o 3,8% mniej niż w kraju).

ANALYTICAL NOTES

Environmental protection

Geodesic area of Pomorskie Voivodship as of 1 January 2014 stood at 1831.0 thous. ha, which accounted for 5.9% of Poland's area. Agricultural lands occupied 921.5 thous. ha (50.3% of the total area of the Voivodship), forests and wooded land and shrubs – 689.7 thous. ha (37.7%), built-up and urbanized areas – 95.4 thous. ha (5.2%), while the land under water – 74.2 thous. ha (4.1%). The remaining 50.2 thous. ha (2.8%) were ecological land, wasteland and other areas.

Legally protected area of unique environmental value in Pomorskie Voivodship amounted to 598.0 thous. ha at the end of 2013 (32.7% of the Voivodship's area and 5.9% of the legally protected area in Poland), by 261 ha fewer in comparison with 2011. There were 2.6 thous. m² of legally protected area per capita. In territorial breakdown, the largest share of legally protected area of unique environmental value in the total area of a powiat was recorded in Chojnicki (58.8%) and Kościerski (54.9%) Powiats, while the smallest in Powiats: Malborski (8.3%), Człuchowski (10.6%) and Tczewski (12.7%).

There were 187 wastewater treatment plants in Pomorskie Voivodship in 2013, while a year earlier – 188 and in 2011 – 199. 157.5 hm³ of industrial and municipal wastewater was discharged into waters or into the ground (5.9% of the total effluent discharged countrywide). 77.6 hm³ of the wastewater was discharged directly by plants and 79.9 hm³ by means of sewage network. 127.0 hm³ of discharged wastewater required treatment, of which 126.4 hm³ (99.5%) was treated. By 6.5% less wastewater was produced in 2013 than in the previous year and by 14.8% less than in 2011.

52.8% of the wastewater treated in Pomorskie Voivodship in 2013 was treated with increased biogene removal (in 2012 – 53.5%, in 2011 – 54.2%). 41.2% of the wastewater was treated biologically, which represents an increase in relation to 2012 and 2011 (by 1.2 percentage point and 1.5 percentage point respectively), while 4.3% was treated mechanically (compared to 4.4% in 2012 and 4.2% in 2011).

Tabl. 1. Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality^a

SPECIFICATION	2011	2012	2013
	in thous. t		
<i>Including carbon dioxide</i>			
Poland	203125.6	216513.7	217492.0
Voivodship	5427.8	6901.8	6511.6
<i>Excluding carbon dioxide</i>			
Poland	1590.7	1626.6	1590.7
Voivodship	36.3	33.8	29.0

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

81 plants were considered particularly noxious for air quality in Pomorskie Voivodship in 2013 (in 2011 – 82 plants). 59 of them had devices to reduce particulate pollutants and 12 plants were fitted with devices to reduce gaseous pollutants. The degree of reduction of particulate pollutants in 2013 accounted for 99.3%, while gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) – 73.9% (against 76.2% in 2012 and 73.0% in 2011).

Plants of significant nuisance to air quality emitted 2.4 thous. t particulate pollutants in 2013, primarily particulates from fuel combustion (70.8%). In relation to 2012 and 2011, particulate emission decreased by 14.5%. These plants also emitted a total of 6511.6 thous. t gaseous pollutants into the atmosphere, including 99.6% of carbon dioxide. Compared to the previous year, emission of gases (including carbon dioxide) decreased by 5.7% and in relation to 2011 – by 5.8%.

Among the gaseous pollutants in Pomorskie Voivodship, sulphur and nitrogen oxides and carbon dioxide are the most harmful. In 2013, sulphur dioxide emission amounted to 13.4 thous. t (by 20.2% less than in 2012 and by 31.6% less than in 2011), nitrogen oxide – 9.0 thous. t (by 7.2% less than in 2012 and 2011) and carbon dioxide – 6482.5 thous.t (a decrease of 5.6% compared to 2012 and 5.7% compared to 2011).

0.1 t of particulate pollutants and 1.6 t of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) were emitted per 1 km² in 2013.

92.3% of the waste generated in 2013 was recovered (in 2012 – 91.2%, in 2011 – 89.9%) and 4.6% was neutralised (in 2012 – 4.6% and in 2011 – 7.0%).

Preventing pollution and environmental degradation requires investing in environmental projects. In 2013, expenditures on fixed assets (in current prices) for the protection of the environment in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 633.1 million. The biggest expenditures were incurred on wastewater management and water protection (41.0%). In 2013, the expenditures on fixed assets for water management (in current prices) amounted to PLN 234.0 million (an increase of 23.5% compared to 2011). The largest expenditures were incurred on flood embankments and pump stations (49.7%).

Population

At the end of 2013, the population of Pomorskie Voivodship amounted to 2295.8 thous. persons, i.e. 6.0% of the population of Poland (5.9% in 2011). Considering the number of inhabitants, Pomorskie took 7th place in the country, following Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie, Małopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie. Compared to 2011, the population of the Voivodship increased by 12.3 thous. inhabitants (by 0.5%), whereas a decrease of 42.8 thous. people (0.1%) was recorded countrywide.

Population density, i.e. the number of persons per 1 km² of the Voivodship area in 2013 reached, like in 2011, 125 persons (in urban areas – 1345, in rural areas – 47 persons). The average population density countrywide amounted to 123 persons (in urban areas – 1078, in rural areas – 52 persons).

Since 2011, the urban population of the Voivodship has been gradually decreasing. 1495.4 thous. people lived in cities at the end of 2013, which means a decrease of 3.0 thous. people (of 0.2%). The urbanisation rate (percentage of urban population) reached 65.1% and was by 0.5 percentage point lower than in 2011 (countrywide – 60.4%, by 0.3 percentage point less respectively).

The rural population in the Voivodship has been increasing steadily. As of the end of 2013, it amounted to 800.4 thous. people – by 15.3 thous. people more than at the end of 2011. Hence, the percentage of the rural population (ruralisation rate) was 34.9% compared to 34.4% at the end of 2011. The share of the rural population in the total population of Poland was higher at the end of 2013, and amounted to 39.6% (39.3% in 2011).

In 2013, the structure of the population by sex did not change significantly compared to 2011. Women in Pomorskie Voivodship still accounted for 51.2% (51.6% countrywide). In cities this proportion was 52.2%, while in rural areas – 49.5%. The feminisation rate (the number of women per 100 men) remained at the same level as in 2011 – 105 (107 countrywide); in urban areas – 109, in rural areas – 98 (countrywide, 111 and 101 respectively).

The age structure of the population by economic age groups in 2013 changed in relation to 2011. The number of children and youth at pre-working age (0-17 years) accounted for 19.6% of the population in the Voivodship (a decrease of 0.3 percentage point on 2011), which ranked Pomorskie in the first position in Poland (where this ratio was 18.2%, by 0.3 percentage point less than in 2011). In 2013, the proportion of working age persons (18-59/64 years) in the total population number accounted for 63.4% compared to 64.3% in 2011 (countrywide, 63.4% and 64.2% respectively). There has been a steady increase in the post-working age population from 15.9% in 2011 to 17.1% in 2013 (countrywide, from 17.3% to 18.4% respectively). This ratio was among the lowest in Poland (following Warmińsko-Mazurskie and Wielkopolskie Voivodships).

The demographic dependency ratio increased as a result of changes in the economic age groups. In 2013, there were 57.8 non-working age persons to 100 people of working age in the Voivodship (57.6 persons countrywide). This ratio increased by 2.2 persons in relation to 2011 (by 1.8 persons countrywide).

In 2013, there were 58.8 non-working age persons to 100 persons of working age in urban areas (55.5 persons in 2011), while the corresponding figure for rural areas was 56.0 persons (55.8 persons in 2011). The ratio for urban areas was lower countrywide than for the Voivodship (by 1.2 persons both in 2013 and 2011) and higher in rural areas (by 1.7 persons in 2013 and 2.3 persons in 2011).

Vital statistics is a demographic phenomenon which undoubtedly affects the pace of population growth.

23.9 thous. live births were registered in the Voivodship in 2013, by 1.1 thous. fewer than in 2011. The birth rate (the number of live births per 1000 people) was 10.4 (in 2011 – 11.0) and was higher than countrywide (9.6 in 2013 and 10.1 in 2011). In 2013, similarly as in 2011, this placed the Voivodship second in the country (after Wielkopolskie Voivodship).

20.1 thous. people died in 2013, by 0.8 thous. more than in 2011. The death rate increased from 8.5 per 1000 inhabitants in 2011 to 8.8 in 2013. Compared to other voivodships, this rate was one of the lowest in Poland – the second after Podkarpackie Voivodship (first place in 2011). Countrywide, the rate was 10.1 deaths per 1000 inhabitants in 2013 and 9.7 in 2011.

103 infant deaths were recorded in the Voivodship in 2013 (like in 2011). Infant mortality rate (calculated per 1000 live births) was 4.3 in 2013 (4.1 in 2011). It was below the national average which accounted for 4.6 (in 2011 – 4.7).

In 2013, the number of live births was by 3.9 thous. bigger than the number of deaths (by 5.7 thous. bigger in 2011), which resulted in 1.7 (2.5 in 2011) natural increase in the Voivodship (based on the population of 1000 people), the highest in Poland for over a decade. In 2013, the rate was negative in Poland for the first time since 2005, totalling minus 0.5 (in 2011 – 0.3).

10.7 thous. new marriages were registered in the Voivodship in 2013, by 13.2% fewer than in 2011. Therefore, the number of marriages per 1000 people declined from 5.4 in 2011 to 4.7 in 2013 (similarly as countrywide).

In 2013, the average life expectancy in the Voivodship stood at 74.1 years for men and 81.2 years for women. As compared to 2011, these values increased by 0.6 and 0.2 year respectively. They were above the national average by 1.0 year for men and 0.1 year for women. The values of the average life expectancy of men and women living in cities were higher than of rural inhabitants. The difference in the case of males was 1.6 year and 0.6 year in the case of women.

Migration is another factor, besides the natural increase, significantly affecting the population status.

In 2013, like in 2011, the balance of internal and international migration for permanent residence was positive. The total population increased by 1.9 thous. people (in 2011 – by 2.3 thous.), which stood at 0.8 per 1000 inhabitants of the Voivodship (1.0 in 2011). This means that the number of people cancelling permanent residence during the year was smaller than the number of newly registered for permanent residence in that period. Compared to other voivodships, this ratio was one of the highest in the country – third after Mazowieckie and Małopolskie Voivodships (the same as in 2011). The country's net migration balance per 1000 people was negative. It stood at minus 0.5 at the end of 2013 (in 2011 – minus 0.1).

There has been an increasing trend (observed for several years) in the number of rural residents. In 2013, rural population increased by 3.7 thous. people (4.6 per 1000 inhabitants), whereas the urban population decreased by 1.8 thous. people (minus 1.2 per 1000 inhabitants).

In 2013, 31.9 thous. people registered for permanent residence in Pomorskie Voivodship (of whom 1.1 thous. came from abroad), i.e. by 0.5 thous. more than in 2011. Women prevailed in the immigrant population (52.2%) and people migrating to cities (56.3%). The outflow of the population amounted to 30.1 thous. persons, i.e. by 0.9 thous. persons more than in 2011. 2.5 thous. inhabitants, i.e. by 46.1% more than in 2011, migrated abroad (cancelled registration for permanent residence). Women cancelled registration in the Voivodship more frequently than men (52.2%), as well as persons residing in cities (65.9%).

Economic activity of the population

The results of representative Labour Force Survey showed that the share of economically active persons in Pomorskie Voivodship in 2013, i.e. employed or unemployed persons, accounted for 55.8% of the total population aged 15 and more, i.e. by 1.3 percentage point more than in 2011. Meanwhile, the economic activity rate for Poland reached 55.9% and was by 0.4 percentage point higher than in 2011. This rate in the cities of Pomorskie Voivodship stood at 56.3% (in 2011 – 54.6%), compared to 54.7% in rural areas (in 2011 – 54.1%, in 2012 – 57.0%). A significant difference between men and women was recorded in terms of their economic activity, where the activity rate stood at 64.8% for men and 47.5% for women (in 2011 – 63.8% and 46.0% respectively).

In 2013, there were 993 non-working, i.e. economically inactive and unemployed persons per 1000 employed people in Pomorskie Voivodship (in 2011 – 1006 persons respectively). Nationally, the ratio was, respectively, 994 in 2013 and 992 persons in 2011.

The employment rate (the ratio of working population to the total population aged 15 years and more) in Pomorskie Voivodship in 2013 remained at the same level as in 2012, i.e. 50.2%, while it increased by 0.4 percentage point compared to 2011. Countrywide, the rate in years 2011-2013 accounted for 50.2%. In the cities of Pomorskie Voivodship, the analysed rate reached 51.4% in 2013 (50.6% in 2011 and 50.0% in 2012), while in rural areas – 47.7% (48.6% in 2011 and 50.5% in 2012). The employment rate in 2013 accounted for 58.4% among men and 42.6% among women. In comparison to 2011, a decline was recorded in the value of this ratio by 0.3 percentage point among men, while it increased by 0.8 percentage point among women.

In 2013, despite an increase in both the number of employed persons (from 797 thous. in 2011 to 894 thous. in 2013) and the employment rate, the number of unemployed persons in Pomorskie Voivodship also increased – from 74 thous. in 2011 to 100 thous. people in 2013. This resulted in an increase in the unemployment rate from 8.5% to 10.1% respectively. The unemployment rate in Pomorskie Voivodship in 2013 was slightly lower than countrywide (10.3%). A bigger increase in the unemployment rate in 2013, as compared to 2011, was recorded in rural areas – by 2.5 percentage points, compared to 1.2 percentage point in cities (up to 12.8% in rural areas and 8.7% in urban areas). The increase in the unemployment rate was also more pronounced among men (an increase of 1.9 percentage point to the value of 9.9%) than among women (an increase of 1.1 percentage point to the value of 10.2%).

Labour market

Employment

As of the end of 2013, the number of employed persons in Pomorskie Voivodship (according to the actual place of work) amounted to 507.3 thous. persons, i.e. by 12.5 thous. people (2.5%) more than in 2011. Employed persons accounted for 22.1% of the Voivodship's total population. Their share in the total number of employed persons countrywide was 5.8%. In terms of the number of working people per 1000 population, Pomorskie was ranked 6th in Poland, following Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie Voivodships.

In comparison with 2011, an increase in the number of employed persons was recorded in most powiaty of Pomorskie Voivodship, mainly in Powiaty: Słupski (by 9.0%), Chojnicki (by 6.6%), Kartuski (by 6.0%) and Bytowski (by 5.4%), while a decline in employment occurred in five Powiaty: Sztumski (by 6.6%), in Słupsk (by 4.8%), Malborski (by 3.2%), Lęborski (by 2.5%) and Człuchowski (by 1.3%).

In 2013, persons employed in the public sector amounted to 171.2 thous., while in the private sector – 336.1 thous. The share of private sector in the total working population increased from 65.3% in 2011 to 66.3% in 2013, while the share of public sector decreased from 34.7% in 2011 to 33.7% in 2013.

Women accounted for 50.7% of the total number of employed persons in 2013, which represents an increase of 1.1 percentage point compared to 2011. Taking into account the kind of activity of enterprises, the highest percentage of women in the total number of employees in a given section were recorded, like in 2011, in health care and social assistance (84.3%), education (78.6%), financial activities and insurance (72.3%), whereas the lowest – in construction (13.9%) and mining and quarrying (14.6%).

In 2013, as compared to 2011, an increase in employment occurred, inter alia, in sections: administration and support service activities (by 4.8 thous. persons), manufacturing (by 4.6 thous. persons) and education (by 2.7 thous. persons). The share of employed persons in these sections in the total number of persons employed in the Voivodship in 2013 was respectively: 4.3%, 24.2% and 12.7%. A decrease in employment was recorded in 4 sections: construction (by 4.3 thous. persons), real estate activities (by 1.8 thous. persons), electricity, gas, steam and air conditioning supply (by 0.9 thous. persons) and health care and social assistance (by 0.3 thous. persons). Their share in the total number of employed persons was 5.7%, 2.1%, 1.1% and 6.5% respectively.

The number of employed persons (according to the entity's registered office) in Pomorskie Voivodship amounted to 455.6 thous. people at the end of 2013. It increased by 0.7% in relation to 2011. Just as in 2011, employed people accounted for 19.8% of the Voivodship's population and 5.2% of the total number of employed persons countrywide.

Persons employed under employment contract were the largest group of working people (98.8%), whereas the owners, co-owners and contributing family workers made up 1.0% of the total working population.

Tabl. 2. Employed persons ^a by ownership sectors

As of 31 XII

SPECIFICATION	2011	2012	2013
TOTAL	452491	449819	455578
Public sector	163590	161323	160401
Private sector	288901	288496	295177

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations; by seat of the unit management.

There were 18.3 thous. persons with disabilities among employed people in 2013. They increased in number by 1.3 thous. (by 7.5%) on 2011. However, the number of working retirees and pensioners decreased from 16.0 thous. in 2011 to 15.0 thous. in 2013, i.e. by 6.2%.

In 2013, the number of both hired and dismissed persons decreased. 82.4 thous. people were admitted to work, by 6.0% fewer than in 2011, whereas 78.9 thous. people were dismissed, by 9.6% fewer than in 2011. These differences were more pronounced in the private sector, where the number of admitted to work and dismissed workers decreased by 6.5% and 10.5% respectively. 16.2% of all employments were terminated by the employer and 10.3% – by the employee.

In 2013 the most accepted to work persons were in manufacturing – 28.6% (simultaneously 26.9% dismissed persons), in trade; repair of motor vehicle – 13.7% (13.7% dismissed persons respectively), in administration and support service activities – 11.9% (10.4% dismissed persons) and in construction – 8.3% (9.7% dismissed persons).

Among the full-time employees accepted to work in 2013, 9.7 thous. were employed first time, including 7.2 thous. graduates, of whom 3.2 thous. had higher education, 1.5 thous. – post-secondary and secondary vocational, 1.1 thous. had general secondary education and 1.4 thous. – basic vocational education. Moreover, 52.0 thous. people who had worked before were admitted to work and 1.5 thous. people who returned from parental leave. The number of people employed for the first time decreased by 16.1% as compared to 2011, as well as persons previously employed – by 9.8%.

Registered unemployment

There were 114.1 thous. unemployed persons registered at the powiat labour offices at the end of December 2013 (of whom 62.7 thous. women), by 7.5 thous. people (7.0%) more than at the end of December 2011.

There were more both registered unemployed men and women in relation to December 2011, but the increase was bigger in unemployed men (an increase of 11.7%) than women (a 3.4% increase).

Compared with other voivodships, the unemployment rate was relatively low. At the end of December 2013, the registered unemployment rate stood at 13.2%, i.e. by 0.2 percentage point less than countrywide and by 0.7 percentage point more than at the end of December 2011. Lower rates than in Pomorskie Voivodship were recorded in Wielkopolskie (9.6%), Mazowieckie (11.1%), Śląskie (11.3%), Małopolskie (11.5%) and Dolnośląskie (13.1%) Voivodships.

95.8 thous. people did not have the right to benefit at the end of December 2013. They accounted for 84.0% of all registered unemployed persons, compared to 85.7 thous. (80.3%) in 2011.

The majority of the unemployed persons were women. Their share in the total number of unemployed persons at the end of December 2013 was 54.9%, by 1.9 percentage point less than in the same period of 2011.

Registered unemployment affects mainly young people. At the end of December 2013, the largest group among the unemployed were persons aged 25-34 years – 31.7 thous. Their share in the total number of unemployed people accounted for 27.8% and decreased by 0.8 percentage point compared to December 2011. There were more men (32.9% of the total number of unemployed men) than women (14.8% respectively) in the group of unemployed people aged over 45 years.

Most of the unemployed people registered at the powiat labour offices were people at relatively low level of education. The two largest groups among the unemployed were persons with basic vocational education and with lower secondary education and lower respectively 29.1% and 28.6% at the end of December 2013. Compared to 2011, registered unemployment at all levels of education increased, the most – in persons with higher education (by 18.7%).

Unemployment lasting longer than 12 months affects women more often than men – 39.2% of the women registered at the powiat labour offices at the end of December 2013 had been seeking employment for over 1 year. The respective figure for men was 29.5%.

In 2013, there were 158.5 thous. persons registered at the powiat labour offices in the Voivodship, i.e. by 1.9 thous. more than in 2011. The most were registered in January (18.7 thous.), while the fewest in June (10.4 thous.). Among the registered unemployed persons, 124.0 thous. were people who had been recorded at labour offices before (their share in the total number of newly registered unemployed persons was 78.2%; in 2011 – 77.4%). 26.7 thous. (16.8%) of the newly registered unemployed persons had not worked before (in 2011 – 18.3%).

Persons removed from the register rolls of the powiat labour offices in 2013 amounted to 159.0 thous. (in 2011 – 154.7 thous.), including 77.4 thous. women. The most people were removed from the rolls in June (15.6 thous.), while the fewest in January (9.2 thous.).

The most common reason of removal from unemployment rolls was taking up a job. In 2013, 74.0 thous. unemployed persons took up work, i.e. 46.5% of the total number of persons removed from the powiat labour office rolls, compared to 66.7 thous. (43.1%) in 2011. The second reason was lack of confirmation of readiness for work. 47.7 thous. people did not confirm the readiness for work in 2013, which accounted for 30.0% of the total number of unemployed persons removed from unemployment rolls (in 2011 – 55.0 thous. people, i.e. 35.6%). Other causes were: starting training or traineeship in a company – 13.9 thous. (in 2011 – 9.1 thous.), voluntary resignation from the status of the unemployed – 7.7 thous. (in 2011 – 8.7 thous.), acquisition of pension rights and obtaining retirement benefits – 3.4 thous. people (compared to 2.4 thous. in 2011).

Long-term unemployed persons are among people in a specific situation on the labour market. Their share in the total number of unemployed persons registered at the end of December 2013 reached 49.5% (56.5 thous. people). People without occupational qualifications accounted for 31.4% (35.8 thous.) of unemployed persons, persons at the age of 50 and more – 24.3% (27.8 thous.), persons under 25 years of age accounted for 18.9% (21.6 thous.) and persons with disability – 6.2% (7.1 thous.).

Tabl. 3. Registered unemployed persons in a specific situation on the labour market in 2013
As of end of December

SPECIFICATION	Total	Men	Women
Below 25 years of age	21566	9329	12237
Long-term unemployed	56453	22346	34107
Over 50 years of age	27778	16137	11641
Without occupational qualifications	35822	14741	21081
Bringing up single-handed at least one child below 18 years of age	13376	1896	11480
Disabled	7126	3361	3765

At the end of December 2013, 127 foreigners were registered as unemployed (90.6% did not have the right to unemployment benefit), most of whom were women – 51.2%.

Referral for vocational training and employment at intervention or public works is considered the most effective form of unemployment prevention. The number of unemployed persons referred for training in 2013 reached 6.4 thous. persons. It was higher than in 2011 when it totalled 4.6 thous. The number of people employed in public works also increased (from 0.5 thous. in 2011 to 1.1 thous. in 2013). More people were also referred to intervention works (an increase from 2.1 thous. people in 2011 to 2.8 thous. in 2013).

In 2013, the powiat labour offices received more job offers than in 2011, i.e. 53.9 thous., as compared to 49.0 thous. in 2011. There were 69 people registered as unemployed to one job offer at the end of December 2013 (in 2011 – 93 people).

Registrations of redundancies for reasons related to the workplace were filed by 12 companies at the end of December 2013, which means laying off about 231 employees (in 2011, 16 plants and 304 people respectively).

The Labour Fund provides the source of funding of aid programs against unemployment and its economic and social consequences. In 2013, the Labour Fund expenditures in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 448.3 million and were by 25.6% higher than in 2011, including PLN 225.6 million (50.3%) allocated for unemployment benefits. The intervention works and public works accounted for, respectively, 2.9% and 1.2% of the total expenditures.

Wages and salaries and social security benefits

The average monthly gross wages and salaries in Pomorskie Voivodship in 2013 (in enterprises employing more than 9 people) stood at PLN 3847.12 and increased by 7.8% in relation to 2011. The average salary in the Voivodship was by 0.8% lower than the average national wage and salary, which placed Pomorskie Voivodship in the 4th position in Poland. The highest wages and salaries were recorded in Mazowieckie Voivodship, Śląskie and Dolnośląskie, while the lowest – in Warmińsko-Mazurskie Voivodship.

Average wages and salaries in the public sector exceeded those paid in the private sector, like in the previous years. The average pay in the public sector amounted to PLN 4306.99 and exceeded the private sector pay by 20.0%. In relation to 2011, wages and salaries in the public sector increased by 7.6% and in the private – by 8.3%.

Wages and salaries varied substantially depending on the kind of activity. The highest average wages and salaries in 2013 were paid in sections: electricity, gas, steam and air conditioning supply (by 64.2% above the average of the Voivodship), information and communication (respectively, by 59.1% higher), financial and insurance activity (by 44.5% higher) and professional, scientific and technical activities (by 24.2% higher). The lowest wages and salaries were paid in administrative and support activities and in accommodation and catering (respectively, by 34.6% and 34.9% lower than in the Voivodship).

Tabl. 4. Average monthly gross wages and salaries ^a

SPECIFICATION	2011	2012	2013
	in PLN		
TOTAL	3567.49	3696.89	3847.12
Public sector	4003.56	4141.39	4306.99
Private sector	3313.92	3442.08	3587.70

a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations.

In 2013, the number of retirees and pensioners amounted to 449.4 thous. people in Pomorskie Voivodship, which represented 5.3% of all persons receiving social benefits in Poland. Compared to 2011, the number of persons receiving benefits from Social Insurance Institution decreased by 0.4% (countrywide by 1.4%), while the number of Agricultural Social Insurance Fund beneficiaries fell by 5.7% (6.7% countrywide).

410.7 thous. persons in Pomorskie Voivodship were Social Insurance Institution beneficiaries. They accounted for 91.4% of all persons receiving social benefits (countrywide – 7307.0 thous. and 85.4% respectively). The largest group of beneficiaries of Social Insurance Institution were retired persons – 67.5% (by 1.1 percentage point more than in 2011). 14.4% of the beneficiaries received disability pension (by 1.0 percentage point fewer than in 2011) and 18.1% – family pension (by 0.1 percentage point fewer than in 2011). Retirees were the largest group among the beneficiaries of Agricultural Social Insurance Fund – 72.0% (by 0.1 percentage point fewer than in 2011).

In 2013, the average gross retirement and other pensions from non-agricultural social security system in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1840.80, i.e. by 0.8% below the national average. However, they were by 10.9% bigger than in 2011.

Farmers' benefits were lower than the benefits from non-agricultural social security system. The average farmers' pension amounted to PLN 1126.00 in 2013 (PLN 1121.52 countrywide) and was by PLN 139.58 (14.2%) higher than in 2011.

Household budgets

In 2013, the average monthly available income per capita in households in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1433.64 and was by PLN 134.57 higher than the national average, which placed Pomorskie second in Poland following Mazowieckie Voivodship. Compared to 2011, the value of this income per capita in Pomorskie Voivodship increased by 10.4% (countrywide – by 5.9%).

In 2013, the average monthly expenditure per capita in households in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1083.92, placing the Voivodship in the 5th position in Poland. The largest average expenditures per capita in households were recorded in Mazowieckie Voivodship (PLN 1331.00).

The biggest amounts in households were spent on food and non-alcoholic beverages, making up PLN 265.46 per capita, i.e. 24.5% (countrywide – 24.9%) of the total expenditure. Housing, water, electricity, gas and other fuels were the second largest group of expenditures incurred by households. In 2013, they reached PLN 218.85 per capita in a household, accounting for 20.2% of the total expenditure (on a national scale, PLN 220.56 and 20.8% respectively).

Compared to 2011, the share of expenditure, among other things, on hotels and restaurants, education, health, food and non-alcoholic beverages increased the most in the structure of expenditures. However, the percentage of expenditures on, among other things, clothing and footwear, housing, water, electricity, gas and other fuels decreased.

In 2013, a further increase in household equipment with durable goods was recorded in Pomorskie Voivodship, mainly with personal computers with the Internet access, dishwashers, mobile phones and passenger cars, microwave ovens, printers and automatic washing machines. A decreased was recorded in Hi-fi stereo music systems and DVD players.

Poverty

Poverty is a multidimensional phenomenon. For practical reasons, the concept of poverty has been limited in this publication to the economic dimension.

In order to distinguish poor people, a critical level of income called the poverty threshold was determined. In this study, the relative and "legal" poverty threshold and subsistence minimum were applied.

In order to assess the poverty range, a basic indicator called the poverty rate or at-risk-of-poverty rate was applied in the Household Budgets Survey.

Tabl. 5. At-risk-of-poverty rates in households

SPECIFICATION	2011	2012	2013
	persons – in % of persons in households – with expenditures below		
<i>Pomorskie Voivodship</i>			
Subsistence minimum	9.2	9.8	9.2
Relative poverty threshold	19.5	20.3	19.2
"Legal" poverty threshold	9.9	10.6	15.4
<i>Poland</i>			
Subsistence minimum	6.8	6.8	7.4
Relative poverty threshold	16.9	16.3	16.2
"Legal" poverty threshold.....	6.6	7.2	12.8

In Pomorskie Voivodship in 2013, the range of extreme poverty whose limit is defined by the subsistence minimum level, remained at the same level as in 2011, accounting for 9.2%. The poverty range varies regionally. Pomorskie Voivodship was the 5th among the voivodships with the highest poverty rate in 2013. Higher rates were recorded only in: Warmińsko-Mazurskie, Podlaskie, Kujawsko-Pomorskie and Lubelskie Voivodships.

The relative poverty rate accounted for 19.2% in 2013. It decreased by 0.3 percentage point in relation to 2011. Likewise, the relative risk of poverty rate, including social transfers calculated on the basis of the results of the EU Statistics on Income and Living Conditions Survey (EU-SILC), showed a large territorial diversity. Pomorskie ranked 6th after Warmińsko-Mazurskie, Podlaskie, Lubelskie, Podkarpackie and Świętokrzyskie Voivodships.

In 2013, the percentage of people living in families where the expenditure level was below the "legal" poverty threshold accounted for 15.4% and increased by 5.5 percentage points in relation to 2011. The value of this rate placed Pomorskie Voivodship 6th countrywide. Higher rates were recorded only in Warmińsko-Mazurskie, Lubelskie, Podkarpackie, Kujawsko-Pomorskie and Wielkopolskie Voivodships.

Municipal infrastructure

Water supply distribution network was 14980.2 km long in Pomorskie Voivodship in 2013. It increased by 664.2 km, i.e. by 4.6% in relation to 2011. 7908 new water supply connections were installed in 2013, by 7.1% more than in 2011.

In 2013, water consumption declined by 2.0% in households in Pomorskie Voivodship. The average water consumption per 1 inhabitant of the Voivodship amounted to 32.0 m³ (34.4 m³ in cities and 27.5 m³ in rural areas).

In 2013, the sewage system was developed and reached the length of 9551.9 km. It was by 1260.1 km, i.e. 15.2% longer than in 2011. There were also more sewer connections (by 16.7 thous.). The biggest number of new connections was provided in rural areas – 11.9 thous. (by 16.6% more than in 2011).

Dwellings

Dwelling stocks in Pomorskie Voivodship at the end of December 2013 comprised 814.9 thous. dwellings (by 3.0% more than in 2011). They were owned by cooperatives, gminas, companies (including the State Treasury), public buildings society, natural persons and other entities.

In terms of volume of dwelling stocks, Pomorskie Voivodship was ranked 6th in Poland, whereas in terms of number of dwellings per 1000 inhabitants (355 dwellings), it was the 7th in Poland.

The cities with powiat status had the biggest dwelling stocks, where the indicator per 1000 inhabitants amounted to 500 dwellings in Sopot, 440 in Gdańsk, 439 in Gdynia, and 405 in Słupsk. The lowest rate was recorded in Kartuski Powiat (261 dwellings per 1000 inhabitants) and in Kościerski (287 dwellings).

In 2013, 73.6% of all dwellings were in urban areas and their number increased by 15.7 thous. (by 2.7%) on 2011.

Compared to 2011, the average usable floor space of a dwelling increased both in urban and rural areas by 0.2 m² and 1.1 m² respectively. There was an average of 25.3m² of usable floor space per capita (by 0.7 m² more than in 2011). An average of 2.82 persons lived in one dwelling (2.49 persons in cities, 3.72 persons in rural areas).

As of the end of December 2013, 99.3% of the households in Pomorskie Voivodship had plumbing, 97.8% had flushed lavatory, 95.4% bathroom, 86.4% central heating, while in 2011 the respective figures were: 99.2%, 97.7%, 95.3% and 86.0%.

As part of social assistance to households in a difficult financial situation, the gminas of Pomorskie Voivodship paid out 354.6 thous. housing allowances in 2013 (in 2011 – 329.3 thous.) worth PLN 68.9 million in total, which accounted for an average allowance of PLN 194.35. The most allowances were paid to gmina households in the total amount of PLN 29.3 million (i.e. 41.6% of all allowances) for 147.4 thous. users.

11.9 thous. dwellings were completed in Pomorskie Voivodship in 2013, which accounted for 8.2% of the national figure. The number of completed dwellings in the whole Voivodship decreased by 16.2% in relation to 2012. The most completed dwellings were for sale or rent (48.6% of completed dwellings in total) and for private use (46.1%).

As compared to 2012, the average usable floor space of a completed dwelling increased in 2013 by 4.8 m² and amounted to 95.1 m². Dwellings with the largest usable floor space were recorded in private construction (137.7 m²).

In 2013, an average of 5.2 dwellings were completed per 1000 inhabitants in Pomorskie Voivodship (6.2 dwellings in 2012). Higher rate than in Pomorskie Voivodship was recorded in Dolnośląskie Voivodship (5.7) and in Mazowieckie – 5.5 dwellings. The number of completed dwellings (per 1000 inhabitants) in most powiats of Pomorskie Voivodship was below the Voivodship's. The rate higher than the Voivodship was recorded, inter alia, in Gdański Powiat (13.4), in Gdańsk (8.4), in Pucki Powiat (7.3) and in Kartuski Powiat (6.4). The fewest newly built dwellings per 1000 inhabitants were completed in Sztumski (1.4) and Kwidzyński Powiats (1.5).

An average of 1110 dwellings were completed in Pomorskie Voivodship per 1000 new marriages in 2013 (in Poland – 805), which ranked the Voivodship third in Poland (after Dolnośląskie and Mazowieckie Voivodships). Housing was developing the most intensively in Gdański Powiat, where 2694 dwellings per 1000 marriages were completed in 2013. Higher rate than in the Voivodship was recorded also in Gdańsk (1933 dwellings), in Pucki Powiat (1475 dwellings) as well as in Wejherowski (1196 dwellings) and Kartuski (1158 dwellings) Powiats. The lowest rate was recorded, among other things, in Sztumski (317 dwellings) and Kwidzyński (320 dwellings) Powiats.

Education

The first stage of children's education is pre-primary education which provides for children aged 3-6 years and is carried out in nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education groups and in pre-primary points.

80.5 thous. children were provided with pre-primary education in 1328 pre-primary education establishments in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 school year. There were 52.1 thous. children per 53.8 thous. places (i.e. an average of 97 children to 100 places) in 600 nursery schools of Pomorskie Voivodship (5.7% of the total number of nursery schools in Poland), which is equal to the national average: also 97 children to 100 places. In recent years, an increase in the number of nursery schools has been recorded (by 14.7% compared to the 2011/12 school year and by 5.3% compared to the 2012/13 school year). There were 20 special pre-primary education establishments in Pomorskie Voivodship – all were nursery schools attended by 323 children (which represented 11.3% of all children in Poland receiving special education in nursery schools).

92.3% of the total number of children in pre-primary education in Pomorskie Voivodship received meals served in the establishments. There was a substantial increase in the number of children receiving meals (by 50.3%) as compared to the 2011/12 school year.

139.4 thous. pupils (i.e. by 0.6% fewer than in the 2011/12 school year) started education in 696 primary schools of Pomorskie Voivodship in the 2013/14 school year (704 schools in the 2011/12 school year). 43 primary schools provided special education to 1.5 thous. pupils (i.e. by 0.8% fewer than in the 2011/12 school year). In June 2013 the number of graduates of primary schools was 22.3 thous. – by 4.3% lower than in the June 2011.

There were 200 pupils per 1 primary school in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 school year (the national average was 160 pupils) and 19 pupils per one section, while the national average was 18.

70.3 thous. students began education in September 2013 in 424 lower secondary schools which are the next stage of education (i.e. by 5.5% fewer than in 2011). In June 2013 23.5 thous. students graduated from lower secondary schools, by 5.4% fewer than in June 2011.

There were 47 special schools lower secondary schools for children and youth educating 1.7 thous. students.

Analysing the structure of pupils in primary and lower secondary schools in the 2013/14 school year by sex, boys outnumbered girls – in primary schools there were 96 girls to 100 boys. Likewise, there were 95 girls to 100 boys in the 2011/12 school year. In lower secondary schools this ratio was similar: there were 92 girls to 100 boys

In the 2013/14 school year, there were 381 upper secondary schools in Pomorskie Voivodship, i.e. by 6.6% fewer than in the 2011/12 school year. General secondary schools attended by 30.8 thous. students were the most popular upper secondary schools for youth, followed by technical secondary schools attended by 30.0 thous. students (there were 33.0 thous. students in general secondary schools and 31.4 thous. students in technical secondary schools in the 2011/12 school year).

In accordance with the law, specialized secondary schools, supplementary technical schools and supplementary general secondary schools have been gradually phased out since 2012. In Pomorskie Voivodship they ceased to function in 2013.

Art schools leading to professional certification are a separate group of secondary schools. In the 2013/14 school year, 760 students attended 8 such schools (by 5.1% fewer students than in the 2011/12 school year). The most students were educated to obtain the professions: artist (52.8%), dancer (24.1%) and musician (23.2%). In the years 2013/14 and 2011/12 the number of such schools and students was stable, i.e. 121 schools and 12.6 thous. students in the 2013/14 school year and 120 schools and 12.7 thous. students in the 2011/12 school year.

Interest in special job-training schools has remained at a similar level to previous years. These are three-year schools for students with intellectual disability or multiple disability. The graduates receive a certificate of adaptation to work and do not give prospects of further education. There were 669 students in 25 schools of this type in the 2013/14 school year in Pomorskie Voivodship (in the 2011/12 school year – 682 students in 25 schools respectively).

There were 22.4 thous. graduates of upper secondary schools in Pomorskie Voivodship in June 2013, including 46.6% of general secondary school graduates, 31.0% of technical secondary school graduates (including supplementary technical schools), 20.4% of basic vocational school graduates and 0.8% of graduates of specialised secondary schools. In relation to 2011, the number of graduates of upper secondary schools decreased by 7.9%.

In recent years, post-secondary schools have enjoyed lesser interest both countrywide and in Pomorskie Voivodship. There were 161 post-secondary schools in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 school year, attended by 18.7 thous. students. The number of schools decreased in comparison with the 2011/12 school year (by 13.4%), as well as the number of students (by 13.1%).

Occupations in post-secondary schools, according to the International Standard Classification of Education, are assigned to appropriate fields of education. In the 2013/14 school year, the following groups of occupations enjoyed great popularity: "health" – 21.6% of the total number of students in post-secondary schools, "business and administration" – 21.4% and "personal services" – 13.1%. In the 2011/12 school year "business and administration" occupations were the most popular with 29.1% of the total number of post-secondary school students, followed by "personal services" – 17.9% and "health" – 14.1%.

There were 5.4 thous. graduates of post-secondary schools in Pomorskie Voivodship in 2013, by 12.0% more than in 2011 (11.2 thous. persons countrywide, i.e. by 13.6% more than in 2011).

Adult education is focused mainly on continuation of the interrupted, for various reasons, course of education which aims at supplementing knowledge, raising the level of education and professional qualifications. In the 2013/14 school year, education was provided to 16.2 thous. students in 170 schools in Pomorskie Voivodship. A departure from education at the primary level has been observed in adult education in recent years. In the 2013/14 school year, there was only 1 primary school for adults with 12 students (in Poland there were four primary schools in which 77 students were educated).

Since the 2012/13 school year, certain types of schools for adults have been phased out, i.e. basic vocational, supplementary general secondary schools based on the programme of basic vocational school, specialized secondary schools (liquidated in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 school year), and technical secondary schools.

In June 2013, there was a total of 4.8 thous. graduates of schools for adults in Pomorskie Voivodship. Graduates of supplementary general secondary schools were the most numerous – 2.1 thous. people, followed by graduates of general secondary schools – 2.0 thous. Countrywide, among 70.3 thous. graduates of schools for adults, 41.1% were general secondary school graduates and 37.2% – graduates of supplementary general secondary schools.

Foreign language teaching is an increasingly important component of education in the educational system which gives the graduates of upper secondary and post-secondary schools possibilities for effective functioning on the labour market. Compulsory learning of a foreign language begins in the first grade of primary school. In the 2013/14 school year, English as a compulsory language was taught (in every education level, without higher education) to 279.2 thous. students (a 0.2% increase on the 2011/12 school year), while German was taught to 114.6 thous. students (a decrease of 8.6%). 2.2% of the total number of students learned Russian as part of compulsory classes, 2.1% learned French language and 1.3% – Spanish.

English and German were the most popular of compulsory foreign languages taught in schools (primary, lower secondary and upper secondary schools) for children and youth. 94.3% of students in schools for children and youth learned English, 39.9% – German, 2.3% – French and 2.3% learned Russian language.

Mainly English was taught in post-secondary schools – 10.2 thous. students (i.e. 54.6% of the total number of students of such schools). Other languages were: German – 4.2%, and Russian – 0.5%.

English language also prevailed in schools for adults. It was taught to 13.5 thous. students (83.2% of adult students in total), while 1.9 thous. students were taught German (11.9%) and 0.3 thous. students – Russian (2.1%).

Higher education is still treated as an investment reducing the risk of unemployment, creating better career prospects, increasing the chances of finding employment and obtaining satisfying salary.

Since the 2005/06 academic year there has been a decrease in the number of students in Poland due to the a continued decline in the population aged 19-24 years. In the 2013/14 academic year, there were 1549.9 thous. students in Poland, i.e. by 7.6% fewer than a year earlier.

In the 2013/14 academic year, 27 higher education institutions in Pomorskie Voivodship (by 2 schools fewer than in the previous academic year) recorded a total of 99.7 thous. students, including foreign students, i.e. by 4.5% fewer than a year earlier.

The amount of public higher education institutions in Pomorskie Voivodship has remained stable for the past few years. There were 75.7 thous. students in 9 public higher education institutions in the 2013/14 academic year. They accounted for 75.9% of the total number of students in Pomorskie Voivodship (in the 2012/13 academic year – 74.9%).

Full-time students prevailed among students in Pomorskie Voivodship – in the 2013/14 academic year they reached 62.0 thous., which accounted for 62.2% of all students in Pomorskie Voivodship (in Poland, full-time students in the analysed academic year constituted 60.6%, a year earlier – 57.9%).

The University of Gdańsk (with 27.7% of all students in the Voivodship in the last academic year) and Gdańsk University of Technology (24.8% of all students respectively) have been the largest public higher education institutions in Pomorskie Voivodship for years. Gdańsk School of Banking has been the biggest non-public higher school for several years, where the number of students in the last academic year amounted to 7.9 thous., i.e. 8.0% of the total number of students in Pomorskie Voivodship.

In the 2012/13 academic year, higher education institutions in the Voivodship recorded 27.8 thous. graduates (including 18.2 thous. women), which represents a 4.6% decrease compared with the previous academic year. 55.0% of the graduates completed full-time programmes. In the 2012/13 academic year, a total of 455.2 thous. graduates completed education at higher education institutions in Poland, of whom 53.4% were in full-time programmes.

There has been a noticeable increase in the number of foreign students studying at Polish universities over the past few years. Only 0.4 thous. foreign students studied in the 2005/06 academic year in Pomorskie, while in the 2012/13 academic year – 1.4 thous. and in the 2013/14 academic year – 1.6 thous. foreign students (the respective figures countrywide were: 10.1 thous., 29.2 thous. and 36.0 thous. students).

As in previous years, the largest group of foreign students in Pomorskie Voivodship were students of the Medical University of Gdańsk (46.7% of all foreign students studying in Pomorskie Voivodship), where the predominant group of students were Swedes – 431 persons (58.6% of all foreigners studying at the Medical University of Gdańsk).

23 higher education institutions conducted postgraduate courses in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 academic year, but the number of students in these courses decreased by 11.7% compared to the previous academic year; in Poland – by 5.2% respectively. There were 7.4 thous. students in Pomorskie Voivodship in postgraduate studies, including 5.4 thous. women.

Higher education institutions in Pomorskie Voivodship offered postgraduate studies in 18 out of 23 subgroups of fields of study. Business and administration subgroup was the most popular with postgraduate students – 37.0% of all students. 17 higher education institutions offered these courses. The second largest subgroup was teaching – 22.0% of all students. This subgroup consisted of pre-primary school teachers, primary education teachers, special education teachers and subject teachers, including vocational. The possibility of additional vocational training in Pomorskie Voivodship was offered to teachers by 13 higher education institutions. Students of these two subgroups of fields of study accounted for 58.9% of the total number of postgraduate students. Women prevailed in the majority of postgraduate courses, for example in journalism and information and in teaching, where they accounted for more than 90.0% of students.

In the 2013/14 academic year, 9 public universities and 2 research institutes of Polish Academy of Sciences conducted doctoral studies in Pomorskie Voivodship. The higher education institutions of Pomorskie Voivodship offering doctoral courses had a 9.0% share countrywide, while the Polish Academy of Sciences – 4.0% share respectively.

The number of doctoral students has been gradually increasing in Pomorskie Voivodship for several years. There was an increase of 10.8% only in relation to the 2012/13 academic year, and in relation to the 2011/12 academic year – by 20.5%. In the 2013/14 academic year, the number of doctoral students in the Voivodship amounted to 2.6 thous., including 1.5 thous. women. 557 students initiated doctoral defence procedure in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 academic year and 160 defended doctoral thesis after doctoral studies.

Doctoral students of Pomorskie Voivodship studied in 16 of 22 fields of science and arts specified in the list enclosed in the Regulation of the Minister of Science and Higher Education (Journal of Laws of 2011 No. 179, item 1065). They were educated within 49 scientific disciplines (including the fields that did not have disciplines in their structure). 6.9% of doctoral students studied in selected fields without assigned scientific discipline.

In the 2013/14 academic year, the most popular field of doctoral studies were (as in previous years) humanities – 22.7%, within which literary studies (53.6%) were the most popular. The second most popular field of study was technical science (19.2%). All the disciplines studied in this field had a similar number of doctoral students. The third distinctive field of science was economic science (11.5%) within which two disciplines: economics (47.0%) and management science (46.3%) were studied. The smallest group in doctoral studies were students of mathematical science (0.6%).

In the 2013/14 academic year, financial assistance was granted to 19.2 thous. students in Pomorskie Voivodship. Most of them (11.2 thous.) received social grants. In contrast, the chancellor's scholarships for the best students was granted and paid to 6.5 thous. students in Pomorskie Voivodship. Under the the Act on Higher Education (Journal of Laws 2005 No. 164, item 1365, with later amendments) financial aid may also be granted to doctoral students. 583 scholarships were awarded to doctoral students in the surveyed year, most of them (57.1%) were scholarships for outstanding doctoral students.

Other means of financial support for students and doctoral students are dormitories and student canteens. In the same academic year, 38 dormitories operated in Pomorskie Voivodship, in which 6832 students and 132 doctoral students were accommodated. The number of students in dormitories has steadily decreased for the past few years, for example, as compared to the 2010/11 academic year, it decreased by 5.4%, while the number of places in dormitories in the same period increased by 4.5%. There were 5 canteens with a total of 882 places in higher education institutions in Pomorskie Voivodship in the 2013/14 academic year.

Health care and social welfare

Due to changes in reporting since 2012, data regarding medical personnel, out-patient and in-patient care (in the range of general hospitals and health resort treatment) are presented together with data on establishments subordinate to Ministry of National Defence and Ministry of Interior (they are not comparable with data for previous years).

One of the essential elements of the health care system are its employees. In Pomorskie Voivodship at the end of 2012, 4492 doctors, 647 dentists, 12570 nurses, 1374 midwives and 1714 pharmacists worked directly with the patient. In comparison to the previous year, the increased number of medical personnel was recorded in all these professions, the largest in the group of nurses (an increase of 34.9%). In relation to the previous year, there were 19.6 medical doctors, 2.8 dentists, 54.9 nurses and 6.0 midwives per 10 thous. people. These indicators were below or similar the national average where they stood at 22.1 doctors, 3.2 dentists, 54.9 nurses and 6.3 midwives.

At the end of 2013, there were 925 out-patient health care departments in Pomorskie Voivodship, by 3.8% more than in 2012 (in Poland, 19529 departments respectively, by 0.6% more than in 2012). There were 2482 inhabitants to one out-patient health care department, whereas the indicator was lower countrywide and amounted to 1971 persons (in 2012 – 1985 persons).

Apart from out-patient departments in the private sector, there were individual and group medical practices providing medical services financed from the public resources. At the end of 2013, there were 290 medical practices (9.1% down on 2012). 6028 medical practices functioned countrywide (by 4.2% fewer than in 2012).

17602.2 thous. patients received medical consultations (by 1.7% more than in 2012) within out-patient health care. Of 15832.9 thous. medical consultations, 6355.2 thous. (40.1%) were given within specialist care. Consultations provided by dentists amounted to 1769.3 thous. (by 1.9% fewer than in 2012).

At the end of 2013, there were 54 general hospitals in Pomorskie Voivodship, which served 392.4 thous. in-patients during the year (by 2.1% more than in 2012). On the national scale, the number of in-patients slightly decreased by 0.4%.

There were 9.5 thous. beds in hospitals in Pomorskie Voivodship, i.e. by 0.4 thous. more beds than in 2012. There were 41.2 beds per 10 thous. people. The national average was 48.8 beds respectively, thus placing Pomorskie last among all voivodships in Poland.

In 2013, health resort services were provided by 6 sanatoria. They had a total of 1459 beds (1423 in 2012). 24.7 thous. people benefited from the services of health resort facilities (by 20.6% more than in 2012), including 22.8 thous. in-patients. Health resort services provided a variety of treatments which in 2013 amounted to a total of 1274.8 thous. treatments (by 2.5% more than in 2012), mostly electrotherapy – 330.9 thous. (by 7.1% fewer than in the previous year) and kinesi-therapy – 243.0 thous. (by 13.3% more).

Tabl. 7. Emergency medical services and first aid

SPECIFICATION	2011	2012	2013
Calls to the occurrence places	143600	152700	158133
of which: in traffic road	12701	12496	12012
in home	95050	100636	105817
per 1000 population	63.0	66.8	69.0
Persons who received health care benefits in the place of occurrence	144834	154464	159567
per 1000 population	63.5	67.5	69.6

In 2013, 84 ambulance medical rescue teams (including 32 specialist teams and 52 basic teams) as well as one medical air rescue team equipped with a helicopter functioned within the medical rescue and emergency medical care. Compared to 2011, these teams went to by 10.1% more incidents (from 143.6 thous. in 2011 to 158.1 thous. in 2013). 69.0 interventions per a population of 1000 people were recorded in 2013 (63.0 in 2011). The rate for Poland was higher – 77.0 interventions (73.4 in 2011). A majority (66.9%) of interventions were provided at patient's home. The number of people who received health care service by rescue teams was slightly bigger than the number of departures to the place of an incident (more than one person could receive medical assistance during one intervention). They amounted to 159.6 thous. persons (by 10.2% more than in 2011).

Pharmacies and pharmaceutical outlets supplying the population with medication and medical resources are an important element of health care system. In 2013, there were 710 generally available pharmacies and 43 pharmaceutical outlets in Pomorskie Voivodship. Compared to 2011, there was an 8.6% increase in the number of pharmacies (countrywide – an increase of 4.3%). As a result, the number of population per 1 pharmacy and pharmaceutical outlet decreased from 3338 people in 2011 to 3049 in 2013 (in Poland, a decline from 2988 to 2850 respectively). 3.7% of pharmacies worked 24-hour shift permanently (in 2011 – 4.0%) and 19.2% – periodically (20.9% in 2011).

Nurseries and children's clubs provided care to children aged up to 3 years while their parents were at work. There were 115 nurseries, 2 nursery wards and 14 children's clubs in the Voivodship in 2013. They had a total of 3311 places occupied by 4476 children during a year. Moreover, there were 4 other units which had not been included in the register of nurseries and children's clubs maintained by gmina's administrator, city mayor or president. They had 58 places and during the year, occupied by 76 children.

Within the framework of social assistance, institutional foster care facilities, day-support centres and foster families provide care to children and youth.

At the end of 2013, there were 86 care and education centres (by 21 more than in 2011) and one regional care and therapy centre (operating since 2012) in the Voivodship. They provided for a total of 1341 residents during a year. As of the end of 2013, 224 day-support centres – general care and specialised – operated in the Voivodship, i.e. by 172 fewer than in 2011. 8239 persons benefited from general care centres (by 36.6% fewer than in 2011), while 2350 persons – from specialised care centres (by 14.6% more than in 2011).

Family foster care consists of foster families (related to the child, non-professional and professional) and foster homes. Due to changes in legislation since 2012, data for earlier years are not fully comparable. At the end of 2013, there were 2611 foster families in the Voivodship (by 77 fewer than in 2012), which took care of the 3838 children (3.8% fewer than the previous year) and 62 foster homes providing care to 398 children (in 2012, 55 centres and 358 children respectively).

At the end of 2013, 109 stationary social welfare facilities and 4 branches operated in the Voivodship (in 2011 – 98 facilities and 5 branches). As of 31 December 2013, there were 6515 residents in facilities which offered a total of 6902 places (in 2011, 6448 places and 6199 residents respectively), including 39.8% of women (37.1% in 2011). The smallest group of residents were young people below 18 years of age (2.4% of all residents), while the most numerous group were people aged 41-60 years (33.5%).

In addition to stationary forms of social assistance, social benefits (monetary and non-monetary) are granted to persons qualified for social assistance in their place of residence. In 2013, benefits were granted to 123.4 thous. persons, i.e. by 3.5% fewer than in 2011. 77.7 thous. families (207.2 thous. people) benefited from social assistance, while in 2011 the assistance was granted to 80.4 thous. families (215.2 thous. people). One family could receive assistance for several reasons. The most common reasons were: poverty (55.3 thous. families), unemployment (38.4 thous.), disability (33.2 thous.), long-lasting illness (27.8 thous.) and helplessness in coping with care and education problems and household problems (18.4 thous. families).

In 2013, within social assistance organised and provided by local government units (own tasks and commissioned) and implemented by the powiat family support centres (own tasks and tasks related to government administration), PLN 228.3 million, i.e. by 5.3% less than in 2011 was spent, of which PLN 155.1 million on monetary assistance and PLN 73.2 million on non-monetary assistance.

Culture, tourism and sport

As of the end of 2013, public libraries and their branches made up the largest group of cultural institutions in Pomorskie Voivodship, amounting to 319 (of which 59.2% in rural areas). In comparison to 2011, there were by 3.3% fewer libraries and by 1.2% fewer library service points. There were 5754 persons to 1 library or a branch (in 2011 – 5556 persons). The libraries in Pomorskie Voivodship accounted for 3.9% of the libraries in Poland (including 3.5% in rural areas).

In 2013, public libraries had a total collection of books consisting of 5418.7 thous. volumes (by 147.6 thous. fewer than in 2011), which accounted for 4.1% the library resources in the whole country, placing Pomorskie Voivodship in 11th place among all voivodships in Poland. The volume index of books collection per 1000 inhabitants decreased from 2438 volumes in 2011 to 2360 in 2013 (the national average stood at 3402 volumes).

Despite a decline in the number of public libraries, the number of registered borrowers increased by 47.0 thous. (by 14.6% compared to 2011), while the majority (80.6%) were the borrowers registered in urban libraries. The largest group of borrowers (actively borrowing books) were children and youth aged up to 19 years (31.0% of the total population, in 2011 – 34.9%). According to occupation, pupils and students were still the largest group of borrowers (43.5% of the total number of borrowers in the Voivodship, in 2011 – 48.0%).

In 2013, an increase in the number of book loans of was also recorded (by 2.9% compared to 2011) and a decrease in the rate of book loans per 1 borrower (from 17.9 in 2011 to 16.1 in 2013). The public libraries in Pomorskie Voivodship lent a total of 5933.0 thous. volumes, which accounted for 5.0% of the total domestic loans. In rural areas, in comparison to 2011, the number of borrowers decreased by 0.2 thous. people, the number of borrowed books by 39.0 thous. and the rate of book loans in volumes per 1 borrower – from 20.3 in 2011 to 19.8 in 2013.

Public libraries equipped with computers accounted for 96.2% of the total number of libraries (90.6% in 2011). They had a total of 2.1 thous. computers, by 16.4% more than in 2011.

There were 65 museums and branches in Pomorskie Voivodship in 2013 (7.9% of all such institutions in Poland), i.e. by 10.2% more than in 2011, serving an important role in presenting the history and tradition. They included, inter alia, 15 historical museums, 9 regional, 7 artistic, 6 ethnographic, 5 technical and scientific. Museums and museum exhibitions were visited by 1841.8 thous. persons, i.e. 6.3% of all visitors in museum exhibitions countrywide. Compared to 2011, the turnout in the museums increased by 14.6% (in Poland by 16.6%). However, the number of school children and youth visiting the museums and exhibitions in organized groups decreased by 8.4%. The rate of visitors per 1000 people in 2013 was 803 persons (in 2011 – 705), while the country rate was lower (754 persons). In 2013, the museums of fine arts (518.7 thous. visitors), historical (396.0 thous.) and regional museums (115.2 thous.) were the most popular, just like in former years.

In 2013, the number of museum exhibits increased by 60.9 thous. (by 11.7%). There were 306 exhibitions, by 5.0% fewer than in 2011. As part of educational activities, the museums organised 452 readings, lectures and 0.4 thous. film screenings for the visitors. The annually organised form of free visits to museums – “Night of museums” – attracted 48.0 thous. people (by 6.3% fewer than in 2011), while other forms of events – 82.1 thous. people.

20 galleries and art showrooms complemented the museums in 2013, exhibiting mainly the works of contemporary art (5.9% of the total number of art galleries and showrooms in Poland). Galleries prepared and presented 252 exhibitions (by 9.4% fewer than in 2011) which were visited by 207.2 thous. people (by 31.3% fewer than in the previous year). Galleries also conducted extensive educational activity. They organized 150 readings, lectures and meetings with authors in 2013, which attracted 13.8 thous. listeners, and prepared 90 film screenings connected with exhibitions for 4.3 thous. viewers.

The institutions providing professional performance activities, such as theatres, music and entertainment institutions, offer various possibilities of participation in culture. In 2013, 13 theatres and musical institutions with a total of 9.1 thous. seats and own permanent artistic ensembles functioned in the Voivodship. 2717 performances and concerts (4.9% of the total number of performances in Poland) were organised in the Voivodship. 778.2 thous. spectators participated in these events, countrywide – 6.8%. Compared to 2011, the number of performances and concerts increased (by 1.3%), yet the audience decreased (by 2.7%), as well as attendance (from 298 people to 286 people) per performance. In Pomorskie Voivodship, the number of spectators per 1000 inhabitants made up 339 people in 2013 (351 persons in 2011).

As of the end of 2013, there were 24 fixed cinemas in Pomorskie Voivodship (by 14.3% more than in 2011) with a total of 16.8 thous. seats in the audience (up by 26.3%). The Voivodship had a 5.1% share of fixed cinemas in Poland and 6.2% of the seats in the audience. As compared to 2011, the number of screenings was by 4.5% lower, while the number of viewers was the same as in 2011. There were 102.7 thous. film screenings (6.2% of all film screenings countrywide) and 2786.9 thous. viewers in the cinemas. The average attendance per screening increased from 26 persons in 2011 to 27 in 2013. There were 1216 spectators per 1000 people in 2013 (compared to 1222 persons in 2011).

In addition to cultural institutions offering different forms of public participation in culture, a huge role is played by those which activate children, youth and adults in creative participation in culture. In 2013, there were 272 such cultural institutions (7.0% of all institutions in Poland) in Pomorskie Voivodship, including 43 houses of culture, 77 cultural centres, 25 clubs and 127 community centres. The number of cultural institutions increased by 15.3% in relation to 2011, by 21.8% in rural areas. These institutions jointly organised 10.9 thous. various events (by 20.2% more than in 2011) for 1804.9 thous. participants (by 5.9% more).

Tabl. 8. Cultural centres and establishments, clubs and community centres

SPECIFICATION	2011	2012	2013
<i>Institutions</i> ^a	236	270	272
<i>Events</i>	9057	9974	10889
<i>Event participants in thous.</i>	1704.6	1745.6	1804.9
<i>Artistic ensembles</i> ^a	564	603	668
<i>Members of ensembles</i> ^a	8109	8623	9674
<i>Groups (clubs)</i> ^a	741	861	866
<i>Members of groups (clubs)</i> ^a	15436	17630	20195

^a As of 31 XII.

In 2013, 444 courses were organised (including foreign languages, playing musical instruments, dancing), attended by 6.0 thous. people (of whom 2.9 thous. children and youth under the age of 15). The number of groups and clubs increased by 125 (16.9%) on 2011, while the number of members of the groups rose by 4.8 thous. (30.8%). There were 668 artistic ensembles with a total of 9.7 thous. members (including 5.3 thous. children and youth under the age of 15).

In 2013, the number of tourist accommodation establishments and by the number of bed places in these facilities in Pomorskie Voivodship (including rooms for rent and agrotourism lodgings) increased in comparison to 2011 24.5% and 9.7% respectively. As of 31 July 2013, there were 1437 tourist accommodation establishments (1154 in 2011). Tourist accommodation facilities consisted of 300 hotel facilities (178 hotels, 4 motels, 38 boarding houses and 80 other hotel facilities) as well as 1137 other establishments. 37.0% of the tourist accommodation establishments were year-round facilities.

Tourist facilities offered 94.3 thous. bed places in 2013, by 8.3 thous. more than in 2011, including 24.8% of the total number of bed places in hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities. A tourist accommodation establishment amounted to an average of 66 bed places (in 2011 – 74 bed places). In terms of the number of facilities and bed places Pomorskie Voivodship was ranked, respectively, first and second among all Voivodships in Poland.

70.1% of the accommodation facilities were situated in powiats located in the coastal zone: in Pucki Powiat – 456 facilities, Nowodworski – 157, Lęborski – 141, Słupski – 139 and in Gdańsk – 115. In 2013, along with the increase in the number of bed places, there was also an increase in the number of people staying at accommodation facilities in Pomorskie Voivodship. Their percentage was significant against the country background and reached 8.4% of the total number of bed places and 10.4% of overnight stays. In 2013, 1966.8 thous. tourists stayed at tourist accommodation establishments (by 235.5 thous., i.e. by 13.6% more than in 2011). 19.5% of them were foreign tourists whose number increased by 34.5% compared to 2011. Germans prevailed among foreign tourists staying in accommodation facilities in 2013 – 28.6%, followed by Russians – 13.7%, Norwegians – 12.9%, Swedes – 6.5% and British tourists – 5.7%. Foreign tourist stayed for an average of 2.5 days (in 2011 – 2.6 days).

Tourists stayed mostly in hotels in 2013 (53.6% of the total number of tourists), holiday centres (10.9%), other hotel facilities (7.9%) and in training and recreation centres (5.2%).

In 2013, tourist accommodation establishments provided 6546.6 thous. overnight stays, by 9.9% more than in 2011, of which 955.1 thous. to foreign tourists (respectively by 30.7% more). 1590.8 thous. rooms were rented in hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities, most of which – 1299.9 thous. – in hotels (a 22.8% increase compared to 2011), including 440.1 thous. rented to foreign tourists. As of 31 July 2013, most hotels in the Voivodship were medium class hotels, including 39.9% of 3-star hotels and 34.8% of 2-star hotels.

In 2013, bed occupancy measured by the ratio of the number of bed places to a nominal number of overnight stays reached 35.6%, by 1.1 percentage point more than in 2011. This ratio ranged from 17.7% in January to 56.5% in July. The occupancy rate in hotels, motels, boarding houses and other facilities was the most favourable in the four summer months when it accounted for: in June – 51.5%, in July – 64.8%, in August – 64.3%, in September – 48.7%.

As of the end July 2013, a part of the accommodation facilities simultaneously conducted catering activity. 260 facilities had restaurants, 233 – bars and cafes, 227 – canteens, and 34 – catering outlets.

As of 31 December 2012, there were 664 sports clubs in Pomorskie Voivodship, i.e. by 38 more than in 2010. However, both the number sports sections operating clubs decreased (by 34) as well as the members of sports clubs (by 3.7 thous. persons, i.e. by 7.8%). 41.8 thous. people, by 0.7 thous. (1.7%) fewer than in 2010 practised sport in sports clubs, including by 0.7% fewer women. In 2012, men practising sport (73.6% of the total number of athletes; in 2010 – 73.8%) outnumbered women. Persons under the age of 18 accounted for 68.9% of exercising persons (in 2010 – 73.5%). In 2012, as compared to 2010, coaching staff increased by 46 persons (5.0%), including by 41 (5.9%) more Class II coaches and by 4 more (8.0%) championship class coaches. The number of sports instructors did not change significantly and amounted to 1011 persons.

Transport and communications

The length of standard gauge railway lines operated in Pomorskie Voivodship amounted to 1214 km at the end of 2013 and was by 1.9% shorter than in 2011. Electrified railways accounted for 37.5% of the total length of the Voivodship's rail network (respectively, 61.4% countrywide). The density of railway lines amounted to 6.6 km per 100 km², which ranked Pomorskie 5th (together with Lubuskie and Kujawsko-Pomorskie Voivodships) among all voivodships in Poland.

At the end of 2013 the total length of public hard surface roads reached 12851 km in Voivodship (of which express ways were 54 km long and motorways – 66 km), which represents an increase of 460 km in relation to 2011. Roads with improved surface accounted for 91.6% of the public hard surface roads whose density in Pomorskie Voivodship was 70.2 km per 100 km² (12 place in Poland).

Tabl. 9. Transport infrastructure

As of 31 XII

SPECIFICATION	2011	2012	2013
Standard gauge railway lines in km	1238	1237	1214
per 100 km ² of area	6.8	6.8	6.6
of which electrified	455	457	455
Hard surface public roads (urban and non-urban) in km	12391	12575	12851
per 100 km ² of area	67.7	68.7	70.2
of which improved	11328	11497	11776

As of 31 December 2013, municipal means of transportation in Pomorskie Voivodship consisted of 656 buses, 160 trams and 85 trolley buses.

The total number of registered passenger cars, according to the central vehicle register kept by Ministry of Interior and Administration amounted to 1150.8 thous. vehicles at the end of 2013, by 3.8% more than in 2011. In 2013, there were 501 passenger cars per 1000 people in the Voivodship (in 2012 and in 2011 – 484 and 467 passenger cars respectively).

59.4 thous. motorcycles and 66.9 thous. mopeds were registered in Pomorskie Voivodship at the end of 2013. The number of registered motorcycles increased both in relation to 2012 and 2011 by 4.2% and 8.3% respectively, while the number of mopeds increased by 5.0% and 10.6% respectively.

As of 31 December 2013, there were 469 post offices of the public operator in the Voivodship. Their number decreased by 35 offices compared to 2011. 47.8% of the post offices of the public operator were located in rural areas in 2013 (in 2012 – 50.7%, in 2011– 52.0%). There were 20.4 post offices of the public operator per 100 thous. people in the Voivodship in 2013 (in 2011 – 22.1).

The number of main telephone lines of cable telephony public network (i.e. standard main lines with a number of lines in ISDN access) as of 31 December 2013 amounted to 359.0 thous. and decreased by 12.8% in relation to 2011. The majority of main telephone lines was located in urban areas – 317.8 thous. (88.5%).

In 2013, there were 156.4 main telephone lines per 1000 inhabitants of the Voivodship (in 2011 – 180.2).

Public safety

Since 2013 data concerned crimes ascertained in completed preparatory proceedings and their rate of detectability have not included prosecutor's office and are not comparable with data for previous years.

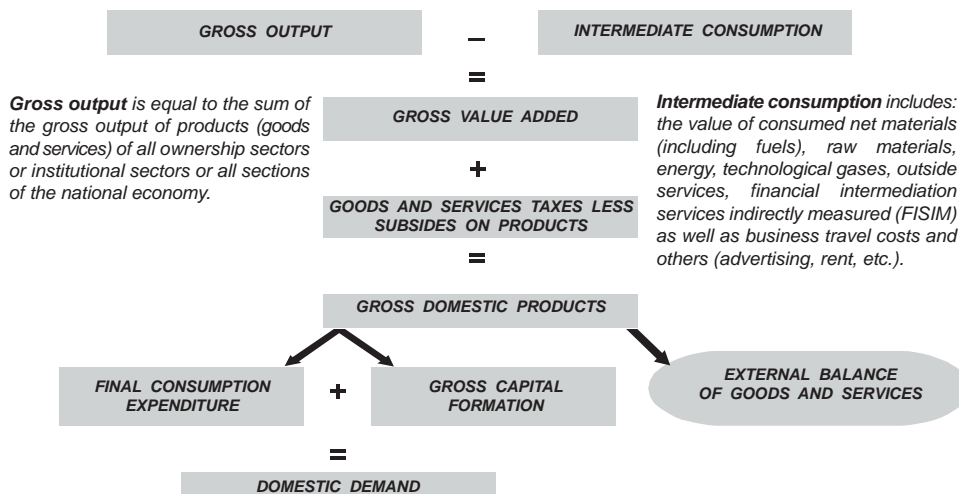
Changes in the social and economic life of inhabitants of Pomorskie Voivodship also influenced the size of crimes committed in the Voivodship. In 2013, 65.8 thous. crimes were ascertained in completed preparatory proceedings and their detectability rate was 63.0%.

The number of commercial crimes accounted for 13.4 thous. with detection rate 88.6%, the number of criminal crime amounted to 43.1 thous. (detection rate 49.2%) and the number of road traffic offences was 6.4 thous. (the detection rate 98.7%).

In the total number of offences the most were notice, among other things, property offences (38.7 thous., detectability rate 45.5%), against public safety and safety in transport (6.4 thous., detectability rate 98.5%) and on counteracting drug addiction (2.4 thous., detectability rate 93.9%).

Regional accounts

In 2011, Pomorskie Voivodship generated gross domestic product (GDP) worth PLN 86206 million (current prices), i.e. 5.6% of the national volume, which in comparison to 2010 represents an increase of 5.1% (constant prices). The value of GDP per capita is also a measure of the development of the region. In 2011, the Voivodship's figure amounted to PLN 37822 (current prices), a year earlier – PLN 35057 (a 5.1% increase in constant prices). Its share in Poland's GDP remained at a similar level as in 2010 and stood at 95.4% (an increase of 0.1 percentage point compared to 2010). In 2011, the GDP per capita was above the national average in 4 voivodships of which the highest value was recorded in Mazowieckie Voivodship (by 63.3% higher than the average), Dolnośląskie Voivodship (by 13.4% higher), Śląskie (8.0% respectively) and in Wielkopolskie Voivodship (by 4.1%). In other voivodships the GDP per capita was lower than the national average, including Pomorskie (by 4.6%). In terms of generating GDP Pomorskie Voivodship was 7th in Poland, while in terms of GDP value per capita it was 5th among all voivodships.

GENERATION AND USE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

The Tri-city subregion had the biggest share in GDP of all subregions in the Voivodship. In 2011, 49.3% of the Voivodship's GDP and 2.8% of the national value was generated here, which ranked the Tri-city 4th of all subregions in Poland (in 2010 – 5th). The value of GDP per capita in the subregion amounted to PLN 56817 (7th place among all subregions in Poland), reaching the level by 50.2% higher than the Voivodship average and by 43.2% higher than the national average.

In 2011, gross value added (GVA) of the Voivodship amounted to PLN 75727 million (current prices), while in 2010 – PLN 70109 million. This represented, like in 2010, 5.6% of Poland's GVA. According to kind of activity, trade; repair of motor vehicles had a decisive influence on the structure of GVA; as well as transportation and storage; accommodation and catering; information and communication (PLN 22742 million – 5.9% of the total GVA in Poland), industry (PLN 19082 million – 5.6%) and other services (PLN 17569 million – 5.6%).

In 2011, gross primary income of households in the Voivodship amounted to PLN 55337 million (in 2010 – PLN 52476 million, i.e. by 5.5% more). The Voivodship's share in the generation of gross primary incomes in households reached 5.7% in 2011. The amount per capita was PLN 24279, i.e. by 5.1% higher than a year earlier and by 3.2% below the national average (which placed the Voivodship 5th in Poland).

Gross disposable income of households in 2011 totalled PLN 52983 million, i.e. by 5.4% more than in 2010 (5.7% of the national gross disposable income of households). The income per capita in Pomorskie Voivodship in 2011 was PLN 23246 (6th place among all voivodships in Poland), i.e. by 4.2% less than the national average (in 2010 – PLN 22145, by 3.8% less than countrywide).

TABLICE PRZEGLĄDOWE
REVIEW TABLES

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
POWIERZCHNIA AREA					
Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII) <i>Area in km² (as of 31 XII)</i>	18293	18310	18310	18310	18310
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ścieki przemysłowe i komunalne ^a odprowadzone do wód lub do ziemi: <i>Industrial and municipal ^a wastewater discharged into waters or into the ground:</i>					
oczyszczane w % wymagających oczyszczania	92,3	99,5	99,6	99,6	99,5
<i>treated in % of requiring treatment</i>					
nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>untreated per 1 km² in dam³</i>					
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^b	78,4	79,3	80,8	81,8	83,1
<i>Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^b</i>					
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): <i>Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):</i>					
w % powierzchni ogólnej	32,6	32,7	32,7	32,7	32,7
<i>in % of total area</i>					
na 1 mieszkańca w m ²	2711	2670	2620	2612	2605
<i>per capita in m²</i>					
Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^c na 1 km ² w t	120,1	99,5	131,1	158,9	116,2
<i>Generated waste (excluding municipal waste) ^c per 1 km² in t</i>					
Odpady komunalne zebrane ^d na 1 miesz- kańca w kg	267	305	296	282	281
<i>Municipal waste collected ^d per capita in kg</i>					

a Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansów. c Patrz uwagi metodyczne, ust. 5 na str. 18. d Dane szacunkowe.

a Since 2010 data are not comparable with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. b Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balances. c See methodological notes, item 5 on page 18. d Estimated data.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
LUDNOŚĆ ^a POPULATION ^a					
Ludność (stan w dniu 31 XII)	2199043	2275494 ^b	2283500	2290070	2295811
<i>Population (as of 31 XII)</i>					
miasta	1480133	1499210 ^b	1498435	1497479	1495443
<i>urban areas</i>					
wieś	718910	776284 ^b	785065	792591	800368
<i>rural areas</i>					
w tym kobiety	1129438	1165773 ^b	1169964	1173494	1176421
<i>of which females</i>					
Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	105 ^b	105	105	105
<i>Females per 100 males (as of 31 XII)</i>					
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	120	124 ^b	125	125	125
<i>Population per 1 km² of total area (as of 31 XII)</i>					
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII): <i>Population at age (as of 31 XII):</i>					
przedprodukcyjnym	479005	457007 ^b	453664	451206	448976
<i>pre-working</i>					
produkcyjnym	1414914	1469161 ^b	1467217	1462174	1454944
<i>working</i>					
poprodukcyjnym	305124	349326 ^b	362619	376690	391891
<i>post-working</i>					
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	55,4	54,9	55,6	56,6	57,8
<i>Population at non-working age per 100 persons at working age (as of 31 XII)</i>					
Małżeństwa na 1000 ludności	5,5	6,0 ^b	5,4	5,3	4,7
<i>Marriages per 1000 population</i>					
Rozwody na 1000 ludności	1,8	1,6	1,7	1,4	1,7
<i>Divorces per 1000 population</i>					
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,7	11,8 ^b	11,0	11,0	10,4
<i>Live births per 1000 population</i>					
Zgony na 1000 ludności	8,4	8,5 ^b	8,5	9,0	8,8
<i>Deaths per 1000 population</i>					
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,0	4,5	4,1	4,4	4,3
<i>Infant deaths per 1000 live births</i>					
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,2	3,3 ^b	2,5	2,0	1,7
<i>Natural increase per 1000 population</i>					
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,5	1,2	1,0	0,9	0,8
<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>					

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1. na str. 19. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

a See methodological notes, item 1 on page 19. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)*MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
RYNEK PRACY LABOUR MARKET					
Pracujący ^a (stan w dniu 31 XII) w tys. ... <i>Employed persons ^a (as of 31 XII) in thous.</i>	448,4	496,7	494,7	495,2	507,3
w tym kobiety <i>of which women</i>	215,7	245,1	245,6	249,9	257,2
2005 = 100	100,0	110,8	110,3	110,4	113,1
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	204	218	217	216	221
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	159,9	104,7	106,7	114,6	114,1
<i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.</i>					
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII): <i>In % of registered unemployed persons (as of 31 XII):</i>					
kobiety <i>women</i>	56,5	53,3	56,8	54,8	54,9
w wieku 24 lata i mniej <i>aged 24 years and less</i>	22,3	22,7	22,1	20,6	18,9
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok <i>out of work for longer than 1 year</i>	50,0	24,0	29,5	31,2	34,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	19,2	12,3	12,5	13,4	13,2
<i>Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %</i>					

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.
b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 25; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników: w 2005 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a *By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.* b *See methodological notes, item 2 on page 25; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results: in 2005 of the Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010.*

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł	2511,25	3383,58	3567,49	3696,89	3847,12
<i>Average monthly gross wages and salaries ^a in PLN</i>					
2005 = 100	100,0	134,7	142,1	147,2	153,2
w tym: w przemyśle	2487,17	3311,16	3522,48	3643,83	3789,06
<i>of which: in industry</i>					
w budownictwie	2128,63	2984,02	3076,03	3122,86	3210,87
<i>in construction</i>					
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	447,5	455,6	453,3	452,9	449,4
<i>Average number of retirees and pensioners in thous.</i>					
pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution</i>	397,5	413,2	412,2	412,9	410,7
rolników indywidualnych	50,0	42,5	41,1	39,9	38,8
<i>farmers</i>					
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^b w zł:					
<i>Average monthly gross retirement pay and pension ^b in PLN:</i>					
wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1123,46	1580,15	1660,58	1746,98	1840,80
<i>paid by the Social Insurance Institution</i>					
rolników indywidualnych ^c	758,41	955,08	986,42	1053,39	1126,00
<i>farmers ^c</i>					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. b Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. c Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organizations. b Excluding retirement pay and pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirement pay and pensions realized on the basis of international agreements. c Including payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)*MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA <i>MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS</i>					
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km: <i>Network (as of 31 XII) in km:</i>					
wodociągowej rozdzielczej	12381,9	14163,2	14316,0	14633,2	14980,2
<i>water supply distribution</i>					
kanalizacyjnej ^a	5612,0	7779,2	8291,8	8826,8	9551,9
<i>sewage^a</i>					
Zużycie w gospodarstwach domowych: <i>Consumption in households:</i>					
wody z wodociągów: <i>water from water supply systems:</i>					
w hm ³	75,2	74,8	74,9	73,8	73,4
<i>in hm³</i>					
na 1 mieszkańca w m ³	34,2	32,9	32,9	32,3	32,0
<i>per capita in m³</i>					
energii elektrycznej: <i>electricity:</i>					
w GWh	1691,0	1891,3	1869,5	1839,3	•
<i>in GWh</i>					
na 1 odbiorcę ^b w kWh	2141,0	2209,3	2136,5	2082,7	•
<i>per consumer^b in kWh</i>					
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII): <i>Dwelling stocks^c (as of 31 XII):</i>					
mieszkania: <i>dwellings:</i>					
w tys.	719,7	781,1	791,5	804,3	814,9
<i>in thous.</i>					
na 1000 ludności	327,3	343,3	346,6	351,2	354,9
<i>per 1000 population</i>					
izby na 1000 ludności	1216,2	1306,7	1318,6	1334,5	1348,2
<i>rooms per 1000 population</i>					
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : <i>usable floor space of dwellings in m²:</i>					
na 1000 ludności	2239,7	24260,2	24586,7	24990,7	25340,0
<i>per 1000 population</i>					
przeciętna 1 mieszkania	67,9	70,7	70,9	71,2	71,4
<i>average per dwelling</i>					
Mieszkania oddane do użytkowania: <i>Dwellings completed:</i>					
mieszkania: <i>dwellings:</i>					
w tys.	9,8	11,8	11,9	14,2	11,9
<i>in thous.</i>					
na 1000 ludności	4,5	5,2	5,2	6,2	5,2
<i>per 1000 population</i>					
izby na 1000 ludności	17,9	20,9	19,8	22,9	20,2
<i>rooms per 1000 population</i>					
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : <i>usable floor space of dwellings in m²:</i>					
na 1000 ludności	434	511,5	497,6	560,7	493,9
<i>per 1000 population</i>					
przeciętna 1 mieszkania	96,9	97,0	95,4	90,3	95,1
<i>average per dwelling</i>					

a Łącznie z kolektorami. b Stan w dniu 31 XII. c Zamieszkane i niezamieszkane; na podstawie bilansów.

a Including collectors. b As of 31 XII. c Inhabited and uninhabited; based on balances.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE EDUCATION^a					
Uczniowie w szkołach ^{bc} w tys.:					
<i>Pupils and students in schools^{bc} in thous.:</i>					
podstawowych ^d	157,9	139,0	140,1	139,5	139,4
<i>primary^d</i>					
gimnazjach	95,9	76,8	74,4	72,3	70,3
<i>lower secondary</i>					
specjalnych przysposabiających do pracy <i>special job-training</i>	0,4	0,7	0,7	0,7	0,7
zasadniczych zawodowych	15,9	15,5	14,9	14,0	13,3
<i>basic vocational</i>					
liceach ogólnokształcących	40,6	34,4	32,9	31,9	30,8
<i>general secondary</i>					
uzupełniających liceach ogólnokształcących ^e <i>supplementary general secondary^e</i>	0,1	0,1	0,1	0,1	-
liceach profilowanych ^e	12,5	0,9	0,7	0,3	0,1
<i>specialized secondary^e</i>					
technikach	27,0	32,1	31,2	30,4	30,0
<i>technical secondary</i>					
technikach uzupełniających ^e	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0
<i>supplementary technical secondary^e</i>					
artystycznych ogólnokształcących ^f	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8
<i>general art^f</i>					
policealnych	18,8	19,9	21,5	22,5	18,7
<i>post-secondary</i>					
Absolwenci szkół ^{cg} w tys.:					
<i>Graduates in schools^{cg} in thous.:</i>					
podstawowych	29,7	24,7	23,3	22,8	22,3
<i>primary</i>					
gimnazjów	31,6	26,5	24,8	23,8	23,5
<i>lower secondary</i>					
specjalnych przysposabiających do pracy <i>special job-training</i>	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
zasadniczych zawodowych	5,1	5,2	5,0	4,8	4,6
<i>basic vocational</i>					
liceów ogólnokształcących	13,0	12,1	11,4	10,8	10,4
<i>general secondary</i>					
uzupełniających liceów ogólnokształcących ^e <i>supplementary general secondary^e</i>	x	0,0	0,0	0,1	0,0
liceów profilowanych ^e	5,0	0,7	0,3	0,2	0,2
<i>specialized secondary^e</i>					

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1, 2 na str. 31. b Stan na początku roku szkolnego. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 32. f Dające uprawnienia zawodowe. g Z poprzedniego roku szkolnego.

a See methodological notes, item 1, 2 on page 31. b As of beginning of the school year. c Excluding schools for adults, except of post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e See methodological notes item 3 on page 32. f Leading to professional certification. g From the previous school year.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE (dok.)					
EDUCATION^a (cont.)					
Absolwenci szkół ^{bc} w tys. (dok.): <i>Graduates in schools^{bc} in thous. (cont.):</i>					
techników <i>technical secondary</i>	9,0	6,8	7,3	6,9	6,9
techników uzupełniających ^d <i>supplementary technical secondary^d</i>	x	0,0	0,0	0,0	0,0
artystycznych ogólnokształcących ^e <i>general art^e</i>	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
policealnych <i>post-secondary</i>	5,6	4,7	4,8	5,4	5,4
Studenci szkół wyższych ^f (stan w dniu 30 XI) w tys. <i>Students of higher education institutions^f</i> <i>(as of 30 XI) in thous.</i>	97,4	103,9	101,8	103,0	98,2
Absolwenci szkół wyższych ^{bf} w tys. <i>Graduates of higher education institutions^{bf}</i> <i>in thous.</i>	18,7	23,1	27,0	28,9	27,6
Uczniowie szkół dla dorosłych w tys. <i>Students of schools for adults in thous.</i>	21,2	20,3	20,3	19,0	16,2
Absolwenci szkół dla dorosłych ^b w tys. <i>Graduates of schools for adults^b in thous.</i>	5,5	4,4	4,7	5,0	4,8
Wychowanie przedszkolne: <i>Pre-primary education:</i>					
miejsca w przedszkolach w tys. <i>places in nursery schools in thous.</i>	35,5	45,2	48,1	51,6	53,8
dzieci w tys.: <i>children in thous.:</i>					
w przedszkolach <i>in nursery schools</i>	35,0	44,8	46,8	50,6	52,1
w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych <i>in pre-primary sections in primary</i> <i>schools</i>	14,1	16,3	21,5	20,9	24,5
Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat <i>Children in nursery schools (as of beginning</i> <i>of the school year) per 1000 children</i> <i>aged 3-6</i>	367	448	432	449	455

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1, 2 na str. 31. b Z poprzedniego roku szkolnego/akademickiego. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 32. e Dających uprawnienia zawodowe. f Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół wyższych mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem pomorskim; od 2012 r. łącznie ze szkołą resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców.

a See methodological notes, item 1, 2 on page 31. b From the previous school/academic year. c Excluding schools for adults, except of post-secondary schools. d See methodological notes, item 3 on page 32. e Leading to professional certification. f Including branches, basic organizational units and teaching centres in another location of higher education institutions, which headquarters were located outside the territory of Pomorskie Voivodship; since 2012 including academy of the Ministry of National Defence; excluding foreigners.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE					
Pracownicy medyczni ^{ab} (stan w dniu 31 XII): <i>Medical personnel ^{ab} (as of 31 XII):</i>					
lekarze <i>doctors</i>	4106	4307	4169	4492	•
lekarze dentyści <i>dentists</i>	657	691	625	647	•
pielęgniarki ^c <i>nurses ^c</i>	9242	9089	9317	12570	•
Przychodnie ^{bd} (stan w dniu 31 XII) <i>Out-patients departments ^{bd} (as of 31 XII)</i>	499	776	881	891	925
Porady udzielone w zakresie ambulatoryj- nej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca: <i>Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:</i>					
lekarskie <i>medical</i>	5,9	6,5 ^e	6,6	6,8	6,9
stomatologiczne <i>dental</i>	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Łóżka w szpitalach ogólnych ^{bf} (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności <i>Beds in general hospitals ^{bf} (as of 31 XII) per 10 thous. population</i>	38,9	38,3 ^e	37,4	39,6	41,2
Leczeni ^b w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności <i>In-patients ^b in general hospitals per 10 thous. population</i>	1495	1586 ^e	1683	1681	1712
Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII) <i>Generally available pharmacies (as of 31 XII)</i>	579 ^e	618	654	682	710
Liczba ludności na 1 aptekę (stan w dniu 31 XII) <i>Population per generally available phar- macy (as of 31 XII)</i>	3798 ^e	3682 ^e	3492	3358	3234
Dzieci w żłobkach ^g i klubach dziecięcych ^h (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 <i>Children in nurseries ^g and childrens clubs ^h (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3</i>	20	20	21	23	39

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 36. b Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. c łącznie z magistrami pielęgniarstwa. d Do 2011 r. zakłady opieki zdrowotnej. e Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. f Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. g łącznie z oddziałami żłobkowymi. h W 2005 r. – bez klubów dziecięcych.

a See methodological notes, item 3 on page 36. b Since 2012 data include health care of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior as well as until 2011 – the Internal Security Agency. c Including master nurses. d Until 2011 – health care institutions. e Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication. f Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. g Including nursery wards. h In 2005 – excluding children's clubs.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)*MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
KULTURA. TURYSTYKA <i>CULTURE. TOURISM</i>					
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	346	336	330	323	319
<i>Public libraries (including branches; as of 31 XII)</i>					
Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	2753	2503	2438	2390	2360
<i>Public library collections (including branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.</i>					
Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności	166	136	141	155	161
<i>Public library borrowers (including branches and library service points) per 1000 population</i>					
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi; bez wypożyczeń międzybibliotecznych) w wol.:					
<i>Public library loans (including branches and library service points; excluding interlibrary lending) in vol.:</i>					
na 1 czytelnika	19,8	18,4	17,9	16,5	16,1
<i>per 1 borrower</i>					
na 1000 ludności	3282	2512	2529	2556	2588
<i>per 1000 population</i>					
Miejsca w teatrach i instytucjach muzy- cznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,5	2,4	3,4	2,9	4,0
<i>Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population</i>					
Widzowie i słuchacze w teatrach i insty- tucjach muzycznych ^a na 1000 ludności	284	339	351	355	339
<i>Audience in theatres and music institu- tions ^a per 1000 population</i>					

a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa; łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Data concern activity performed in voivodship area; including outdoor events.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.) CULTURE. TOURISM (cont.)					
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	52	57	59	59	65
<i>Museums with branches (as of 31 XII)</i>					
Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	877	747	705	767	803
<i>Museum and exhibition visitors per 1000 population</i>					
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	14	21	22	24
<i>Fixed cinemas (as of 31 XII)</i>					
Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,6	5,1	5,8	6,6	7,3
<i>Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population</i>					
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	979	1108	1222	1318	1216
<i>Audience in fixed cinemas per 1000 population</i>					
Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	788	802	1154	1275	1437
<i>Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)</i>					
w tym hotele	94	144	149	170	178
<i>of which hotels</i>					
Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	388,5	353,1	377,0	404,7	411,3
<i>Number of bed places ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population</i>					
Korzystający z noclegów na 1000 ludności	612	717	760	819	858
<i>Tourists accommodated per 1000 population</i>					
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ – stan w dniu 31 XII TRANSPORT AND COMMUNICATIONS – as of 31 XII					
Samochody osobowe zarejestrowane ^b : <i>Registered passenger cars ^b:</i>					
w tys. szt.	724,9	1011,1	1066,5	1107,3	1150,8
<i>in thous. units</i>					
na 1000 ludności	330	444 ^c	467	484	501
<i>per 1000 population</i>					
Płacówki dla usług pocztowych ^d	476	508	504	499	469
<i>Postal service offices ^d</i>					
na 100 tys. ludności	21,6	22,3	22,1	21,8	20,4
<i>per 100 thous. population</i>					
Telefoniczne łącza główne ^e : <i>Fixed main line ^e:</i>					
w tys.	697,7	506,6	411,5	370,8	359,0
<i>in thous.</i>					
na 1000 ludności	317,2	222,6	180,2	161,9	156,4
<i>per 1000 population</i>					

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; łącznie z pokojami gościnnymi i kwatarami agroturystycznymi. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 42. c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. d Dane dotyczą poczty publicznej. e Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

a Since 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places; including rooms for rent and agrotourism lodgings. b See methodological notes item 1 on page 42. c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication. d Data concern public post. e Data concern operators of the public telecommunication network.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)*MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
HANDEL TRADE					
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące): <i>Retail sales of goods (current prices):</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	19734,0	28395,8	31219,2	33299,4	34423,9
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	8982	12505 ^a	13697	14562	15016
Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys. <i>Shops (as of 31 XII) in thous.</i>	21,4	21,6	20,3	21,8	19,5
Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep <i>Number of population (as of 31 XII) per 1 shop</i>	103	104	112	105	118
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE					
Budżet województwa: <i>Voivodship budget:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	391,1	724,6	878,3	887,1	845,5
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	178	319 ^a	385	388	369
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	442,7	872,0	954,1	919,8	830,6
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	202	384 ^a	419	402	362

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)					
Budżety powiatów: <i>Budgets of powiats:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	788,3	1277,8	1404,5	1288,1	1337,5
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	586	896 ^a	979	892	922
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	805,0	1353,3	1415,4	1316,5	1337,6
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	598	949 ^a	986	912	922
Budżety miast na prawach powiatu: <i>Budgets of cities with powiat status:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	2406,7	3780,1	3806,8	4798,9	4611,7
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	2828	4472 ^a	4510	5695	5479
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	2346,1	4117,0	4427,9	4942,0	4572,1
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	2757	4870 ^a	5246	5865	5432
Budżety gmin ^b: <i>Budgets of gminas ^b:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	2601,0	4244,3	4560,1	4671,5	4854,2
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	1932	2978 ^a	3177	3235	3346
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	2629,1	4672,2	4809,2	4755,5	4833,3
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	1953	3278 ^a	3351	3293	3332

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. b Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication.
b Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)*MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011	2012	2013
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE <i>PUBLIC SAFETY</i>					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^a	99594	81849	74488	63292	65797
<i>Crimes ascertained by the Police in completed preparatory proceedings ^a</i>					
na 10 tys. ludności <i>per 10 thous. population</i>	453,3	360,5 ^b	326,8	276,8	287,0
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^a w %	56,9	70,6	65,4	60,2	63,0
<i>Rates of detectability of delinquents in crimes ascertained by the Police ^a in %</i>					
RACHUNKI REGIONALNE ^c <i>REGIONAL ACCOUNTS ^c</i>					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): <i>Gross domestic product (current prices):</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	55825 ^b	79602	86206	•	•
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	25410 ^b	35057	37822	•	•
Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	103,9	103,7	105,1	x	x
<i>Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100</i>					
Wartość dodana brutto (ceny bieżące): <i>Gross value added (current prices):</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	49184 ^b	70109	75727	•	•
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	22387 ^b	30876	33225	•	•
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych: <i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>					
w mln zł <i>in PLN m.</i>	35209 ^b	50285	52983	•	•
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	16026 ^b	22145	23246	•	•
Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	101,8	100,1	101,2	x	x
<i>Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100</i>					

a Do 2012 r. łącznie z prokuraturą. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. c Patrz uwagi metodyczne, ust. 13 na str. 48.

a Until 2012 including prosecutor's office. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication. c See methodological notes, item 13 on page 48.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R.
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND
OTHER VOIVODSHIPS IN 2013

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Powierzchnia ^a Area ^a		Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^b Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^b			Ludność korzysta- jąca z oczysz- czalni ścieków w % ludności ogółem ^c Popu- lation connected to waste- water treatment plants in % of total popula- tion ^c
	w km ² in km ²	w % in %	ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of total		
				razem total	w tym che- micznie ^d , biolo- gicznie i z pod- wyż- szonym usuwa- niem biogenów of which chemi- cally ^d , biolo- gically and with increased biogene removal	
POLSKA	312679	100,0	2167,5	94,1	69,8	70,3
POLAND						
Dolnośląskie	19947	6,4	177,9	97,2	80,3	77,8
Kujawsko-pomorskie ...	17972	5,8	125,2	97,4	82,6	70,8
Lubelskie	25122	8,0	71,3	99,6	80,2	55,5
Lubuskie	13988	4,5	35,5	98,8	96,8	71,4
Łódzkie	18219	5,8	111,9	96,4	81,1	68,0
Małopolskie	15183	4,9	267,1	98,1	41,3	59,6
Mazowieckie	35558	11,4	251,1	97,1	95,1	69,5
Opolskie	9412	3,0	60,8	98,3	56,7	70,8
Podkarpackie	17846	5,7	70,2	98,1	87,8	70,0
Podlaskie	20187	6,5	39,1	100,0	97,6	66,4
Pomorskie	18310	5,9	127,0	99,5	95,2	83,1
Śląskie	12333	3,9	369,4	82,6	46,4	76,9
Świętokrzyskie	11711	3,7	86,3	61,4	40,9	56,4
Warmińsko-mazurskie	24173	7,7	48,9	98,6	98,1	74,8
Wielkopolskie	29826	9,5	212,2	99,6	54,4	67,8
Zachodniopomorskie ...	22892	7,3	113,7	99,1	96,3	81,9

a Stan w dniu 31 XII. b Odprowadzane do wód lub do ziemi. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

a As of 31 XII. b Discharged into waters or into the ground. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances. d Concern only industrial wastewater.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Emisja zanieczyszczeń powietrza ^a w tys. t <i>Emission of air pollutants ^a in thous. t</i>		Redukcja zanieczyszczeń powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a <i>Reduction of air pollutants in % of pollutants produced ^a</i>		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej ^b <i>Area of special nature value under legal protection in % of total area of the voivodship ^b</i>	Odpady wytworzone ^c <i>Generated waste ^c</i>	
	pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>		na 1 km ² w t per 1 km ² in t	unieszkodliwione poprzez składowanie w % wytworzonych <i>treated by storage in % of generated in total</i>
P O L S K A	49,5	1590,7	99,8	59,1	32,5	410	24,1
P O L A N D							
Dolnośląskie	3,7	63,6	99,9	90,6	18,6	1732	30,2
Kujawsko-pomorskie ...	3,4	51,9	99,3	36,3	31,8	131	4,3
Lubelskie	2,1	26,1	98,4	87,6	22,7	272	47,3
Lubuskie	1,1	23,7	99,1	0,6	38,8	75	3,2
Łódzkie	3,2	146,7	99,9	75,6	19,6	500	80,5
Małopolskie	3,6	108,5	99,5	54,9	52,1	424	3,3
Mazowieckie	4,5	146,5	99,7	45,8	29,7	189	7,1
Opolskie	1,9	59,8	99,9	69,4	27,2	161	1,8
Podkarpackie	1,7	19,8	99,3	26,3	45,0	92	2,1
Podlaskie	0,9	9,8	99,0	12,1	32,0	91	0,0
Pomorskie	2,4	29,0	99,3	73,9	32,7	116	2,5
Śląskie	10,6	714,5	99,7	30,6	22,2	3122	9,0
Świętokrzyskie	2,4	70,0	99,8	43,6	64,9	377	44,5
Warmińsko-mazurskie	1,1	8,9	97,4	1,1	46,7	46	0,2
Wielkopolskie	4,5	79,7	99,7	64,5	31,6	187	33,7
Zachodniopomorskie ...	2,6	32,1	99,7	48,5	21,7	198	38,4

a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b Stan w dniu 31 XII. c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a From plants of significant nuisance to air quality. b As of 31 XII. c Excluding municipal waste.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Ludność ^a Population ^a				Kobiety na 100 mężczyzn ^a Females per 100 males ^a	Urodzenia żywe na 1 zgon Live births per death
	w tys. in thous.	w % in %	w mias- tach w % ogółem in urban areas in % of total	na 1 km ² powierzchni ogólnej per 1 km ² of total area		
P O L S K A	38495,7	100,0	60,4	123	107	0,954
P O L A N D						
Dolnośląskie	2910,0	7,6	69,4	146	108	0,846
Kujawsko-pomorskie ...	2092,6	5,4	60,0	116	106	0,969
Lubelskie	2156,2	5,6	46,2	86	106	0,864
Lubuskie	1021,5	2,7	63,1	73	105	0,969
Łódzkie	2513,1	6,5	63,4	138	110	0,717
Małopolskie	3360,6	8,7	48,7	221	106	1,133
Mazowieckie	5316,8	13,8	64,2	150	109	1,021
Opolskie	1004,4	2,6	52,1	107	107	0,801
Podkarpackie	2129,3	5,5	41,2	119	104	1,096
Podlaskie	1195,0	3,1	60,4	59	105	0,874
Pomorskie	2295,8	6,0	65,1	125	105	1,192
Śląskie	4599,4	11,9	77,4	373	107	0,871
Świętokrzyskie	1268,2	3,3	44,8	108	105	0,755
Warmińsko-mazurskie	1446,9	3,8	59,3	60	104	0,979
Wielkopolskie	3467,0	9,0	55,2	116	106	1,132
Zachodniopomorskie ...	1718,9	4,5	68,6	75	105	0,908

a Stan w dniu 31 XII; na podstawie bilansów.

a As of 31 XII; based on balances.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Zgony nie- mowląt na 1000 uro- dzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przy- rost natu- ralny <i>Natural incre- ase</i>	Saldo mig- racji wew- nętr- nych i zagra- nicz- nych na pobył stały <i>Internal and inter- natio- nal net migra- tion for perma- nent resi- dence</i>	Pracujący ^{ab} <i>Employed persons^{ab}</i>		Bezrobotni zarejestrowani ^a <i>Registered unemployed persons^a</i>			
						ogółem <i>total</i>		w tym pozos- tają- cy bez pracy dłużej niż 1 rok w % ogółem of which out of work for longer than 1 year in % of total	
						na 1000 ludności per 1000 population	w tys. in thous.	w % in %	w tys. in thous.
POLSKA	4,6	-0,5	-0,5	8681,9	100,0	2157,9	100,0	38,3	
POLAND									
Dolnośląskie	5,1	-1,6	0,0	710,2	8,2	153,6	7,1	35,4	
Kujawsko-pomorskie ...	4,4	-0,3	-1,3	439,5	5,1	150,1	7,0	39,9	
Lubelskie	4,6	-1,4	-2,6	371,3	4,3	134,0	6,2	44,2	
Lubuskie	5,6	-0,3	-1,3	216,8	2,5	59,8	2,8	30,3	
Łódzkie	4,7	-3,5	-1,1	560,2	6,5	151,6	7,0	41,0	
Małopolskie	3,8	1,2	0,8	720,9	8,3	164,4	7,6	38,3	
Mazowieckie	3,9	0,2	2,5	1446,8	16,7	283,2	13,1	42,9	
Opolskie	4,3	-2,0	-3,3	204,0	2,3	51,6	2,4	31,7	
Podkarpackie	4,5	0,8	-1,5	423,2	4,9	154,2	7,1	42,8	
Podlaskie	4,6	-1,3	-2,1	210,2	2,4	70,9	3,3	42,6	
Pomorskie	4,3	1,7	0,8	507,3	5,8	114,1	5,3	34,8	
Śląskie	5,1	-1,4	-2,0	1180,9	13,6	208,3	9,7	35,2	
Świętokrzyskie	4,9	-2,7	-2,2	227,5	2,6	90,1	4,2	38,2	
Warmińsko-mazurskie	5,9	-0,2	-2,6	270,0	3,1	115,9	5,4	35,9	
Wielkopolskie	4,5	1,2	0,0	863,7	9,9	144,8	6,7	32,9	
Zachodniopomorskie ...	5,0	-0,9	-0,6	329,4	3,8	111,1	5,1	35,3	

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

a As of 31 XII. b By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % Registered unemployment rate ^{ab} in %	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^c Average monthly gross wages and salaries ^c		Zasoby mieszkaniowe ^{ad} Dwelling stocks ^{ad}		
		w zł in PLN	Polska = = 100 Poland = = 100	mieszkania dwellings		powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w m ² usable floor space of dwellings per capita in m ²
				w tys. In thous.	na 1000 ludności per 1000 population	
P O L S K A	13,4	3877,43	100,0	13853	360	26,3
P O L A N D						
Dolnośląskie	13,1	3868,86	99,8	111	382	27,5
Kujawsko-pomorskie ...	18,2	3322,09	85,7	721	345	23,8
Lubelskie	14,4	3488,61	90,0	751	348	26,6
Lubuskie	15,7	3282,07	84,6	359	352	25,7
Łódzkie	14,1	3510,20	90,5	992	395	26,9
Małopolskie	11,5	3574,22	92,2	1117	332	25,7
Mazowieckie	11,1	4773,41	123,1	2139	402	28,8
Opolskie	14,2	3473,40	89,6	348	347	27,8
Podkarpackie	16,3	3282,69	84,7	636	299	24,0
Podlaskie	15,1	3432,71	88,5	432	361	27,4
Pomorskie	13,2	3847,12	99,2	815	355	25,3
Śląskie	11,3	4022,80	103,7	1722	374	26,2
Świętokrzyskie	16,6	3349,81	86,4	433	342	25,1
Warmińsko-mazurskie	21,6	3264,63	84,2	497	344	23,3
Wielkopolskie	9,6	3515,31	90,7	1149	332	26,7
Zachodniopomorskie ...	18,0	3539,12	91,3	629	366	25,6

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 25; do wyczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. d Zamieszkane i niezamieszkane; na podstawie bilansów.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 25; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organizations. d Inhabited and uninhabited; based on balances.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND
OTHER VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Mieszkania oddane do użytkowania <i>Dwellings completed</i>			
	w tys. <i>in thous.</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	na 1000 zawartych mażeństw <i>per 1000 contracted marriages</i>	powierzchnia użytkowa mieszkań na 1000 ludności w m ² <i>usable floor space of dwellings per 1000 population in m²</i>
P O L S K A P O L A N D	145,1	3,8	805	394,2
Dolnośląskie	16,5	5,7	1276	493,4
Kujawsko-pomorskie ...	6,7	3,2	680	328,4
Lubelskie	7,0	3,2	671	323,8
Lubuskie	3,2	3,1	667	313,4
Łódzkie	6,0	2,4	550	301,4
Małopolskie	15,5	4,6	932	492,1
Mazowieckie	29,2	5,5	1211	544,7
Opolskie	1,7	1,7	368	230,8
Podkarpackie	6,2	2,9	581	346,4
Podlaskie	4,2	3,5	738	349,5
Pomorskie	11,9	5,2	1110	493,9
Śląskie	10,4	2,3	467	282,8
Świętokrzyskie	2,9	2,3	491	269,6
Warmińsko-mazurskie	4,8	3,3	732	323,8
Wielkopolskie	13,6	3,9	811	441,7
Zachodniopomorskie ...	5,5	3,2	712	330,2

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Uczniowie w szkołach ^{ab} <i>Pupils and students in schools ^{ab}</i>								Dzieci w pla- ców- kach wychowa- nia przed- szkol- nego ^{ac} <i>Child- ren at- tending pre- pri- mary edu- cation estab- lishm- ents ^{ac}</i>
	pod- sta- wo- wych ^d <i>prima- ry ^d</i>	gim- nazjach <i>lower sec- ondary</i>	za- sad- ni- czych za- wodo- wych ^e <i>basic voca- tional ^e</i>	liceach ogólno- kształ- cących <i>gene- ral sec- ond- ary</i>	liceach profi- lowa- nych <i>spe- cialized sec- ond- ary</i>	techni- kach ^f <i>techni- cal sec- ond- ary ^f</i>	arty- stycz- nych ogólno- kształ- cą- cych ^g <i>general art ^g</i>	police- alnych <i>post- sec- ondary</i>	
POLSKA POLAND	2152578	1124037	195384	547135	6026	515891	12601	278972	1297189
Dolnośląskie	147541	76417	13404	35125	563	35981	696	20838	94347
Kujawsko-pomorskie ...	119682	62894	13894	26867	370	30169	718	15982	65715
Lubelskie	121093	66386	9467	38209	458	30426	712	20466	68516
Lubuskie	56849	29788	5910	12256	64	14644	321	5951	35166
Łódzkie	132026	69167	10590	36726	558	30414	815	20718	79861
Małopolskie	196735	104835	19966	49654	348	49559	1305	21244	118253
Mazowieckie	316201	153633	18315	87713	1561	59339	1210	32570	201139
Opolskie	48957	27030	5945	10925	129	13931	271	5325	31246
Podkarpackie	122063	68275	11283	34332	306	35028	913	13351	67476
Podlaskie	63868	34973	4495	20186	122	17524	433	11158	36314
Pomorskie	139365	70334	13932	30758	145	30036	760	18676	80463
Śląskie	236999	122530	21592	55773	430	61074	2320	40434	151014
Świętokrzyskie	66761	37487	5944	19555	88	19940	269	9115	37485
Warmińsko-mazurskie	83615	44400	8650	19753	224	20455	340	9984	44603
Wielkopolskie	208861	108197	23643	46434	608	46562	939	22360	132152
Zachodniopomorskie ...	91962	47691	8354	22869	52	20809	579	10800	53439

a Stan na początku roku szkolnego. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c W przedszkolach, punktach przedszkolnych, zespołach wychowania przedszkolnego oraz oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. f Łącznie z technikami uzupełniającymi. g Dających uprawnienia zawodowe.

a As of beginning of the school year. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. c In nursery schools, pre-primary points, pre-primary education groups as well as pre-primary sections in primary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Including special job-training schools. f Including supplementary technical secondary schools. g Leading to professional certification.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Łóżka ^{ab} Beds ^{ab}	Leczeni In-patients	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych ^{ac} na 1000 dzieci w wieku do 3 lat <i>Children in nurseries and children's clubs ^{ac} per 1000 children up to age 3</i>	Widzowie w kinach stałych na 1000 lud- ności <i>Audience in fixed cinemas per 1000 population</i>	Miejsca noclegowe w tury- stycznych obiektach noclegowych ^d <i>Number of bed places in tourist accommoda- tion estab- lishments ^d</i>
	w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności <i>in general hospitals per 10 thous. population</i>				
POLSKA POLAND	48,8	2043	48	960	679445
Dolnośląskie	51,8	2029	81	1184	58441
Kujawsko-pomorskie ...	46,1	1857	35	857	26318
Lubelskie	53,3	2203	33	524	19693
Lubuskie	43,8	1844	63	803	19059
Łódzkie	53,4	2506	52	812	23549
Małopolskie	44,2	1777	43	839	83797
Mazowieckie	49,9	2267	54	1630	47134
Opolskie	49,1	1713	87	621	7938
Podkarpackie	47,8	1983	40	519	25504
Podlaskie	49,0	2075	48	673	12896
Pomorskie	41,2	1712	39	1216	94278
Śląskie	56,3	2048	42	1003	44224
Świętokrzyskie	48,9	2250	34	536	14188
Warmińsko-mazurskie	46,1	1983	31	628	40775
Wielkopolskie	42,3	2016	40	1032	41765
Zachodniopomorskie ...	48,9	1995	60	677	119886

a Stan w dniu 31 XII. b Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi. d Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 XII. b Excluding day places in hospital wards. c Including nursery wards. d As of 31 VII.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (dok.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Placówki dla usług pocztowych ^{ab} na 100 tys. ludności <i>Postal service offices^{ab} per 100 thous. population</i>	Telefoniczne łącza główne ^{ac} na 1000 ludności <i>Fixed main line^{ac} per 1000 population</i>	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) w 2011 r. <i>Gross domestic product (current prices) in 2011</i>	
			w mln zł in PLN m.	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN
POLSKA POLAND	20,5	151,4	1528127	39665
Dolnośląskie	21,0	167,3	131098	44961
Kujawsko-pomorskie ...	19,8	123,0	68390	32596
Lubelskie	24,7	124,1	58544	26919
Lubuskie	24,7	157,7	33552	32795
Łódzkie	19,5	141,2	93254	36750
Małopolskie	16,8	155,0	113948	34107
Mazowieckie	17,4	212,1	341720	64790
Opolskie	21,5	139,7	32266	31771
Podkarpackie	20,1	125,6	57028	26801
Podlaskie	28,5	150,5	34239	28485
Pomorskie	20,4	156,4	86206	37822
Śląskie	17,3	141,8	198301	42830
Świętokrzyskie	21,5	114,3	37831	29552
Warmińsko-mazurskie	26,2	115,3	41609	28635
Wielkopolskie	21,6	142,9	142445	41285
Zachodniopomorskie ...	26,0	143,9	57698	33485

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą poczty publicznej. c Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

a As of 31 XII. b Data concern public post. c Data concern operators of the public telecommunication network.

TABLICE STATYSTYCZNE
STATISTICAL TABLES

TABL. 1(10). POWIERZCHNIA I GRANICE

Stan w dniu 31 XII 2013

AREA AND BORDERS

As of 31 XII 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W % <i>In %</i>	<i>SPECIFICATION</i>
Powierzchnia w km ²	18310	x	<i>Area in km²</i>
Długość granic w km	948	100,0	<i>Length of borders in km</i>
lądowych	702	74,1	<i>land borders</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
warmińsko-mazurskim	195	20,6	<i>warmińsko-mazurskie</i>
kujawsko-pomorskim	248	26,2	<i>kujawsko-pomorskie</i>
wielkopolskim	66	7,0	<i>wielkopolskie</i>
zachodniopomorskim	192	20,2	<i>zachodniopomorskie</i>
z Rosją	1	0,1	<i>with Russia</i>
morskich (bez półwyspu Helskiego)	246	25,9	<i>sea borders (without Hel Peninsula)</i>

Ź r ó ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2(11). STAN GEODEZYJNY ^a I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS ^a AND DIRECTIONS OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>			
Powierzchnia ogólna ^b	1831034	1831034	1831034	Total area ^b
w tym:				<i>of which:</i>
Użytki rolne	924739	922613	921475	<i>Agricultural land</i>
w tym:				<i>of which:</i>
grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe	892435	890453	889283	<i>arable land, orchards, perma- nent meadows and pastures</i>
grunty rolne zabudowane	20389	20226	20171	<i>agricultural built-up areas</i>
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	688037	689185	689714	<i>Forest land as well as wooded land and shrubs</i>
Grunty pod wodami	74228	74237	74181	<i>Lands under waters</i>
w tym powierzchniowymi ...	59099	59119	59037	<i>of which surface</i>
płynącymi	51464	51435	51494	<i>flowing</i>
stojącymi	7635	7684	7543	<i>standing</i>
Grunty zabudowane i zurba- nizowane	93532	94734	95427	<i>Built-up and urbanized areas</i>
w tym:				<i>of which:</i>
tereny mieszkaniowe	18859	19367	19739	<i>residential areas</i>
tereny przemysłowe	5504	5660	5594	<i>industrial areas</i>
tereny komunikacyjne	51319	51656	51811	<i>transport areas</i>
użytki kopalne	735	741	712	<i>minerals</i>
Nie użytki	41854	41649	41618	<i>Wasteland</i>

a Patrz uwagi metodyczne ust. 1 na str. 15. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a See methodological notes item 1 on page 15. b Land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3(12). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI*INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			
O G Ó Ł E M	184,9	168,5	157,5	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	105,5	89,1	77,6	<i>discharged directly by plants ^a</i>
w tym wody chłodnicze ...	60,5	43,2	30,5	<i>of which cooling water</i>
odprowadzone siecią kanalizacyjną	79,4	79,4	79,9	<i>discharged by sewage network</i>
W tym ścieki wymagające oczyszczania	124,4	125,3	127,0	<i>Of which wastewater requiring treatment</i>
oczyszczane	123,9	124,8	126,4	<i>treated</i>
mechanicznie	5,2	5,5	5,5	<i>mechanically</i>
chemicznie ^b	2,4	2,6	2,1	<i>chemically ^b</i>
biologicznie	49,2	49,9	52,1	<i>biologically</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów	67,1	66,8	66,8	<i>with increased biogene removal</i>
nieoczyszczane	0,5	0,5	0,6	<i>untreated</i>
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,5	0,5	0,6	<i>discharged directly by plants</i>

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.
b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including cooling waters and polluted waters from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 4(13). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH ^a

Stan w dniu 31 XII

MUNICIPAL WASTEWATER TREATMENT PLANTS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Oczyszczalnie	199	188	187	Plants
w tym:				of which:
biologiczne	150	141	142	biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	46	44	42	with increased biogene removal
Przepustowość w dam ³ /d	483,0	482,2	504,6	Capacity in dam ³ /24 h
w tym:				of which:
biologicznych	81,8	83,5	85,4	biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	401,1	398,6	419,2	with increased biogene removal
Ścieki oczyszczane ^b w dam ³	79380	79373	79932	Treated wastewater ^b in dam ³
w tym:				of which:
biologicznie	12466	12847	13426	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	66895	66509	66490	with increased biogene removal
Ludność korzystająca ^c z oczyszczalni ścieków w tys.	1845,4	1873,9	1908,2	Population using ^c wastewater treatment plants in thous.
w tym:				of which:
biologicznych	337,5	347,4	366,2	biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	1507,3	1526,0	1541,5	with increased biogene removal

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Bez wód opadowych i infiltracyjnych.
c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Excluding precipitation and infiltration water. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 5(14). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA*EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	82	81	81	<i>Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:				<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	57	54	59	<i>particulates</i>
gazowych	16	15	12	<i>gases</i>
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:				<i>Emission of pollutants in thous. t:</i>
pyłowych	2,8	2,8	2,4	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw gazowych (bez dwutlenku węgla)	2,0	1,9	1,7	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
w tym:	36,3	33,8	29,0	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
dwutlenek siarki	19,6	16,8	13,4	<i>of which:</i> <i>sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	5,7	5,8	5,4	<i>carbon oxide</i>
tlenki azotu	9,7	9,7	9,0	<i>nitrogen oxides</i>
Emisja zanieczyszczeń na 1 km ² w t:				<i>Emission of pollutants per 1 km² in t:</i>
pyłowych	0,2	0,2	0,1	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	2,0	1,9	1,6	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:				<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tys. t:				<i>in thous. t:</i>
pyłowe	301,0	339,7	339,8	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	98,0	108,3	82,3	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:				<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	99,1	99,2	99,3	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	73,0	76,2	73,9	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 6(15). OCHRONA PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

*NATURE PROTECTION**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona:				<i>Area of special nature value under legal protection:</i>
w ha	598216	598230	597955	<i>in ha</i>
w % powierzchni ogólnej województwa	32,7	32,7	32,7	<i>in % of total area of the Voivodship</i>
na 1 mieszkańca w m ²	2620	2612	2605	<i>per capita in m²</i>
parki narodowe w ha	26186	26186	26186	<i>national parks in ha</i>
rezerваты przyrody w ha	8777	8784	8799	<i>nature reserves in ha</i>
parki krajobrazowe ^a w ha	155070	155070	154777	<i>landscape parks ^a in ha</i>
obszary chronionego krajobrazu ^a w ha	390361	390361	390361	<i>protected landscape ^a areas in ha</i>
stanowiska dokumentacyjne w ha	30	30	30	<i>documentation sites in ha</i>
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w ha	13675	13675	13675	<i>landscape-nature complexes in ha</i>
użytki ekologiczne w ha	4117	4124	4127	<i>ecological arable lands in ha</i>
Pomniki przyrody	2795	2809	2802	<i>Monuments of nature</i>

a Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a *Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.*

TABL. 7(16). ODPADY ^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE)*WASTE ^a GENERATED AND PREVIOUSLY LANDFILLED (ACCUMULATED)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys. t	2401	2909	2128	T O T A L in thous. t
poddane odzyskowi	2159	2652	1963	<i>recovered</i>
unieszkodliwione	168	134	97	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	119	72	53	<i>of which landfilled ^b</i>
magazynowane czasowo	74	122	67	<i>temporarily stored</i>
W % wytworzonych:				<i>In % of generated:</i>
poddane odzyskowi	89,9	91,2	92,3	<i>recovered</i>
unieszkodliwione	7,0	4,6	4,6	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	4,9	2,5	2,5	<i>of which landfilled ^b</i>
magazynowane czasowo	3,1	4,2	3,1	<i>temporarily stored</i>
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c , stan w końcu roku) w tys. t	4066,0	3784,0	3792,0	<i>waste previously landfilled (accumulated ^c, as of end of year) in thous. t</i>

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi metodyczne, ust. 5 na str. 18. b Na terenach własnych zakładów i innych. c Na terenach własnych zakładów.

a *Excluding municipal waste; see methodological notes item 5 on page 18. b On plant's own grounds and others. c On plant's own grounds.*

TABL. 8(17). NAKŁADY ^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)*OUTLAYS ^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. PLN			
Ochrona środowiska	753785,9	526925,4	633080,2	Environmental protection
w tym:				<i>of which:</i>
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	130774,9	99938,2	226410,4	<i>Protection of air and climate</i>
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	410642,3	307500,6	259362,6	<i>Wastewater management and protection of waters</i>
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	177956,2	71744,3	116874,2	<i>Waste management, protection and recovery of soils, protection of underground water and surface water</i>
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	545,8	3066,5	<i>Protection of nature, biodiversity and landscape</i>
Zmniejszanie hałasu i wibracji	20010,7	21324,2	2033,3	<i>Noise and vibration reduction</i>
Gospodarka wodna	189443,8	270645,2	234025,4	Water management
nakłady na:				<i>outlays on:</i>
Ujęcia i doprowadzenia wody	81620,0	56207,5	52363,4	<i>Water intakes and pipe systems</i>
Stacje uzdatniania wody	48307,3	16561,0	53244,4	<i>Water treatment plants</i>
Zbiorniki i stopnie wodne	2545,4	3373,7	3185,0	<i>Water reservoirs and falls</i>
Regulację i zabudowę rzek i potoków	5432,4	9542,8	8851,6	<i>Regulation and management of rivers and streams</i>
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	51538,7	184960,2	116381,0	<i>Flood embankments and pump stations</i>

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a *By location of investment; these outlays are included in appropriate sections of the national economy.*

TABL. 9(18). LUDNOŚĆ ^a

Stan w dniu 31 XII

*POPULATION ^a**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2283500	2290070	2295811	T O T A L
mężczyźni	1113536	1116576	1119390	<i>males</i>
kobiety	1169964	1173494	1176421	<i>females</i>
w tym w miastach w %	65,6	65,4	65,1	<i>of which in urban areas in %</i>
Kobiety na 100 mężczyzn	105	105	105	<i>Females per 100 males</i>
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej	125	125	125	<i>Population per 1 km² of total area</i>
Ludność według ekonomicznych grup wieku w %:				<i>Population by economic age groups in %:</i>
wiek przedprodukcyjny	19,9	19,7	19,6	<i>pre-working age</i>
wiek produkcyjny	64,3	63,8	63,4	<i>working age</i>
wiek poprodukcyjny	15,9	16,4	17,1	<i>post-working age</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,6	56,6	57,8	<i>Population at non-working age per 100 persons at working age</i>
miasta	55,5	57,1	58,8	<i>urban areas</i>
wieś	55,8	55,8	56,0	<i>rural areas</i>

a Na podstawie bilansów.

*a Based on balances.***TABL. 10(19). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI***VITAL STATISTICS*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Małżeństwa	12351	12072	10724	<i>Marriages</i>
Rozwody	3958	3098	3955	<i>Divorces</i>
Urodzenia żywe	25059	25052	23938	<i>Live births</i>
Zgony	19332	20473	20084	<i>Deaths</i>
w tym niemowląt	103	109	103	<i>of which infants</i>
Przyrost naturalny	5727	4579	3854	<i>Natural increase</i>
Na 1000 ludności:				<i>Per 1000 population:</i>
Małżeństwa	5,4	5,3	4,7	<i>Marriages</i>
Rozwody	1,7	1,4	1,7	<i>Divorces</i>
Urodzenia żywe	11,0	11,0	10,4	<i>Live births</i>
Zgony.....	8,5	9,0	8,8	<i>Deaths</i>
w tym niemowląt ^a	4,1	4,4	4,3	<i>of which infants ^a</i>
Przyrost naturalny	2,5	2,0	1,7	<i>Natural increase</i>

a Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 1000 live births.

TABL. 11(20). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA ^a
LIFE EXPECTANCY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Mężczyźni	73,42	73,29	74,05	Males
Miasta	73,94	73,86	74,57	Urban areas
Wieś	72,30	71,98	72,94	Rural areas
Kobiety	80,96	80,91	81,23	Females
Miasta	81,41	81,11	81,36	Urban areas
Wieś	79,85	80,37	80,77	Rural areas

a W momencie urodzenia.

a At the moment of birth.

TABL. 12(21). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ ^a
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Ludność aktywna zawodowo w tys.	871	950	994	<i>Economically active persons in thous.</i>
mężczyźni	485	524	554	<i>men</i>
kobiety	386	425	440	<i>women</i>
w tym w miastach	589	623	667	<i>of which in urban areas</i>
pracujący	797	859	894	<i>employed persons</i>
mężczyźni	446	479	499	<i>men</i>
kobiety	351	380	395	<i>women</i>
w tym w miastach	545	570	609	<i>of which in urban areas</i>
bezrobotni	74	91	100	<i>unemployed persons</i>
mężczyźni	39	45	55	<i>men</i>
kobiety	35	45	45	<i>women</i>
w tym w miastach	44	54	58	<i>of which in urban areas</i>
Ludność bierna zawodowo w tys.	728	762	788	<i>Economically inactive persons in thous.</i>
mężczyźni	275	293	301	<i>men</i>
kobiety	452	469	487	<i>women</i>
w tym w miastach	489	516	517	<i>of which in urban areas</i>
Współczynnik aktywności zawodowej w %	54,5	55,5	55,8	<i>Activity rate in %</i>
mężczyźni	63,8	64,1	64,8	<i>men</i>
kobiety	46,0	47,5	47,5	<i>women</i>
miasta	54,6	54,7	56,3	<i>urban areas</i>
wieś	54,1	57,0	54,7	<i>rural areas</i>
Wskaźnik zatrudnienia w %	49,8	50,2	50,2	<i>Employment rate in %</i>
mężczyźni	58,7	58,6	58,4	<i>men</i>
kobiety	41,8	42,5	42,6	<i>women</i>
miasta	50,6	50,0	51,4	<i>urban areas</i>
wieś	48,6	50,5	47,7	<i>rural areas</i>
Stopa bezrobocia w %	8,5	9,6	10,1	<i>Unemployment rate in %</i>
mężczyźni	8,0	8,6	9,9	<i>men</i>
kobiety	9,1	10,6	10,2	<i>women</i>
miasta	7,5	8,7	8,7	<i>urban areas</i>
wieś	10,3	11,3	12,8	<i>rural areas</i>

a Na podstawie BAEL; przeciętne w roku.

a On the LFS basis; annual averages.

TABL. 13(22). PRACUJĄCY ^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS ^a BY SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	494705	495196	507251	T O T A L
w tym:				<i>of which:</i>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5516	5515	5769	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł i budownictwo	166442	163394	166045	<i>Industry and construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ , informacja i komuni- kacja	123923	124273	128917	<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ, transportation and storage, accommodation and cater- ing ^Δ, information and com- munication</i>
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozos- tałe usługi ^b	198824	202014	206520	<i>Financial and insurance acti- vities, real estate activities and other services ^b</i>

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a *By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons; private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.* b *The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.*

TABL. 14(23). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

Stan w dniu 31 XII

*REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani	106667	114644	114148	<i>Registered unemployed persons</i>
mężczyźni	46078	51807	51473	<i>men</i>
kobiety	60589	62837	62675	<i>women</i>
miasta	58207	63269	62637	<i>urban areas</i>
wieś	48460	51375	51511	<i>rural areas</i>
Z liczby ogółem w %:				<i>Of total number in %:</i>
dotychczas niepracujący	15,3	14,5	14,4	<i>previously not employed</i>
posiadający prawo do zasiłku	19,7	19,2	16,0	<i>possessing benefits rights</i>
pozostający bez pracy dłużej				<i>out of work for longer than</i>
niż 1 rok	29,5	31,2	34,8	<i>1 year</i>
w wieku 24 lata i mniej	22,1	20,6	18,9	<i>aged 24 years and less</i>
z wykształceniem wyższym	9,6	10,1	10,6	<i>with tertiary education</i>
Bezrobotni zarejestrowani na				<i>Registered unemployed per-</i>
1 ofertę pracy	93	102	69	<i>sons per a job offer</i>
Stopa bezrobocia rejestrowa-				<i>Registered unemployment</i>
nego ^a w %	12,5	13,2	13,2	<i>rate ^a in %</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 25; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

a See methodological notes, item 2 on page 25; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15(24). WYDATKI FUNDUSZU PRACY ^a*EXPENDITURES OF LABOUR FUND ^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN m.			
O G Ó Ł E M	356,8	396,5	448,3	T O T A L
w tym:				<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych	200,8	213,2	225,6	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	6,7	8,8	7,1	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności				<i>Means for starting economic</i>
gospodarczej i wyposażenie				<i>activity and equipping work-</i>
stanowisk pracy	36,3	60,1	46,9	<i>station</i>
Roboty publiczne	2,9	4,2	5,5	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne	11,1	10,4	13,1	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu	34,1	36,1	51,7	<i>Scholarships for traineeship</i>
				<i>period</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 25.

a See methodological notes, item 3 on page 25.

TABL. 16(25). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a WEDŁUG SEKCJI
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M	3567,49	3696,89	3847,12	T O T A L
w tym:				of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4017,98	4440,26	4347,54	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3522,48	3643,83	3789,06	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	3243,89	3414,03	3598,06	of which manufacturing
Budownictwo	3076,03	3122,86	3210,87	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2964,50	3076,66	3211,69	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	3910,63	4030,40	4140,47	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2228,78	2353,99	2504,91	Accommodation and catering ^Δ
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	5125,49	5387,02	5560,71	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3811,70	3895,77	4149,15	Real estate activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	4220,16	4274,43	4423,54	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3669,35	3820,61	3974,71	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3398,47	3428,19	3547,55	Human health and social work activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad; foundations, associations and other organizations.

TABL. 17(26). ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
SOCIAL SECURITY BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
EMERYCI I RENCIŚCI ^a RETIREEES AND PENSIONERS ^a				
O G Ó Ł E M	453332	452852	449447	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytury	412201	412943	410671	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
renty z tytułu niezdolności do pracy	273576	276411	277103	retirement pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	63606	61386	59244	family pensions
Rolnicy indywidualni	75019	75146	74324	Farmers
w tym pobierający emerytury	41131	39909	38776	of which receiving retirement pensions
	29655	28784	27912	
PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA ^b BRUTTO w zł AVERAGE MONTHLY GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION ^b in PLN				
Wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ... emerytura	1660,58	1746,98	1840,80	Paid by the Social Insurance Institutions
renta z tytułu niezdolności do pracy	1770,58	1856,37	1949,49	retirement pensions resulting from an inability to work
renta rodzinna	1349,91	1424,38	1500,72	family pension
Rolników indywidualnych ^c	1522,84	1608,14	1706,67	Farmers ^c
w tym emerytura	986,42	1053,39	1126,00	of which retirement pensions
	1051,71	1119,78	1176,88	

a Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów; bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych. b Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. c Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 26.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Average monthly number of retirees and pensioners; excluding retirees and pensioners, who receive benefits paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirees and pensioners receiving benefits on the basis of international agreements. b Excluding retirement pay and pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirement pensions and other pensions realized on the basis of international agreements. c Including payments from non-agricultural social security system in the case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see methodological notes, item 4 on page 26.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 18(27). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH*AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Dochód rozporządzalny	1298,48	1350,56	1433,64	Available income
w tym dochód do dys- pozycji	1252,12	1307,24	1391,37	of which disposable income
w tym:				of which:
z pracy najemnej	711,63	749,64	759,36	from hired work
z gospodarstwa indywidual- nego w rolnictwie	15,13	32,21	99,75 ^a	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	171,75	154,22	143,09	from self-employment
ze świadczeń społecznych	335,10	348,30	365,26	from social benefits

a Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 72,51%.

a Relative error of estimates exceeds 10% and equals 72.51%.

TABL. 19(28). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH*AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M	1078,17	1077,12	1083,92	T O T A L
W tym na towary i usługi kon- sumpcyjne ^a	1024,37	1025,07	1041,65	Of which for consumer goods and services ^a
w tym:				of which:
żywność i napoje bezalko- holowe	257,89	261,88	265,46	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	31,81	33,34	32,99	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	56,25	52,39	49,70	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	221,44	211,93	218,85	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospo- darstwa domowego	56,18	55,74	57,15	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	50,65	54,41	56,51	health
transport	106,53	111,15	110,54	transport
łączność ^b	43,17	42,11	63,03	communication ^b
rekreacja i kultura ^c	95,81	91,01	66,86	recreation and culture ^c
edukacja ^d	12,51	15,32 ^e	14,58 ^f	education ^d
restauracje i hotele	22,26	26,74	30,35	restaurants and hotels

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków.
b W 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c W 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. d Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. e f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: e – 12,40%; f – 13,69%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b In 2013 including expenditures for Internet services. c In 2013 excluding expenditures for Internet services. d Including pre-school education. e f Relative error of estimates exceeds 10% and equals: e – 12.40%; f – 13.69%.

TABL. 20(29). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFF PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	5,78	5,57	5,44	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,00	3,78	3,55	of which bread ^b
Mięso ^c w kg.....	5,11	4,86	4,86	Meat ^c in kg
Ryby i owoce morza ^d w kg	0,39	0,40	0,33	Fish and seafood ^d in kg
Mleko ^e w l	3,65	3,66	3,48	Milk ^e in l
Jogurty w kg	1,01	0,93	0,60	Yoghurt in kg
Sery ^f w kg	1,01	0,99	0,90	Cheese ^f in kg
Jaja w szt.	11,29	10,83	10,28	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^g w kg	1,25	1,22	1,16	Oils and fats ^g in kg
Owoce ^h w kg	3,33	3,39	3,41	Fruit ^h in kg
Warzywa w kg	9,15	8,21	8,06	Vegetables in kg
Cukier w kg	0,86	0,85	0,81	Sugar in kg

a W 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b W 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c W 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (do 2012 r. ujmowanym w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz w 2013 r. bez konserw rybnych. e Bez zagęszczonego i w proszku. f W 2013 r. bez serków słodkich. g W 2013 r. bez boczku surowego. h Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a In 2013 excluding potato flour. b In 2013 excluding crisps bread, toasted bread and confectionery. c In 2013 including raw bacon (until 2012 included in position “Oils and fats”). d Until 2012 defined as “Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. e Excluding condensed and powdered milk. f In 2013 excluding sweet cottage cheese. g In 2013 excluding raw bacon. h Including seeds and edible kernel.

TABL. 21(30). GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA ^a
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households			
Chłodziarka	97,3	98,6	96,3	Refrigerator
Zamrażarka	35,2	33,3	31,3	Freezer
Automat pralniczy	94,6	94,4	95,0	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	24,2	26,7	29,2	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	50,3	50,8	52,9	Microwave oven
Samochód osobowy	59,8	59,2	60,4	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych ...	6,1	5,9	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	40,1	35,0	33,5	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	98,6	97,5	97,3	Television set
Odtwarzacz DVD	53,9	51,0	45,2	DVD player
Telefon komórkowy	94,5	94,1	95,7	Mobile phone
Zestaw kina domowego	17,9	17,0	17,9	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	79,5	76,8	48,7	Satellite or cable television equipment
Komputer osobisty	72,5	73,7	77,3	Personal computer of which with access to the
w tym z dostępem do Internetu	69,1	71,0	76,1	Internet
Drukarka	42,8	37,5	38,7	Printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

**TABL. 22(31). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
KONSUMPCYJNYCH**
RETAIL PRICES OF SELECTED CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Ryż – za 1 kg	4,09	4,37	4,06	Rice – per 1 kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,16	2,21	2,20	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,72	3,84	3,81	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	2,46	2,58	2,64	Wheat flour – per 1 kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	22,84	26,85	28,80	Beef meat, bone-in (roast beef) – per 1 kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	14,55	15,78	15,87	Pork meat, bone-in (centre loin) – per 1 kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	7,29	7,57	7,46	Disembowelled chicken – per 1 kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	23,53	25,88	26,09	Pork ham, boiled – per 1 kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	14,47	16,55	16,79	Smoked sausage – per 1 kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	18,13	19,89	20,23	Fillets of hake, frozen – per 1 kg
Karp świeży – za 1 kg	14,68	15,23	14,92	Fresh carp – per 1 kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,14	12,77	13,50	Salted herring, headless – per 1 kg
Mleko krowie spożywcze o zawar- tości tłuszczu 3-3,5%, sterylizo- wane – za 1 l	2,88	2,75	2,60	Cows' milk, fat content 3-3.5%, sterilized – per 1 l
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 ml	1,75	1,78	1,77	Sour cream, fat content 18% – per 200 ml
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	13,14	13,34	12,84	Semi-fat cottage cheese – per 1 kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	18,67	18,47	19,78	Ripening cheese – per 1 kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,48	0,66	0,61	Hen eggs, fresh – per 1 pcs
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,73	4,35	4,58	Fresh butter, fat content 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,83	7,10	6,85	Rape-oil, domestic production – per 1 l
Pomarańcze – za 1 kg	5,22	5,53	5,65	Oranges ^a – per 1 kg
Jabłka ^a – za 1 kg	3,58	3,08	3,11	Apples ^a – per 1 kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,96	1,58	1,85	Beetroots ^a – per 1 kg
Marchew ^a – za 1 kg	2,19	2,08	2,16	Carrots ^a – per 1 kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,27	0,85	1,40	Potatoes ^a – per 1 kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	4,14	3,98	3,58	White sugar, crystallized – per 1 kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g	7,00	7,61	6,97	Natural coffe, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,32	3,48	3,66	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	19,60	20,07	20,00	Vodka pure 40% – per 0.5 l
Papierosy – za 20 szt.	10,31	11,34	12,00	Cigarettes – per 20 pcs

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

**TABL. 22(31). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
KONSUMPCYJNYCH (dok.)***RETAIL PRICES OF SELECTED CONSUMER GOODS AND SERVICES (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	393,94	430,69	412,37	<i>Men's suit, polyester staple fibres and wool – per set</i>
Półbuty męskie skórzane, na po- deszwie nieskórzanej – za 1 parę	162,80	169,93	176,73	<i>Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair</i>
Półbuty damskie skórzane, na po- deszwie nieskórzanej – za 1 parę	148,57	150,14	150,08	<i>Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair</i>
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	43,50	46,64	48,83	<i>Resoling men's shoes – per pair</i>
Zimna woda z miejskiej sieci wodo- ciągowej – za 1 m ³	2,85	3,00	3,13	<i>Cold water by municipal water system – per 1 m³</i>
Energia elektryczna dla gospo- darstw domowych (taryfa całodobowa) ^a – za 1 kWh	0,64	0,69	0,70	<i>Electricity for households (all-day tariff) ^a – per 1 kWh</i>
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domo- wych ^b – za 1 m ³	2,63	2,90	2,67	<i>Natural net-gas high-methanated for households ^b – per 1 m³</i>
Węgiel kamienny – za 1 t	794,29	818,72	787,58	<i>Hard coal – per 1 t</i>
Ciepła woda – za 1 m ³	18,51	19,22	20,08	<i>Hot water – per 1 m³</i>
Centralne ogrzewanie lokali miesz- kalnych – za 1 m ² p u	3,69	3,59	3,70	<i>Heating of dwellings – per 1 m² of usable floor space</i>
Pralka automatyczna typu domo- wego, na 5 kg suchej bielizny ...	1102,30	1071,42	1094,11	<i>Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceed- ing 5 kg</i>
Odkurzacz typu domowego	325,86	318,00	307,84	<i>Vacuum cleaner</i>
Żelazko z nawilżaczem	188,61	180,37	171,36	<i>Iron with duschsystem</i>
Proszek do prania – za 400 g	4,29	4,31	4,44	<i>Washing powder – per 400 g</i>
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	5,14	5,69	5,46	<i>Unleaded 95 octane motor petrol – per 1 l</i>
Bilet normalny na przejazd auto- busem miejskim, jednorazowy	2,32	2,52	2,57	<i>Regular ticket for travelling by intra-urban bus</i>
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	17,03	17,01	17,33	<i>Taxi daily fare – for 5 km distance</i>
Bilet normalny do kina	16,37	17,26	18,70	<i>Regular cinema ticket</i>
Ondulacja na zimno włosów damskich	69,34	71,67	74,43	<i>Women's cold wave</i>

ab Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: a – 100 kWh energii elektrycznej, b – 18,25 m³ gazu.

ab Including standing and variable charges with the monthly use: a – of 100 kWh of electricity, b – of 18.25m³ of gas.

TABL. 23(32). ZUŻYCIЕ WODY, ENERGII ELEKTRYCZNEJ I GAZU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**CONSUMPTION OF WATER, ELECTRICITY AND GAS IN HOUSEHOLDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Zużycie (w ciągu roku):				Consumption (during the year):
wody z wodociągów w hm ³	74,9	73,8	73,4	water from water supply systems in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,9	32,3	32,0	per capita in m ³
energii elektrycznej w GWh	1869,5	1839,3	•	electricity in GWh
na 1 mieszkańca w kWh	820,2	804,3	•	per capita in kWh
na 1 odbiorcę ^a w kWh	2136,5	2082,7	•	per consumer ^a in kWh
gazu z sieci ^b w hm ³	207,8	214,8	222,8	gas from gas supply system ^b in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	91,2	93,9	97,2	per capita in m ³
na 1 odbiorcę ^a w m ³	510,9	519,1	549,5	per consumer ^a in m ³

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 24(33). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Mieszkania w tys.	791,5	804,3	814,9	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	3011,1	3056,0	3095,3	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	56143,1	57230,5	58175,8	Usable floor space of dwellings in thous. m ²
Przeciętna liczba osób na:				Average number of persons:
1 mieszkanie	2,88	2,85	2,82	per dwelling
1 izbę	0,76	0,75	0,74	per room
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,80	3,80	3,80	Average number of rooms in a dwelling
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				Average usable floor space in m ² :
1 mieszkania	70,9	71,2	71,4	per dwelling
na 1 osobę	24,6	25,0	25,3	per person

a Zamieszkane i niezamieszkane; opracowano na podstawie bilansów.

a Inhabited and uninhabited; based on balances.

TABL. 24(33). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

*DWELLING STOCKS ^a (cont.)**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
MIASTA				
URBAN AREAS				
Mieszkania w tys.	584,0	593,0	599,7	<i>Dwellings in thous.</i>
Izby w mieszkaniach w tys.	2088,7	2115,7	2136,7	<i>Rooms in dwellings n thous.</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	36935,9	37560,5	38043,0	<i>Usable floor space of dwellings in thous. m²</i>
Przeciętna liczba osób na:				<i>Average number of persons:</i>
1 mieszkanie	2,57	2,53	2,49	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,72	0,71	0,70	<i>per room</i>
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,57	3,56	<i>Average number of rooms in a dwelling</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				<i>Average usable floor space in m²:</i>
1 mieszkania	63,2	63,3	63,4	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę	24,6	25,1	25,4	<i>per person</i>
WIEŚ				
RURAL AREAS				
Mieszkania w tys.	207,5	211,3	215,1	<i>Dwellings in thous.</i>
Izby w mieszkaniach w tys.	922,4	940,3	958,6	<i>Rooms in dwellings in thous.</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	19207,2	19670,0	20132,7	<i>Usable floor space of dwellings in thous. m²</i>
Przeciętna liczba osób na:				<i>Average number of persons:</i>
1 mieszkanie	3,78	3,75	3,72	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,85	0,84	0,83	<i>per room</i>
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	4,44	4,45	4,45	<i>Average number of rooms in a dwelling</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				<i>Average usable floor space in m²:</i>
1 mieszkania	92,5	93,1	93,6	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę	24,5	24,8	25,2	<i>per person</i>

a Zamieszkane i niezamieszkane; opracowano na podstawie bilansów.

a Inhabited and uninhabited; based on balances.

TABL. 25(34). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH BUILDING SYSTEMS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu mieszkań in % of total dwellings			
OGÓŁEM:				TOTAL:
Wodociąg	99,2	99,2	99,3	Water supply system
Ustęp	97,7	97,8	97,8	Lavatory
Łazienka	95,3	95,4	95,4	Bathroom
Gaz z sieci	55,6	55,5	55,0	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	86,0	86,2	86,4	Central heating
MIASTA:				URBAN AREAS:
Wodociąg	99,8	99,8	99,8	Water supply system
Ustęp	99,1	99,1	99,1	Lavatory
Łazienka	97,2	97,2	97,3	Bathroom
Gaz z sieci	72,4	72,4	71,6	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	89,0	89,2	89,3	Central heating
WIEŚ:				RURAL AREAS:
Wodociąg	97,6	97,6	97,7	Water supply system
Ustęp	94,0	94,1	94,3	Lavatory
Łazienka	90,0	90,2	90,3	Bathroom
Gaz z sieci	8,4	8,5	8,7	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	77,5	77,9	78,3	Central heating

a Zamieszkane i niezamieszkane; opracowano na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.
a Inhabited and uninhabited; based on balances of dwelling stocks.

TABL. 26(35). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA*DWELLINGS COMPLETED*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkania	11887	14194	11901	Dwellings
miasta	7769	9577	7232	urban areas
wieś	4118	4617	4669	rural areas
Spółdzielcze	269	539	367	Cooperative
Komunalne (gminne)	99	64	75	Municipal (gmina)
Zakładowe	2	2	44	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	6390	7424	5787	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	161	178	137	Public building society
Indywidualne	4966	5987	5491	Private
miasta	1773	2403	1755	urban areas
wieś	3193	3584	3736	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych mażeństw	962	1176	1110	Dwellings per 1000 contracted marriages
Miasta	987	1264	1074	Urban areas
Wieś	919	1027	1170	Rural areas

TABL. 26(35). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)

DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Izby	45062	52340	46307	Rooms
miasta	25255	29631	23460	urban areas
wieś	19807	22709	22847	rural areas
Spółdzielcze	763	1661	1119	Cooperative
Komunalne (gminne)	229	123	193	Municipal (gmina)
Zakładowe	8	16	92	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	17761	20377	16101	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	457	492	376	Public building society
Indywidualne	25844	29671	28426	Private
miasta	8854	10287	8453	urban areas
wieś	16990	19384	19973	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1134056	1282107	1132214	Usable floor space of dwellings in m²
miasta	616051	690330	545745	urban areas
wieś	518005	591777	586469	rural areas
Spółdzielcze	13089	30082	22014	Cooperative
Komunalne (gminne)	3922	2778	2934	Municipal (gmina)
Zakładowe	257	375	2426	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	413158	450709	342153	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	8211	8906	6832	Public building society
Indywidualne	695419	789257	755855	Private
miasta	240193	273501	228530	urban areas
wieś	455226	515756	527325	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	95,4	90,3	95,1	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	79,3	72,1	75,5	urban areas
wieś	125,8	128,2	125,6	rural areas
Spółdzielcze	48,7	55,8	60,0	Cooperative
Komunalne (gminne)	39,6	43,4	39,1	Municipal (gmina)
Zakładowe	128,5	187,5	55,1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	64,7	60,7	59,1	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	51,0	50,0	49,9	Public building society
Indywidualne	140,0	131,8	137,7	Private
miasta	135,5	113,8	130,0	urban areas
wieś	142,6	143,9	141,1	rural areas

TABL. 27(36). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS				
Podstawowe	704	701	696	<i>Primary</i>
Gimnazja	423	424	424	<i>Lower secondary</i>
Specjalne przysposabiające do pracy	25	25	25	<i>Special job-training</i>
Zasadnicze zawodowe	102	102	97	<i>Basic vocational</i>
Licea ogólnokształcące	141	138	134	<i>General secondary</i>
Uzupełniające licea ogólnokształcące ^a	5	6	-	<i>Supplementary general secondary ^a</i>
Licea profilowane ^a	13	9	6	<i>Specialized secondary ^a</i>
Technika	112	108	109	<i>Technical secondary</i>
Technika uzupełniająca ^a	2	2	2	<i>Supplementary technical secondary ^a</i>
Artystyczne ogólnokształcące ^b	8	8	8	<i>General art ^b</i>
Policealne	186	180	161	<i>Post-secondary</i>
Wyższe ^c	28	29	27	<i>Tertiary ^c</i>
Dla dorosłych	243	238	170	<i>For adults</i>
podstawowe	1	1	1	<i>primary</i>
gimnazja	7	10	10	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe ^a	8	9	3	<i>basic vocational ^a</i>
licea ogólnokształcące	93	102	107	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące ^a	101	89	28	<i>supplementary general secondary ^a</i>
licea profilowane ^a	2	2	-	<i>specialized secondary ^a</i>
technika ^a	3	2	1	<i>technical secondary ^a</i>
technika uzupełniająca ^a	28	23	20	<i>supplementary technical secondary ^a</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 32. b Dające uprawnienia zawodowe. c Od roku akademickiego 2012/13 łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych.

a See methodological notes, item 3 on page 32. b Leading to professional certification. c Since the 2012/13 academic year including academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior.

TABL. 27(36). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS				
Wychowanie przedszkolne ^a ...	16531	16970	19223	<i>Pre-primary education ^a</i>
Szkoły:				<i>Schools:</i>
podstawowe	140140	139522	139365	<i>primary</i>
gimnazja	74428	72338	70334	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	682	690	669	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	14894	13999	13263	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	32923	31865	30758	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące ^b	103	71	-	<i>supplementary general secondary ^b</i>
licea profilowane ^b	650	347	145	<i>specialized secondary ^b</i>
technika	31216	30399	30007	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniające ^b	142	71	29	<i>supplementary technical secondary ^b</i>
artystyczne ogólnokształcące ^c	801	791	760	<i>general art ^c</i>
policealne	21491	22534	18676	<i>post-secondary</i>
wyższe ^d	103024	104464	99740	<i>tertiary ^d</i>
dla dorosłych	20260	18989	16189	<i>for adults</i>
podstawowe	8	8	12	<i>primary</i>
gimnazja	648	634	515	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe ^b	861	620	82	<i>basic vocational ^b</i>
licea ogólnokształcące	9064	12587	14503	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące ^b	7950	3706	494	<i>supplementary general secondary ^b</i>
licea profilowane ^b	33	18	-	<i>specialized secondary ^b</i>
technika ^b	46	15	2	<i>technical secondary ^b</i>
technika uzupełniające ^b	1650	1401	581	<i>supplementary technical secondary ^b</i>

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.
b Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 32. c Dające uprawnienia zawodowe. d Od roku akademickiego 2012/13 łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych.

a Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments. b See methodological notes, item 3 on page 32. c Leading to professional certification. d Since the 2012/13 academic year including academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior.

TABL. 27(36). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES				
Szkoły:				Schools:
podstawowe	22840	22317		• primary
gimnazja	23845	23462		• lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	127	146		• special job-training
zasadnicze zawodowe	4821	4571		• basic vocational
licea ogólnokształcące	10784	10396		• general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ^a	69	39		• supplementary general secondary ^a
licea profilowane ^a	183	179		• specialized secondary ^a
technika	6873	6901		• technical secondary
technika uzupełniająca ^a	40	35		• supplementary technical secondary ^a
artystyczne ogólnokształcące ^b	153	117		• general art ^b
policealne	5440	5388		• post-secondary
wyższe ^c	29117	27779		• tertiary ^c
dla dorosłych	5005	4840		• for adults
podstawowe	5	5		• primary
gimnazja	185	169		• lower secondary
zasadnicze zawodowe ^a	168	210		• basic vocational ^a
licea ogólnokształcące	1895	2044		• general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ^a	2430	2105		• supplementary general secondary ^a
licea profilowane ^a	9	-		• specialized secondary ^a
technika ^a	24	3		• technical secondary ^a
technika uzupełniająca ^a	289	304		• supplementary technical secondary ^a

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 32. b Dające uprawnienia zawodowe. c Od roku akademickiego 2012/13 łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych.

a See methodological notes, item 3 on page 32. b Leading to professional certification. c Since the 2012/13 academic year including academies of the Ministry of National Defence and Ministry of Interior.

TABL. 28(37). INTERNATY I BURSYP SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES AT SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Internaty i bursy	30	32	29	<i>Boarding schools and dormitories</i>
miejsca	2707	3208	2967	<i>beds</i>
korzystający	2234	2602	2467	<i>boarders</i>
na 100 miejsc	83	81	83	<i>per 100 beds</i>
W tym bursy	5	5	5	<i>Of which dormitories</i>
miejsca	702	742	780	<i>beds</i>
korzystający	629	709	747	<i>boarders</i>
na 100 miejsc	90	96	96	<i>per 100 beds</i>
SZKOŁY PODSTAWOWE PRIMARY SCHOOLS				
Internaty	1	1	1	<i>Boarding schools</i>
miejsca	60	60	60	<i>beds</i>
korzystający	40	35	34	<i>boarders</i>
na 100 miejsc	67	58	57	<i>per 100 beds</i>
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE I TECHNIKA^a BASIC VOCATIONAL AND TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a				
Internaty	18	20	18	<i>Boarding schools</i>
miejsca	1408	1768	1499	<i>beds</i>
korzystający	1158	1386	1193	<i>boarders</i>
na 100 miejsc	82	78	80	<i>per 100 beds</i>
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE GENERAL SECONDARY SCHOOLS				
Internaty	6	6	5	<i>Boarding schools</i>
miejsca	537	638	628	<i>beds</i>
korzystający	407	472	493	<i>boarders</i>
na 100 miejsc	76	74	79	<i>per 100 beds</i>

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi, szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe i szkołami policealnymi.

^a Including supplementary technical secondary schools, general art schools leading to professional certification and post-secondary schools.

TABL. 29(38). STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Studenci otrzymujący stypendia ^a	18816	18611	19221	<i>Students receiving scholarships ^a</i>
w % ogółu studentów	5,5	5,4	5,2	<i>in % of total students</i>
w tym stypendia:				<i>of which scholarships:</i>
tylko rektora dla najlepszych studentów	6266	6398	6477	<i>chancellor's for outstanding students – only</i>
socjalne	11018	10628	11167	<i>social</i>

a W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Under the item scholarships one person may be shown more than once.

TABL. 30(39). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011/12	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Placówki	1187	1252	1328	<i>Establishments</i>
przedszkola	523	570	600	<i>nursery schools</i>
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	526	524	528	<i>pre-primary sections in primary schools</i>
zespoły wychowania przedszkolnego	5	6	5	<i>pre-primary education groups</i>
punkty przedszkolne	133	152	195	<i>pre-primary points</i>
Miejsca w przedszkolach	48087	51576	53833	<i>Places in nursery schools</i>
Dzieci	70965	74672	80463	<i>Children</i>
przedszkola	46826	50556	52058	<i>nursery schools</i>
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	21460	20904	24476	<i>pre-primary sections in primary schools</i>
zespoły wychowania przedszkolnego	78	128	120	<i>pre-primary education groups</i>
punkty przedszkolne	2601	3084	3809	<i>pre-primary points</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	658	665	707	<i>Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6</i>
Dzieci w przedszkolach na:				<i>Children attending nursery schools per:</i>
1000 dzieci w wieku 3-6 lat	432	449	455	<i>1000 children aged 3-6</i>
1 przedszkole	90	89	87	<i>nursery school</i>
100 miejsc	97	98	97	<i>100 places</i>

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31(40). PRACOWNICY MEDYCZNI ^a

Stan w dniu 31 XII

*MEDICAL PERSONNEL ^a**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze	4169	4492		• <i>Doctors</i>
Lekarze dentyści	625	647		• <i>Dentists</i>
Farmaceuci	1682	1714		• <i>Pharmacists</i>
Pielęgniarki ^b	9317	12570		• <i>Nurses ^b</i>
Położne ^b	1061	1374		• <i>Midwives ^b</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 i 3 na str. 36. b Łącznie z magistrami.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See methodological notes, item 1 and 3 on page 36. b Including master.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior; in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital pharmacies.

TABL. 32(41). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a*OUT-PATIENT HEALTH CARE ^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Przychodnie ^{bc}	881	891	925	<i>Out-patients departments ^{bc}</i>
miasta	678	697	723	<i>urban areas</i>
wieś	203	194	202	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^{bd}	322	319	290	<i>Medical practices ^{bd}</i>
miasta	243	239	222	<i>urban areas</i>
wieś	79	80	68	<i>rural areas</i>
Porady udzielone w tys. ^e	16731,9	17306,6	17602,2	<i>Consultations provided in thous. ^e</i>
lekarskie	15007,5	15502,5	15832,9	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	6040,7	6339,3	6355,2	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	1724,4	1804,1	1769,3	<i>stomatological</i>
Porady na 1 mieszkańca:				<i>Consultations per capita:</i>
lekarskie	6,6	6,8	6,9	<i>doctors</i>
stomatologiczne	0,8	0,8	0,8	<i>stomatological</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 36 i ust. 4 i 5 na str. 37. b Stan w dniu 31 XII. c W 2011 r. zakłady opieki zdrowotnej. d Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. e Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

a See methodological notes, item 1 on page 36 and item 4 and 5 on page 37. b As of 31 XII. c In 2011 - health care institutions. d Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or with out-patients departments. e Including consultations paid by patients (non-public funds).

TABL. 33(42). SZPITALI OGÓLNE ^a
GENERAL HOSPITALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Szpitali ogólne ^b	40	51	54	General hospitals ^b
Łóżka ^{bc}	8542	9068	9459	Beds ^{bc}
na 10 tys. ludności	37,4	39,6	41,2	per 10 thous. population
Leczeni w tys.	383,6	384,5	392,4	In-patients in thous.
na 10 tys. ludności	1683	1681	1712	per 10 thous. population
na 1 łóżko	45	45	41	per bed
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,2	5,3	5,0	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	240	234	232	Average bed use in days

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 36. b Stan w dniu 31 XII. c Patrz uwagi metodyczne, ust. 7 na str. 37.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See methodological notes, item 1 on page 36. b As of 31 XII. c See methodological notes, item 7 on page 37.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 34(43). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE ^a

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Apteki	654	682	710	Pharmacies
w tym prywatne	652	680	708	of which private
w tym na wsi	90	99	108	of which in rural areas
Punkty apteczne	30	42	43	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	30	42	43	of which in rural areas
Liczba ludności na:				Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3338	3163	3049	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6542	5621	5300	of which in rural areas
1 aptekę	3492	3358	3234	pharmacy
w tym na wsi	8723	8006	7411	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1546	1569	1614	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi metodyczne ust. 8 na str. 37.

a See methodological notes item 8 on page 37.

TABL. 35(44). ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

Stan w dniu 31 XII

*NURSERIES AND CHILDREN'S CLUBS**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Żłobki	21	35	115	<i>Nurseries</i>
Oddziały żłobkowe przy przed- szkolach	4	4	2	<i>Nursery wards of nursery schools</i>
Kluby dziecięce	6	5	14	<i>Children's clubs</i>
Miejsca ^a	1741	1961	3311	<i>Places ^a</i>
w żłobkach ^a	1650	1903	3098	<i>in nurseries ^a</i>
w klubach dziecięcych	91	58	213	<i>in children's clubs</i>
Dzieci przebywające ^a (w ciągu roku)	3105	3157	4476	<i>Children staying ^a (during the year)</i>
w żłobkach ^a	2999	3045	4247	<i>in nurseries ^a</i>
w klubach dziecięcych	106	112	229	<i>in children's clubs</i>
Dzieci przebywające w żłobkach ^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	21	23	39	<i>Children staying in nurseries ^a and children's clubs per 1000 children up to the age of 3</i>

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

*a Including nurseries wards.***TABL. 36(45). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ^a***INSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	placówki <i>centres</i>			wychowankowie <i>residents</i>			wolontariusze <i>volunteers</i>		
	stan w dniu 31 XII <i>as of 31 XII</i>								
Placówki opiekuńczo- -wychowawcze	65	74	86	1237	1237	1296	154	131	145
<i>Care and education centres</i>									
interwencyjne	2	3	3	12	55	55	20	15	19
<i>intervention</i>									
rodzinne	30	24	21	226	190	157	28	36	12
<i>family</i>									
socjalizacyjne	22	41	55	618	858	941	71	65	107
<i>socialization</i>									
specjalistyczno-tera- peutyczne	x	1	1	x	14	11	x	-	-
<i>specialist therapy</i>									
łącznie zadania placówek ^b	11	5	6	381	120	132	35	15	7
<i>combining tasks of the centres ^b</i>									
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeu- tyczne	x	1	1	x	49	45	x	20	-
<i>Regional care and therapy centres</i>									

a Patrz uwagi metodyczne ust. 12 na str. 38. b Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; w 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See methodological notes item 12 on page 38. b Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; in 2011 – multi-functional centres.

TABL. 37(46). PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)			wychowankowie residents			wolontariusze volunteers		
OGÓŁEM TOTAL	396	260	224	15037	11040	10589	559	369	340
Opiekuńcze	358	225	190	12986	9415	8239	452	301	240
<i>General care</i>									
Specjalistyczne	38	35	34	2051	1625	2350	107	68	100
<i>Specialized</i>									

TABL. 38(47). RODZINA PIECZA ZASTĘPCZA

Stan w dniu 31 XII

FAMILY FOSTER CARE

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2450	2688	2611	Foster families
Spokrewnione z dzieckiem	1881	1625	1572	<i>Related foster families</i>
dzieci ^b	2507	2056	2012	<i>children^b</i>
Niezawodowe	367	861	849	<i>Non-professional foster families</i>
dzieci ^b	587	1231	1198	<i>children^b</i>
Zawodowe ^c	202	202	190	<i>Professional foster families^c</i>
dzieci ^b	788	702	628	<i>children^b</i>
Rodzinne domy dziecka	x	55	62	Foster homes
Dzieci ^d	x	358	398	<i>Children^d</i>

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata kolejne z powodu zmiany przepisów prawnych. b W 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c W 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for next years due to changes of the provisions of the law. b In 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c In 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 39(48). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA ^a

Stan w dniu 31 XII

*STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	98	106	109	<i>Homes and facilities (excluding branches)</i>
Miejsca ^b :				<i>Places ^b:</i>
ogółem	6448	6601	6902	<i>total</i>
na 10 tys. ludności	28,2	28,8	30,1	<i>per 10 thous. population</i>
Mieszkańcy ^b :				<i>Residents ^b:</i>
ogółem	6199	6400	6515	<i>total</i>
w tym kobiety	2302	2460	2593	<i>of which women</i>
w tym do 18 lat	181	187	155	<i>of which up to the age of 18</i>
w tym umieszczeni w ciągu roku	1824	2288	2529	<i>of which placed during the year</i>
na 10 tys. ludności	27,1	27,9	28,4	<i>per 10 thous. population</i>
Osoby oczekujące na umieszczenie	799	823	621	<i>Persons awaiting a place</i>

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

*a Including community self-help homes. b Including branches.***TABL. 40(49). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ ^a***SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS ^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
<i>KORZYSTAJĄCY ^b</i> <i>BENEFICIARIES ^b</i>				
OGÓŁEM	127867	120965	123436	TOTAL
Pomoc pieniężna	102742	94799	98511	<i>Monetary assistance</i>
w tym zasiłki:				<i>of which benefits:</i>
stały	16633	17418	18711	<i>permanent</i>
okresowy	21356	21316	23480	<i>temporary</i>
celowy	57744	55658	55830	<i>appropriated</i>
Pomoc niepieniężna	70004	62624	64317	<i>Non-monetary assistance</i>
w tym:				<i>of which:</i>
schronienie	2037	2092	2125	<i>shelter</i>
posiłek	58844	53109	54644	<i>meals</i>
ubranie	609	433	411	<i>clothing</i>
sprawienie pogrzebu	426	378	290	<i>burial</i>

a Patrz uwagi metodyczne ust. 15 na str. 40. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

a See methodological notes item 15 on page 40. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

TABL. 40(49). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a (dok.)SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
UDZIELONE ŚWIADCZENIA w tys. zł BENEFITS GRANTED in PLN thous.				
O G Ó Ł E M	241820,2	200454,9	228300,9	T O T A L
Pomoc pieniężna	174107,1	132858,3	155134,8	Monetary assistance
w tym zasiłki:				of which benefits:
stały	56938,5	62563,3	77684,6	permanent
okresowy	23403,0	24499,7	31815,6	temporary
celowy	45097,3	44623,1	44116,5	appropriated
Pomoc niepieniężna	67713,2	67596,6	73166,1	Non-monetary assistance
w tym:				of which:
schronienie	8761,1	8814,1	10864,3	shelter
posiłek	23639,6	24393,5	26678,1	meals
ubranie	131,4	100,6	84,4	clothing
sprawienie pogrzebu	878,3	896,9	770,6	burial

a Patrz uwagi metodyczne ust. 15 na str. 40.

Źródło: dane Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

a See methodological notes item 15 on page 40.

Source: data of Social Policy Department of the Pomeranian Voivodeship Office in Gdańsk.

TABL. 41(50). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)

PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	330	323	319	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	197	192	189	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	81	82	80	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	62	64	59	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII):				Collection (as of 31 XII):
w tys. wol.	5566,3	5472,6	5418,7	in thous. vol.
w tym na wsi	2125,9	2112,8	2077,4	of which in rural areas
na 1000 ludności	2438	2390	2360	per 1000 population
Czytelnicy ^a w tys.	321,7	353,5	368,8	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	71,8	71,6	71,6	of which in rural areas
na 1000 ludności	141	155	161	per 1000 population
Wypożyczenia ^{ab} :				Loans ^{ab} :
w tys. wol.	5764,2	5844,2	5933,0	in thous. vol.
w tym na wsi	1456,6	1457,5	1417,6	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	17,9	16,5	16,1	per borrower in vol.
na 1000 ludności	2529	2556	2588	per 1000 population
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	5556	5654	5754	Population per library institution

a Łącznie z punktami bibliotecznymi. b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points. b Excluding interlibrary lending.

TABL. 42(51). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	59	59	65	<i>Museums with branches (as of 31 XII)</i>
Muzealia (stan w dniu 31 XII) w tys.	519,0	549,8	579,9	<i>Museum exhibits (as of 31 XII) in thous.</i>
Wystawy czasowe	322	329	306	<i>Temporary exhibitions</i>
własne ^a	195	205	182	<i>own ^a</i>
obce ^b	127	124	124	<i>exterior ^b</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1607,5	1754,5	1841,8	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna ^c	326,4	291,6	299,1	<i>of which primary and secondary school students ^c</i>
na 1000 ludności	705	767	803	<i>per 1000 population</i>

a W kraju. b Krajowe i z zagranicy. c Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.
a In Poland. b Domestic and foreign. c Visiting museums in organized groups.

TABL. 43(52). GALERIE SZTUKI
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Galerie (stan w dniu 31 XII)	21	18	20	<i>Galleries (as of 31 XII)</i>
Wystawy ^a	278	259	252	<i>Exhibitions ^a</i>
w tym z zagranicy	16	24	24	<i>of which foreign</i>
Ekspozycje ^a	300	277	265	<i>Expositions ^a</i>
Zwiedzający w tys.	301,6	402,8	207,2	<i>Visitors in thous.</i>

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 44(53). TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne (stan w dniu 31 XII)	13	13	13	<i>Theatres and music institutions (as of 31 XII)</i>
Miejsca na widowni w stałej sali (stan w dniu 31 XII)	7700	6584	9131	<i>Seats in fixed halls (as of 31 XII)</i>
na 1000 ludności	3,4	2,9	4,0	<i>per 1000 population</i>
Przedstawienia i koncerty ^a	2681	2736	2717	<i>Performances and concerts ^a</i>
Widzowie i słuchacze ^a :				<i>Audience ^a:</i>
w tys.	799,6	811,2	778,2	<i>in thous.</i>
na 1000 ludności	351	355	339	<i>per 1000 population</i>
na 1 przedstawienie (koncert) ...	298	296	286,0	<i>per performance (concert)</i>

a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Data concern activity performed in the Voivodship, including outdoor events.

TABL. 45(54). KINA STAŁE
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	21	22	24	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym multiplexy	4	4	4	<i>of which multiplexes</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	13302	15087	16799	<i>Seats (as of 31 XII)</i>
w tym multiplexy	8521	8505	8517	<i>of which multiplexes</i>
na 1000 ludności	5,8	6,6	7,3	<i>per 1000 population</i>
Seanse	107597	114408	102736	<i>Screenings</i>
w tym multiplexy	65136	64051	59797	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	5124	5200	4281	<i>per cinema</i>
Widzowie	2785992	3014762	2786925	<i>Audience</i>
w tym multiplexy	2128321	1957551	1685217	<i>of which multiplexes</i>
na 1000 ludności	1222	1318	1216	<i>per 1000 population</i>
na 1 kino	132666	137035	116122	<i>per cinema</i>
na 1 seans	26	26	27	<i>per screening</i>

TABL. 46(55). TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE ^a
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	1154	1275	1437	<i>Facilities (as of 31 VII)</i>
w tym całoroczne	503	522	532	<i>of which open all year</i>
w tym:				<i>of which:</i>
Hotele	149	170	178	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	30	38	38	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	84	80	80	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	200	214	214	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	45	42	44	<i>Training and recreation centres</i>
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	85930	92541	94278	<i>Bed places (as of 31 VII)</i>
w tym całoroczne	34988	38433	38481	<i>of which open all year</i>
w tym:				<i>of which:</i>
Hotele	14682	16674	17294	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	1264	1839	1698	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	4342	4298	4281	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	23268	25194	24955	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	7427	6918	7503	<i>Training and recreation centres</i>

^a Patrz uwagi metodyczne ust. 1 na str. 41.

^a See methodological notes item 1 on page 41.

TABL. 46(55). TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE ^a (dok.)*TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS ^a (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1731372	1872589	1966831	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	285496	360994	384098	<i>of which foreign tourists</i>
w tym:				<i>of which:</i>
Hotele	841954	968347	1055108	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	35108	42473	45396	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	154923	161169	154691	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	207121	211888	214825	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	119112	106394	102658	<i>Training and recreation centres</i>
Udzielone noclegi	5955278	6400863	6546610	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagra- nicznym	730715	890260	955086	<i>of which foreign tourists</i>
w tym:				<i>of which:</i>
Hotele	1761383	2054500	2252657	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	90813	112416	113935	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	405457	456648	414890	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	1393612	1451730	1417339	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	583675	517631	509523	<i>Training and recreation centres</i>

a Patrz uwagi metodyczne ust. 1 na str. 41.

a See methodological notes item 1 on page 41.

TABL. 47(56). KLUBY SPORTOWE

Stan w dniu 31 XII

*SPORTS CLUBS**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	SPECIFICATION
Kluby	626	664	<i>Clubs</i>
Sekcje	1183	1149	<i>Sections</i>
Członkowie	46987	43332	<i>Members</i>
Ćwiczący	42545	41834	<i>Persons practising sports</i>
w tym kobiety	11134	11059	<i>of which females</i>
z liczby ogółem w wieku do 18 lat	31280	28825	<i>of total number up to the age of 18</i>

a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

a Including students sports clubs UKS and religious sports clubs.

TABL. 48(57). POJAZDY SAMOCHODOWE I MOTOROWERY ZAREJESTROWANE

Stan w dniu 31 XII

*REGISTERED ROAD VEHICLES AND MOPEDS**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Samochody osobowe w tys. ...	1066,5	1107,3	1150,8	<i>Passenger cars in thous.</i>
na 1000 ludności	467	484	501	<i>per 1000 population</i>
Autobusy w tys.	6,3	6,3	6,5	<i>Buses in thous.</i>
na 1000 ludności	3	3	3	<i>per 1000 population</i>
Motocykle w tys.	54,8	57,0	59,4	<i>Motorcycles in thous.</i>
na 1000 ludności	24	25	26	<i>per 1000 population</i>
Motorowery	60,5	63,7	66,9	<i>Mopeds in thous.</i>
na 1000 ludności	27	28	29	<i>per 1000 population</i>

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

*S o u r c e: data of the Ministry of Interior.***TABL. 49(58). ŁĄCZNOŚĆ**

Stan w dniu 31 XII

*COMMUNICATIONS**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Placówki dla usług pocztowych ^a	504	499	469	<i>Postal service offices ^a</i>
miasta	242	246	245	<i>urban areas</i>
wieś	262	253	224	<i>rural areas</i>
na 100 tys. ludności	22,1	21,8	20,4	<i>per 100 thous. population</i>
Telefoniczne łącza główne ^b w tys.	411,5	370,8	359,0	<i>Telephone main line ^b in thous.</i>
w tym abonenci prywatni ^c	283,2	248,8	243,5	<i>of which private subscribes ^c</i>
miasta	343,4	326,2	317,8	<i>urban areas</i>
w tym abonenci prywatni ^c	230,0	214,3	211,6	<i>of which private subscribes ^c</i>
wieś	68,1	44,6	41,2	<i>rural areas</i>
w tym abonenci prywatni ^c	53,2	34,5	31,9	<i>of which private subscribes ^c</i>
na 1000 ludności	180,2	161,9	156,4	<i>per 1000 population</i>

^a Dane dotyczą poczty publicznej. ^b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^c Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern the public post office. b Data concern operators of public telecommunication network. c Possessing telephones installed in private dwellings.

TABL. 50(59). SKLEPY ^a WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW

Stan w dniu 31 XII

SHOPS ^a BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Sklepy	20343	21754	19525	Shops
Domy towarowe	2	2	2	Department stores
Domy handlowe	11	9	9	Trade stores
Supermarkety	317	336	387	Supermarkets
Hipermarkety	44	40	39	Hypermarkets
Sklepy powszechne	327	272	269	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	1975	2082	2256	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	17667	19013	16563	Other shops ^b
Stacje paliw	487	501	447	Petrol stations

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1, 2 na str. 43. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See methodological notes, item 1 and 2 on page 43. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 51(60). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW**EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISIONS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivod- ship
		w tys. zł in PLN thous.				
OGÓŁEM	2011	11606567	4809217	4427917	1415350	954083
TOTAL	2012	11933886	4755546	4942040	1316451	919848
	2013	11573710	4833287	4572146	1337632	830646
w tym: of which:						
Turystyka	2011	162847	71701	57142	7670	26334
Tourism	2012	115942	50042	33422	2037	30441
	2013	76655	43615	28401	1060	3578

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 51(60). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW (dok.)
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Woje- wództwo <i>Voivod- ship</i>
		w tys. zł <i>in PLN thous.</i>				
Gospodarka mieszkaniowa <i>Dwelling economy</i>	2011	385154	155109	205375	12548	12122
	2012	493395	170888	239782	18840	63884
	2013	373596	144106	175202	23173	31115
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa <i>Public safety and fire care</i>	2011	220906	68552	86546	65058	750
	2012	227821	70074	90295	67027	425
	2013	222878	67129	85524	69738	488
Oświata i wychowanie <i>Education</i>	2011	3178215	1612183	1122068	412889	31075
	2012	3405418	1739357	1189685	443694	32682
	2013	3493335	1783228	1242025	434957	33125
Ochrona zdrowia <i>Health care</i>	2011	351095	41319	39083	111131	159562
	2012	252090	38772	39017	55636	118665
	2013	236522	31547	47100	67369	90506
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej <i>Social assistance and other tasks in sphere of social policy</i>	2011	1590246	868045	430274	248786	43141
	2012	1673217	912761	450791	265140	44525
	2013	1737393	943867	468822	273586	51119
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska <i>Municipal economy and environmental protection</i>	2011	503907	303017	190884	9634	372
	2012	515143	288616	216094	8289	2145
	2013	582817	330890	246760	3902	1265
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego <i>Culture and protection of national heritage</i>	2011	483031	180660	202801	7051	92519
	2012	500040	199721	204887	7149	88284
	2013	475583	169296	215324	7547	83417
Kultura fizyczna <i>Physical education</i>	2011	320221	157920	144038	6136	12127
	2012	309948	116972	179920	4310	8745
	2013	265596	115775	140207	3195	6418

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 52(61). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ORAZ WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ

CRIMES ASCERTAINED BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS AND DETECTION RATES OF DELINQUENTS IN CRIMES ASCERTAINED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE ASCERTAINED CRIMES				
OGÓŁEM	74488	63292	65797	TOTAL
w tym przestępstwa:				<i>of which offences:</i>
o charakterze kryminalnym ...	48598	46425	43113	<i>criminal</i>
o charakterze gospodarczym	15794	7027	13362	<i>economic</i>
drogowe	8117	7755	6414	<i>traffic</i>
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw:				<i>Of total number type of offences:</i>
przeciwko życiu i zdrowiu	1881	2015	1696	<i>against life and health</i>
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeń- stwu w komunikacji	8128	7792	6444	<i>against public safety and safety in transport</i>
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	1654	1884	1913	<i>against freedom, freedom of conscience and religion</i>
przeciwko rodzinie i opiece	1524	1436	1881	<i>against the family and guardianship</i>
przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego ^b	2067	1474	1592	<i>against the activities of state institutions and local govern- ment^b</i>
przeciwko wymiarowi sprawied- liwości	1385	1377	1223	<i>against the judiciary</i>
przeciwko wiarygodności doku- mentów	3049	2476	2897	<i>against the reliability of documents</i>
przeciwko mieniu	43433	38395	38719	<i>against property</i>
przeciwko obrotowi gospodar- czemu ^c	714	498	533	<i>against economic activity^c</i>
przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	312	246	175	<i>against money and securities trading</i>
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2465	2272	2426	<i>by law on Counteracting Drug Addiction</i>

a Łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kodeksu karnego (korupcja wyborcza) oraz z art. 296a i 296b kodeksu karnego (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa). c Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 196b kodeksu karnego.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport). c Excluding corruption under Art. 296a and 196b of the Criminal Code.

TABL. 52(61). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ORAZ WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ (dok.)

CRIMES ASCERTAINED BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS AND DETECTION RATES OF DELINQUENTS IN CRIMES ASCERTAINED BY THE POLICE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI w % RATE OF DETECTABILITY in %				
OGÓŁEM	65,4	60,2	63,0	TOTAL
w tym przestępstwa:				<i>of which offences:</i>
o charakterze kryminalnym ...	49,5	49,6	49,2	<i>criminal</i>
o charakterze gospodarczym	94,9	85,3	88,6	<i>economic</i>
drogowe	99,2	99,1	98,7	<i>traffic</i>
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw:				<i>Of total number type of offences:</i>
przeciwko życiu i zdrowiu	87,1	86,3	85,4	<i>against life and health</i>
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeń- stwu w komunikacji	99,2	98,7	98,5	<i>against public safety and safety in transport</i>
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	91,3	89,9	86,5	<i>against freedom, freedom of conscience and religion</i>
przeciwko rodzinie i opiece	100,0	100,0	99,4	<i>against the family and guardianship</i>
przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego ^b	99,3	98,0	97,8	<i>against the activities of state institutions and local govern- ment^b</i>
przeciwko wymiarowi sprawied- liwości	99,4	99,2	99,5	<i>against the judiciary</i>
przeciwko wiarygodności doku- mentów	65,4	58,9	67,9	<i>against the reliability of documents</i>
przeciwko mieniu	46,1	43,3	45,5	<i>against property</i>
przeciwko obrotowi gospodar- czemu ^c	81,0	80,4	78,5	<i>against economic activity^c</i>
przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	20,2	16,7	11,4	<i>against money and securities trading</i>
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	95,3	95,7	93,9	<i>by law on Counteracting Drug Addiction</i>

a Łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kodeksu karnego (korupcja wyborcza) oraz z art. 296a i 296b kodeksu karnego (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa). c Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 196b kodeksu karnego.

U w a g a. Od 2013 r. nastąpiła zmiana systemu gromadzenia danych na temat przestępczości (system Temida został zastąpiony przez system KSIP). Dane mogą nie być w pełni porównywalne z danymi z lat wcześniejszych.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport). c Excluding corruption under Art. 296a and 196b of the Criminal Code.

N o t e. Since 2013 the system of collecting data on crime has changed (Temida system has been replaced by KSIP). Data may not be fully comparable with data from previous years.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Gdańsk.

TABLI. 53(62). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2009	2010	2011	2009	2010	2011
	w mln zł in PLN m.			w % in %		
O G Ó Ł E M	76332	79602	86206	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto	67834	70109	75727	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw	32717	34168	37341	48,2	48,7	49,3
<i>non-financial corporations</i>						
instytucji rządowych i samorządowych <i>general government</i>	10064	10447	10899	14,8	14,9	14,4
gospodarstw domowych	22637	22462	24289	33,4	32,0	32,1
<i>households</i>						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	1730	2026	2277	2,6	2,9	3,0
Przemysł	15758	16796	19082	23,2	24,0	25,2
<i>Industry</i>						
w tym przetwórstwo przemysłowe	13557	13991	16152	20,0	20,0	21,3
of which manufacturing						
Budownictwo	6071	6499	6762	8,9	9,3	8,9
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	21712	21352	22742	32,0	30,5	30,0
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accomodation and catering^Δ; information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	6162	6796	7295	9,1	9,7	9,6
<i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>						
Pozostałe usługi	16401	16641	17569	24,2	23,7	23,2
<i>Other services</i>						
NA 1 MIESZKAŃCA ^a	33771	35057	37822	x	x	x
PER CAPITA ^a						

a W złotych.

a In PLN.

TABL. 54(63). PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN m.			
Produkcja globalna	158545	171444	196813	Gross output
Zużycie pośrednie	90711	101335	121086	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	67834	70109	75727	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	28092	29271	30705	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	39169	39989	44119	Gross operating surplus

TABL. 55(64). NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w mln zł	51565	52476	55337	in PLN m.
na 1 mieszkańca w zł	22813	23110	24279	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w mln zł	48953	50285	52983	in PLN m.
na 1 mieszkańca w zł	21658	22145	23246	per capita in PLN

TABL. 56(65). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO WEDŁUG PODREGIONÓW (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT BY SUBREGIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Na 1 mieszkańca Per capita		
		w mln zł in PLN m.	Polska = = 100 Poland = = 100	woje- wódz- two = = 100 voivod- ship = = 100	w zł in PLN	Polska = = 100 ^a Poland = = 100 ^a	woje- wódz- two = = 100 ^b voivod- ship = = 100 ^b
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	2009	76332	5,7	100,0	33771	96,7	100,0
	2010	79602	5,6	100,0	35057	95,3	100,0
	2011	86206	5,6	100,0	37822	95,4	100,0
Podregiony: Subregions:							
Gdański	2009	12733	0,9	16,7	24517	70,2	72,6
	2010	13441	0,9	16,9	25438	69,2	72,6
	2011	14443	0,9	16,8	26920	67,9	71,2
Słupski	2009	13303	1,0	17,4	27189	77,8	80,5
	2010	13421	0,9	16,9	27393	74,5	78,1
	2011	14166	0,9	16,4	28892	72,8	76,4
Starogardzki	2009	13353	1,0	17,5	26619	76,2	78,8
	2010	13994	1,0	17,6	27807	75,6	79,3
	2011	15086	1,0	17,5	29919	75,4	79,1
Trójmiejski	2009	36942	2,7	48,4	49257	141,0	145,9
	2010	38746	2,7	48,7	51724	140,6	147,5
	2011	42510	2,8	49,3	56817	143,2	150,2

a Relacja do średniej: a – krajowej, b – wojewódzkiej.

a Relation to: a – national average, b – voivodship average.

TABL. 57(66). WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI
(ceny bieżące)
GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	Przemysł Industry	Budownictwo Construction	Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka ma- gazynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informa- cja i ko- munikacja <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ; transport and storage; accommo- dation and catering^Δ; informa- tion and com- munica- tion</i>	Działal- ność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa ryнку nierucho- mości ^Δ <i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>	Pozostałe usługi Other services
WOJEWÓDZ- 2009	67834	1730	15758	6071	21712	6161	16401
TWO 2010	70109	2026	16796	6499	21352	6796	16641
VOIVODSHIP 2011	75727	2277	19082	6762	22742	7295	17569
Podregiony: Subregions:							
Gdański 2009	11316	457	2495	1489	3825	648	2402
2010	11838	535	2589	1555	3887	725	2547
2011	12687	602	2808	1628	4191	736	2723
Słupski 2009	11822	663	2875	870	3366	965	3083
2010	11821	777	2833	887	3261	985	3078
2011	12445	873	3165	891	3343	980	3193
Starogardzki 2009	11867	589	3642	922	3203	901	2609
2010	12325	690	4139	950	2977	946	2623
2011	13252	776	4631	987	3181	929	2749
Trójmiejski ... 2009	32830	20	6746	2790	11318	3648	8307
2010	34125	24	7234	3106	11227	4140	8394
2011	37343	27	8478	3256	12028	4651	8904

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R.
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia ogólna ^a na 1 mieszkańca w m ² Total area ^a per capita in m ²					Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^b Area of special nature value under legal protection ^b	
	ogółem total	w tym of which				w % powierzchni ogółem in % of total area	na 1 mieszka- kańca w m ² per capita in m ²
		użytki rolne agri- cultural land	grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrze- wione forest land as well as wooded land and shrubs	grunty pod wodami lands under waters	grunty zabudo- wane i zurba- nizo- wane built-up and ur- banized areas		
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	7976	4014	3004	416	323	32,7	2605
Podregion gdański ... Subregion	8018	4453	2406	473	468	44,0	3531
Powiaty: Powiats:							
gdański	7542	5198	1515	486	147	49,0	36936
kartuski	8959	4932	2806	497	469	49,2	4411
nowodworski	18483	11500	1599	733	4227	25,1	4636
pucki	7012	3788	2282	560	22	45,4	3184
wejherowski	6242	2800	2809	370	145	45,8	2858
Podregion słupski ... Subregion	16731	7151	7894	589	613	26,2	4383
Powiaty: Powiats:							
bytowski	27993	10479	15040	761	907	20,8	5830
chojnicki	14179	5222	7508	482	668	58,8	8334
człuchowski	275	11520	14017	755	575	10,6	2918
łęborski	10676	4966	4485	527	425	27,7	2958
słupski	23649	12033	8806	852	1062	22,7	5370
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:							
Słupsk	459	166	60	226	3	x	x

a Stan w dniu 1 I 2014 r. b Stan w dniu 31 XII; patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

a As of 1 I 2014. b As of 31 XII; see methodological notes item 1 on page 15.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia ogólna ^a na 1 mieszkańca w m ² <i>Total area ^a per capita in m²</i>					Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^b <i>Area of special nature value under legal protection ^b</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>				w % powierzchni ogółem <i>in % of total area</i>	na 1 mieszkańca w m ² per capita <i>in m²</i>
		użytki rolne <i>agricultural land</i>	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione <i>forest land as well as wooded land and shrubs</i>	grunty pod wodami <i>lands under waters</i>	grunty zabudowane i zurbanizowane <i>built-up and urbanized areas</i>		
Podregion starogardzki <i>Subregion</i>	10432	6217	3132	499	328	33,5	3490
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	16362	6980	7449	651	824	54,9	8977
kwidzyński	9983	6433	2447	482	368	31,0	3095
malborski	7678	6500	236	507	186	8,3	634
starogardzki	10570	4988	4621	481	275	42,4	4486
sztumski	17189	11997	2578	1042	374	22,4	3851
tczewski	6012	4666	1150	232	115	12,7	764
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	554	146	161	204	22	28,0	155
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	568	190	106	218	28	25,0	142
Gdynia	545	84	250	180	15	32,3	176
Sopot	456	17	246	179	1	40,8	186

a Stan w dniu 1 I 2014 r. b Stan w dniu 31 XII; patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

a As of 1 I 2014. b As of 31 XII; see methodological notes item 1 on page 15.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem ^a w % <i>Population connected to wastewater treatment plants in total population^a in %</i>	Emisja zanieczyszczeń powietrza w t/r <i>Emission of air pollutants in t/r</i>		Odpady Waste	
	na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³	w tym oczyszczane w % wymagających oczyszczenia of which treated in % of requiring treatment		pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	wytworzone w ciągu roku (bez komunalnych) na 1 km ² w t generated during the year (excluding municipal waste) per 1 km ² in t	komunalne zebrane ^b z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg municipal collected ^b from households per capita in kg
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	55,4	99,5	83,1	2375	29015	116,2	185,3
Podregion gdański ... Subregion	29,3	100,0	70,1	144	870	26,4	173,0
Powiaty: Powiats:							
gdański	28,0	100,0	75,9	-	-	10,5	201,0
kartuski	22,2	100,0	52,9	15	151	30,2	122,4
nowodworski	35,0	100,0	61,2	25	112	9,2	131,4
pucki	47,6	100,0	87,7	18	85	81,8	222,9
wejherowski	26,0	100,0	72,1	86	522	17,3	177,0
Podregion słupski Subregion	36,8	99,1	85,3	376	2755	52,4	164,1
Powiaty: Powiats:							
bytowski	24,0	100,0	79,8	55	260	38,0	101,9
chojnicki	29,6	99,9	86,3	9	294	7,6	197,9
człuchowski	31,5	100,0	84,7	57	287	114,4	123,5
łęborski	43,8	100,0	77,2	31	716	102,8	154,2
słupski	42,7	96,1	80,3	51	391	25,3	122,3
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:							
Słupsk	47,1	100,0	100,0	173	807	551,2	255,6

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansu. ^b Zmieszane bez wyselekcjonowanych.

^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balance. ^b Mixed excluding collected separately.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem ^a w % <i>Population connected to wastewater treatment plants in total population^a in %</i>	Emisja zanieczyszczeń powietrza w t/r <i>Emission of air pollutants in t/r</i>		Odpady Waste	
	na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³	w tym oczyszczanych w % wymagających oczyszczenia of which treated in % of requiring treatment		pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	wytworzone w ciągu roku (bez komunalnych) na 1 km ² w t generated during the year (excluding municipal waste) per 1 km ² in t	komunalne zebrane ^b z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg municipal collected ^b from households per capita in kg
Podregion starogardzki Subregion	104,9	100,0	75,9	1075	12167	145,9	175,8
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	25,0	100,0	66,5	24	287	15,9	187,3
kwidzyński	463,8	100,0	81,9	653	7991	648,4	128,3
malborski	36,3	100,0	81,5	98	672	259,1	177,7
starogardzki	41,9	100,0	67,4	200	1212	30,3	193,0
sztumski	28,2	100,0	67,7	37	529	8,5	108,5
tczewski	30,3	98,9	86,4	63	1476	48,6	207,7
Podregion trójmiejski Subregion	53,4	98,9	96,3	780	13223	1964,3	214,8
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	56,5	99,3	95,7	559	9433	1243,5	186,9
Gdynia	48,0	97,7	97,0	221	3772	3610,4	259,5
Sopot	51,3	100,0	97,9	-	18	-	262,4

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansu. b Zmieszane bez wyselekcjonowanych.

a *Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balance.* b *Mixed excluding collected separately.*

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność ^a Population ^a							Kobiety na 100 męż- czyzn ^a Females per 100 males ^a
	ogółem total	na 1 km ² per 1 km ²	w mias- tach in urban areas	w wieku at age				
				przed- pro- duk- cyjnym pre- work- ing	pro- duk- cyjnym work- ing	popro- duk- cyjnym post- work- ing	niepro- dukcyj- nym na 100 osób w wieku pro- dukcyj- nym non- work- ing age per 100 per- sons at working age	
				w % ogółu ludności in % of total population				
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	2295811	125	65,1	19,6	63,4	17,1	57,8	105
Podregion gdański Subregion	554144	125	39,1	23,1	63,6	13,3	57,1	101
Powiaty: Powiats:								
gdański	105247	133	27,4	22,4	64,9	12,7	54,1	103
kartuski	125076	112	17,1	25,8	61,9	12,2	61,5	100
nowodworski	36332	54	31,5	19,7	64,9	15,4	54,1	101
pucki	81597	143	42,1	22,3	63,8	13,9	56,8	101
wejherowski	205892	160	58,7	22,6	63,8	13,6	56,8	102
Podregion słupski ... Subregion	489216	60	53,6	19,9	64,0	16,1	56,1	103
Powiaty: Powiats:								
bytowski	78307	36	35,5	21,4	64,2	14,4	55,7	100
chojnicki	96213	71	57,5	21,6	63,0	15,4	58,7	103
człuchowski	57193	36	44,9	20,0	64,7	15,3	54,5	102
łęborski	66130	94	59,5	20,3	64,1	15,6	56,0	103
słupski	97437	42	20,6	20,2	65,1	14,7	53,5	100
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Słupsk	93936	2177	100,0	15,9	63,4	20,6	57,7	112

^a Stan w dniu 31 XII.

^a As of 31 XII.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność ^a Population ^a							Kobiety na 100 męż- czyzn ^a <i>Females per 100 males ^a</i>
	ogółem <i>total</i>	na 1 km ² <i>per 1 km²</i>	w mias- tach <i>in urban areas</i>	w wieku <i>at age</i>				
				przed- pro- duk- cyjnym <i>pre- work- ing</i>	pro- duk- cyjnym <i>work- ing</i>	popro- duk- cyjnym <i>post- work- ing</i>	niepro- dukcyj- nym na 100 osób w wieku pro- dukcyj- nym <i>non- work- ing age</i>	
				w % ogółu ludności <i>in % of total population</i>				
Podregion starogardzki <i>Subregion</i>	504975	96	53,3	21,0	64,0	15,0	56,3	102
Powiaty: <i>Powiats:</i>								
kościerski	71241	61	33,3	22,9	62,6	14,5	59,7	100
kwidzyński	83611	100	57,0	21,0	64,7	14,2	54,5	101
malborski	64371	130	67,4	19,1	64,4	16,4	55,2	105
starogardzki	127279	95	49,2	21,4	63,8	14,8	56,7	103
sztumski	115962	166	65,3	20,5	63,7	15,8	56,9	103
tczewski	42511	58	37,5	20,7	65,4	13,9	53,0	100
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	747476	1804	100,0	15,8	62,3	21,9	60,5	111
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>								
Gdańsk	461531	1762	100,0	16,0	62,7	21,3	59,5	111
Gdynia	248042	1835	100,0	15,9	61,9	22,2	61,6	111
Sopot	37903	2193	100,0	12,0	60,5	27,5	65,4	116

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa <i>Marriages</i>	Rozwoły <i>Divorces</i>	Urodzenia żywe <i>Live births</i>	Zgony <i>Deaths</i>	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały <i>Internal and international net migration for permanent residence</i>
	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>				na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>		
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	4,7	1,7	10,4	8,8	4,3	1,7	0,8
Podregion gdański ... Subregion	5,0	1,4	12,4	6,9	4,4	5,5	7,1
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	5,0	1,7	11,7	6,3	4,1	5,4	15,5
kartuski	5,6	1,0	14,0	6,3	5,8	7,7	8,5
nowodworski	4,6	1,3	9,5	10,1	5,8	-0,5	-3,4
pucki	5,0	1,3	11,0	7,5	1,1	3,5	6,3
wejherowski	4,8	1,6	12,8	6,7	4,6	6,1	4,3
Podregion słupski Subregion	4,9	1,9	10,2	8,7	4,0	1,5	-2,9
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	5,2	1,5	11,8	7,7	7,5	4,1	-4,1
chojnicki	5,0	1,7	10,3	8,0	5,0	2,3	-0,9
człuchowski	5,4	1,5	10,6	8,3	1,7	2,3	-5,8
łęborski	4,5	2,0	10,6	8,5	1,4	2,1	-2,7
słupski	4,6	1,8	10,0	8,8	2,0	1,2	-1,0
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	5,0	2,5	8,2	10,4	5,2	-2,1	-4,2

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mał- żeństwa <i>Marria- ges</i>	Rozwody <i>Divorces</i>	Urodze- nia żywe <i>Live births</i>	Zgony <i>Deaths</i>	Zgony niemow- ląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	Saldo migracji wew- nętrz- nych i zagra- nicz- nych na pobyt stały <i>Internal and inter- national net migration for perma- nent resi- dence</i>
	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>				na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>		
Podregion starogardzki <i>Subregion</i>	4,7	1,6	10,4	8,8	5,7	1,6	-2,3
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	4,8	1,1	11,6	8,3	4,8	3,3	-1,2
kwidzyński	4,7	1,8	9,8	8,5	1,2	1,3	-2,8
malborski	4,6	1,8	8,6	10,3	x	-1,7	-2,3
starogardzki	4,7	1,7	10,7	8,6	6,6	2,1	-1,7
sztumski	4,6	1,5	10,7	9,0	8,1	1,6	-2,2
tczewski	4,4	1,3	10,9	8,5	13,0	2,4	-4,8
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	4,3	2,0	9,2	10,1	3,3	-0,9	0,6
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	4,3	2,0	9,6	10,1	3,2	-0,5	2,4
Gdynia	4,2	1,9	8,7	9,8	4,2	-1,2	-2,1
Sopot	4,6	1,9	7,9	12,7	x	-4,8	-3,0

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w %		of total number in %	
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transport and storage; accom- modation and catering ^Δ ; informa- tion and communi- cation	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozos- tałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	221	112	1,1	32,7	25,4	40,7
Podregion gdański Subregion	154	79	1,3	38,5	26,8	33,4
Powiaty: Powiats:						
gdański	193	91	0,9	35,2	35,3	28,6
kartuski	163	78	0,7	48,4	20,6	30,3
nowodworski	114	61	3,4	31,5	21,3	43,7
pucki	151	78	2,0	36,1	26,9	35,0
wejherowski	138	78	1,5	35,8	25,8	36,9

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w %		of total number in %	
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transpor- tation and storage; accom- modation and catering ^Δ ; informa- tion and communi- cation	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozos- tałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
Podregion słupski Subregion	199	101	2,9	40,4	18,2	38,5
Powiaty: Powiats:						
bytowski	180	81	4,5	46,0	15,8	33,7
chojnicki	203	97	2,2	41,7	22,4	33,7
człuchowski	175	87	8,0	34,9	15,8	41,2
łęborski	166	94	1,7	40,2	14,7	43,4
słupski	173	88	4,5	55,4	11,9	28,3
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Słupsk	277	152	0,0	29,0	22,9	48,0

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.
b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w %		of total number in %	
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transport and storage; accom- modation and catering ^Δ ; informa- tion and communi- cation	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozos- tałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
Podregion starogardzki Subregion	181	90	1,8	45,3	17,7	35,2
Powiaty: Powiats:						
kościerski	176	91	1,4	42,3	20,0	36,3
kwidzyński	213	100	1,2	47,5	16,7	34,5
malborski	145	77	2,9	28,4	23,3	45,4
starogardzki	174	88	1,8	44,8	17,4	36,0
sztumski	120	59	7,3	33,9	11,5	47,4
tczewski	210	104	0,9	54,5	16,6	28,0

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.
b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w %		of total number in %	
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transport and storage; accom- modation and catering ^Δ ; informa- tion and communi- cation	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozos- tałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
Podregion trójmiejski Subregion	312	158	0,1	22,5	31,0	46,5
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:						
Gdańsk	326	164	0,0	22,9	28,6	48,5
Gdynia	282	141	0,2	23,2	35,8	40,8
Sopot	338	191	0,0	13,6	32,4	54,0

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni zarejestrowani ^a Registered unemployed persons ^a									Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % Registered unemployment rate ^{ab} in %
	ogółem total	z liczby ogółem w % of total number in %								
		ko- biety wom- en	za- miesz- kali na wsi in rural areas	nie- peł- no- spra- wni dis- abled per- sons	w wie- ku do 24 lat aged 24 and less	do- tych- nie- pra- cują- cy pre- vio- usly not em- plo- yed	z wyk- szał- ce- niem wyż- szym with ter- tiary edu- ca- tion	bez pra- wa do za- siłku with- out ben- efits rights	pozo- stają- cy bez pracy dłużej niż 1 rok out of work for longer than 1 year	
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	114148	54,9	45,1	6,2	18,9	14,4	10,6	84,0	34,8	13,2
Podregion gdański ... Subregion	24916	56,0	62,7	5,6	23,4	16,9	9,6	85,2	30,8	14,2
Powiaty: <i>Powiats:</i>										
gdański	3428	60,7	76,6	6,2	16,3	17,7	12,5	84,8	36,8	9,5
kartuski	5060	55,5	84,2	5,1	33,1	18,5	8,4	84,5	23,0	11,1
nowodworski	3623	54,5	70,0	2,9	18,5	12,8	5,9	84,3	37,6	30,7
pucki	3713	50,0	54,2	4,0	21,0	18,5	9,5	84,4	22,5	15,4
wejherowski	9092	57,7	45,9	7,4	23,6	16,8	10,5	86,5	33,6	15,7
Podregion słupski Subregion	36206	53,6	53,8	6,6	19,2	13,1	7,8	81,3	39,0	19,7
Powiaty: <i>Powiats:</i>										
bytowski	7206	56,7	68,3	4,0	22,4	13,4	6,7	79,1	40,8	23,4
chojnicki	7421	52,9	46,5	5,6	22,2	14,3	6,8	81,3	40,4	19,4
człuchowski	4927	54,4	61,3	5,9	19,7	17,4	5,9	82,3	38,4	24,1
łęborski	4634	55,0	44,8	5,8	19,8	12,0	7,7	80,4	37,5	21,2
słupski	7242	51,6	83,0	6,7	16,3	11,1	7,0	80,2	38,2	21,7
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>										
Słupsk	4776	50,9	x	13,4	12,9	10,3	14,0	86,2	37,5	12,2

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 25; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 25; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni zarejestrowani ^a Registered unemployed persons ^a									Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % Registered unemployment rate ^{ab} in %
	z liczby ogółem w % of total number in %									
	ogółem total	ko- biety women	za- miesz- kali na wsi in rural areas	nie- peł- no- spra- wni dis- abled per- sons	w wie- ku do 24 lat aged 24 and less	do- tych- nie- pra- cują- cy pre- vio- usly not em- plo- yed	z wyk- szał- ce- niem wyż- szym with ter- tiary edu- ca- tion	bez pra- wa do za- siłki with- out ben- efits rights	pozos- tający bez pracy dłużej niż 1 rok out of work for longer than 1 year	
Podregion starogardzki Subregion	31643	55,9	51,9	5,7	21,3	15,1	6,3	85,5	33,8	18,3
Powiaty: <i>Powiats:</i>										
kościerski	4117	54,6	66,4	5,6	28,0	14,0	6,8	87,9	31,8	15,5
kwidzyński	5386	57,2	50,2	4,6	19,0	13,9	6,6	89,8	39,3	17,1
malborski	4952	56,5	39,5	5,5	17,7	15,1	6,5	84,2	38,0	25,6
starogardzki	8369	55,8	55,0	7,0	22,5	16,6	6,0	83,2	33,2	19,2
sztumski	3329	58,1	67,8	3,8	20,0	16,5	4,9	82,2	30,2	27,1
tczewski	5490	54,2	39,4	6,0	20,9	14,0	6,7	85,9	28,9	14,0
Podregion trójmiejski Subregion	21383	54,2	x	7,2	9,6	12,8	23,2	84,8	34,0	6,4
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>										
Gdańsk	13900	52,3	x	6,5	9,7	14,2	21,6	85,2	36,4	6,5
Gdynia	6567	58,7	x	8,6	9,7	10,1	25,6	83,9	29,4	6,3
Sopot	916	52,3	x	8,2	7,1	11,7	29,1	84,2	29,6	4,8

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 25; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniając pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 25; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; informa- tion and communi- cation</i>	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insu- rance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł in PLN	woje- wódz- two = 100 voivod- ship = 100				
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	3847,12	100,0	4347,54	3689,43	3721,80	4025,92
Podregion gdański Subregion	3240,53	84,2	3933,86	2975,53	2973,80	3697,57
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
gdański	3408,99	88,6	4717,33	3267,01	3496,63	3462,43
kartuski	3110,80	80,9	5456,40	2704,63	2847,89	3902,90
nowodworski	3209,61	83,4	2953,63	3256,27	2237,35	3545,73
pucki	3361,03	87,4	1737,34	3175,05	2983,95	3845,92
wejherowski	3194,41	83,0	4385,81	2936,50	2706,22	3671,65

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; informa- tion and communi- cation</i>	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insu- rance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł in PLN	woje- wódz- two = 100 voivod- ship = 100				
Podregion słupski Subregion	3172,19	82,5	4535,82	2923,94	2543,30	3529,26
<i>Powiaty: Powiats:</i>						
bydowski	3133,22	81,4	4715,59	2766,97	2706,87	3604,20
chojnicki	2941,87	76,5	4502,56	2617,18	2503,22	3491,60
człuchowski	3170,99	82,4	4325,47	2658,23	2342,77	3596,25
lęborski	3292,33	85,6	5160,89	3131,30	2442,92	3593,39
słupski	3128,75	81,3	4530,61	2969,69	2602,62	3388,04
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Słupsk	3330,92	86,6	2642,86	3302,55	2590,59	3526,92

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transport- ation and storage; accommo- dation and catering ^Δ; informa- tion and communi- cation</i>	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insu- rance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł in PLN	woje- wódz- two = 100 voivod- ship = 100				
Podregion starogardzki Subregion	3407,94	88,6	4162,08	3449,96	2740,46	3573,51
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
kościerski	2919,89	75,9	5992,11	2489,57	2180,53	3571,41
kwidzyński	3524,89	91,6	3964,71	3693,32	2705,51	3557,30
malborski	3387,60	88,1	4244,10	3009,43	3288,16	3590,85
starogardzki	3388,99	88,1	4627,68	3583,38	2344,77	3487,89
sztumski	3261,74	84,8	2998,55	2819,31	2155,72	3766,49
tczewski	3626,76	94,3	2555,45	3726,43	3246,22	3617,30

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospo- darka maga- zynowa; zakwate- rowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; informa- tion and communi- cation</i>	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa ryнку nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insur- ance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł in PLN	woje- wódz- two = 100 voivod- ship = 100				
Podregion trójmiejski Subregion	4481,04	116,5	4787,22	4721,34	4394,45	4392,47
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	4562,66	118,6	3209,13	4957,62	4630,36	4304,01
Gdynia	4298,33	111,7	5515,57	4217,91	4073,74	4478,29
Sopot	4500,07	117,0	-	4018,85	4108,90	4893,27

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zużycie na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych <i>Consumption per capita in households</i>		Zasoby mieszkaniowe ^a <i>Dwelling stocks ^a</i>				
	wody z wodo- ciągów w m ³ <i>water from water supply system in m³</i>	gazu z sieci ^b w m ³ <i>gas from gas supply system ^b in m³</i>	przeciętna <i>average</i>				
			powierzchnia użytkowa w m ² <i>usable floor space in m²</i>		liczba izb w miesz- kaniu <i>number of rooms in a dwelling</i>	liczba osób na <i>number of persons per</i>	
			1 miesz- kania of dwelling	na 1 osobę per person		1 miesz- kanie dwelling	1 izbę room
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	32,0	97,2	71,4	25,3	3,80	2,82	0,74
Podregion gdański ... Subregion	31,7	93,8	89,1	27,5	4,31	3,24	0,75
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	36,2	159,2	88,2	28,4	4,19	3,11	0,74
kartuski	29,4	57,9	103,8	27,1	4,69	3,83	0,82
nowodworski	29,4	25,4	82,3	28,6	4,18	2,88	0,69
pucki	38,0	100,2	103,1	33,3	4,07	3,10	0,64
wejherowski	28,6	91,9	78,0	24,8	3,97	3,14	0,79
Podregion słupski Subregion	30,4	54,6	73,0	23,6	3,95	3,09	0,78
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	26,7	26,9	79,3	22,3	4,20	3,55	0,84
chojnicki	26,4	56,3	80,9	23,7	4,24	3,41	0,80
człuchowski	30,0	7,9	74,2	22,8	4,00	3,25	0,81
łęborski	32,9	64,6	74,8	24,1	4,00	3,11	0,78
słupski	30,6	34,1	76,3	24,2	4,00	3,16	0,79
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	35,9	118,3	59,1	23,9	3,52	2,47	0,70

^a Zamieszkane i niezamieszkane; opracowano na podstawie bilansów. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a *Inhabited and uninhabited; based on balances.* ^b *Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.*

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zużycie na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych <i>Consumption per capita in households</i>		Zasoby mieszkaniowe ^a <i>Dwelling stocks ^a</i>				
	wody z wodo- ciągów w m ³ <i>water from water supply system in m³</i>	gazu z sieci ^b w m ³ <i>gas from gas supply system ^b in m³</i>	przeciętna <i>average</i>				
			powierzchnia użytkowa w m ² <i>usable floor space in m²</i>		liczba izb w miesz- kaniu <i>number of rooms in a dwelling</i>	liczba osób na <i>number of persons per</i>	
			1 miesz- kania of <i>dwelling</i>	na 1 osobę per <i>person</i>		1 miesz- kanie <i>dwelling</i>	1 izbę <i>room</i>
Podregion starogardzki <i>Subregion</i>	27,2	60,5	73,9	22,6	3,93	3,27	0,83
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	21,1	3,6	88,1	25,3	4,41	3,49	0,79
kwidzyński	26,6	73,1	70,8	21,5	3,87	3,30	0,85
malborski	32,1	97,4	67,0	22,1	3,74	3,03	0,81
starogardzki	25,9	47,0	79,2	23,9	4,07	3,32	0,82
sztumski	28,2	56,4	71,3	21,3	3,86	3,35	0,87
tczewski	29,7	82,1	67,4	21,2	3,69	3,19	0,86
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	36,6	152,4	60,3	26,7	3,40	2,26	0,66
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	36,8	143,4	59,5	26,2	3,37	2,27	0,67
Gdynia	35,7	143,7	61,4	27,0	3,45	2,28	0,66
Sopot	39,5	317,9	63,3	31,7	3,46	2,00	0,58

^a Zamieszkane i niezamieszkane; opracowano na podstawie bilansów. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a *Inhabited and uninhabited; based on balances.* ^b *Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.*

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania wyposażone w <i>Dwellings fitted with</i>			Mieszkania oddane do użytkowania <i>Dwellings completed</i>		
	wodociąg <i>water supply system</i>	ustęp <i>lavatory</i>	gaz z sieci <i>gas from gas supply system</i>	na 1000 zawartych mał- żeństw <i>per 1000 contracted marriages</i>	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average usable floor space per dwelling in m²</i>	
	w % mieszkań ogółem <i>in % of total dwellings</i>				ogółem <i>total</i>	w budow- nictwie indywidu- alnym <i>in private building</i>
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	99,3	97,8	55,0	1110	95,1	137,7
Podregion gdański Subregion	99,2	97,6	33,0	1483	111,1	134,8
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
gdański	99,1	97,7	42,9	2694	92,4	128,4
kartuski	98,7	96,3	13,5	1158	146,8	152,8
nowodworski	99,1	97,7	13,4	793	105,3	141,3
pucki	99,6	98,4	17,0	1475	126,8	158,3
wejherowski	99,3	97,8	48,1	1196	101,8	115,8
Podregion słupski ... Subregion	99,9	96,9	42,6	586	119,8	142,9
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
bytowski	98,6	96,4	22,8	500	122,4	122,1
chojnicki	98,0	96,0	38,7	565	136,3	141,0
człuchowski	98,6	96,1	1,4	431	144,8	144,8
łęborski	99,5	97,6	56,3	615	139,7	178,1
słupski	99,0	96,4	20,1	808	121,3	148,0
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Słupsk	99,8	98,2	86,7	557	72,6	125,8
Podregion starogardzki Subregion	86,0	95,6	43,3	588	122,1	131,9
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
kościerski	97,4	95,5	0,9	758	131,5	141,7
kwidzyński	98,8	96,2	55,8	320	142,4	141,9
malborski	99,6	97,6	66,8	720	98,3	107,1
starogardzki	98,0	94,3	34,4	597	140,5	139,9
sztumski	97,3	94,6	39,1	317	137,7	137,7
tczewski	98,4	95,8	55,4	687	101,8	122,5
Podregion trójmiejski Subregion	99,9	99,5	77,8	1567	67,7	158,9
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	99,0	99,3	78,3	1933	65,1	165,7
Gdynia	99,0	99,7	75,2	1032	76,8	147,2
Sopot	100,0	99,9	76,9	549	71,1	126,1

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uczniowie szkół ^a <i>Pupils and students of schools^a</i>				Przeciętna liczba uczniów na 1 szkołę w szkołach ^a <i>Average number of pupils and students per school in schools^a</i>			
	pod- stawo- wych <i>primary</i>	gimnaz- jów <i>lower second- ary</i>	ponad- gimnaz- jalnych <i>upper second- ary</i>	police- alnych <i>post- -sec- ondary</i>	podsta- wowych <i>primary</i>	gimnaz- jów <i>lower second- ary</i>	ponad- gimnaz- jalnych <i>upper second- ary</i>	police- alnych <i>post- -sec- ondary</i>
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	139365	70334	75631	18676	200	166	199	116
Podregion gdański ... Subregion	40680	19122	13905	683	189	186	196	62
Powiaty: <i>Powiats:</i>								
gdański	7361	3353	1273	21	180	197	182	21
kartuski	10483	4850	4496	189	159	152	204	95
nowodworski	2076	1158	751	-	148	105	150	x
pucki	5655	2585	1872	93	166	185	156	47
wejherowski	15105	7176	5513	380	252	247	220	63
Podregion słupski ... Subregion	29391	16123	18610	2351	164	148	179	71
Powiaty: <i>Powiats:</i>								
bytowski	5049	2871	2580	49	136	120	184	49
chojnicki	6490	3448	4413	426	158	182	221	71
człuchowski	3540	1965	1707	174	154	164	100	174
łęborski	4048	2281	2846	100	184	163	237	20
słupski	5584	2891	469	-	127	107	117	x
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>								
Słupsk	4680	2667	6595	1602	390	205	178	80
Podregion starogardzki Subregion	32276	17194	17428	2395	193	155	203	96
Powiaty: <i>Powiats:</i>								
kościerski	5102	2601	2672	236	146	124	243	79
kwidzyński	5383	2923	2453	417	215	172	175	209
malborski	3741	2242	2660	50	208	140	242	50
starogardzki	8364	4335	4312	1222	190	150	254	94
sztumski	2543	1331	1136	172	170	148	114	57
tczewski	7143	3762	4195	298	238	198	182	99
Podregion trójmiejski Subregion	37018	17895	25688	13247	274	177	214	144
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>								
Gdańsk	22940	10836	14731	9020	264	175	227	161
Gdynia	12612	6419	9105	3887	315	201	202	125
Sopot	1466	640	1852	340	183	91	185	68

^a Stan na początku roku szkolnego 2013/14; bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych.

^a As of beginning of the 2013/14 school year; excluding schools for adults, except of post-secondary schools.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba ludności ^a na Number of population ^a per				
	1 łóżko w szpitalach ogólnych 1 bed in general hospitals	1 zespół ratownictwa medycznego 1 ambulance emergency rescue team	1 przychodnię 1 out- -patients department	1 aptekę ogólno- dostępną 1 generally available pharmacy	1 miejsce w placówce stacjonarnej pomocy społecznej ^b 1 place in stationary social welfare facilities ^b
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	243	27331	2482	3234	333
Podregion gdański ... Subregion	408	27707	2785	3848	346
Powiaty: <i>Powiats:</i>					
gdański	x	26312	2239	4210	688
kartuski	363	31269	3909	4169	326
nowodworski	151	12111	1651	3028	279
pucki	337	16319	2550	3138	333
wejherowski	387	51473	3120	4037	299
Podregion słupski ... Subregion	267	22237	2214	3883	385
Powiaty: <i>Powiats:</i>					
bytowski	345	19577	2175	4121	669
chojnicki	215	24053	2532	3701	746
człuchowski	295	19064	2487	4085	272
łębski	248	22043	1945	3674	403
słupski	x	x	2564	6960	214
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>					
Słupsk	135	11742	1806	2684	479
Podregion starogardzki Subregion	282	25249	2886	3507	213
Powiaty: <i>Powiats:</i>					
kościerski	171	23747	3238	2968	287
kwidzyński	247	27870	2883	3344	203
malborski	379	21457	2384	3787	141
starogardzki	388	31820	3440	3264	304
sztumski	155	28991	2899	3741	152
tczewski	448	14170	2126	5314	590
Podregion trójmiejski Subregion	167	33976	2265	2525	450
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>					
Gdańsk	140	38461	2230	2508	392
Gdynia	268	35435	2884	2505	623
Sopot	144	12634	1024	2916	446

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

a As of 31 XII. b Including community self-help homes.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba ludności ^a Number of population ^a			Księgo- zbiór bibliotek publicz- nych ^a w wol. public library collec- tion ^a in vol.	Czytel- nicy Borrow- ers	Kluby sportowe ^b Sports clubs ^b	
	na 1 pla- cówkę biblio- teczną per 1 library insti- tution	na 1 in- stytucję kultu- ralną ^c per 1 cultural institu- tion ^c	na 1 miejsce w kinach stałych per 1 seat in fixed cinemas			na 1000 ludności per 1000 population	liczba ludności na 1 klub number of popu- lation per 1 club
	WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	5754	8440	137	2360,2	161	3449
Podregion gdański ... Subregion	6023	12594	419	2373,1	129	3625	20
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	5847	21049	1754	2253,4	116	2948	23
kartuski	5685	20846	x	2119,1	97	3517	21
nowodworski	2422	9083	x	4816,7	205	3646	33
pucki	7418	5100	x	1843,7	95	2990	21
wejherowski	7919	15838	163	2367,0	156	4633	15
Podregion słupski ... Subregion	3545	4217	216	3024,8	138	2391	22
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	2008	7119	x	3219,7	124	1958	27
chojnicki	8018	4811	179	2242,3	118	2461	17
człuchowski	2487	9532	x	4842,3	148	2208	27
łęborski	3006	13226	265	3436,7	181	2546	22
słupski	2784	1392	403	2765,3	101	2562	18
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	13419	23484	76	2536,6	169	2635	22
Podregion starogardzki Subregion	4633	6084	260	2714,5	130	3583	17
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	4191	8905	280	3091,4	125	4736	11
kwidzyński	4645	3981	224	3504,4	120	2992	19
malborski	6437	3787	x	1910,7	107	4044	17
starogardzki	4106	4546	374	2436,7	124	3345	16
sztumski	3270	8502	185	3104,5	118	2370	19
tzewski	5798	28991	155	2521,7	163	4461	18
Podregion trójmiejski Subregion	12458	25775	66	1676,5	220	4475	16
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	15915	17751	69	1455,9	243	5173	14
Gdynia	10335	248042	74	1850,0	186	4077	17
Sopot	5415	18952	32	3227,0	166	2248	32

a Stan w dniu 31 XII. b Dane za 2012 r. c Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a As of 31 XII. b Data for 2012. c Cultural centres and establishments, clubs and community centres.

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Budżety gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Budgets of gminas and cities with powiat status per capita in PLN					
	dochody revenue			wydatki expenditure		
	ogółem grand total	w tym dochody własne of which own revenue		ogółem total	w tym of which	
		razem total	w tym z podatku docho- dowego od osób fizycznych of which from per- sonal tax		inwesty- cyjne invest- ment	na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej on social assis- tance and other tasks in sphere of social policy
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	4129	2158	736	4103	804	616
Podregion gdański ... Subregion	3493	1686	542	3478	663	575
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
gdański	3715	2069	696	3511	794	461
kartuski	3483	1280	491	3466	584	686
nowodworski	4311	2389	358	4336	1123	646
pucki	3836	2088	505	4106	1029	536
wejherowski	3105	1453	541	3069	418	570
Podregion słupski ... Subregion	3665	1715	505	3700	529	727
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
bytowski	3410	1337	393	3471	588	621
chojnicki	3088	1203	415	3161	534	676
człuchowski	3580	1677	371	3433	396	843
łęborski	3494	1700	467	3661	585	751
słupski	3857	1909	440	3930	809	722
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Słupsk	4435	2382	865	4391	229	787
Podregion starogardzki Subregion	3080	1403	436	3012	365	684
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
kościerski	3454	1314	386	3426	593	683
kwidzyński	3166	1626	453	3000	242	705
malborski	3037	1470	448	2916	382	702
starogardzki	3015	1313	443	2927	314	679
sztumski	3184	1312	335	3095	379	718
tczewski	2846	1393	477	2885	357	651
Podregion trójmiejski Subregion	5611	3308	1235	5564	1384	528
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	5992	3298	1208	5675	1610	512
Gdynia	4491	2917	1226	5044	887	524
Sopot	8305	5976	1620	7604	1891	747

TABL. 58(67). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2013 R. (dok.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych <i>Crimes ascertained by the Police in completed preparatory proceedings</i>				Wypadki drogowe <i>Road traffic accidents</i>	Ofiary wypadków drogowych <i>Road traffic casualties</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>				ogółem <i>total</i>	w tym śmier- telne <i>of which fatalities</i>
		krymi- nalne <i>criminal</i>	gospo- darcze <i>economic</i>	drogowe <i>traffic</i>			
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	65797	43113	13362	6414	2639	3574	122
Podregion gdański ... Subregion	13233	8851	2224	1628	749	1052	43
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	3435	2161	749	344	182	244	8
kartuski	2080	1368	277	359	222	331	9
nowodworski	1110	700	157	210	49	78	5
pucki	2379	1621	370	315	113	143	12
wejherowski	4229	3001	671	400	183	256	9
Podregion słupski ... Subregion	12124	7691	1954	1764	493	691	35
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	1679	1132	161	278	95	141	5
chojnicki	2463	1647	355	329	84	122	5
człuchowski	1188	576	200	306	47	93	9
łęborski	1880	1385	178	210	33	36	3
słupski	2083	1325	227	399	•	•	•
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	2831	1626	833	242	234 ^a	299 ^a	13 ^a
Podregion starogardzki Subregion	11453	7744	1508	1615	635	878	30
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kościerski	1206	825	104	233	121	173	5
kwidzyński	1900	1421	235	168	79	106	8
malborski	1484	976	141	261	90	137	5
starogardzki	2859	1981	358	396	180	228	4
sztumski	911	480	180	189	33	47	3
tczewski	3093	2061	490	368	132	187	5
Podregion trójmiejski Subregion	28987	18827	7676	1407	762	953	14
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	17562	11321	5045	744	576	729	9
Gdynia	8689	5487	2081	545	160	192	4
Sopot	2736	2019	550	118	26	32	1

a Łącznie z danymi dla powiatu słupskiego.

a Including data for Słupski Powiat.

Jak i gdzie uzyskać INFORMACJE ?

Urząd Statystyczny w Gdańsku, ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk

Centrala: +48 58 76 83 100, fax: +48 58 76 83 270, e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl

Godziny pracy Urzędu: poniedziałek - 7:00-18:00, wtorek-piątek - 7:00-15:00

POMORSKI OŚRODEK BADAŃ REGIONALNYCH

Kierownik Wydziału: IV piętro, pok. nr 418, tel. +48 58 76 83 143

INFORMATORIUM STATYSTYCZNE

parter, pok. nr 3, tel. +48 58 76 83 210, tel./fax +48 58 76 83 232

- udostępnianie danych statystycznych US i GUS (na miejscu, telefonicznie i korespondencyjnie):
 - ◆ konsultacje,
 - ◆ wyjaśnienia,
 - ◆ doradztwo;
- przyjmowanie zamówień na:
 - ◆ niepublikowane dane statystyczne ze zbiorów US,
 - ◆ opracowanie zestawień liczbowych z badań GUS w grupowaniach innych niż wymienione w aktualnym „Programie Badań Statystyki Publicznej”,
 - ◆ dane adresowe z rejestru REGON;
- udostępnianie do wglądu obowiązujących klasyfikacji stosowanych w statystyce, ewidencji, rachunkowości i systemach informacyjnych administracji publicznej.

BIBLIOTEKA STATYSTYCZNA - Informacja biblioteczna, czytelnia

parter, pok. nr 3

PUNKT SPRZEDAŻY WYDAWNICTW US I GUS

(sprzedaż detaliczna i wysyłkowa)

parter, pok. nr 3, tel. +48 58 76 83 210, +48 58 76 83 232

czynny w godzinach: poniedziałek-piątek - 7:00-14:00

WYDZIAŁ REJSTRÓW

rejestracja podmiotów gospodarki narodowej REGON: parter, pok. nr 14, tel. +48 58 76 83 107

REJESTRACJA PODMIOTÓW W SYSTEMIE REGON

czynna w godzinach: poniedziałek - 7:30-18:00, wtorek-piątek - 7:30-14:30

ODDZIAŁY US

Oddział Chojnice

89-620 Chojnice, ul. Drzymały 14

tel. +48 52 39 74 062

fax +48 52 39 74 062

Oddział Słupsk

76-200 Słupsk, ul. Jana Pawła II 1

tel. +48 59 84 28 456

fax +48 59 84 27 196

Oddział Tczew

83-110 Tczew, ul. Gdańska 33 H

tel. +48 58 53 27 830

fax +48 58 53 27 830

SERWIS INTERNETOWY

<http://gdansk.stat.gov.pl>